

Uniwersytet Łódzki
Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny

Paweł A. Nowak

Wpływ administracji publicznej
na proces budowy
społeczeństwa informacyjnego
w Polsce

Rozprawa doktorska
przygotowana w Katedrze Gospodarki Samorządu Terytorialnego
pod kierunkiem
prof. zw. dr hab. Eugeniusza Wojciechowskiego

Łódź 2016 r.

Spis treści

Wstęp	4
.1 Uzasadnienie wyboru tematu i sformułowanie problemu	4
.2 Założenia, cele pracy, pytania i hipotezy badawcze	9
.3 Zakres pracy i metody badawcze	11
.4 Struktura pracy i charakterystyka materiałów faktograficznych	13
Rozdział I. Dylematy rozwoju społeczeństwa informacyjnego	16
1.1 Społeczeństwo informacyjne w rozwoju myśli społecznej XX w.....	27
1.2 Istota i pojęcie społeczeństwa informacyjnego	35
1.3 Rozwój społeczeństwa informacyjnego na świecie	39
1.4 Społeczeństwo informacyjne w Polsce. Od planowania do działania.....	48
Rozdział II. Społeczeństwo informacyjne w priorytetach rozwojowych Unii Europejskiej	57
2.1 Inwestycje dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego w środkach UE w latach 2007-2013	58
2.2 Budowa kompetencji cyfrowych w Programie Operacyjnym Kapitał Ludzki	64
2.3 Europejska Agenda Cyfrowa. Cele i priorytety interwencji publicznej w perspektywie 2020 r.....	71
Rozdział III. Budowa społeczeństwa informacyjnego w Polsce w praktyce	77
3.1 Miejsce społeczeństwa informacyjnego w strategiach rozwojowych Polski do roku 2030	77
3.2 Projekty krajowe dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce.....	88
3.3 Analiza inwestycji regionalnych. Różnice i podobieństwa w poziomie rozwoju społeczeństwa informacyjnego w województwach.....	110
3.4 Zadania administracji publicznej w budowie społeczeństwa informacyjnego w Polsce.....	115
Rozdział IV. Budowa społeczeństwa informacyjnego w województwie łódzkim	119
4.1 Ocena potencjału gmin województwa łódzkiego dla budowy społeczeństwa informacyjnego.....	119
4.2 i-Łódzkie 2013 – Program Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego w Województwie Łódzkim do roku 2013	133
4.3 Analiza projektów inwestycyjnych z zakresu społeczeństwa informacyjnego realizowanych w regionie łódzkim w latach 2007-2013	139
4.4 Cyfryzacja usług publicznych.....	145
4.5 Kapitał ludzki dla e-rozwoju regionu.....	147
Zakończenie	150
5.1 Inteligentne specjalizacje regionów.....	151
5.2 Efektywność interwencji publicznej w budowę SI w latach 2007-2013	157

<i>5.3 Odpowiedzi na pytania badawcze</i>	162
<i>5.4 Weryfikacja hipotez badawczych</i>	164
<i>5.5 Uwagi i wnioski końcowe</i>	172
<i>5.6 Rekomendacje dla praktyki</i>	175
<i>Bibliografia</i>	180
<i>Spis rysunków</i>	190
<i>Spis tabel</i>	191
<i>Załączniki</i>	192

Wstęp

.1 Uzasadnienie wyboru tematu i sformułowanie problemu

W ostatnich 30 latach w gospodarce europejskiej można zaobserwować dynamiczne zmiany strukturalne. Tracą ekonomiczne znaczenie tradycyjne, podstawowe dotychczas gałęzie gospodarki tj. przemysł ciężki i wydobywczy. Wpływa na to wiele różnorodnych czynników:

- proekologiczne podejście społeczeństwa Unii Europejskiej (UE) do przemysłu,
- niechęć zamożnych Europejczyków do pracy w przemyśle ciężkim,
- wzrost poziomu wykształcenia obywateli UE oraz kosztów pracy,
- długi okres względnego spokoju w Europie (brak konfliktów o ponadlokalnym zasięgu),
- rozwój gospodarek azjatyckich i przejęcie produkcji w najmniej zaawansowanych technologicznie gałęziach gospodarki,
- dostęp do informacji i nowoczesnych technologii jako element przewagi gospodarczej,
- globalizacja gospodarki – międzynarodowe koncerny mogą swobodnie lokować swoje zakłady na świecie w zależności od możliwości lokalnych gospodarek.

Czynniki te powodują, że Europa musi odnaleźć nową drogę rozwoju swojego społeczeństwa, które weszło w fazę postindustrialną. Jest to doniosłe wyzwanie tym bardziej, że dynamiczny rozwój technologiczny powoduje, że stałą ewolucję pojęć „rząd” i „zarządzania państwem”. „Definicje, które obowiązywały długie lata dewaluuja się w społeczeństwie opartym na wiedzy, co wymusza zupełnie nowy model uczestnictwa społeczeństwa w sprawowaniu władzy”¹. Dodatkowo pierwsza dekada XXI wieku przyniosła Europie, dawno nie widziany w tej części świata, głęboki kryzys społeczny i gospodarczy. W odpowiedzi Komisja Europejska przedstawiła w marcu 2010 r. strategię *Europa 2020*², zmierzającą do wyjścia z kryzysu i mającą przygotować unijną gospodarkę na wyzwania następnych dziesięcioleci. W strategii tej nakreślono wizję wysokiego poziomu zatrudnienia, gospodarki niskoemisyjnej, wydajności i spójności społecznej, który ma zostać osiągnięty poprzez konkretne działania na szczeblu unijnym i krajowym. Projektowane działania wpisano w siedem głównych

¹ Bogucki D., *eGovernment w Unii Europejskiej*, [w]: „Dwumiesięcznik o nowoczesnej administracji publicznej - eAdministracja. eObywatel, eUrząd, ePaństwo” 2005 r., nr 1, s. 15.

² http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/communic/comm_en.htm (27.05.2014).

inicjatyw, których zadaniem jest ożywienie życia społecznego i gospodarczego Unii Europejskiej:

1. „*Unia innowacji*” – wykorzystanie działalności badawczo-rozwojowej i innowacji do rozwiązywania największych problemów oraz likwidację przepaści między światem nauki a rynkiem, tak by wynalazki możliwie szybko stawały się produktami.
2. „*Młodość w drodze*” – poprawa jakości i konkurencyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej poprzez wspieranie mobilności studentów i młodych specjalistów oraz większą dostępność stanowisk w państwach członkowskich dla kandydatów z całej Europy, uznawanie kwalifikacji i doświadczenia zawodowego.
3. „*Europejska Agenda Cyfrowa*” – osiągnięcie trwałych korzyści gospodarczych i społecznych z jednolitego rynku cyfrowego opartego na bardzo szybkim Internecie.
4. „*Europa efektywnie korzystająca z zasobów*” – wspieranie zmian w kierunku gospodarki niskoemisyjnej i efektywniej korzystającej z zasobów naturalnych.
5. „*Polityka przemysłowa na rzecz ekologicznego rozwoju*” – zwiększanie konkurencyjności przemysłu w warunkach pokryzysowych, wsparcie przedsiębiorczości i rozwój nowych umiejętności. Jednym z głównych zadań tej inicjatywy ma być stworzenie milionów nowych miejsc pracy.
6. „*Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia*” – unowocześnienie unijnych rynków pracy w celu zwiększenia poziomu zatrudnienia oraz zapewnienie jakości życia w obliczu odchodzenia na emeryturę pokolenia wyżu demograficznego,
7. „*Europejski program walki z ubóstwem*” – wzmocnienie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej poprzez pomoc osobom biednym i wykluczonym społecznie oraz umożliwienie im aktywnego uczestniczenia w życiu społecznym³.

*Europejska Agenda Cyfrowa*⁴ stała się jednym z pierwszych ogłoszonych projektów przewodnich strategii *Europa 2020*. Celem Agendy jest wskazanie drogi pozwalającej na maksymalne wykorzystanie ekonomicznego i społecznego potencjału TIK⁵, w szczególności Internetu, który stanowi ważny środek działalności gospodarczej i społecznej. Służy on pracy, zabawie, komunikacji oraz pozwala na swobodne wyrażanie poglądów. Sukces Agendy ma przyczynić się do poprawy innowacyjności,

³ Serwis internetowy Unii Europejskiej http://ec.europa.eu/europe2020/tools/flagship-initiatives/index_pl.htm (25.09.2013).

⁴ Europejska Agenda Cyfrowa, serwis internetowy Komisji Europejskiej www.europa.eu (25.09.2013).

⁵ TIK – technologie informacyjno-komunikacyjne, skrót często używany zamiennie z angielskim odpowiednikiem ICT – od ang. Information and Communication Technologies (przyp. P.A. Nowak).

wzrostu gospodarczego oraz poprawy codziennego życia obywateli i przedsiębiorców. Szersze i skuteczniejsze zastosowanie technologii cyfrowych ma umożliwić Europie zmierzenie się z głównymi stojącymi przed nią wyzwaniami. Dla Europejczyków ma to zapewnić lepszą jakość życia dzięki m.in.: lepszej opiece zdrowotnej, bezpieczniejszemu i wydajniejszemu transportowi, czystszyemu środowisku, nowym możliwościom w zakresie mediów oraz łatwiejszemu dostępowi do usług użyteczności publicznej i treści kulturowych.

Biorąc pod uwagę perspektywy rozwojowe gospodarki krajów Unii Europejskiej, zasadna wydaje się być ocena poziomu przygotowania Polski do czekających zmian społeczno-gospodarczych. Sektor przedsiębiorstw, zgodnie z zasadami gospodarki rynkowej, zareaguje inwestycjami w sektor TIK, gdy zostaną spełnione następujące warunki: będzie istniała nowoczesna infrastruktura społeczeństwa informacyjnego oraz społeczeństwo będzie gotowe do korzystania z jego możliwości (takie, które będzie posiadać odpowiednie kompetencje cyfrowe).

Obydwa zadania należą do administracji publicznej na poziomie samorządu wojewódzkiego, którego polityka rozwoju gospodarczego powinna doprowadzić do pobudzenia aktywności gospodarczej, podniesienia poziomu konkurencyjności oraz innowacyjności gospodarki województwa⁶. Samorzady województwa stają się istotnymi inwestorami w procesie budowy infrastruktury państwa poprzez „kształtowanie warunków, w ramach których przebiega proces rozwoju, a w tym przedsiębiorczości”⁷.

Należy również pamiętać, że na administrację publiczną nałożony został nakaz samorozwoju mającego na celu wspieranie rozwoju społeczeństwa informacyjnego poprzez budowę elektronicznej administracji rozumianej jako wykorzystanie technologii informacyjnych i telekomunikacyjnych w administracji publicznej, w powiązaniu ze zmianami natury organizacyjnej i zdobywaniem nowych umiejętności w celu poprawienia jakości świadczonych usług publicznych, wzmocnienia zaangażowania obywatela w procesy demokratyczne oraz poparcia dla polityki państwa⁸. W związku z koniecznością aktywnego działania na rzecz budowy społeczeństwa informacyjnego administracja publiczna musi podjąć się realizacji zupełnie nowych zadań, wśród których należy wymienić:

- skokową poprawę jakości usług świadczonych obywatelom,

⁶ Wojciechowski E., *Zarządzanie w samorządzie terytorialnym*, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2012, s. 212.

⁷ *ibidem*, s. 215.

⁸ Na podstawie definicji ze strony internetowej Komisji Europejskiej <http://ec.europa.eu/> (06.05.2013).

- zwiększenie przejrzystości życia publicznego poprzez maksymalne otwarcie dostępu do informacji publicznych,
- modyfikację systemu prawnego uwzględniająca zachodzące zmiany technologiczne,
- zwiększenie zakresu współpracy między różnymi szczeblami administracji,
- przywrócenie odpowiedzialności organów administracyjnych za skutki podejmowanych przez nie działań⁹.

W literaturze przedmiotu dostępne są badania o stosunkowo wąskich zakresach tematycznych, nastawione na pokazanie obecnego obrazu różnorodnych aspektów społeczeństwa informacyjnego, czasem z uwzględnieniem historii ich rozwoju.

Opisując społeczeństwo europejskie początku XXI wieku pod kątem rozwoju społeczno-gospodarczego najczęściej używa się określeń społeczeństwo sieciowe¹⁰ lub społeczeństwo informacyjne¹¹. Obydwa pojęcia odnoszą się jednak do opisu tej samej rzeczywistości, w której „najbardziej rozwinięte gospodarczo państwa wkroczyły w fazę postindustrialną”¹². Bez względu na to jak będziemy definiować pojęcie społeczeństwo informacyjne uznać należy, że dotyczy ono takiej rzeczywistości społeczno-gospodarczej, w której informacja: a) „stała się zasobem produkcyjnym”¹³ pozwalającym na budowanie przewagi konkurencyjnej w gospodarce, b) wpływa na wzrost poziomu adaptacyjności społecznej (tak dla całych społeczeństw jak i dla poszczególnych jednostek) do zmieniającego się dynamicznie otoczenia.

W opisie społeczeństwa informacyjnego (SI)¹⁴ pojawiają się bardzo często następujące pojęcia:

- sektor TIK jako pojęcie opisujące gospodarcze aspekty zjawiska,
- infrastruktura społeczeństwa informacyjnego jako pojęcie opisujące techniczne wymagania do powstania społeczeństwa informacyjnego,

⁹ Ganczar M., *Informatyzacja administracji publicznej*, Wydawnictwo CeDeWu.pl, Warszawa 2009, s. 37.

¹⁰ Castelis M., *Społeczeństwo sieci*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007, s. 467.

¹¹ Termin społeczeństwo informacyjne (*johoka shakai*) spopularyzował Kenichi Koyama w opublikowanej po japońsku pracy *Introduction to information theory*, Tokio 1968 por. Goban-Klas T. *Media i komunikowanie masowe. Teorie i analizy prasy, radia, telewizji i Internetu*, PWN, Warszawa-Kraków 1999, s. 286.

¹² Wątroba W., *Społeczeństwo informacyjne a ponowoczesna kultura konsumpcyjna* [w]: Haber L.H. (red.), *Społeczeństwo informacyjne – wizja czy rzeczywistość*, Wydawnictwo AGH, Kraków 2003, s. 367.

¹³ Hofmokl T., *Internet 2000 – nowe możliwości – nowe wyzwania*, referat na II Konferencji Miasta w Internecie, Zakopane 1998.

¹⁴ W literaturze przedmiotu bardzo często, oprócz pojęcia społeczeństwo informacyjne używa się angielskiego terminu *information society* lub skrótu SI.

- kompetencje cyfrowe¹⁵ lub wykluczenie cyfrowe jako pojęcia opisujące poziom przygotowanie obywateli i przedsiębiorców do korzystania z możliwości, jakie daje społeczeństwo informacyjne.

Według danych Komisji Europejskiej wartość rynkowa sektora TIK w 2010 r. wyniosła 660 mld EUR (5% europejskiego PKB). Jednak jego znaczenie dla współczesnej gospodarki jest jeszcze większe – rozwój TIK przyczynia się do ogólnego wzrostu produktywności (20% bezpośrednio z sektora TIK, a 30% z inwestycji w TIK)¹⁶. Jest to możliwe dzięki dynamice i innowacyjności sektora oraz zdolności do zmiany sposobu działania innych sektorów gospodarki. Rozwój TIK spowodował również istotne skutki społeczne, dlatego uzasadnione wydaje się stwierdzenie P.F. Druckera o powstawaniu nowej formy organizacji społecznej, która „nie zakończy się przed rokiem 2010 czy nawet 2020. Ale już obecnie zmienia ona krajobraz polityczny, ekonomiczny, społeczny i moralny świata”¹⁷.

Powstaje pytanie jak na to wyzwanie odpowiada Polska? Czy administracja rządowa i samorządowa podjęły działania mające przygotować infrastrukturę społeczeństwa informacyjnego? Czy wdrożyły skuteczne działania dla tworzenia kompetencji cyfrowych obywateli (zapobieganie wykluczeniu cyfrowemu)? Czy Polska ma szansę na skuteczne wykorzystanie środków pomocowych z UE zaplanowanych na lata 2007-2013? W globalnej gospodarce o sukcesie decyduje wiele czynników, w tym zależne od poziomu rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Oczywiście dostępne online usługi, włączenie cyfrowe obywateli przynoszą korzyści wszystkim zainteresowanym – państwu, przedsiębiorcom i ludziom. „Korzystanie z Internetu ogranicza koszty, wzmacnia komunikację, przyczynia się do tworzenia nowych miejsc pracy. (...) Ale infrastruktura i informacje to nie wszystko. Niezwykle ważne jest, by ludzie umieli z tego dostępu i tych informacji korzystać”¹⁸. Oprócz dostępnej

¹⁵ Kompetencje cyfrowe to zdolność do wykorzystywania możliwości technologii informacyjnych i komunikacyjnych w pracy i życiu. Zgodnie z metodologią przyjętą przez EUROSTAT za wskaźniki podstawowych kompetencji cyfrowych uznaje się: umiejętność kopiowania lub przenoszenia pliku albo folderu, używanie polecenia kopiowania, wycinania oraz kopiowania i wklejania fragmentów tekstu, umiejętność wykorzystywania podstawowych funkcji matematycznych w arkuszu kalkulacyjnym, umiejętność tworzenia elektronicznej prezentacji, umiejętność instalowania nowych urządzeń (np. drukarki lub skanera), umiejętność wyszukiwania informacji w Internecie za pomocą wyszukiwarki (np. Google, Yahoo!) oraz umiejętność pisania programu komputerowego z użyciem języka programowania (przyj. P.A. Nowak).

¹⁶ Europejska Agenda Cyfrowa, serwis internetowy Komisji Europejskiej www.europa.eu (12.07.2013).

¹⁷ Drucker P.F.: *Społeczeństwo pokapitalistyczne*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1999, s. 10.

¹⁸ Słowińska J. (red.), *Świadomość Polaków w rzeczywistości cyfrowej – szanse i bariery. Raport z badania opinii wraz z komentarzem*, Wydawnictwo On Board PR Ecco Network, Warszawa 2012, s. 3.

infrastruktury, e-usług oraz kompetencji cyfrowych obywateli niezwykle ważne jest przekonanie społeczeństwa do korzystania z powstających możliwości.

.2 Założenia, cele pracy, pytania i hipotezy badawcze

Perspektywa finansowa 2007-2013 była prawdopodobnie ostatnią, która w tak znaczącym stopniu zawiera preferencje dla „nowych” członków wspólnoty (w tym Polski). Widać je wyraźnie w wielkości środków pomocowych oraz elastycznym podejściu do ich wydatkowania – rząd polski oraz samorządy regionalne miały niezwykle istotny wpływ na ich podział pomiędzy poszczególne priorytety.

Założenie.

Badanie podjęte w rozprawie opiera się na założeniu, że pieniądze przeznaczone na budowę społeczeństwa informacyjnego w Polsce na lata 2007-2013 nie są należycie wykorzystywane. Wynika to zarówno z poziomu zaangażowania inwestycyjnego projektów centralnych i regionalnych, z braku koordynacji działań pomiędzy poszczególnymi ministerstwami zaangażowanymi w te projekty (Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Ministerstwo Zdrowia, Urząd Komunikacji Elektronicznej i in.), braku koordynacji funkcjonalnej i merytorycznej pomiędzy poszczególnymi projektami oraz braku jasno określonej linii współpracy pomiędzy administracją rządową i samorządową. Niezwykle ważną przeszkodą w skutecznym budowaniu społeczeństwa informacyjnego w Polsce są zachwiane proporcje inwestycji w poszczególne filary budowy społeczeństwa informacyjnego.

Pomijając różnice w nazewnictwie artykułowane przez różnych autorów, można przyjąć następujący podział podstaw społeczeństwa informacyjnego:

- inwestycje w infrastrukturę społeczeństwa informacyjnego,
- inwestycje w aplikacje i usługi społeczeństwa informacyjnego,
- inwestycje w kompetencje cyfrowe obywateli.

Z dostępnych danych wynika, że zdecydowanie najwięcej projektów (tak w liczbie realizowanych projektów jak i ich wartości) ma charakter infrastrukturalny, a najmniej projektów dotyczy budowania kompetencji cyfrowych. Tymczasem „człowiek współczesny musi przede wszystkim nauczyć się poruszać się w tym wielkim potoku informacji, jakim jest Internet, tak by nie utonąć, nie zagubić się, nie stracić swojej

tożsamości”¹⁹. Wydaje się, że nawet skuteczna realizacja tak podzielonych inwestycji nie spowoduje jakościowego skoku społeczeństwa informacyjnego w Polsce do roku 2015²⁰.

Celem głównym pracy jest identyfikacja i ocena wpływu inwestycji realizowanych przez administrację rządową i samorządową na rozwój w Polsce nowoczesnego społeczeństwa informacyjnego.

Na tak sformułowany cel główny składają się następujące cele szczegółowe:

- ocena wykorzystania środków unijnych z perspektywy finansowej 2007-2013 zaangażowanych w rozwój SI,
- stworzenie szczegółowej mapy projektów z zakresu SI realizowanych przez administrację rządową,
- opracowanie mapy projektów realizowanych w zakresie SI przez administrację samorządową w województwach,
- stworzenie modelu zrównoważonego rozwoju SI na przykładzie województwa łódzkiego.

Do realizacji celu głównego pracy niezbędna była odpowiedź na następujące pytania badawcze:

1. czy działania na rzecz budowy społeczeństwa informacyjnego realizowane są w sposób przemyślany i planowy?
2. czy działania realizowane przez administrację rządową i samorządową są w jakikolwiek sposób koordynowane?
3. czy projekty krajowe mają szansę na realizację w bieżącym okresie programowania (perspektywa finansowa 2007-2013)?
4. czy istnieją różnice pomiędzy regionami pod względem inwestycji w budowę społeczeństwa informacyjnego?
5. czy inwestycje rozkładają się efektywnie na wszystkie filary budowy społeczeństwa informacyjnego?
6. czy jest możliwe korzystanie z bazy dobrych praktyk stworzonych przez kraje o wyższym stopniu rozwoju społeczeństwa informacyjnego?

Na potrzeby badania przyjęto następujące hipotezy badawcze:

¹⁹ Gralewicz B., *Internet nośnikiem zagrożeń*, [w:] Olszak C.M. (red.), *Spółeczeństwo informacyjne. Tom II*, Wydawnictwo Śląska Wyższa Szkoła Zarządzania w Katowicach, Katowice 2004, s. 53.

²⁰ Zgodnie z zasadą „n+2” projekty zakontraktowane w ramach perspektywy finansowej 2007-2013 można finansować i rozliczać do końca 2015 r.

H1. Brak koordynacji i współpracy pomiędzy administracją rządową i samorządową w zakresie budowy społeczeństwa informacyjnego prowadzi do wzajemnego znoszenia się efektów poszczególnych projektów,

H2. Świadczenie elektronicznych usług przez administrację publiczną charakteryzuje się wyższym kosztem pozyskania klienta niż w przypadku świadczenia podobnych usług przez podmioty komercyjne,

H3. W rozwoju potencjału ludzkiego dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego dominuje edukacja funkcjonalna, a nie procesowa,

H4. Proces budowy społeczeństwa informacyjnego w Polsce prowadzi do wyrównania szans rozwojowych obywateli.

.3 Zakres pracy i metody badawcze

Praca obejmuje swoim zakresem zagadnienia, które nie zostały dotychczas szeroko opracowane. Wynika to z kilku względów. Po pierwsze, perspektywa finansowa 2007-2013 jeszcze trwa. Po drugie, o ile stosunkowo łatwo dotrzeć do dokumentów strategicznych poziomu europejskiego, krajowego czy regionalnego, to zdecydowanie trudniej dotrzeć do osób, które w administracji regionalnej odpowiadają za realizację projektów z zakresu budowy społeczeństwa informacyjnego, a zwłaszcza do kierowników projektów. Środowisko to jest dość hermetyczne i niechętnie udziela informacji osobom „z zewnątrz”. Nie bez znaczenia jest fakt, że choć administracja rządowa realizuje projekty większej wartości, często dotyczące zagadnień, które są znane opinii publicznej, to projektów realizowanych przez samorządy jest zdecydowanie więcej, obejmują szersze spectrum zagadnień, a dzięki temu mają realnie większy wpływ na budowę społeczeństwa informacyjnego w Polsce.

- Praca w sensie rzeczowym, obejmuje analizę struktury i zaawansowania inwestycji społeczeństwa informacyjnego realizowanych przez administrację rządową oraz samorządową szczebla wojewódzkiego w zakresie podstawowych filarów budowy SI: infrastruktury, usług społeczeństwa informacyjnego oraz kompetencji cyfrowych obywateli. Szczegółowo zostały opisane projekty krajowe realizowane przez administrację rządową. Dla projektów realizowanych przez samorządy wojewódzkie została przeprowadzona analiza struktury wykonywanych inwestycji oraz wielkość nakładów na poszczególne filary SI. Dla województwa łódzkiego została przeprowadzona szczegółowa analiza inwestycji SI, w odniesieniu do dokumentów programowych, zakładanych celów i priorytetów budowy SI w regionie.

- Zakres czasowy pracy obejmie inwestycje realizowane w perspektywie finansowej 2007-2013 z uwzględnieniem obrazu wejścia, wynikającego z realizacji projektów kluczowych finansowanych w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (lata 2004-2006)
- Z punktu widzenia zakresu przestrzennego, praca obejmie projekty realizowane przez administrację rządową o zasięgu ogólnopolskim lub ponadregionalnym (obejmujące obszar minimum czterech województw) oraz projekty realizowane przez samorządy wojewódzkie - inwestycje obejmujące cały obszar województw i inwestycje otwarte, z których mogą korzystać mieszkańcy poszczególnych regionów. Dodatkowo szczegółowej analizie podlegać będą wszystkie projekty z zakresu budowy społeczeństwa informacyjnego realizowane przez Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego (UMWŁ) w perspektywie finansowej 2007-2013.

Dla pozyskania materiałów faktograficznych niezbędnych do realizacji rozprawy wykorzystane zostały różnorodne metody badawcze. W przypadku projektów realizowanych przez administrację rządową podstawowym źródłem danych była analiza desk research publicznie dostępnych materiałów, tj.: Szczegółowe Opisy Priorytetów (SZOP) dla poszczególnych Programów Operacyjnych (PO), wykazy zawartych umów, dokumentacje przetargowe, sprawozdania z realizacji projektów oraz analiza dyskursu publicznego. W przypadku projektów realizowanych przez samorządy regionalne przeprowadzono analizę desk research (podobnie jak w wypadku projektów realizowanych przez administrację centralną), która została pogłębiona wywiadami kwestionariuszowymi przeprowadzonymi z osobami odpowiedzialnymi w poszczególnych województwach za realizację projektów z zakresu budowy SI. Badania ankietowe szczególne znaczenie miały przy analizie projektów z zakresu budowy społeczeństwa informacyjnego w ramach *Programu Rozwój Polski Wschodniej*²¹, który w istotnym zakresie jest realizowany wspólnie przez administrację rządową i samorządową.

Dla analizy i oceny inwestycji realizowanych przez województwo łódzkie została przeprowadzona analiza regionalnych dokumentów strategicznych oraz sektorowych strategii rozwoju związanych z budową społeczeństwa informacyjnego w regionie,

²¹ W ramach *Programu Rozwój Polski Wschodniej* realizowane miały być projekty o kluczowym znaczeniu dla rozwoju społeczno-gospodarczego pięciu województw: lubelskiego, podkarpackiego, podlaskiego, świętokrzyskiego i warmińsko-mazurskiego. Przede wszystkim inwestycje w zakresie infrastruktury wspierającej działalność naukową i badawczą oraz zakładające modernizację miejskich lub regionalnych systemów komunikacyjnych, a także przedsięwzięcia zwiększające atrakcyjność inwestycyjną i turystyczną tego obszaru (przyp. P.A. Nowak)

analiza dokumentów źródłowych (podobnie jak w wypadku projektów realizowanych przez rząd) oraz badania ankietowe przeprowadzone wśród kierowników kluczowych projektów realizowanych przez województwo łódzkie.

W badaniu społeczeństwa informacyjnego w regionie łódzkim wykorzystane zostały wyniki badań ilościowych przeprowadzonych w oparciu o autorską metodologię pomiaru potencjału rozwoju społeczeństwa informacyjnego gmin województwa łódzkiego (załącznik 1). W badaniu opracowano wskaźniki złożone z potencjału ekonomicznego, społecznego, edukacyjnego i gospodarczego zbudowane w oparciu o analizę danych statystycznych zebranych przez Główny Urząd Statystyczny i opublikowane w badaniu *Vademecum Samorządowca 2011*²² oraz danych zebranych w ramach badań własnych przeprowadzonych w październiku 2012 r. Badaniem objęto wszystkie 177 gmin województwa łódzkiego. Kwestionariusz ankiety zawierał ponad 40 pytań dotyczących stopnia przygotowania gmin województwa łódzkiego do wdrażania usług e-administracji. Większość z nich była pytaniami zamkniętymi (z wyjątkiem 5 pytań o opinię). W przeprowadzonym badaniu znalazły się m.in. wszystkie pytania o wskaźniki proste z zakresu potencjału administracyjnego. Efektywność badania ankietowego wyniosła 90%. Dla gmin, które nie wypełniły ankiety przyjęto wartość potencjału administracyjnego jako średnią z danego powiatu. Pozostałe wskaźniki użyte do określenia potencjału społecznego, edukacyjnego oraz gospodarczego pochodziły z opracowania *Statystyczne Vademecum Samorządowca 2012*.

.4 Struktura pracy i charakterystyka materiałów faktograficznych

Praca składa się z części teoretycznej i empirycznej. Wstęp zawiera uzasadnienie wyboru tematu pracy doktorskiej, założenia, cel główny oraz cele szczegółowe pracy, hipotezy oraz pytania badawcze. We wstępie przedstawiony został również zakres pracy, wykorzystane metody badawcze, struktura pracy oraz charakterystyka wykorzystanych materiałów.

Rozdział pierwszy (teoretyczny) został poświęcony podstawowym zagadnieniom związanym z pojęciem społeczeństwa informacyjnego, tj.: historii SI na świecie, genezie SI w Europie i w Polsce, problemom definicyjnym wynikającym z wielodyscyplinowości zagadnienia. W rozdziale przedstawione zostało otoczenie prawne w ramach którego budowane jest społeczeństwo informacyjne w Polsce.

²² http://www.stat.gov.pl/lodz/69_632_PLK_HTML.htm (12.12.2012).

Rozdział drugi (teoretyczny) dotyczy kwestii budowy SI w kontekście priorytetów rozwojowych Unii Europejskiej. Dokonany został w nim przegląd głównych dokumentów stanowiących podstawę do rozwoju SI w krajach UE oraz międzynarodowe projekty, których celem jest aktywizacja działań krajów członkowskich w tym zakresie, transfer wiedzy i technologii oraz wymiana doświadczeń. Rozdział trzeci (empiryczny) zawiera analizę projektów krajowych (w tym ponadregionalnych) realizowanych przez administrację rządową oraz projektów regionalnych realizowanych przez samorządy wojewódzkie pod hasłem budowy społeczeństwa informacyjnego w Polsce w latach 2007-2013.

Rozdział czwarty (badawczy) zawiera szczegółową analizę realizacji programu budowy społeczeństwa informacyjnego przez samorząd województwa łódzkiego. Punktem wyjścia analizy jest „*Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2007-2013*” (RPO WŁ 2007-2013) oraz aktualna strategia rozwoju województwa i wynikająca z niej strategia sektorowa „*iŁódzkie 2013 - Program budowy społeczeństwa informacyjnego na lata 2007-2013*” (iŁódzkie 2013). Następnie szczegółowej analizie został poddany wykaz projektów, które uzyskały dofinansowanie ze środków alokowanych w IV osi priorytetowej RPO WŁ 2007-2013 (oś – społeczeństwo informacyjne) oraz inne projekty z tego zakresu realizowane przez samorząd wojewódzki. Zbadana została korelacja planów inwestycji wynikających z dokumentów źródłowych z realizowanymi projektami oraz rzeczywistym poziomem ich realizacji.

Zakończenie zawiera podsumowanie przeprowadzonych badań i analiz. Przystawiono w nim ocenę trafności hipotez badawczych i udzielono odpowiedzi na sformułowane pytania badawcze. W ramach zakończenia przedstawione zostały wnioski z wdrażania społeczeństwa informacyjnego w Polsce oraz województwie łódzkim. Dodatkowo sformułowano rekomendacje dla budowy społeczeństwa informacyjnego w województwie łódzkim, w tym dotyczące założeń do dokumentu planistycznego o charakterze uszczegółowienia sektorowego regionalnych dokumentów strategicznych „*iŁódzkie 2020 – program rozwoju społeczeństwa informacyjnego w województwie łódzkim na lata 2014-2020*” (iŁódzkie 2020).

Rozprawa została przygotowana z wykorzystaniem różnorodnego materiału faktograficznego. Zagadnienia związane ze społeczeństwem informacyjnym nie doczekały się w Polsce bogatej literatury przedmiotu - można do niej zaliczyć ledwie kilkadziesiąt pozycji. Drugie tyle stanowią odniesienia w literaturze dotyczącej

informatyzacji poszczególnych branż gospodarki i sfer życia oraz teleinformatyki. Natomiast dynamicznie wzrasta liczba i jakość materiałów pokonferencyjnych opublikowanych po spotkaniach i sympozjach branżowych. Również literatura anglojęzyczna koncentruje się bardziej na aspektach technologicznych niż ekonomicznych i społecznych. Bogate źródło wiedzy o społeczeństwie informacyjnym stanowią dokumenty strategiczne o zasięgu europejskim (np. *Europa 2020, Europejska Agenda Cyfrowa*), krajowym (np. *Strategia Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego w Polsce do roku 2013, Polska 2030*) oraz regionalnym (np. dla województwa łódzkiego *Regionalna Strategia Innowacji Województwa Łódzkiego, Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007-2013, iŁódzkie 2013* i inne). Bogatym źródłem informacji o celach i kierunkach rozwoju SI w Polsce są także dokumenty związane z poszczególnymi programami operacyjnymi²³. W zakresie informacji o praktycznych aspektach budowy SI wykorzystane zostały wykazy, wnioski o dofinansowanie oraz sprawozdania z realizacji projektów własnych realizowanych przez administrację rządową, samorządy wojewódzkie.

Analiza interwencji na poziomie województwa łódzkiego została przeprowadzona z wykorzystaniem wykazu projektów realizowanych przez samorząd województwa łódzkiego, wykazu projektów dofinansowanych w ramach IV osi (społeczeństwo informacyjne) oraz działania III.2 w ramach III osi (bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw) RPO WŁ 2007-2013. Materiałami dopełniającymi teoretyczny obraz społeczeństwa informacyjnego są źródła prawa na poziomie europejskim i krajowym.

Uzupełnieniem materiałów zastanych były badania własne, w tym:

- wywiady z osobami odpowiedzialnymi za rozwój społeczeństwa informacyjnego w poszczególnych województwach,
- ankiety przeprowadzone wśród kierowników projektów kluczowych realizowanych przez samorząd województwa łódzkiego,
- badania potencjału gmin województwa łódzkiego dla budowy społeczeństwa informacyjnego,
- analiza danych statystycznych Głównego Urzędu Statystycznego oraz EUROSTAT.

²³ Podstawowe dokumenty w tym zakresie to Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych oraz Zasady Kwalifikowalności Wydatków, które powstały dla każdego z interesujących z punktu widzenia pracy programów operacyjnych, tzn.: Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (PO KL), Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka (PO IG), Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POIS), Programu Operacyjnego Rozwój Obszarów Wiejskich (PROW) oraz 16 Regionalnych Programów Operacyjnych na lata 2007-2013 (przyp. P.A. Nowak).

Rozdział I.

Dylematy rozwoju społeczeństwa informacyjnego

Od drugiej połowy XIX wieku trwały prace nad usprawnieniem komunikacji na odległość. Bez względu na to, czy za wynalazcę radia uznamy Guglielmo Marconiego, Nikola Teslę czy Aleksandra Popowa, bezspornym jest, że wynalazek ten w sposób niezwykle zmienił możliwości komunikacyjne człowieka. Szybkie przekazywanie informacji na odległość przestało być powiązane z istnieniem instalacji przewodowych (telefonicznych i telegraficznych). Do drugiej połowy lat 30 XX w. technologia radiowa osiągnęła taki poziom rozwoju i nasycenia, który odpowiednio wykorzystany, mógł wywoływać zauważalne skutki społeczne.

Po wydarzeniach z 30 października 1938 r. zaczęto zastanawiać się jaki wpływ na zachowania społeczne mogą mieć informacje przekazywane za pośrednictwem technologii komunikacyjnych. W tym dniu Columbia Broadcasting System (CBS) wyemitowała słuchowisko radiowe Orsona Wellesa i Mercury Theatre „Wojna światów”. W związku z napięciem społecznym wynikającym z sytuacji politycznej w ówczesnym świecie oraz dzięki wyjątkowo realistycznej przygotowanej adaptacji, słuchowisko spowodowało wybuch paniki wśród mieszkańców New Jersey.

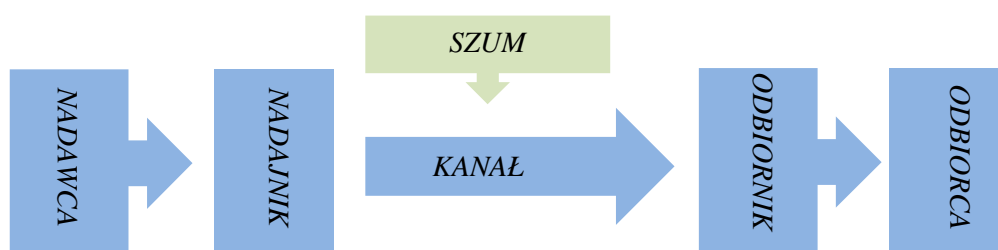
Zdarzenia te spowodowały zwiększone zainteresowanie zagadnieniem komunikacji i jej wpływu na kształtowanie życia społecznego, których pierwszym istotnym elementem były prace poświęcone teorii informacji. Jako najpopularniejszą należy uznać pracę C.E. Shannona Matematyczna teoria komunikacji²⁴, przez wielu autorów do dziś uznawaną jako wzorcowe opracowanie modelu komunikacji. Z racji zajmowanego stanowiska²⁵, schemat odnosił się do transmisji sygnału w układach technicznych. Z biegiem czasu okazało się jednak, że ma on charakter uniwersalny dla całego systemu komunikacji międzyludzkiej.

²⁴ Shannon C. E.: *A mathematical theory of communication*, [w:] „*The Bell System Technical Journal*” Vol. 27, str. 379–423, 623–656, lipiec, październik 1948.

²⁵ Shannon był w tym czasie pracownikiem ośrodka badawczego Bell Telephone. Koncern ten mógł się poszczycić wieloma współpracownikami, którzy jeszcze przed Shannonem zajmowali się zagadnieniami istotnymi z punktu widzenia teorii komunikacji. Do najważniejszych należeli Ralph Hartley (Hartley R.V.L.: *Transmission of Information*, [w:] „*Bell System Technical Journal*”, lipiec 1928) oraz Harry Nyquist (np. teoria przepustowości pasma opisana w Nyquist H.T., *Certain topics in Telegraph Transmission Theory*, [w:] „*Bell System Technical Journal*”, lipiec 1928).

Według C.E. Shannona proces komunikacji rozpoczyna nadawca tworząc przekaz, który za pomocą nadajnika zamieniany jest w zakodowany sygnał. Za pomocą kanału komunikacji sygnał trafia do odbiornika, gdzie jest dekodowany i ponownie zamieniany w komunikat, który ostatecznie dociera do odbiorcy. Współcześnie „kanał informacyjny” oznacza system techniczny i społeczno-gospodarczy, który pozwala na gromadzenie, przechowywanie, przekazywanie i udostępnianie informacji. „Dobry kanał informacyjny to taki kanał, w którym nie zachodzą żadne zmiany treści informacji, a na wyjściu u odbiorcy pojawia się wiadomość o treści identycznej jak wiadomość nadana przez nadawcę.”²⁶

Rysunek 1 Model komunikacji według Shannona

Źródło: opracowanie własne na podstawie Shannon C. E.: *A mathematical theory of communication*, [w:] „*The Bell System Technical Journal*” Vol. 27, str. 379–423, 623–656, lipiec, październik 1948.

W schemacie procesu komunikacji opracowanym przez Shannona po raz pierwszy pojawia się pojęcie szumu, który na każdym z etapów procesu komunikacji, a zwłaszcza podczas transmisji przez kanał komunikacji, może zakłócać ten proces. Ze względu na czas i miejsce powstania opracowania model Shannona, oprócz nowego pojęcia szumu, operuje także pojęciami przepustowości i pojemności kanału komunikacji. Elementy te zostały pominięte w schemacie, jako mniej istotne w uniwersalnym procesie komunikacyjnym, jednak współcześnie, w dobie komunikacji elektronicznej pojęcia te stanowią stały element procesu komunikacji.

W warstwie słowotwórczej termin „komunikować się” pochodzi od łacińskiego czasownika „*communico*”, „*communicare*” (uczynić wspólnym, połączyć; przekazać wiadomości, naradzać się) i rzeczownika „*communio*” (wspólność). Współcześnie wszedł on, z narodowymi i fonetycznymi zmianami, do większości języków, którymi porozumiewają się obywatele krajów tzw. cywilizacji technicznej: *коммуникация* (ros.), *la communication* (fr.), *Kommunikation* (niem.), *comunicación* (hiszp.), *comunicazione* (wł.). Mały Słownik Języka Polskiego wyjaśnia, że termin komunikować oznacza: podać coś do wiadomości, przekazywać jakąś informację,

²⁶ Oleński J., *Elementy ekonomiki informacji*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2000, s. 131-136.

zawiadomić o czymś, natomiast termin komunikować się: utrzymywać z kimś kontakt, porozumiewać się, udzielać się otoczeniu²⁷. Elektroniczny słownik języka polskiego pojęcie komunikować opisuje dodatkowo frazą: przekazywać komuś informacje w bezpośrednim kontakcie, zaś pojęcie komunikować się: mieć połączenie z innym pomieszczeniem, miejscem²⁸. Szerzej pojęcie komunikacji opisuje W. Kopaliński: komunikacja – technika transportu i łączności; szlaki, środki łączności; łączność, przekazywanie wiadomości, myśli; cybernetyczna technika przenoszenia informacji²⁹. Dlatego w języku nauk społecznych termin komunikacja w omawianym znaczeniu występuje najczęściej z przydawką społeczna lub międzyludzka, aby uniknąć odniesień do transportu zbiorowego (komunikacja miejska, komunikacja autobusowa, komunikacja lotnicza itp.). Współcześnie pojęcie komunikacji jest nierozdzielnie związane z informacją, jako jednostką wiedzy oraz sposobem jej dystrybucji³⁰.

Stopień nasycenia współczesnego świata informacjami powoduje, że stają się one punktem odniesienia do opisu rzeczywistości społecznej. Dlatego społeczeństwo można uznać za informacyjne, gdy „stopień komplikacji rozwoju społeczno-ekonomicznego zmusza do użycia narzędzi, bez których nie jest możliwe zgromadzenie, przetworzenie i zużytkowanie olbrzymiej infomasy, zapanowanie nad szumem informacyjnym jedynie za pomocą mózgu oraz tradycyjnych nośników i narzędzi komunikacji”³¹. Nowa cyfrowa rzeczywistość to nie tylko infrastruktura zdolna do przesyłania dużej ilości danych w krótkim czasie, ale to również chęć i potrzeba wykorzystania kompetencji cyfrowych przez obywateli do załatwiania codziennych spraw w urzędach publicznych³².

Termin „społeczeństwo informacyjne” nie ma jednolitej wykładni interpretacyjnej. W literaturze przedmiotu oraz w publicystyce popularno-naukowej spotyka się takie pojęcia jak: społeczeństwo informatyczne, społeczeństwo wiedzy, społeczeństwo ery internetowej, społeczeństwo sieciowe, społeczeństwo medialne, społeczeństwo digitalne. Niemniej większość autorów posługuje się określeniem „społeczeństwo

²⁷ Skorupka St., Auderska H., Łempicka Z. (red.): *Mały Słownik Języka Polskiego*, Wydawnictwo PWN, Warszawa 1989.

²⁸ *Słownik Języka Polskiego*, Wydawnictwo PWN, www.sjp.pwn.pl, (25.09.2013).

²⁹ Kopaliński Wł.: *Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych, Wydanie IV*, Wydawnictwo Wiedza Powszechna, Warszawa 1968.

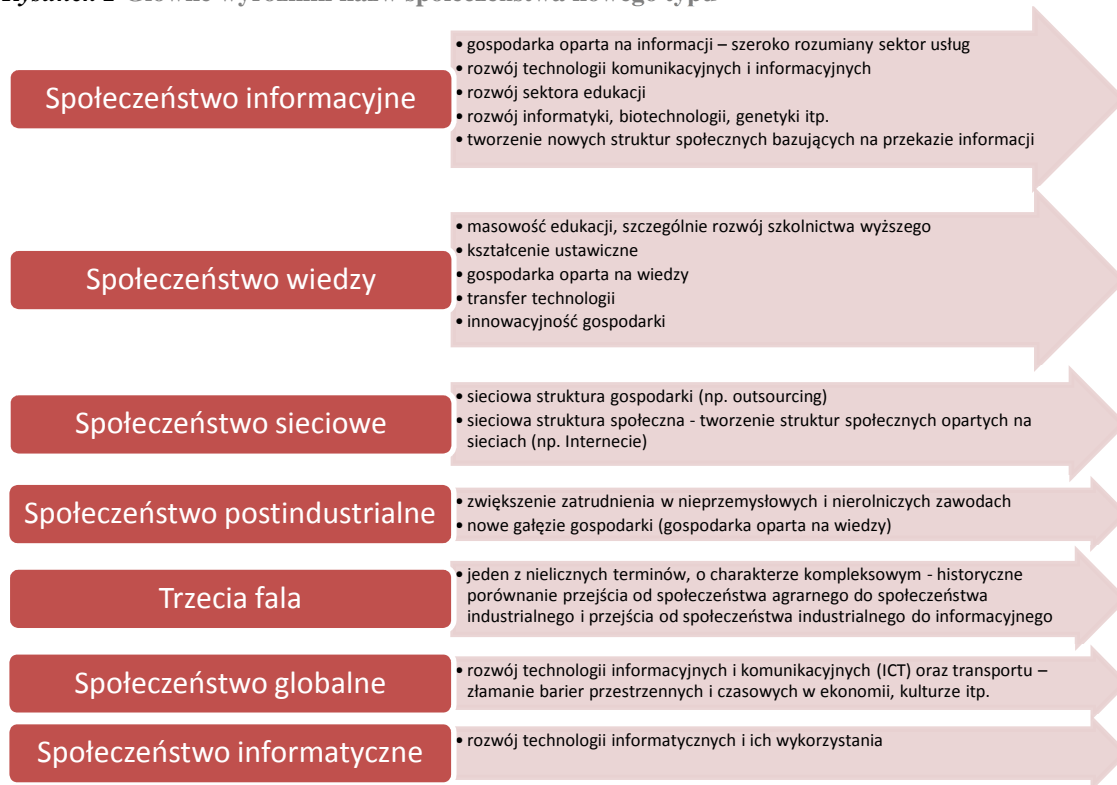
³⁰ Karciarz M., *Informacja w internecie*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2010, s. 9.

³¹ Dąbrowska A., Janoś-Kresło M., Wódkowski A., *E-usługi, a społeczeństwo informacyjne*, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2009 s. 13.

³² Słowińska J. (red.), *Świadomość Polaków w rzeczywistości cyfrowej – szanse i bariery. Raport z badania opinii wraz z komentarzem*, Wydawnictwo On Board PR Ecco Network, Warszawa 2012, s. 14.

informacyjne” uważając, że „wskazuje ono na znaczną rolę systemów informacji oraz komunikacji występujących w obrębie danego społeczeństwa i stanowiących o jego specyfice w stosunku do innych typów społeczeństwa”³³.

Rysunek 2 Główne wyróżniki nazw społeczeństwa nowego typu

Źródło: opracowanie własne na podstawie Luterek M., Mierzalność społeczeństwa informacyjnego za pomocą wskaźników prostych³⁴

Próba opisu wpływu TIK na procesy gospodarcze, społeczne, kulturowe i polityczne współczesnego świata nie jest zagadnieniem prostym. Chociaż próby takie od wielu lat podejmują naukowcy, dziennikarze, publicyści oraz politycy. „Powoduje to znaczne rozmycie oraz swoistą dewaluację zarówno całości tematyki, jak i używanej terminologii”³⁵.

Według danych z 2007 r., czyli zdecydowanie sprzed kryzysu gospodarki UE, technologie informacyjne i komunikacyjne odpowiadają (średni w krajach europejskich) za jedną czwartą wzrostu produktu krajowego brutto i 40% wzrostu

³³ Haber L.H, *Społeczeństwo informacyjne w ujęciu analitycznym*, [w]: Haber L.H. (red.), *Komunikowanie i zarządzanie w społeczeństwie informacyjnym*, Wydawnictwo NOMOS, Kraków 2011, s. 21.

³⁴ Luterek M., *Mierzalność społeczeństwa informacyjnego za pomocą wskaźników prostych*, Biblioteka elektroniczna Stowarzyszenia Miasta w Internecie, http://biblioteka.mwi.pl/index.php?option=com_k2&view=item&id=20:mierzalno%C5%9B%C4%87-spo%C5%82ecze%C5%84stwa-informacyjnego-za-pomoc%C4%85-wska%C5%BAnik%C3%B3w-prostych&Itemid=3 (05.05.2013).

³⁵ Goliński M., *Społeczeństwo informacyjne – geneza koncepcji i problematyka pomiaru*, Oficyna Wydawnicza Szkoła Główna Handlowa, Warszawa 2011, s. 112.

produktywności w Unii Europejskiej. Należy w tym miejscu postawić pytanie czy opisane zjawiska pozwalają na stwierdzenie, że żyjemy w społeczeństwie informacyjnym? W. Iszkowski twierdzi, że tak ponieważ „ponad 50% ludności Polski korzysta z Internetu. Pozostali ze względów technicznych lub finansowych, a prawie 30% - z braku potrzeby lub niechęci czy obawy, jak sobie z tym Internetem poradzą – nie ma jeszcze takiej szansy”³⁶. Poza „urzędowym optymizmem” prezesa Polskiego Towarzystwa Informatycznego wypowiedź ta zawiera dane, które pokazują, że jesteśmy jeszcze w budowie i to średnio zaawansowanej. Prawie co drugi obywatel nie korzysta z Internetu, a o tych którzy korzystają brak jest informacji o skali i celu wykorzystania. Dodatkowo zastrzeżenie budzi oparcie twierdzenia o istnieniu społeczeństwa informacyjnego wyłącznie o dane techniczno-statystyczne.

W literaturze przedmiotu można znaleźć trzy główne podejścia do problemu społeczeństwa informacyjnego:

1. *Postindustrialna teoria społeczeństwa informacyjnego*, której gorącym zwolennikiem jest Daniel Bell, głosi, że społeczeństwo industrialne wraz z związanymi z nim strukturami odchodzi do przeszłości. Ponieważ w ciągu ostatnich kilkudziesięciu lat społeczeństwo zrewidowało swoje widzenie świata, strukturę społeczną i polityczną oraz rolę, kluczowych instytucji publicznych (państwa, narodu, społeczności)³⁷. Społeczeństwo informacyjne według koncepcji Bella powstało dzięki rewolucji informacyjnej³⁸ i jest kolejnym etapem rozwoju społecznego po społeczeństwie industrialnym. Stanowi ono samodzielną wartość poznawczą, przy zachowaniu niektórych dominant społeczeństwa industrialnego, zwłaszcza w zakresie obowiązujących w nim praw wolnego rynku. Centralne miejsce w tak rozumianym społeczeństwie informacyjnym Bell przyznaje wiedzy teoretycznej i informacji, które mają wyprzeć pracę i kapitał, nabierając jednocześnie charakteru dóbr materialnych³⁹.
2. *Reindustrialna koncepcja społeczeństwa informacyjnego* nie uznaje społeczeństwa informacyjnego jako osobnej wartości⁴⁰. Informacja według tej koncepcji jest takim

³⁶ Iszkowski W.: *Jesteśmy już społeczeństwem informacyjnym*, [w]: „Czas informacji” nr 1/2010, Centrum Promocji Informatyki s. 50.

³⁷ Drucker P.F.: *Społeczeństwo pokapitalistyczne*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1999, s. 9.

³⁸ Choć historycznie termin „rewolucja” używany jest do dynamicznych zmian społecznych i/lub gospodarczych dziejących się w stosunkowo krótkim okresie czasu, to w tym przypadku, podobnie jak w przypadku terminu „rewolucja przemysłowa” wydaje się on być uzasadniony (przyp. P.A. Nowak).

³⁹ Bell D.: *Nadejście społeczeństwa postindustrialnego. Próba prognozowania społecznego*, Wydawnictwo Instytut Badania Współczesnych Problemów Kapitalizmu, Warszawa 1975.

⁴⁰ Meehan E.R.: *Technical Capability Versus Corporate Imperatives: Toward a Political Economy of Cable Television and Information Diversity*, [w]: *The Political Economy of Information*, Wydawnictwo University of Wisconsin Press, Madison 1988, s. 88.

samym towarem jak każdy inny, podlega więc wszystkim prawom społeczeństwa industrialnego.

3. *Konsensualna koncepcja społeczeństwa informacyjnego* zakłada połączenie obu powyższych koncepcji. W myśl tej teorii społeczeństwo informacyjne jest kontynuacją społeczeństwa industrialnego koncentrującą się na produkcji i dystrybucji informacji. Ma ono także nowe cechy tworzące jakościową zmianę w stosunku do społeczeństwa industrialnego (np. sposoby produkcji)⁴¹.

Mimo że teoretycy, głównie amerykańscy, spierają się czy społeczeństwo informacyjne to nowa forma w rozwoju społecznym, można bez zbędnego ryzyka przyjąć, że w Europie następuje jakościowa zmiana społeczna. W gospodarce europejskiej po II wojnie światowej można zaobserwować dynamiczne zmiany strukturalne „od kapitalizmu przemysłowego opartego na industrializmie do kapitalizmu informacyjnego, którego zasadą jest informacjonizm (...) zorientowany na rozwój technologiczny, tj. na akumulację wiedzy oraz na wyższy poziom złożoności w przetwarzaniu informacji”⁴². Jednak rozkład dostępu do tych zdobyczy cywilizacyjnych w skali świata jest nierównomierny. Europa, Ameryka Północna, Australia i część Azji może uznać, że żyje w epoce postindustrialnej. Bliski Wschód, Ameryka Łacińska i Południowa i część krajów Afryki w dalszym ciągu opiera swoje gospodarki o wydobywanie i produkcję (przetwórstwo) charakterystyczne dla etapu gospodarki industrialnej. Jednocześnie w wielu krajach afrykańskich i azjatyckich podstawą produkcji jest tradycyjne rolnictwo – w ich wypadku należy uznać, że nie wyszły jeszcze z poziomu gospodarki agrarnej.

Wszystko to powoduje, że Europa musi odnaleźć nową drogę dla swojego społeczeństwa, które weszło w fazę postindustrialną. Rozwój TIK dał dostęp do olbrzymiej, stale aktualizowanej ilości informacji, a w społeczeństwie informacyjnym również potrzebę jej zdobywania i wykorzystywania. „Najważniejsza jednak będzie równość w dostępie do informacji, której efektem będzie zwalczenie dotychczasowych podziałów społecznych, bazujących niejednokrotnie na archaicznym systemie, w którym status społeczny rodziny determinuje całe życie nowonarodzonego

⁴¹ Schement J.R., Curtis T.: *Tendencies and Tensions of the Information Age: The Production and Distribution of Information in the United States*, Wydawnictwo Transaction Publishers, Los Angeles 1995, s.47.

⁴² Castells M., Himanen P.: *Spółeczeństwo informacyjne i państwo dobrobytu. Model fiński*, Wydawnictwo Krytyki Politycznej, Warszawa 2009, s. 7.

dziecka”⁴³. Istotnym elementem tej zmiany będą umiejętności oceny wiarygodności informacji⁴⁴.

Biorąc pod uwagę powyższe rozważania należy zauważyć, że społeczeństwo informacyjne nie może stać się skończonym etapem ewolucji społecznej. Dlatego społeczeństwo informacyjne, należy rozumieć jako proces przejścia między społeczeństwem industrialnym, a inną, dziś jeszcze nie nazwaną, formą rozwoju społeczno-gospodarczego ponieważ „dzisiaj nikt jeszcze tak naprawdę nie wie, jaką strukturą będzie społeczeństwo informacyjne”⁴⁵.

Kolejnym istotnym zagadnieniem dotyczącym społeczeństwa informacyjnego jest mierzalność jego rozwoju. Próba wyznaczenia wskaźników rozwoju związana jest ściśle z *Raportem Bangemanna*⁴⁶, który nie tylko spopularyzował termin społeczeństwo informacyjne, ale wskazał potencjalne kierunki działań dla pobudzenia jego rozwoju. Konsekwencją przyjęcia przez Komisję Europejską tego raportu były stale zwiększające się, od połowy lat 90. XX w., nakłady w budżecie Unii Europejskiej na budowę społeczeństwa informacyjnego. Jednocześnie wyznaczone przez *Raport Bangemanna* desygnaty pojęcia społeczeństwo informacyjne dają możliwość określenia wskaźników, które pozwolą na empiryczną ocenę poziomu rozwoju technologii informatycznych w danej społeczności. Za wskaźniki poziomu rozwoju można więc uznać m.in.:

- liczbę komputerów przypadających na obywatela danego państwa;
- odsetek ludności umiejącej się posługiwać TIK;
- udział procentowy sektora przemysłu i usług teleinformatycznych w wytworzonym PKB danego państwa;
- udział zatrudnienia w sektorze teleinformatycznym w stosunku do ogółu zatrudnionych,
- zmiany w społecznych preferencjach w zakresie korzystania z tradycyjnych form rozrywki w stosunku do ich elektroniczno-medialnych odpowiedników.

⁴³ Luterek M., *Mierzalność społeczeństwa informacyjnego za pomocą wskaźników prostych*, Biblioteka elektroniczna Stowarzyszenia Miasta w Internecie, http://biblioteka.mwi.pl/index.php?option=com_k2&view=item&id=20:mierzalno%C5%9B%C4%87-spo%C5%82ecze%C5%84stwa-informacyjnego-za-pomoc%C4%85-wska%C5%BAnik%C3%B3w-prostych&Itemid=3 (05.05.2013).

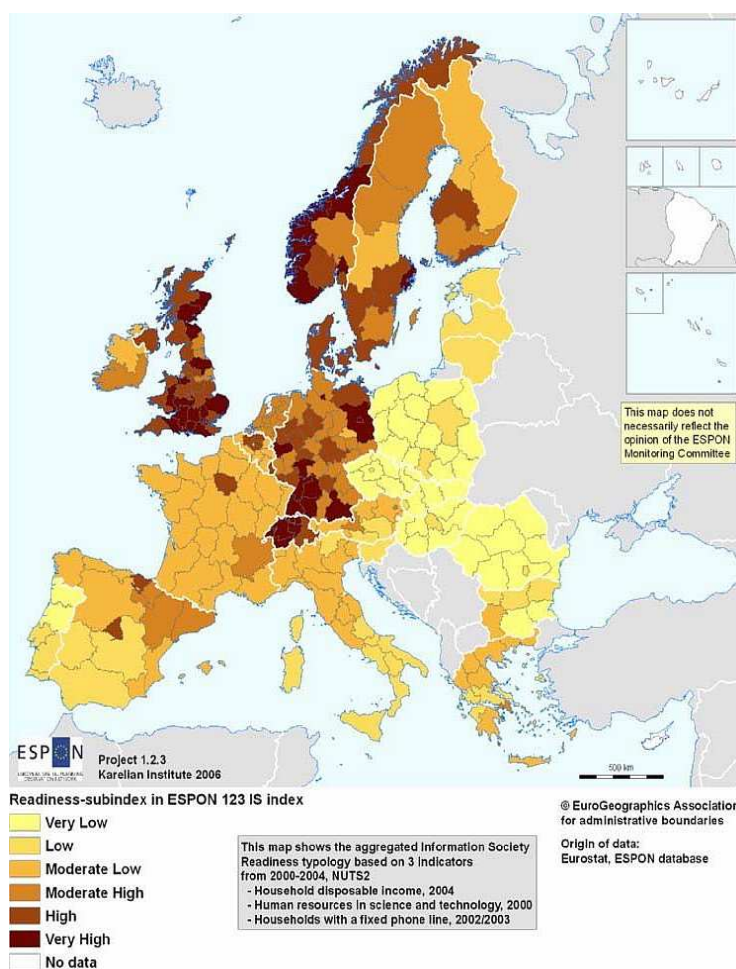
⁴⁴ umiejętność oceny wiarygodności informacji w społeczeństwie informacyjnym stanowi jeden z kluczowych elementów kompetencji cyfrowych (przyj. P.A. Nowak).

⁴⁵ Tadeusiewicz R., *Rewolucja społeczeństwa informacyjnego na tle wcześniejszych rewolucji cywilizacyjnych*, [w]: Haber L.H., Niezgoda M. (red.), *Spoczezeństwo informacyjne. Aspekty funkcjonalne i dysfunkcjonalne*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2006, s. 37-38.

⁴⁶ <http://ec.europa.eu/archives/ISPO/infosoc/backg/bangeman.html> (01.08.2012).

Na podstawie analizy tego typu wskaźników można oceniać poziom rozwoju TIK w danym państwie. Analiza empiryczna tego typu wskaźników pozwala również na uchwycenie dokonujących się przemian, t.j. przechodzenie od społeczeństwa industrialnego do informacyjnego w wydzielonych przedziałach czasowych⁴⁷. Jednak dane uzyskiwane w badaniach prowadzonych zgodnie z powyższym rozumowaniem mają miękki charakter i nie mogą być w pełni wykorzystane do bezpośredniego porównania skuteczności poszczególnych krajowych lub regionalnych metod budowy społeczeństwa informacyjnego.

Rysunek 3 Poziom rozwoju społeczeństwa informacyjnego w poszczególnych regionach UE

Źródło: Raport końcowy projektu ESPON 1.2.3., http://www.espon.pl/files/11_2/2/ESPON_1.2.3_RAPORT_FINAL_w.polska.pdf (19.03.2013).

Kolejną próbą umożliwienia pomiaru rozwoju społeczeństwa informacyjnego było utworzenie przez Unię Europejską inicjatywy SIBIS (Statistical Indicators Benchmarking the Information Society), której zadaniem było stworzenie metodologii

⁴⁷ Haber L.H, *Spółczesność informacyjna w ujęciu analitycznym*, [w]: Haber L.H. (red.), *Komunikowanie i zarządzanie w społeczeństwie informacyjnym*, Wydawnictwo NOMOS, Kraków 2011, s. 24.

oceny rozwoju społeczeństwa informacyjnego poprzez realizację kolejnych krótkookresowych strategii eEurope w 25 krajach członkowskich Unii Europejskiej oraz w Bułgarii i Rumunii. Jednak wadą SIBIS, pomimo oferty szerokiego spektrum wskaźników, jest ich wysoki poziom uogólnienia. Nawet w krajach, w których można by oczekiwać danych z poziomu województw, przedstawiona jest głównie charakterystyka porównawcza w stosunku do wybranych państw.

Kolejnym podejściem do problemu mierzalności poziomu rozwoju społeczeństwa informacyjnego był projekt ESPON 1.2.3 - Identyfikacja istotnych przestrzennie aspektów społeczeństwa informacyjnego⁴⁸, realizowany wspólnie przez jednostki naukowo-badawcze z siedmiu krajów: Department of Social Geography and Regional Development, Faculty of Science DSGRD-UP, Charles University in Prague, Czechy; Karelian Institute, University of Joensuu UJOE, Finlandia; Department of Planning and Regional Development DPRD, University of Thessaly, Grecja; Institute for Regional Development and Structural Planning – IRS, Erkner, Niemcy; Uniwersytet Warszawski, Centrum Europejskich Studiów Regionalnych i Lokalnych (EUROREG), Polska; Institute of Economics of the Hungarian Academy of Sciences IE-HAS, Węgry; Department of Economics and Institutions, Faculty of Economics, University of Rome “Tor Vergata”, URTV, Włochy.

Celem projektu było zdefiniowanie pojęć oraz znalezienie odpowiednich wskaźników terytorialnych rozwoju społeczeństwa informacyjnego, wskazanie typologii oraz znalezienie instrumentów i metodologii, pozwalających na obserwowanie zmieniających się w czasie tendencji. Jednak podstawową wadą dokumentów stworzonych w ramach tego projektu było założenie, zgodnie z którym wyniki badań oparte były w głównej mierze na porównawczych badaniach statystycznych, analizie dokumentów strategicznych, a jedynie w niewielkim obszarze na badaniach empirycznych⁴⁹.

Próby opomiarowania stopnia rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce podjął między innymi Główny Urząd Statystyczny. Prowadzi on kwartalne badania zmian koniunktury konsumenckiej w oparciu o wskaźniki dostępności technologii oraz rozwiązań informacyjnych i komunikacyjnych na poziomie krajowym i regionalnym. Także TNS OBOP prowadzi badania z zakresu społeczeństwa informacyjnego. Dotyczą one jednak głównie zagadnień związanych z Internetem i jego wykorzystaniem

⁴⁸ http://www.espon.pl/files/11_2/2/ESPON_1.2.3_RAPORT_FINAL_w.polska.pdf (19.03.2013).

⁴⁹ http://www.espon.pl/files/11_2/2/ESPON_1.2.3_RAPORT_FINAL_w.polska.pdf (19.03.2013).

w eBiznesie. Wiele badań z zakresu społeczeństwa informacyjnego zlecają instytucje publiczne: Urząd Komunikacji Elektronicznej, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji i inne. Dostęp do wyników tych badań jest w znacznej mierze ograniczony. Ciekawe informacje na temat rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce można znaleźć w wynikach wieloletniego programu „*Rozwój Telekomunikacji i Poczty w Dobie Społeczeństwa Informacyjnego*” ustanowionego uchwałą nr 205/2004 Rady Ministrów z dnia 31 sierpnia 2004 r. W toku prac realizowanych wspólnie przez Instytut Łączności (PIB), Politechnikę Wrocławską i Warszawską, WAT, Wojskowy Instytut Łączności, Główny Urząd Miar, Centrum Badań Kosmicznych oraz Instytut Tele- i Radiotechniczny opracowana została metodologia pomiaru za pomocą wielowymiarowych wskaźników rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Wskaźniki podzielone są na pięć grup:

- grupa I – wskaźniki ogólnego poziomu rozwoju kraju w warunkach społeczeństwa informacyjnego i GOW⁵⁰, do których należą: wskaźniki makroekonomiczne, wskaźniki jakości życia, wskaźniki syntetyczne, wskaźniki rozwoju przemysłu i usług, wskaźniki produktywności, wartość inwestycji, wartość eksportu i importu, wybrane parametry infrastruktury społecznej oraz wskaźniki stopnia zróżnicowania regionalnego,
- grupa II – wskaźniki poziomu rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej w warunkach społeczeństwa informacyjnego i GOW, na które składają się m.in.: długość sieci telekomunikacyjnych, wskaźniki wykorzystania innych technologii informacyjnych, dostęp do Internetu (z uwzględnieniem parametrów dostępu), wskaźniki rozwoju rynku sektora TIK, wskaźniki rozwoju rynku technologii informacyjnych (IT), wskaźniki rozwoju rynku telekomunikacyjnego,
- grupa III – wskaźniki poziomu rozwoju kapitału ludzkiego w warunkach społeczeństwa informacyjnego i GOW, do których zalicza się zasoby wykwalifikowanej siły roboczej oraz przygotowanie zasobów ludzkich dla potrzeb gospodarki opartej na wiedzy,
- grupa IV – wskaźniki poziomu rozwoju prac B+R w warunkach społeczeństwa informacyjnego i GOW, w skład których wchodzi wysokość inwestycji w wiedzę, liczba pracowników zatrudnionych w B+R (R&D personel), wysokość wydatków brutto ponoszonych w kraju na B+R (Gross Domestic Expenditure on R&D – GERD), wartość wydatków krajowych na B+R brutto (Gross National Expenditure on R&D – GNERD),

⁵⁰ GOW – gospodarka oparta na wiedzy (przyp. P.A. Nowak).

wartość wydatków na B+R brutto ponoszone przez organizacje gospodarcze (Business Expenditure on R&D – BERD), wartość wydatków na B+R brutto w szkolnictwie wyższym (High Education Expenditures on R&D – HERD), wartość wydatków na B+R z budżetu państwa (Government Budget Appropriations for R&D – GBAORD), liczba przyznanych patentów i licencji, liczba publikacji naukowych dotyczących B+R oraz wskaźnik ich cytowań,

- grupa V – wskaźniki rozwoju Polski (w układzie województw) w warunkach społeczeństwa informacyjnego i GOW do których zalicza się wskaźniki ogólne, zasięg telefonii (w podziale na typy: stacjonarna, mobilna, VoIP) oraz zasięg telewizji⁵¹.

Powyższe założenia pokazują, że analiza rozwoju społeczeństwa informacyjnego jest zagadnieniem skomplikowanym, wymagającym szerokiego dostępu do danych z różnych dziedzin życia społecznego i gospodarczego.

Stowarzyszenie Miasta w Internecie jest autorem kilku regionalnych strategii rozwoju społeczeństwa informacyjnego (m.in. dla województwa łódzkiego, zachodniopomorskiego, śląskiego, podlaskiego). Dla opisu poziomu rozwoju społeczeństwa informacyjnego opracowało autorski wskaźnik „potencjału e-rozwoju”. Jest on oparty o wskaźniki proste⁵², tj.:

- Internauci jako odsetek mieszkańców regionu,
- odsetek osób korzystających z Internetu lub poczty elektronicznej przynajmniej raz w miesiącu,
- odsetek gospodarstw nie posiadających komputera domowego,
- odsetek osób nieposiadających dostępu do Internetu w domu,
- odsetek osób nieposiadających telefonu stacjonarnego,
- udział firm sektora ICT z regionu w rynku krajowym,
- pracownicy firm polskiego sektora ICT w podziale na regiony,
- pracownie komputerowe w szkołach,
- liczba uczniów przypadających w szkołach na jeden komputer podłączony do Internetu,
- udział firm wysokich technologii i wiedzochłonnych w regionie.

Dzięki zastosowaniu tego typu wskaźników prostych, miara potencjału e-rozwoju określa zdolność mieszkańców poszczególnych regionów do wchłaniania

⁵¹ <https://wieloletni.itl.waw.pl/> (22.07.2013).

⁵² Wskaźniki proste, czyli takie, które od razu wskazują na zmienną np. płeć: kobieta lub mężczyzna (przyp. P.A. Nowak).

nowoczesnych rozwiązań TIK, korzystania z nich w nauce, pracy i rozrywce, a co za tym idzie określa stopień zaawansowania społeczeństwa informacyjnego. Pamiętać jednak należy, że dopiero tworzy się statystyka społeczeństwa informacyjnego. Wciąż trwają dyskusje dotyczące obszaru i zakresu danych źródłowych, kluczowych wskaźników, metodyki pomiaru i interpretacji wyników. „Do dzisiaj nie uzgodniono nawet granic obszaru, którym statystyka SI powinna się zająć. Sztywnych granic obszaru badawczego prawdopodobnie nigdy nie uda się ostatecznie zdefiniować”⁵³. Jednak korzystanie z rozwiązań opartych na wskaźnikach prostych wydaje się zasadne jako tańsze oraz łatwiejsze i szybsze do opracowania. Z punktu widzenia np. podejmowania decyzji o interwencji ze środków jednostek samorządu terytorialnego, wydaje się mieć to priorytetowe znaczenie.

1.1 Społeczeństwo informacyjne w rozwoju myśli społecznej XX w.

Podstawowy problem z opisem społeczeństwa informacyjnego polega na interdyscyplinarności tego pojęcia. Jest ono używane najczęściej w opisach społeczeństwa, gospodarki, nauki i edukacji oraz informatyki, stanowiąc zarówno wspólny punkt odniesienia tych dziedzin, jak równie często przyczynę nieporozumień wynikającą z rozbieżności zakresów używanych wspólnie pojęć. Termin ten wszedł do powszechnego użycia na początku lat 80 XX w. Główną przyczyną sukcesu terminu „społeczeństwo informacyjne” była jego ogólność i pojemność wynikająca z połączenia najważniejszych elementów pozostałych koncepcji. Jednak zaleta wkrótce stała się wadą – nieprecyzyjny zakres oraz różnorakie pojmowanie tego pojęcia przyczyniło się do jego rozmycia⁵⁴. Skutkiem braku precyzji aparatu pojęciowego jest chaos większości dyskusji poświęconych zagadnieniu społeczeństwa informacyjnego. Powoduje to konieczność każdorazowego precyzowania pojęć, bądź przyjęcie za standard jak najszerszego podejścia do omawianych zagadnień. Dodatkowym utrudnieniem opisu społeczeństwa informacyjnego jest jego dynamiczny rozwój powodujący stałą zmianę zakresu tego zjawiska. Spowodował on także heterogeniczność celu budowy społeczeństwa informacyjnego w poszczególnych państwach, od podnoszących prestiż narodowy działań z zakresu szeroko rozumianej obronności (wyścig zbrojeń, podbój kosmosu itp.), przez działania nakierowane na gospodarkę (mierzenie wzrostu gospodarczego przez PKB), do powiązania SI z szeroko rozumianym dobrobytem,

⁵³ Goliński M., *Społeczeństwo informacyjne – geneza koncepcji i problematyka pomiaru*, Oficyna Wydawnicza Szkoła Główna Handlowa, Warszawa 2011, s. 142.

⁵⁴ ibidem, s. 28.

rozwojem osobowości i wzrostem zadowolenia społecznego. Uzasadnione wydaje się stwierdzenie, że „na początku rewolucji informacyjnej znaczenie miało tylko osiągnięcie celu. (...) Współcześnie jednak wzorcem informacyjnym staje się twórczość intelektualna”⁵⁵. Opisana powyżej zmiana znajduje potwierdzenie w ewolucji nazwy, którą na przestrzeni ostatnich sześćdziesięciu lat opisywano powstawanie społeczeństwa informacyjnego i jego oddziaływanie na społeczeństwo drugiej połowy XX i początku XXI wieku.

Tabela 1 Ewolucja opisu zjawiska zmiany społecznej wywołanej rozwojem TIK

<i>Rok</i>	<i>Nazwa społeczeństwa</i>	<i>Autor</i>
1950	<i>Samotny tłum</i> <i>Człowiek posthistoryczny</i>	<i>D. Reisman</i> <i>R. Seidenberg</i>
1953	<i>Rewolucja organizacyjna</i>	<i>K. Boulding</i>
1956	<i>Człowiek organizacji</i>	<i>W.H. Whyte</i>
1958	<i>Merytokracja</i>	<i>M. Young</i>
1959	<i>Rewolucja edukacyjna</i> <i>Społeczeństwo postkapitalistyczne</i>	<i>P.F. Drucker</i> <i>R. Darhendorf</i>
1960	<i>Koniec ery ideologii</i>	<i>D. Bell</i>
1961	<i>Społeczeństwo przemysłowe</i>	<i>R. Aron</i>
1962	<i>Rewolucja komputerowa</i> <i>Ekonomia wiedzy</i>	<i>E. Berkeley</i> <i>F. Machlup</i>
1963	<i>Nowa klasa pracująca</i> <i>Społeczeństwo informacyjne</i>	<i>S. Mallet</i> <i>T. Umesao</i>
1964	<i>Globalna wioska</i> <i>Człowiek jednowymiarowy</i> <i>Era postcywilizacyjna</i> <i>Społeczeństwo usług</i> <i>Społeczeństwo technologiczne</i>	<i>M. McLuhan</i> <i>H. Marcuse</i> <i>K. Boulding</i> <i>R. Dahrendorf</i> <i>J. Ellul</i>
1967	<i>Nowe państwo przemysłowe</i> <i>Rewolucja naukowo-techniczna</i>	<i>J. Glbraith</i> <i>R. Richta</i>
1968	<i>Podwójna ekonomia</i> <i>Neokapitalizm</i> <i>Społeczeństwo postmodernistyczne</i> <i>Technokracja</i>	<i>R. Averitt</i> <i>A. Gorz</i> <i>A. Etzioni</i> <i>J. Meynaud</i>
1969	<i>Wiek nieciągłości</i> <i>Era elektroniczna (era informacji)</i>	<i>P.F. Drucker</i> <i>M. McLuhan</i>
1970	<i>Społeczeństwo skomputeryzowane</i> <i>Wiek postliberalny</i> <i>Kultura prąfiguracyjna</i> <i>Era technotroniczna</i>	<i>J. Martin, A. Norman</i> <i>R. Kahn</i> <i>M. Maed</i> <i>Z. Brzeziński</i>
1971	<i>Wiek informacji</i> <i>Społeczeństwo postprzemysłowe</i>	<i>T.C. Helvey</i> <i>A. Touraine</i>
1972	<i>Społeczeństwo posttradycyjne</i> <i>Świat bez granic</i>	<i>S.N. Eisenstat</i> <i>H. Brown</i>
1974	<i>Rewolucja informacyjna</i>	<i>D.M. Lamberton</i>
1975	<i>Mediokracja</i> <i>Trzecia rewolucja przemysłowa</i>	<i>D. Philips</i> <i>G.H. Stine</i>
1976	<i>Społeczeństwo przemysłowo-technologiczne</i> <i>Megacorp</i>	<i>A. Ionescu</i> <i>A.S. Eichner</i>
1977	<i>Ekonomia informacji</i>	<i>M.U. Porat</i>

⁵⁵ Leszczyńska M., *Współczesny model rozwoju społecznego z perspektywy rewolucji informacyjnej*, źródło: <http://www.univ.rzeszow.pl/file/15842/011.pdf>.

1978	<i>Demokracja antycypacyjna</i> <i>Naród sieciowy</i> <i>Republika technologii</i> <i>Społeczeństwo telematyczne</i>	<i>C. Bezold</i> <i>S.r. Hiltzi, M. Turoll</i> <i>D. Boorstin</i> <i>S. Nora, A. Minc</i>
1979	<i>Wiek komputerowy</i> <i>Tysiąclecie mikro</i>	<i>M. Detouzosi, J. Moses</i> <i>Ch. Evans</i>
1980	<i>Rewolucja mikroelektroniczna</i> <i>Trzecia fala</i>	<i>T. Forrester</i> <i>A. Toffler</i>
1981	<i>Rynek sieciowy</i>	<i>H. Dodrick</i>
1982	<i>Rewolucja środków komunikowania</i> <i>Wiek informacji</i>	<i>N. Williams</i> <i>W. Dizard</i>
1983	<i>Państwo komputerowe</i> <i>Wiek genów</i>	<i>D. Burnham</i> <i>W. Sylvester, L. Klotz</i>
1984	<i>Drugi podział przemysłowy</i> <i>Człowiek Turninga</i>	<i>M. Piore, C. Sabel</i> <i>J.D. Bolter</i>
1993	<i>Społeczeństwo wiedzy</i>	<i>P.F. Drucker</i>
1996	<i>Społeczeństwo sieciowe</i>	<i>M. Castells</i>
1999	<i>Społeczeństwo globalne</i>	<i>G. Soros</i>
2001	<i>Galaktyka internetu</i>	<i>M. Castells</i>
2002	<i>Społeczeństwo nadmiaru informacji</i>	<i>M. Marten</i>

Źródło: Nowina-Konopka M.: *Istota i rozwój społeczeństwa informacyjnego*, [w]: Białobłocki T., Moroz J., Nowina-Konopka M., Zacher L. W.: *Społeczeństwo informacyjne. Istota, rozwój, wyzwania*, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2006, s. 12.

Lata 40. i 50. XX w. stanowiły szczytowy okres rozwoju industrializmu. Produkcja seryjna i prefabrykowana spowodowała skokowe zwiększenie efektywności produkcji, zastosowanie wiedzy i specjalizacja przełożyły się na wzrost średniej zamożności społeczeństw państw zachodnich w latach 50-tych. W życiu społecznym znaczenia nabrała kultura masowa i media, które wypełniały wolny czas obywateli państw przemysłowych uzyskany w wyniku zmniejszenia obciążenia pracą. Spowodowało to wzrost zainteresowania naukowców, którzy zauważyli powolne wyczerpywanie się możliwości industrializmu rozumianego jako przystosowanie ludzkiej pracy do przekształcania podstawowych zasobów w produkty⁵⁶, potencjalnymi kierunkami rozwoju ówczesnego świata.

Taylorowski model produkcji prowadzący do coraz większej specjalizacji poszczególnych elementów procesu produkcyjnego spowodował istotną zmianę całego życia gospodarczego krajów rozwiniętych. Końcowym efektem m.in. zmian wprowadzonych do produkcji przez Taylora jest powstanie społeczeństwa wiedzy, a dalej gospodarki opartej na wiedzy (GOW), w której kluczowym składnikiem sukcesu gospodarczego „nie jest ani kapitał, ani własność ziemską, ani siła robocza. Jest nim wiedza”⁵⁷. Coraz mniej stanowisk w przemyśle było możliwych do obsadzenia przez pracowników niewykwalifikowanych. Elementem decydującym o sukcesie biznesowym

⁵⁶ Barney D.: *Społeczeństwo sieci*, Wydawnictwo Sie!, Warszawa 2008, s. 13.

⁵⁷ Drucker P.F.: *Społeczeństwo pokapitalistyczne*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1999, s. 13.

stała się wiedza i kompetencje firmy oraz jej pracowników. Pomimo, że wydaje się to oczywiste, „nadal niewielu ludzi uświadamia sobie rolę stosowania wiedzy do pracy w tworzeniu rozwiniętej gospodarki i uruchomieniu eksplozji produktywności ostatnich stu lat”⁵⁸. Powstaje więc oczywiste pytanie: czy GOW to element rozwojowy kapitalizmu, czy nowy byt społeczno-ekonomiczny? Dla części autorów o konserwatywnie pojmowanym, ekonomicznym podejściu do gospodarki „podstawa życia ekonomicznego przesunęła się w sposób dramatyczny, nie z kapitalizmu do jakiegoś innego systemu, ale raczej z gospodarki napędzanej wydobywaniem zasobów i ich przemysłowym przetwarzaniem do gospodarki napędzanej krążeniem i zastosowaniem wiedzy”⁵⁹. Jednak podejście takie wydaje się nie uwzględniać niezwykle istotnych zmian społecznych jakie spowodował rozwój TIK.

Założenie, że wiedza stanie się podstawą nowej formacji społeczno-ekonomicznej jest obecnie kluczowe dla rozważań teoretycznych wywodzących się z teorii postindustrialnych, które próbowały opisać zmiany w życiu gospodarczym i społecznym państw uprzemysłowionych związane z dynamicznym wzrostem udziału TIK. Wraz z rozwojem państwa dobrobytu lat siedemdziesiątych XX w. rozważania A. Touraine oraz D. Bella wskazały na zasadnicze przesunięcie w paradygmacie industrialnym. Zarówno przedmiotowy jak i podmiotowy zakres tych zmian składał się „na wyraźny sygnał oznaczający transformację”⁶⁰. Transformację, która rozpoczęła się w połowie XX wieku i trwa do dziś. Próby odgadnięcia jaki będzie jej końcowy efekt to wciąż jeszcze zadanie bardziej dla futurologów niż ekonomistów. A. Toffler twierdzi, że w historii ludzkości globalne zmiany nadchodzą falami całkowicie zmieniającymi porządek społeczno-gospodarczy: pierwsza fala – rewolucja agrarna zakończyła pierwszy etap rozwoju ludzkości, który opisywały grupy plemienne, koczowniczy tryb życia oraz zbieractwo i myślistwo jako podstawy egzystencji. Druga fala – rewolucja przemysłowa zakończyła etap rozwoju ludzkości, który najprościej możemy opisać takimi pojęciami jak: samowystarczalność gospodarcza, państwa feudalne, arystokracja, mała mobilność ludności, rodziny wielopokoleniowe. Zdaniem A. Tofflera, żyjemy w momencie nadejścia trzeciej fali, która zniesie porządek społeczno-gospodarczy, który powstawał w ciągu ostatnich 250 lat. Trzecia fala przyniesie radykalną zmianę warunków życia zarówno w gospodarce, gdzie dominować będą zróżnicowane źródła

⁵⁸ Ibidem, s. 38.

⁵⁹ Barney D.: *Społeczeństwo sieci*, Wydawnictwo Sic!, Warszawa 2008, s. 93.

⁶⁰ Ibidem, s. 13.

energii, nowe modele produkcji, jak i w życiu społecznym, na które dominujący wpływ będzie miała „elektroniczna wioska” z nowymi modelami komunikacji, edukacji oraz korporacji przyszłości opartymi m.in. na pracy zdalnej i szerokiej, często ponadnarodowej współpracy⁶¹. Pomijając tę futurologiczną wizję, biorąc pod uwagę wyłącznie udokumentowane obserwacje, należy przyznać, że nic, czego doświadczyła ludzkość w historii swojego rozwoju nie może zostać ze zmianą wywołaną przez tworzące się społeczeństwo informacyjne, które zmieniło układy, problemy i procesy społeczno-gospodarcze uprzemysłowionego świata⁶². Rewolucję przeszło pojęcie pracy – jak podkreśla J. Naisbitt tworzenie, przetwarzanie i rozpowszechnianie informacji stało się kluczowym aspektem pracy dla przedstawicieli praktycznie wszystkich „wolnych zawodów” (prawników, nauczycieli, inżynierów, programistów komputerowych, architektów, księgowych itd)⁶³. Powoduje to postrzeganie informacji jako elementu ogólnoświatowej gry ekonomicznej, jako produktu. Jednak informacja posiada specyficzne cechy, które różnią ją od innych produktów:

- 1) podlega łatwej multiplikacji na różnorodnych nośnikach,
- 2) trwałość informacji zależy od trwałości nośnika, na którym informacja została zapisana,
- 3) nośnik wpływa na odbiór i interpretację informacji przez użytkowników finalnych,
- 4) nie istnieją uniwersalne kryteria oceny wartości informacji jako produktu,
- 5) odbiorca otrzymujący wiadomość, dopiero po jej otrzymaniu jest w stanie ocenić, czy produkt ten jest mu w ogóle potrzebny (syndrom kota w worku),
- 6) w społeczeństwie informacyjnym informacja jest produkowana masowo⁶⁴,
- 7) wprowadzenie informacji do zasobu wiedzy pojedynczego użytkownika nie powoduje jej zużycia i nie ma konieczności ponownego jej pozyskiwania w przypadku następnego użycia,
- 8) charakterystyczną cechą informacji, zwłaszcza w obrocie gospodarczym, jest jej szybkie starzenie się,
- 9) swoistą cechą informacji jest również możliwość jej masowego powielania przy znikomo niskich kosztach i bez utraty jej użyteczności dla powielającego⁶⁵.

⁶¹ Toffler A.: *Trzecia fala*, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1985, s. 32.

⁶² Drucker P. F.: *Myśli przewodnie Druckera*, Wydawnictwo MT Biznes, Warszawa 2002 s. 441.

⁶³ Naisbitt J.: *Megatrendy. Dziesięć nowych kierunków zmieniających nasze życie*, Wydawnictwo Zysk i S-ka Poznań 1996, s. 33.

⁶⁴ Oleński J., *Elementy ekonomiki informacji*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2000, s. 188.

Powstawanie społeczeństwa informacyjnego powoduje, że zmienia się także struktura inwestycji we współczesnej gospodarce. Tradycyjne wydatki inwestycyjne przedsiębiorstw (tj. zakup nowego parku maszynowego, zakup technologii, pozyskiwanie tańszych źródeł surowców) coraz częściej muszą ustępować inwestycjom wewnętrznym: w wiedzę pracowników i kulturę organizacji, ponieważ w GOW kluczowe stają się inwestycje w wiedzę i kompetencje pracowników i ekspertów, a nie w maszyny i urządzenia. Bez wiedzy pracowników „nawet najbardziej zaawansowane technologie i wyrafinowane maszyny pozostaną bezproduktywne.”⁶⁶ Podobnego zdania jest amerykański ekonomista L. Thurow. Twierdzi on, że oparcie przemysłu na potencjale intelektualnym społeczeństwa będzie możliwe wyłącznie w połączeniu z inwestycjami w infrastrukturę teleinformatyczną, edukację i sektor B+R⁶⁷. Pomimo trwających sporów semantycznych i metodologicznych, sama zmiana wywołana powstawaniem społeczeństwa informacyjnego i GOW posiada udokumentowany opis.

Podjęte zostały pierwsze próby odzwierciedlenia tej zmiany w ekonomii, jednak trudno je dziś nazwać spójną teorią, ponieważ wciąż nie wiemy jak zachowuje się wiedza jako zasób ekonomiczny. Brak jest wciąż doświadczenia by sformułować taką teorię, a co ważniejsze, by ją sprawdzić⁶⁸.

Opisywana zmiana społeczno-ekonomiczna spowodowana budową społeczeństwa informacyjnego przyniosła także istotne przemiany w codziennym życiu mieszkańców państw uprzemysłowionych:

- W odróżnieniu od człowieka żyjącego w epoce industrialnej i wcześniejszych, współcześnie rzadko bazujemy na doświadczeniu w budowie wiedzy o świecie. Dla człowieka współczesnego „realne jest to, co dzieje się na ekranie telewizora lub komputera”⁶⁹.
- Społeczeństwo informacyjne umożliwiło swobodne dzielenie się informacjami i przekonaniem wśród użytkowników sieci (w tym konsumentów kultury masowej i massmediów). W praktyce oznacza to, że „każda występująca na świecie obsesja ma dziś swoją internetową witrynę”⁷⁰.

⁶⁵ Forlicz S., *Informacja w biznesie*, Wydawnictwo Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2008, s. 17.

⁶⁶ Drucker P. F.: *Myśli przewodnie Druckera*, Wydawnictwo MT Biznes, Warszawa 2002 s. 446.

⁶⁷ Thurow L.: *Przyszłość kapitalizmu. Jak dzisiejsze siły ekonomiczne kształtują świat jutra*, Wydawnictwo Dolnośląskie, Wrocław 1999, s. 29.

⁶⁸ Drucker P.F.: *Społeczeństwo pokapitalistyczne*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1999, s.150.

⁶⁹ Bendyk E., *Antymatrix. Człowiek w labiryncie sieci*, Wydawnictwo W.A.B, Warszawa 2004, s. 94.

⁷⁰ Kelly K.: *Nowe reguły nowej gospodarki*, Wydawnictwo WIG – Press, Warszawa 2001, s. 122-123.

- Nastąpiło ograniczenie bezpośredniego kontaktu pomiędzy ludźmi. Obywatele coraz większą część aktywności zawodowej i społecznej przenoszą do przestrzeni wirtualnej. Świat wirtualny staje się więc światem realnym, ponieważ bezpośrednio wpływa na naszą rzeczywistość⁷¹.
- Rozwój technologii zdecydowanie wyprzedził kulturę i etykę. Bezkrytyczne wykorzystywanie potencjału nowych technologii prędzej lub później doprowadzi do konfliktów ideologicznych, etycznych, do konfliktów systemów wartości. Choć ludzkość będzie posługiwać się TIK praktycznie we wszystkich dziedzinach życia, to cel i sposób wykorzystania wciąż będzie zależał od uznawanego systemu wartości⁷².
- Wiedza, rozumiana jako dostęp do informacji, w wielu wypadkach stała się celem samym w sobie, oderwanym od refleksji o potencjalnych skutkach jej wykorzystania. Jak zauważył P.F. Drucker „wiedza współczesna sprawdza się w działaniu. Obecnie wiedza to efektywne wykorzystanie informacji w działaniu, to informacja skoncentrowana na wynikach”⁷³.

W efekcie potencjalne możliwości współczesnego świata zamiast jednoczyć społeczeństwo wprowadziły jego nowy, dychotomiczny podział opisany przez A. Tofflera. Zwolennicy „starego porządku” będą chcieli utrzymać kluczowe instytucje społeczeństwa industrialnego: rodzinę nuklearną, system edukacji masowej, masowe związki zawodowe, scentralizowane państwo narodowe oraz rząd pseudoprzedstawicielski. Zwolennicy „nowego porządku” zajmą się problemami, których cywilizacja przemysłowa nigdy nie rozwiąże: wyczerpującymi się źródłami tradycyjnej energii, wojnami, problemami ubóstwa, zagłady ekologicznej i kryzysu rodziny⁷⁴. Co do zasady, trudno się z istnieniem zjawiska nie zgodzić. Jednak założenie, że zwolennicy „trzeciej fali” są wzorem cnót i głównym motywem ich działania jest wyłącznie rozwiązanie problemów współczesnego świata, wydaje się być nieuzasadnione.

Dla większości zwolenników obydwu koncepcji na poziomie podstawowym kluczowe jest zabezpieczenie standardowych, ogólnoludzkich potrzeb: poprawy jakości życia, zapewnienie satysfakcjonującej pracy, opieki zdrowotnej czy bezpieczeństwa osobistego. Poza tym należy pamiętać, że nie istnieją rozwiązania, które rozwiązują

⁷¹ Bendyk E., *Antymatrix. Człowiek w labiryncie sieci*, Wydawnictwo W.A.B, Warszawa 2004, s. 83.

⁷² Kosmala J.: *Nauczyciele wobec procesu informatyzacji edukacji*, Wydawnictwo Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie, Częstochowa 2008, s. 16.

⁷³ Drucker P.F.: *Społeczeństwo pokapitalistyczne*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1999, s. 43.

⁷⁴ Toffler A.: *Trzecia fala*, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1985, s. 394.

problemy np. z zakresu ekologii czy bezpieczeństwa energetycznego bez generowania ich w innych obszarach. Klasycznym przykładem są odnawialne źródła energii np. farmy wiatrowe. Nie ulega wątpliwości, że jest to rozwiązanie nie powodujące zanieczyszczeń, jednak w mediach możemy znaleźć dziesiątki doniesień o protestach organizacji ekologicznych (zagrożenie dla migrujących ptaków), czy mieszkańców okolic takich inwestycji (obniżenie standardu życia). Podobne zjawiska możemy obserwować przy okazji inwestycji dotyczących elektrowni wodnych, zbiorników retencyjnych, autostrad, magistral kolejowych itp. W konflikcie interes własny/lokalny a rozwiązania powodujące postęp ogólnospołeczny (Trzecia fala) w większości zwycięża mechanizm NIMBY⁷⁵.

Społeczeństwo informacyjne i jego skutki dla organizacji społecznej oraz ekonomicznej świata nie stało się jeszcze elementem badań i analiz teorii ekonomicznych. Wynika to po części z wieloaspektowości zjawiska, a częściowo z jego względnej nowości. Jednak efekty rozwoju TIK i jego wpływu na gospodarkę rynkową są już dziś niezwykle spektakularne. W rankingu PwC⁷⁶ największych światowych spółek rynkowych za 2013 r. firmy z branży TIK zajmują:

1. miejsce APPLE z kapitalizacją 416 mld \$ (126 mld \$ w 2008 r.),
3. miejsce GOOGLE z kapitalizacją 263 mld \$ (138 mld \$ w 2008 r.),
8. miejsce MICROSOFT z kapitalizacją 240 mld \$ (spadek z 264 mld \$ w 2008 r.),
9. miejsce IBM z kapitalizacją 238 mld \$ (159 mld \$ w 2008 r.).

Siłę sektora TIK pokazuje jeszcze lepiej zestawienie *Business Insider* (za rok 2015)⁷⁷, uwzględniające wartość firmy w oparciu o jej obrót i rozpoznawalność rynkową. W pierwszej dziesiątce firmy z sektora TIK zajmują aż siedem pierwszych miejsc:

1. APPLE – usługi doradcze, informatyczne, sprzęt IT i oprogramowanie (247 mld \$),
2. GOOGLE – oprogramowanie i usługi internetowe (174 mld \$)
3. MICROSOFT – producent oprogramowania (104 mld \$)
4. IBM – usługi doradcze, informatyczne, sprzęt IT i oprogramowanie (94 mld \$),
5. VISA – karty płatnicze, płatności mobilne (92 mld \$),
6. AT&T – usługi telekomunikacyjne (89 mld \$),

⁷⁵ NIMBY (akronim ang. Not In My Back Yard = "nie na moim podwórku"), w Polsce znane też jako "nie w moim ogródku" - potoczne określenie postawy osób, które wyrażają swój sprzeciw wobec pewnych inwestycji w swoim najbliższym sąsiedztwie, choć nie zaprzeczają, że są one potrzebne w ogóle. Są więc za ich powstaniem, ale w zupełnie innym miejscu, z dala od ich domostw, źródło: <http://pl.wikipedia.org/wiki/NIMBY> (20.09.2014 r.).

⁷⁶ <http://forsal.pl/galerie/712013,duze-zdjecie,1,najwieksze-firmy-swiata-amerykanske-korporacje-naczele-rankingu.html> (20.09.2014 r.).

⁷⁷ <http://businessinsider.com.pl> (15.03.2016 r.).

7. VERIZON – usługi telekomunikacyjne (86 mld \$).

Dane te pokazują, że pierwsza połowa XXI w. będzie dla gospodarki światowej czasem przejścia od gospodarki materiałowej, opartej o wydobycie i przetwarzanie surowców, do społeczeństwa informacyjnego opartego o dostęp, gromadzenie i przetwarzanie informacji. Wszystkie nauki badające i opisujące funkcjonowanie gospodarcze i społeczne świata, w tym ekonomia teoretyczna, będą musiały się do tego zjawiska odnieść.

1.2 Istota i pojęcie społeczeństwa informacyjnego

Spółeczeństwo informacyjne funkcjonuje w aparacie pojęciowym nauk społecznych, ekonomicznych i ścisłych. Badaniami nad różnymi aspektami tego zjawiska zajmuje się socjologia, psychologia, politologia, ekonomia (np. w zakresie gospodarczym – wpływu na wzrost efektywności przedsiębiorstwa oraz gospodarki w skali makro, czy też użytkowym – zmniejszenia kosztów produkcji), zarządzanie czy wreszcie informatyka. Dlatego, jak twierdzi M. Goliński, brak jednorodnej definicji jest jedną z największych słabości koncepcji społeczeństwa informacyjnego, ponieważ „w wypadku tak złożonego i abstrakcyjnego pojęcia krótkie i zwarte definicje ograniczają się najczęściej do wybranych elementów tej problematyki, podkreślając tylko niektóre jej aspekty”⁷⁸. Dodatkowo, część badaczy zajmujących się społeczeństwem informacyjnym, pracując równolegle nad tymi samymi zjawiskami używa odmiennego aparatu pojęciowego, ponieważ, jak zauważa K. Zimniewicz, „w naukach społecznych, do których należy ekonomia i zarządzanie, nie ma definicji jednomyślnie podzielanych przez wszystkich badaczy”⁷⁹. Efektem tego zjawiska są problemy definicyjne wynikające np. z ogniskowania poszczególnych autorów na interesującym ich fragmencie zagadnienia. W swoich opracowaniach T. Goban-Klas wyróżnia aż pięć grup definicji społeczeństwa informacyjnego, opartych na kryteriach: technicznych, ekonomicznych, zawodowych, przestrzennych i kulturowych⁸⁰. Wydaje się, że jest to podejście zbyt obszerne. Większość dostępnych definicji da się przydzielić do następujących trzech kategorii:

⁷⁸ Goliński M., *Spółeczeństwo informacyjne – geneza koncepcji i problematyka pomiaru*, Oficyna Wydawnicza Szkoła Główna Handlowa, Warszawa 2011, s. 30.

⁷⁹ Zimniewicz K.: *Instrumenty zarządzania we współczesnym przedsiębiorstwie*, [w]: *Zeszyty Naukowe* nr 36, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Poznań 2003, s. 8.

⁸⁰ Goban-Klas T.: *Spółeczeństwo informacyjne i jego teoretycy*, [w]: Lubacz J. (red.), *W drodze do społeczeństwa informacyjnego*, Wydawnictwo Instytut Problemów Współczesnej Cywilizacji, Warszawa 1999, s. 29-54.

- definicje techniczne (technologiczne), których głównym kryterium jest odniesienie do zaawansowanych procesów informatycznych i teleinformatycznych. Nie sposób jednak nie zauważyć, że ten typ definicji określa społeczeństwo informacyjne zawężająco, jako efekt wykorzystania technologii informatycznych, czyli sposobu wykorzystania TIK do gromadzenia, przetwarzania i przesyłania informacji⁸¹,
- definicje ekonomiczne (gospodarcze), których głównym kryterium jest odniesienie do procesów gospodarczych i wskaźników ekonomicznych,
- definicje społeczne – wieloaspektowe definicje, których głównym kryterium jest odniesienie do jakościowej zmiany struktury społecznej, w tym kompetencji cyfrowych i komunikacji społecznej.

Oczywiście pozostanie grupa definicji nie dających się przypisać do powyższych kategorii ze względu na odniesienia do więcej niż jednej kategorii, przyjęcia jako główne kryterium cech całkowicie niszowych lub przyjęcia innej nazwy na zjawisko społeczeństwa informacyjnego.

Podobne podejście prezentuje H. Kubicek. Autor proponuje dodatkowo, aby klasyfikację definicji i zadań społeczeństwa informacyjnego traktować rozszerzająco – jako warstwę bazową przyjmuje techniki informatyczne i telekomunikacyjne, które stanowią podstawę do stworzenia warstwy ekonomicznej (gospodarczej), na nich zaś rozwinęła się, zdaniem Kubicka, warstwa społeczno-kulturalno-polityczna.

Bazową grupę stanowią definicje techniczne. Wynika to przede wszystkim z faktu, że informatyka i telekomunikacja jako pierwsze zajęły się zagadnieniem społeczeństwa informacyjnego. I Kongres Informatyki Polskiej przyjął następującą definicję społeczeństwa informacyjnego: jest to „społeczeństwo charakteryzujące się przygotowaniem i zdolnością do użytkowania systemów informatycznych, skomputeryzowane i wykorzystujące usługi telekomunikacji do przesyłania i zdalnego przetwarzania informacji”⁸².

Można założyć, że względu na następstwo w czasie, że definicja ta powstała pod wpływem opracowanego na zlecenie Rady Europy, tzw. Raportu Bangemanna⁸³. Dokument ten definiował społeczeństwo informacyjne jako „rewolucję opartą na informacji (...) rozwoju technologicznym, który pozwala przetwarzać, gromadzić,

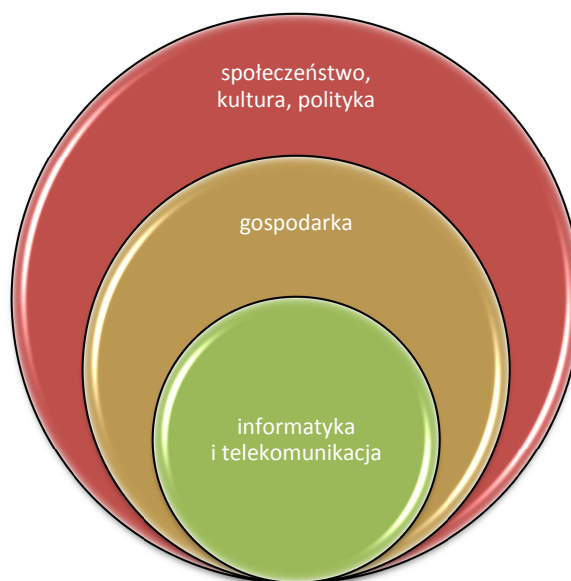
⁸¹ Budzisz B., Urban W., Wasiluk A., *Stymulowanie rozwoju przedsiębiorstwa*, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2008, s. 117.

⁸² Raport 1 Kongresu Informatyki Polskiej, Poznań 1994, za: http://www.kongres.org.pl/on-line/1-szy_Kongres/index.html 050415, (12.07.2013 r.).

⁸³ *Europa i Społeczeństwo Globalnej Informacji. Zalecenia dla Rady Europy*, za: http://cyberbadacz.republika.pl/raport_bangemanna.html, (12.07.2013 r.).

odzyskiwać i przekazywać informacje w dowolnej formie – mówionej, pisanej i wizualnej – bez względu na odległość, czas i wielkość”⁸⁴. Również Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju w swojej definicji społeczeństwa informacyjnego wyszła od jego cech technologicznych. „Społeczeństwo informacyjne może zostać znalezione na przecięciu, kiedyś odrębnych, przemysłów: telekomunikacyjnego, mediów elektronicznych i informatycznego, bazujących na paradygmacie cyfrowej informacji. Jedną z wiodących sił jest stale rosnąca moc obliczeniowa komputerów oferowanych na rynku, której towarzyszą spadające ceny. Innym elementem jest możliwość łączenia komputerów w sieci, pozwalająca im na dzielenie danych, aplikacji, a czasami samej mocy obliczeniowej, na odległości tak małe jak biuro i tak duże jak planeta”⁸⁵. Podobne założenia przyjął Urząd Komitetu Integracji Europejskiej (UKIE), który w pierwotnej definicji przyjął, że „społeczeństwo informacyjne to nowy typ społeczeństwa, który ukształtował się w krajach, w których rozwój nowoczesnych technologii teleinformatycznych osiągnął bardzo szybkie tempo.

Rysunek 4 Warstwowy model społeczeństwa informacyjnego

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Kubicek H., Möglichkeiten und Gefahren der "Informationsgesellschaft"⁸⁶

Podstawowymi warunkami, które muszą być spełnione, aby społeczeństwo można było uznać za informacyjne, jest rozbudowana nowoczesna sieć telekomunikacyjna,

⁸⁴ Ibidem.

⁸⁵ OECD Workshops On The Economics Of The Information Society: A Synthesis Of Policy Implications, za: <http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=DSTI/ICCP/IE%2899%291/FINAL&docLanguage=En>, Paryż 1999, (12.07.2013 r.).

⁸⁶ Kubicek H.: Möglichkeiten und Gefahren der "Informationsgesellschaft", źródło: <http://www.fgk.informatik.uni-bremen.de/ig/WS99-00/stu-dienbrief/index.html> (15.07.2013 r.).

która swoim zasięgiem obejmowałaby wszystkich obywateli”⁸⁷. Z biegiem czasu definicja ta ewoluowała, by ostatecznie przyjąć formę definicji społecznej uzupełnionej o fragment, którego autorami są T. Goban-Klas oraz P. Sienkiewicz „społeczeństwo informacyjne to społeczeństwo, które nie tylko posiada rozwinięte środki przetwarzania informacji i komunikowania, lecz środki te są podstawą tworzenia dochodu narodowego i dostarczają źródła utrzymania większości społeczeństwa”⁸⁸. Definicja, ta należy dziś do najczęściej cytowanych polskich definicji społeczeństwa informacyjnego.

Ekonomiczne podejście do definicji społeczeństwa informacyjnego prezentuje także S. Juszcyk, który uważa, że „jest to społeczeństwo, które charakteryzuje układ stosunków opartych na gospodarce informacyjnej (*information economy*) – gdy ponad 50% dochodu narodowego brutto powstaje w obrębie szeroko rozumianego sektora informacyjnego”⁸⁹.

Również w dokumentach opracowanych przez polską administrację publiczną możemy znaleźć definicje odnoszące się do ekonomicznych aspektów społeczeństwa informacyjnego. Komitet Badań Naukowych przy Ministerstwie Łączności (obydwa podmioty już nie istnieją) w raporcie *Cele i kierunki rozwoju społeczeństwa informacyjnego* zdefiniował społeczeństwo informacyjne jako „nowy system społeczeństwa kształtujący się w krajach o wysokim stopniu rozwoju technologicznego, gdzie zarządzanie informacją, jej jakość, szybkość przepływu są zasadniczymi czynnikami konkurencyjności zarówno w przemyśle, jak i w usługach, a stopień rozwoju wymaga stosowania nowych technik gromadzenia, przetwarzania, przekazywania i użytkowania informacji”⁹⁰. Także Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji w opublikowanym w 1996 roku raporcie *Społeczeństwo Informacyjne w Polsce* uznała, że „społeczeństwo staje się społeczeństwem informacyjnym, gdy osiąga stopień rozwoju oraz skali i skomplikowania procesów społecznych i gospodarczych wymagający zastosowania nowych technik gromadzenia,

⁸⁷ www.ukie.gov.pl/archiwum, (12.07.2013 r.).

⁸⁸ Goban-Klas T, Sienkiewicz P.: *Społeczeństwo informacyjne: szanse, zagrożenia, wyzwania*, Wydawnictwo Fundacji Postępu Telekomunikacji, Kraków 1999, s.29.

⁸⁹ Juszcyk, St.: *Człowiek w świecie elektronicznych mediów – szanse i zagrożenia*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2000, s.12.

⁹⁰ Komitet Badań Naukowych, Ministerstwo Łączności, *Raport - Cele i kierunki rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce*, Wydawnictwo Komitet Badań Naukowych, Warszawa 2000, s. 62.

przetwarzania, przekazywania i użytkowania olbrzymiej masy informacji generowanej przez owe procesy”⁹¹.

Ekonomiczne podejście do problematyki społeczeństwa informacyjnego poświęca sporo uwagi zmianom gospodarczym jakie powoduje jego rozwój, w tym zmianom na rynku pracy. S. Juszczak podkreślił istotną rolę nowej grupy zawodowej w procesie budowy społeczeństwa informacyjnego, tzw. „pracowników informacyjnych (*information workers*)”⁹². Do grupy tej zalicza nie tylko informatyków, ale także osoby zajmujące się przetwarzaniem i wykorzystywaniem danych.

Obecnie w literaturze przedmiotu największą grupę stanowią wieloaspektowe definicje społeczeństwa informacyjnego, według których terminem tym określa się „całokształt stosunków ekonomiczno-społecznych powstających pod wpływem szerokiej implementacji systemów informacyjnych wykorzystujących elektroniczne środki przekazu i przetwarzania informacji”⁹³. Podobną merytorycznie definicję, lecz napisaną bardziej dostępnym językiem przedstawiają K. Krzysztofek oraz M. Szczepański, którzy twierdzą, że społeczeństwo informacyjne to „społeczeństwo, w którym informacja jest intensywnie wykorzystywana w życiu ekonomicznym, społecznym, kulturalnym i politycznym; to społeczeństwo, które posiada bogate środki komunikacji i przetwarzania informacji, będące podstawą tworzenia większości dochodu narodowego oraz zapewniające źródło utrzymania większości ludzi”⁹⁴. Ta przekrojowa, czytelna, i co nie bez znaczenia, krótka definicja zasługuje na popularyzację, ponieważ pozwala na zrozumienie zakresu pojęcia społeczeństwo informacyjne nie tylko specjalistom z tej dziedziny, ale również osobom, które na co dzień nie zajmują się tym zagadnieniem.

1.3 Rozwój społeczeństwa informacyjnego na świecie

Trudno z obecnej perspektywy stwierdzić w którym momencie możemy mówić o „punkcie zero” w historii rozwoju społeczeństwa informacyjnego na świecie – wydaje się, że jest na to jeszcze zbyt wcześnie. Jednak w dostępnej literaturze przedmiotu

⁹¹ Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, *Społeczeństwo informacyjne w Polsce - Wstęp do formułowania założeń polityki Państwa*, Warszawa 1996; wg: <http://kbn.icm.edu.pl/pub/info/dep/spo.html> 28.04.2005 (10.07.2013 r.).

⁹² Juszczak, St.: *Człowiek w świecie elektronicznych mediów – szanse i zagrożenia*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2000, str. 11-12.

⁹³ Zieliński A.: *Stan obecny i perspektywy rozwoju społeczeństwa informacyjnego na wsi*, [w]: *Wiś w społeczeństwie informacyjnym szanse i wyzwania* – materiały V Krajowej Konferencji Telekomunikacji Wiejskiej, Wydawnictwo Towarzystwo Telekomunikacji Wiejskiej RUTEL, Kielce 2002, s. 16.

⁹⁴ Krzysztofek K., Szczepański M.: *Zrozumieć rozwój. Od społeczeństw tradycyjnych do informacyjnych*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2002, s. 122.

najwcześniejszą datę powstania załączków społeczeństwa informacyjnego podaje M. Nowina-Konopka – zapowiedzi powstania „społeczeństwa sieci” jako prekursora społeczeństwa informacyjnego, pojawiły się z końcem XIX wieku, kiedy to prawnicy Paul Otlet oraz Henri La Fontaine powołali Międzynarodowy Instytut Bibliograficzny (International Institute of Bibliography) w Brukseli. Efektem działalności tej organizacji było utworzenie Powszechnego Rejestru Bibliotecznego, Powszechnego Ikonograficznego Centrum Katalogów Bibliotek i Powszechnego Międzynarodowego Archiwum Dokumentacyjnego. Współpracując z powstałą w 1910 r. Central Office of the Union of International Associations, organizacje te postanowiły „złączyć cały świat w jedno miasto i wszystkich ludzi w jedną rodzinę”⁹⁵.

Rzeczywisty rozwój społeczeństwa informacyjnego był ściśle związany z rewolucją technologiczną drugiej połowy XX wieku. Pojęcie społeczeństwo informacyjne jest powszechnie używane w Europie (rozumianej jako Unia Europejska), Stanach Zjednoczonych oraz w przemysłowych krajach azjatyckich (np. Japonia, Korea Południowa, w pewnym zakresie również Chiny). Jednak w każdym z krajów wybrano inne metody jego tworzenia. Unia Europejska, oparta na tradycjach wspólnotowości, chce budować społeczeństwo informacyjne w oparciu o wspólne strategiczne planowanie, wyrównywane szanse rozwojowych poszczególnych krajów i regionów UE m.in. przez programy sektorowe i wspólne inwestycje (w tym dofinansowywanie projektów z budżetu UE). Stany Zjednoczone promujące od lat rozwiązania wolnorynkowe koncentrują się na tworzeniu „przyjaznych” ram prawnych, czyli eliminowaniu utrudnień. Kraje Azjatyckie preferują rozwiązania oparte o daleko posunięty interwencjonizm państwowy. Przewodzi w tym zwłaszcza Japonia⁹⁶. W związku z tak zróżnicowanym podejściem powstały trzy główne ścieżki rozwoju społeczeństwa informacyjnego: amerykańska, japońska (azjatycka) oraz europejska.

Rzeczywisty rozwój społeczeństwa informacyjnego w USA związany jest ściśle z II wojną światową i jej następstwami dla świata – zimną wojną oraz wyścigiem zbrojeń. W 1955 r. uruchomiono w USA system SAGE (Semi-Automatic Ground Environment) – pierwszy skomputeryzowany system obrony powietrznej kraju. Naukowcy

⁹⁵ Nowina-Konopka M.: *Istota i rozwój społeczeństwa informacyjnego*, [w]: Białobłocki T., Moroz J., Nowina-Konopka M., Zacher L. W.: *Społeczeństwo informacyjne. Istota, rozwój, wyzwania*, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2006, s. 19.

⁹⁶ Tadeusiewicz R.: *O potrzebie naukowej refleksji nad rozwojem społeczeństwa informacyjnego*, [w]: Haber L. H. (red.): *Mikrosoczeństwo informacyjne na przykładzie miasteczka internetowego Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie*, Uczelniane Wydawnictwo Naukowo-Dydaktyczne, Kraków 2001, s. 16-18.

z Massachusetts Institute of Technology wraz z firmą IBM połączyli siecią wykorzystującą połączenia telefoniczne kilkaset radarów rozlokowanych na terenie USA i Kanady z centralną serwerownią w Luke Air Force Base w Arizonie, wyposażoną w 26 komputerów pierwszej generacji oraz z 25 lokalnymi stanowiskami dowodzenia⁹⁷. System SAGE stał się więc pierwszym w pełni funkcjonalnym wdrożeniem systemu teleinformatycznego zdolnego do samodzielnego zbierania, przesyłania oraz przetwarzania danych. Istotnym bodźcem rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Stanach Zjednoczonych było powstanie sieci AROA-NET, która służyła do wymiany informacji między różnymi komórkami badawczymi z cywilnych i wojskowych instytucji naukowych. „Ten projekt powszechnie jest uznawany za początek Internetu”⁹⁸. Kluczowym zagadnieniem z punktu widzenia budowy społeczeństwa informacyjnego Stanów Zjednoczonych jest działalność Narodowej Agencji Aeronautyki i Przestrzeni Kosmicznej (NASA). Kolejne programy podboju i eksploracji przestrzeni kosmicznej realizowane przez NASA: Apollo, Skylab, Space Transportation System (program wahadłowców) wymagały współpracy coraz większej liczby specjalistów z różnych dziedzin, w większości wypadków pracujących w ośrodkach badawczych i akademickich nie związanych bezpośrednio z NASA.

Od czasu publikacji w 1962 r. pracy F. Machlupa *The Production and Distribution of Knowledge In United States*, środowisko ekonomiczne USA zwróciło uwagę na skutki, jakie dla gospodarki amerykańskiej przynosi rozwój ICT. Praca Machlupa koncentrowała się na zależnościach pomiędzy produkcją informacji i rozwojem technologii a wzrostem produktu krajowego. W późniejszych publikacjach wykazał on m.in., że już w połowie lat 60. XX wieku ponad 50% amerykańskiego PKB było wytwarzane przez osoby zatrudnione w branży usługowej, zajmującej się wytwarzaniem, dystrybucją oraz przetwarzaniem informacji⁹⁹. Prace Machlupa wywarły wpływ na teoretyczne podstawy budowy społeczeństwa informacyjnego w USA. Stały się inspiracją dla prac M. Porata i M. Rubina, D. Bella, P. Druckera, M. Castellsa. Efektem intensywnego rozwoju podstaw teoretycznych społeczeństwa informacyjnego oraz coraz bardziej widocznej rewolucji komunikacyjnej w USA, było

⁹⁷ Za: <http://www.ll.mit.edu/about/History/SAGEairdefensesystem.html> (30.08.2012).

⁹⁸ Nowina-Konopka M.: *Istota i rozwój społeczeństwa informacyjnego*, [w]: Białobłocki T., Moroz J., Nowina-Konopka M., Zacher L. W., *Spółeczeństwo informacyjne. Istota, rozwój, wyzwania*, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2006, s. 21.

⁹⁹ Doktorowicz K.: *Europejski model społeczeństwa informacyjnego. Polityczna strategia Unii Europejskiej w kontekście globalnych problemów wieku informacji*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2005, s. 61.

rozpoczęcie dyskusji nad wykorzystaniem rozwoju TIK dla zwiększenia dobrostanu społecznego. Dzięki tej dyskusji, w latach 70. XX w. rząd USA rozpoczął prace legislacyjne i organizacyjne w zakresie upowszechnienia idei społeczeństwa informacyjnego¹⁰⁰. Skutkiem tej dyskusji było opublikowanie w 1979 r. przez *Narodową Akademię Nauki USA* raportu prezentującego kierunki zmian wynikające z rozwoju techniki cyfrowej. Administracja USA przygotowała zmiany w systemie prawnym i podatkowym, a następnie ograniczyła interwencję publiczną w budowę społeczeństwa informacyjnego. Za dalszy jego rozwój odpowiadają biznes i nauka. Dopiero w 1993 r. administracja prezydenta Clintona ogłosiła strategię *National Information Infrastructure*, która zakładała budowę narodowej infrastruktury sieci teleinformatycznych (infostrad) oraz powszechny, komercyjny dostęp do ICT¹⁰¹. W efekcie tych działań w 2006 r. na 100 firm dysponujących największym kapitałem, ponad 50% działało w obszarze telekomunikacji oraz informatyki¹⁰². Działania kolejnych rządów potwierdzały zasadę traktowania budowy społeczeństwa informacyjnego w USA jako motoru rozwoju i źródła beneficjów gospodarczych oraz działania umacniające przywództwo technologiczne w świecie zachodnim. Potwierdza to światowy rynek ICT – Microsoft, IBM, Apple, HP, Oracle, Google czy ostatnio tak popularny Facebook, to amerykańskie firmy, a jednocześnie światowi liderzy rynku.

Inną drogą potoczyła się historia budowy społeczeństwa informacyjnego w Japonii. Po kluczowych dla pojęcia społeczeństwa informacyjnego pracach T. Umehara oraz Y. Masudy w 1972 r. japońska komisja rządowa opracowała plan budowy społeczeństwa informacyjnego w Japonii do 2000 r. Ten „narodowy cel na rok 2000 wskazywał zarówno na historyczne jak i wybiegające w przyszłość fazy dochodzenia do japońskiego społeczeństwa informacyjnego”¹⁰³. Podstawowe założenia *Planu Masudy* obrazuje poniższa tabela:

¹⁰⁰ Nowina-Konopka M.: *Istota i rozwój społeczeństwa informacyjnego*, [w]: Białobłocki T., Moroz J., Nowina-Konopka M., Zacher L. W.: *Spółeczeństwo informacyjne. Istota, rozwój, wyzwania*, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2006, s. 20.

¹⁰¹ Doktorowicz K.: *Koncepcja społeczeństwa informacyjnego w polityce Unii Europejskiej*, [w]: *Polskie doświadczenia w kształtowaniu społeczeństwa informacyjnego* [Dokument elektroniczny], Wydawnictwo Akademii Górniczo-Hutniczej, Kraków 2000, s. 102.

¹⁰² http://money.cnn.com/magazines/fortune/fortune500/performers/industries/return_on_revenues/index.html (2013.07.22).

¹⁰³ Mattelart A., *Spółeczeństwo informacji. Wprowadzenie*, Wydawnictwo Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych UNIVERSITAS, Kraków 2004, s. 81.

Tabela 2 Plan Masudy dla budowy SI w Japonii

	<i>Okres I 1945-1950</i>	<i>Okres II 1950-1970</i>	<i>Okres III 1970-1980</i>	<i>Okres IV 1980-2000</i>
	<i>Komputeryzacja wielkiej nauki</i>	<i>Komputeryzacja zarządzania</i>	<i>Komputeryzacja informacji społecznej</i>	<i>Komputeryzacja działań jednostkowych</i>
<i>CEL</i>	<i>Obrona, rozwój, badania kosmosu</i>	<i>Produkt narodowy brutto</i>	<i>Dobrobyt, opieka społeczna</i>	<i>Zadowolenie</i>
<i>Skala wartościowania</i>	<i>Prestiż narodowy</i>	<i>Wzrost gospodarczy</i>	<i>Dobrobyt społeczny</i>	<i>Rozwój osobowości</i>
<i>Podmiot</i>	<i>Kraj</i>	<i>Przedsiębiorstwo</i>	<i>Ludność</i>	<i>Osoba prywatna</i>
<i>Przedmiot</i>	<i>Przyroda</i>	<i>Organizacja</i>	<i>Spółeczeństwo</i>	<i>Jednostka ludzka</i>
<i>Nauka podstawowa</i>	<i>Nauki przyrodnicze</i>	<i>Nauki o zarządzaniu</i>	<i>Nauki społeczne</i>	<i>Nauki o zachowaniu jednostki</i>
<i>Wzorzec informacyjny</i>	<i>Osiąganie celu</i>	<i>Wydajność</i>	<i>Rozwiązywanie problemów</i>	<i>Twórczość intelektualna</i>

Źródło: Goban-Klas T, Sienkiewicz P., *Spółeczeństwo informacyjne: szanse, zagrożenia, wyzwania*, Wydawnictwo Fundacji Postępu Telekomunikacji, Kraków 1999, s. 35.

Bezpośrednim następstwem teorii T. Umesamo było rozpoczęcie budowy miasta Tsukuba mającego być centrum badawczym Japonii¹⁰⁴. W związku z restrykcjami nałożonymi po II wojnie światowej Japonia nie posiadała tradycyjnie rozumianej armii, nie brała więc bezpośredniego udziału w zimnowojennym wyścigu zbrojeń. Pozwoliło to stworzyć plan „pozytywny”, nastawiony na wzrost społeczny realizowany za pośrednictwem wzrostu gospodarczego, który wspierały „działania rządu, stawiające sobie za cel stworzenie w Japonii pierwszego społeczeństwa informacyjnego na świecie, firm prywatnych oraz optymizm i zaangażowanie społeczeństwa”¹⁰⁵.

Historia rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Europie jest zdecydowanie krótsza niż w USA i Japonii. Aktywne działania na rzecz budowy społeczeństwa informacyjnego były wynikiem próby zmniejszenia przewagi konkurencyjnej Stanów Zjednoczonych i Japonii w globalnej gospodarce. Wprawdzie w 1978 r. S. Nora i A. Minc przedstawili prezydentowi Francji, po wizycie w Japonii, koncepcję budowy

¹⁰⁴ Goban-Klas T.: *Spółeczeństwo informacyjne i jego teoretycy*, [w]: Lubacz J. (red.): *W drodze do społeczeństwa informacyjnego*, Wydawnictwo Politechnika Warszawska, Warszawa 1999, s. 29.

¹⁰⁵ Nowina-Konopka M.: *Istota i rozwój społeczeństwa informacyjnego*, [w]: Białobłocki T., Moroz J., Nowina-Konopka M., Zacher L. W.: *Spółeczeństwo informacyjne. Istota, rozwój, wyzwania*, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2006, s. 21.

społeczeństwa informacyjnego¹⁰⁶, jednak powszechnie za pierwszy istotny krok zjednoczonej Europy w tej dziedzinie uznaje się tzw. *Raport Bangemanna*¹⁰⁷.

Raport ten miał „zachęcić Unię Europejską, aby zawierzyła mechanizmom rynkowym jako mocy napędowej przenoszącej nas w wiek informacji”¹⁰⁸. Powinno to oznaczać wspieranie przedsiębiorczości oraz innowacyjności w zakresie budowy nowych sektorów gospodarki oraz unifikację przepisów w krajach UE, której celem ma być stworzenie wspólnego, ogólnoeuropejskiego rynku usług informacji. Działania te, zdaniem autorów raportu, nie mogą powodować negatywnych skutków dla budżetu UE (rozumianych jako zwiększenie pomocy finansowej czy subsydia) oraz protekcjonizmu. Twórcy *Raportu Bangemanna* przygotowali również zalecenia dla działań Unii Europejskiej w zakresie budowy społeczeństwa informacyjnego, które miały doprowadzić do powstania „strategicznego tworu dla całej Unii”¹⁰⁹. Unia Europejska uznała konieczność skoordynowanych działań na rzecz budowy społeczeństwa informacyjnego, dlatego *Plan Działania* zawarty w *Raporcie Bangemanna* stał się podstawą do przygotowania i wdrażania średnio i długookresowych strategii rozwoju społeczeństwa informacyjnego oraz kryterium logicznym podziału środków przeznaczonych na budowę SI w kolejnych okresach programowania. Kluczowe rekomendacje zespołu opierają się na założeniu, że opóźnienie rozwoju unijnego społeczeństwa informacyjnego w stosunku do poziomu rozwoju w USA i Japonii jest faktem niepodlegającym dyskusji. W celu zwiększenia efektywności budowy społeczeństwa informacyjnego w UE państwa członkowskie powinny przyspieszyć tempo zachodzących procesów liberalizacji sektora teleinformatyki poprzez:

- wzajemne połączenie sieci i kompatybilne działanie usług i aplikacji,
- rozwijanie świadomości społecznej o problematykę ICT. Szczególną uwagę powinny być otoczone: sektor małych i średnich przedsiębiorstw, administracja publiczna oraz młodzież.
- działania Unii mające na celu wprowadzenie wspólnej i uzgodnionej ramowej struktury regulującej prawa własności intelektualnej, prywatności i bezpieczeństwa informacji,

¹⁰⁶ Goban-Klas T.: *Społeczeństwo masowe, informacyjne, sieciowe czy medialne?*, [w]: „Ethos” nr 1-2 (69-70) 2005.

¹⁰⁷ *Europe and the global information society, Recommendations of the Bangemann Group to the European Council*, Bruksela 1994, tytuł polski: *Europa i społeczeństwo globalnej informacji. Zalecenia dla Rady Europejskiej*

¹⁰⁸ <http://ec.europa.eu/archives/ISPO/infosoc/backg/bangeman.html> (01.09.2012).

¹⁰⁹ Ibidem.

- ochronę własności intelektualnej odpowiadającą nowym wyzwaniom upowszechnienia ogólnoswiatowego i multimediiów,
- szybkie decyzje państw członkowskich UE w sprawie Dyrektywy Komisji dotyczącej zagadnienia prywatności i bezpieczeństwa w globalnym świecie społeczeństwa informacyjnego, ustalającej ogólne zasady ochrony danych,
- współzawodnictwo i konkurencyjność, które są kluczowymi elementami strategii europejskiej. Zastosowanie zasad konkurencji powinno odzwierciedlać rzeczywistość wyłaniających się nowych rynków światowych oraz szybkość zmian w środowisku.

Ponadto powinno być promowane dostarczenie i szerokie użycie ogólnoeuropejskich podstawowych usług cyfrowych, włączając pocztę elektroniczną, transfer plików i usługi wideo, zarówno na szczeblu ogólnoeuropejskim jak i państw członkowskich. Zalecenia Raportu obejmowały również utworzenie *Europejskiego Forum Usług Podstawowych (European Basic Services Forum)*, którego celem miało stać się zwiększenie dostępności zunifikowanych opisów i norm podstawowych usług cyfrowych.

Raport Bangemanna zawiera także zalecenie ograniczania dotychczasowej interwencji publicznej w budowę społeczeństwa informacyjnego, w zamian proponując powierzenie tworzenia społeczeństwa informacyjnego sektorowi prywatnemu i siłom rynkowym¹¹⁰.

Kolejnym, ważnym z punktu widzenia rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Europie dokumentem była przyjęta przez Radę Europy w marcu 2000 r. *Strategia Lizbońska – droga do sukcesu zjednoczonej Europy*¹¹¹. Celem strategicznym *Strategii Lizbońskiej* było osiągnięcie przez gospodarkę Unii Europejskiej do 2010 r. pozycji najbardziej konkurencyjnej gospodarki świata. Dla osiągnięcia tego celu jednym z kluczowych działań jest budowa społeczeństwa informacyjnego, które „może być pomocne w ograniczeniu marginalizacji społecznej, zarówno poprzez stworzenie warunków ekonomicznych (szybszy wzrost gospodarczy, zwiększenie zatrudnienia) jak i poprzez tworzenie nowych możliwości uczestnictwa w rozwoju gospodarczym”¹¹². Priorytety *Strategii Lizbońskiej* z zakresu społeczeństwa informacyjnego znalazły swoje rozwinięcie w planach działania (action plans). Pierwszym z nich był *e-Europe 2002* –

¹¹⁰ Ibidem.

¹¹¹ Wersja elektroniczna: <http://www.opi.org.pl/pl/wytyczne-i-dokumenty/dokumenty-strategiczne/> (03.09.2012).

¹¹² Ibidem s. 11-12.

*Spółeczeństwo informacyjne dla wszystkich*¹¹³. Skupiał się on na zwiększeniu dostępności do Internetu obywateli z jak największego obszaru UE, obniżeniu cen usług na rynku telekomunikacyjnym oraz zwiększeniu wykorzystania Internetu przez środowiska naukowe Europy, które pozwoliłoby na dzielenie się i wymianę danych w krótszym czasie.

Niestety już w 2005 r. stało się oczywiste, że tempo wdrażania *Strategii Lizbońskiej* jest niewystarczające. Przede wszystkim wskazano jako niedostateczne nakłady na badania i rozwój, wysoką stopę bezrobocia, niską konkurencyjność, niską liberalizację prawa. Spowodowało to konieczność odnowienia Strategii przez redefinicję jej celów. Efektem tego działania było przyjęcie pakietu *Zintegrowanych Wytycznych na rzecz wzrostu i zatrudnienia na lata 2005–2008*¹¹⁴. Wytyczne zwiększały odpowiedzialność państw członkowskich, które zostały zobowiązane do przygotowania krajowych programów reform uwzględniających nowe założenia *Strategii*:

- Stworzenie gospodarki opartej na wiedzy,
- Wzrost konkurencyjności gospodarki,
- Zapewnienie spójności społecznej oraz zrównoważonego rozwoju¹¹⁵.

Następny action plan *e-Europe 2005* koncentrował się na: możliwościach wykorzystania sieci telekomunikacyjnych przez sektor publiczny (e-public), intensywnej rozbudowie sieci teleinformatycznych w celu zmniejszenia wykluczenia cyfrowego (e-inclusion) oraz propagowaniu szeroko rozumianych e-usług¹¹⁶. Jednak tempo wdrażania odnowionej *Strategii Lizbońskiej* w zakresie społeczeństwa informacyjnego wciąż pozostawiało wiele do życzenia. Szczególnie widoczne było to w nowych krajach unijnych takich jak Polska, które dopiero uczyły się działania w ramach Wspólnoty. Podjęto więc kolejną próbę zdynamizowania budowy społeczeństwa informacyjnego w UE poprzez przyjęcie strategii sektorowej i2010 – *Europejskie społeczeństwo informacyjne na rzecz wzrostu i zatrudnienia*¹¹⁷. Komisja Europejska określiła w niej średniookresowe priorytety rozwojowe w zakresie budowy społeczeństwa informacyjnego, po raz pierwszy łącząc je w jednym dokumencie z rozwojem mediów audiowizualnych. Biorąc pod uwagę wyzwania stojące przed

¹¹³ http://ec.europa.eu/information_society/eeurope/2002/documents/archiv_eEurope2002/actionplan_en.pdf (21.04.2013).

¹¹⁴ Zintegrowane wytyczne na rzecz wzrostu i zatrudnienia na lata 2005-2008, Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej z dn. 6 sierpnia 2005 r., (Dz.U. L 205 z 6.8.2005, str. 21.).

¹¹⁵ Ibidem.

¹¹⁶ http://ec.europa.eu/information_society/eeurope/2005/index_en.htm (21.04.2013).

¹¹⁷ <http://cie.gov.pl/HLP/links.nsf/3ab747655719fe60c1256e72004651c1/3b145c32e85f8681c1257230003d1cd0?OpenDocument> (21.04.2013).

społeczeństwem informacyjnym oraz dotychczasowe doświadczenia, Komisja zaproponowała „trzy priorytety europejskiej polityki w dziedzinie społeczeństwa informacyjnego i mediów:

- ukończenie jednolitej europejskiej przestrzeni informacyjnej wspierającej otwarty i konkurencyjny rynek wewnętrzny w dziedzinie społeczeństwa informacyjnego i mediów;
- wzmocnienie innowacji i inwestycji w badaniach nad ICT, mające na celu wspieranie wzrostu oraz tworzenie nowych i lepszych miejsc pracy;
- stworzenie integracyjnego europejskiego społeczeństwa informacyjnego, które przyczyni się do wzrostu i powstawania nowych miejsc pracy w sposób zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju, stawiając na pierwszym miejscu lepszy poziom usług publicznych i jakość życia”¹¹⁸.

Rozpoczynając realizację strategii średniookresowej rozpoczęto prace nad strategią długookresową *Europa 2020*. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu¹¹⁹. W dokumencie tym zmienił się status społeczeństwa informacyjnego. Autorzy po raz pierwszy wyraźnie zaznaczyli, że budowa społeczeństwa informacyjnego w Europie nie jest samoistnym celem, tylko jednym z narzędzi, które pozwoli na osiągnięcie 5 głównych celów dla UE w 2020 r.:

1. zatrudnienie (75% osób w wieku 20-64 lat powinno mieć pracę),
2. badania i rozwój (na inwestycje w sektor B+R Unia powinna przeznaczać co najmniej 3% PKB),
3. zmiany klimatu i energia (należy ograniczyć emisje gazów cieplarnianych o 20% w stosunku do poziomu z 1990 r., a nawet o 30%, jeśli warunki będą sprzyjające, 20% energii powinno pochodzić ze źródeł odnawialnych, efektywność energetyczna powinna wzrosnąć o 20%),
4. edukacja (odsetek młodych ludzi przedwcześnie porzucających naukę nie powinien przekraczać 10%, co najmniej 40% osób w wieku 30-34 lat powinno mieć wykształcenie wyższe),
5. ograniczenie ubóstwa i wykluczenia społecznego poprzez zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym o co najmniej 20 mln¹²⁰.

¹¹⁸ Ibidem.

¹¹⁹ http://ec.europa.eu/europe2020/index_pl.htm (21.04.2013).

¹²⁰ http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/targets/index_pl.htm (21.04.2013).

W dniu 19 maja 2010 r. Komisja Europejska ogłosiła *Europejską Agendę Cyfrową*¹²¹ - pierwszą z inicjatyw strategii *Europa 2020*. Agenda rekomenduje Unii Europejskiej i państwom członkowskim ponad 100 działań o charakterze legislacyjnym oraz pozalegisłacyjnym w obszarze społeczeństwa informacyjnego. Budowa społeczeństwa informacyjnego stała się w świadomości administracji UE jednym z kluczowych obszarów działań. Dostrzegane są obszary problemowe (starzejące się społeczeństwo, wykluczenie cyfrowe, zmiany klimatyczne, rozwój sektora B+R, utrata konkurencyjności przez gospodarkę europejską na globalnym rynku i inne), które bez budowy społeczeństwa informacyjnego będą bardzo trudne do rozwiązania.

1.4 Społeczeństwo informacyjne w Polsce. Od planowania do działania

Z przyczyn ustrojowych historia społeczeństwa informacyjnego w Polsce rozpoczęła się dopiero po przemianach 1989 r. W 1991 r. Polskie Towarzystwo Informatyczne opracowało raport *Propozycje strategii rozwoju informatyki i jej zastosowań w Rzeczypospolitej Polskiej*¹²². Dokument ten proponował podjęcie przez Polskę skoordynowanych działań w zakresie budowy społeczeństwa informacyjnego ponieważ „kluczowa rola zastosowań informatyki oraz przemysłu i usług informatycznych w nowocześnie zorganizowanym państwie wymaga dobrze określonej strategii w tych dziedzinach”¹²³. Raport wskazywał rząd jako organ kluczowy dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego ze względu na możliwości inicjatyw ustawodawczych i kompetencje wykonawcze wskazując jednocześnie na konieczność aktywnego uczestnictwa w pracach organizacji międzynarodowych zajmujących się normalizacją, tworzeniem prawa i przepisami technicznymi z zakresu informatyki i telekomunikacji. Podkreślono również rolę jaką w informatyzacji państwa mają przedsięwzięcia o znaczeniu publicznym. Ponad 20 lat później zalecenia Polskiego Towarzystwa Informatycznego pozostają aktualne. Motorem napędowym polskiego ICT wciąż jest „gospodarka publicznymi zasobami informacyjnymi, informatyzacja administracji publicznej i samorządowej oraz powiązana z nimi budowa sieci komputerowych”¹²⁴.

¹²¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0245:FIN:PL:PDF> (21.04.2013).

¹²² <http://www.pti.org.pl/index.php/corporate/Inicjatywy/Kalendarium-historii-PTI/1991-1995> (21.04.2013).

¹²³ Ibidem.

¹²⁴ Ibidem.

Publiczną debatę związaną z budową społeczeństwa informacyjnego w Polsce oraz potencjału rozwojowego jaki ona niesie rozpoczął I Kongres Informatyki Polskiej, który odbył się w grudniu 1994 r., w Poznaniu. Podsumowaniem Kongresu było przyjęcie raportu *Strategia Rozwoju Informatyki w Polsce*¹²⁵, którego dziesięć zaleceń miało wyznaczyć zasady rozwoju polskiej teleinformatyki na najbliższe lata. Za kluczowe uznano:

- przyznanie teleinformatyce kluczowego miejsca wśród czynników rozwoju gospodarczego,
- dostosowanie istniejących i tworzonych systemów teleinformatycznych do standardów UE,
- przestrzeganie zasady konkurencyjności i równouprawnienie dla polskich podmiotów gospodarczych w dostępie do środków na rozwój teleinformatyki,
- demonopolizacja dostępu do obsługi telekomunikacji,
- dostosowanie obowiązującego prawa do tempa rozwoju teleinformatyki,
- uwzględnienie w zasadach weryfikacji aktów normatywnych weryfikacji informatycznej pod kątem możliwości ich algorytmizacji,
- wdrożenie procedur ochrony danych osobowych w systemach informatycznych,
- dostosowanie systemu edukacji do wymogów zmieniającego się społeczeństwa,
- upowszechnianie dóbr kultury z wykorzystaniem możliwości teleinformatyki¹²⁶.

Niestety, zalecenia I Kongresu Informatyki Polskiej zostały niemal całkowicie zignorowane. Otwarcie debaty publicznej spowodowało wzrost aktywności środowisk naukowych i biznesowych, który doprowadził do powstania 2 grudnia 1998 r. *Paktu na rzecz budowy Społeczeństwa Informacyjnego w Polsce*. Sygnatariusze *Paktu* uznając wysoki stopień zaawansowania budowy Globalnej Infrastruktury Informacyjnej (w krajach G7) oraz społeczeństwa informacyjnego (w krajach Unii Europejskiej) wyrazili zaniepokojenie faktem całkowitego oderwania polskich reform społeczno-gospodarczych lat 90. XX w. od celów, które postawiły sobie kraje rozwinięte. „Dotyczy to zarówno infrastruktury telekomunikacyjnej, zastosowań informatyki w przedsiębiorstwach oraz w administracji, jak i przygotowania szerokich grup społeczeństwa do racjonalnego stosowania narzędzi teleinformatycznych”¹²⁷. Apel *Paktu* stał się wyzwaniem, na które odpowiedzieli uczestnicy 2. Kongresu

¹²⁵ http://www.kongres.org.pl/on-line/1-szy_Kongres/Raport.html (22.05.2013).

¹²⁶ http://www.kongres.org.pl/on-line/1-szy_Kongres/10_Zalecen.html (22.05.2013).

¹²⁷ <http://www.kongres.org.pl/on-line/Pakt/index.html> (22.05.2013).

Informatyki Polskiej¹²⁸. Przygotowali oni *Dziesięć nowych zaleceń 2. Kongresu Informatyki Polskiej*:

1. „Podstawą rozwoju społeczeństwa informacyjnego mającego być aktywnym członkiem społeczności Unii Europejskiej jest racjonalne wykorzystanie teleinformatyki.
2. Administracja państwa powinna precyzyjnie określić swoje zadania związane z rozwojem społeczeństwa informacyjnego w Polsce, jak również określić oczekiwania w stosunku do sektora teleinformatycznego i użytkowników.
3. Dla prawidłowego rozwoju społeczeństwa informacyjnego konieczna jest powszechna edukacja w zakresie efektywnego wykorzystywania środków teleinformatyki.
4. Konieczne jest zmodyfikowanie szkolnictwa wyższego w celu zapewnienia rozwoju kadr dydaktycznych i naukowych mogących kształcić nowe pokolenia specjalistów informatyki.
5. Od osób pracujących w zawodzie informatyka powinien być wymagany wynikający z właściwego wykształcenia profesjonalizm gwarantujący jakość i odpowiedzialność za wynik wykonywanej pracy.
6. Stanowienie prawa musi być dokonywane z weryfikacją jego spójności i wewnętrznej integralności, aby zminimalizować negatywne skutki niejednoznacznych zapisów.
7. Pilnym zadaniem władzy wykonawczej jest zapewnienie egzekwowania prawa autorskiego szczególnie w odniesieniu do masowego, nielegalnego kopiowania oprogramowania.
8. Stymulowanie rozwoju elektronicznej gospodarki wymaga uchwalenia statusu prawnego dokumentu i podpisu elektronicznego oraz wprowadzenie ekonomicznych preferencji dla podmiotów stosujących techniki teleinformatyczne.
9. Należy dążyć do znoszenia barier w rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej kraju, a szczególnie w zakresie transmisji danych.
10. W celu promowania polskiej kultury i sztuki w kraju oraz za granicą należy również wykorzystywać nowoczesne techniki multimedialne¹²⁹.

Brak aktywnych działań administracji na rzecz budowy społeczeństwa informacyjnego w Polsce trwała jednak przez całe lata 90. XX wieku. Dopiero

¹²⁸ http://www.kongres.org.pl/on-line/2-gi_Kongres/index.html (22.05.2013).

¹²⁹ http://www.kongres.org.pl/on-line/2-gi_Kongres/Zalecenia.html (22.05.2013).

perspektywa wejścia Polski do Unii Europejskiej - nie bez znaczenia były przedakcesyjne, dedykowane środki pomocowe - spowodowała aktywność administracji rządowej i samorządowej w działaniach na rzecz budowy społeczeństwa informacyjnego. W dniu 14 lipca 2000 r. Sejm przyjął uchwałę w sprawie budowania podstaw społeczeństwa informacyjnego w Polsce¹³⁰. W tym samym roku powstał dokument „*Cele i kierunki rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce*” przygotowany przez Komitet Badań Naukowych we współpracy z Ministerstwem Łączności¹³¹. W kolejnym roku został przyjęty pierwszy dokument o charakterze strategicznym *ePolska - Strategia rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce na lata 2001-2006*¹³², który wskazywał główne dziedziny i cele inwestycyjne do 2006 r.:

1. rozwój infrastruktury teleinformatycznej,
2. powszechny, tańszy, szybszy i bezpieczniejszy Internet,
3. inwestowanie w ludzi i umiejętności,
4. stymulowanie lepszego wykorzystania technologii informacyjnych,
5. teleinformatyka na obszarach wiejskich,
6. rozwój radiofonii i telewizji cyfrowej¹³³.

Co ważne, dokument ten, jako pierwszy z oficjalnych dokumentów w Polsce postawił znak równości pomiędzy pojęciami społeczeństwo informacyjne i społeczeństwo (gospodarka) oparte na wiedzy.

Kolejnym dokumentem odnoszącym się do budowy społeczeństwa informacyjnego w Polsce była *Strategia informatyzacji Rzeczypospolitej Polskiej – ePolska na lata 2004-2006*¹³⁴ opublikowana w 2003 roku przez Ministerstwo Nauki i Informatyzacji wspólnie z Komitetem Badań Naukowych. Celem dokumentu było wskazanie obszarów i projektów, które w ówczesnych warunkach społecznych i gospodarczych miały kluczowe znaczenie dla informatyzacji Polski, a jednocześnie największe szanse powodzenia w realizacji. Za priorytetowe uznano:

- dostęp do szerokopasmowego Internetu w każdej szkole,
- budowę portalu „Wrota Polski” (zintegrowana platforma usług administracji publicznej dla społeczeństwa informacyjnego),

¹³⁰ M.P. z 2000 r. Nr 22, poz. 448.

¹³¹ <http://kbn.icm.edu.pl/cele/index1.html> (03.07.2013).

¹³² <http://kbn.icm.edu.pl/cele/epolska.html> (03.07.2013).

¹³³ *ePolska - Strategia rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce na lata 2001-2006*, Wydawnictwo Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2001.

¹³⁴ *Strategia informatyzacji Rzeczypospolitej Polskiej – ePolska*, Wydawnictwo Komitet Badań Naukowych, Warszawa 2003.

- publikację i promowanie polskich treści w Internecie,
- upowszechnienie edukacji informatycznej.

W dokumencie opisano dla tych projektów podstawowe miary efektywności i ich docelowe wartości, stworzono plany działań oraz wskazano instytucje odpowiedzialne za ich realizację¹³⁵. W tej publikacji wielokrotnie podkreślona została konieczność podniesienia kompetencji cyfrowych obywateli. Wskaźnikiem pośrednim tych kompetencji miało być „osiągnięcie stanu w którym każdy absolwent szkoły średniej potrafi posługiwać się komputerem i Internetem”¹³⁶.

W perspektywie finansowej 2007-2013 głównym dokumentem na poziomie krajowym, określającym cele i metody budowy społeczeństwa informacyjnego w Polsce była *Strategia rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce na lata 2007-2013* opublikowana przez ówczesne Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji w grudniu 2008 r. Celem Strategii było „aktywne społeczeństwo osiągające wysoką jakość życia w perspektywie osobistej i społecznej”¹³⁷. Aby cel ten mógł być osiągnięty rozwojowi społeczeństwa informacyjnego w Polsce powinny trwale towarzyszyć:

- dostępność, bezpieczeństwo i zaufanie do informacji i usług świadczonych przez Internet,
- otwartość i różnorodność – brak dyskryminacji w dostępie do informacji,
- powszechność i akceptowalność – dążenie by oferta produktów i usług społeczeństwa informacyjnego była maksymalnie szeroka,
- komunikacyjność i interoperacyjność – zapewnienie dostępu do potrzebnej informacji bez ograniczeń technicznych i technologicznych¹³⁸.

Efekty wdrażania kolejnych strategii rządowych na rzecz budowy społeczeństwa obywatelskiego najlepiej podsumowuje raport otwarcia utworzonego w 2011 r. Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji - *Państwo 2.0 Nowy start dla e-administracji: Analizując działania w zakresie budowy eAdministracji w latach 2000-2010* autorzy raportu wielokrotnie podkreślili brak w sposobie realizacji spójnego merytorycznie oraz logicznie planu rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce. „Okazało się bowiem, iż źródłem słabości jest sama koncepcja informatyzacji, albo w ogóle jej brak. Chaotycznie i „silosowo” prowadzone działania, brak współpracy w celu uniknięcia

¹³⁵ Ibidem, s.4

¹³⁶ ibidem, s. 8.

¹³⁷ *Strategia rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce do roku 2013*, Wydawnictwo Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Warszawa 2008, s. 7.

¹³⁸ Ibidem, s. 12.

powielania się rozwiązań, swoisty prymat nastawienia typu „hardware” nad modelem zorientowanym na przyjazne dla użytkowników aplikacje – generowały patologie w decyzjach oraz słabości w osiąganiu rezultatów”¹³⁹.

Zawarte w raporcie dane jednoznacznie wskazywały, że nie wystarczy samo skorygowanie prowadzonych działań, czy lepsza ich koordynacja. Dla zwiększenia efektywności konieczna był przeformułowanie modelu realizacji celów informatyzacyjnych i cyfryzacyjnych.

Z punktu widzenia rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce prawdziwe okazało się powiedzenie „rynek nie znosi próżni”. Pomimo braku realnego wsparcia ze strony administracji rządowej rzeczywisty rozwój społeczeństwa informacyjnego rozpoczął się już w 1993 r. Jego podstawą okazały się usługi sektora bankowego. W tym roku uruchomiony został przez Bank Rozwoju Eksportu (BRE BANK) system home bankingu BRESOK, a na mocy Zarządzenia Prezesa NBP z 12 grudnia 1992 r. dopuszczono do użytku w Polsce karty płatnicze. Generalnie dynamiczny rozwój społeczeństwa informacyjnego w Polsce jest ściśle związany z sferą usług komercyjnych. Dzięki tym działaniom, TIK stały się dla większości Polaków powszechnie dostępne. Telefon komórkowy, komputer, korzystanie z Internetu stały się narzędziami codziennego użytku. Na początku XXI w. tylko 14% osób w wieku 16+ korzystało z telefonów komórkowych, komputerów i Internetu. W roku 2011 telefon komórkowy posiadało ponad 85% Polaków z tego przedziału wiekowego, z komputera oraz Internetu korzystało ponad 60%¹⁴⁰. Komercyjne podstawy społeczeństwa informacyjnego w Polsce wymusiły rzeczywiste działania struktur rządowych oraz samorządowych. Nie ma jednak żadnej gwarancji, że ta nieco wymuszona zmiana sposobu działania będzie miała charakter trwały. Jak podkreśla E. Wojciechowski „wydaje się, że ważną rolą organów jednostek samorządu terytorialnego jest wspieranie działalności gospodarczej poprzez promowanie przedsiębiorczości, prowadzenie działalności informacyjnej i oświatowej, współdziałanie z samorządem gospodarczym i z organizacjami przedsiębiorców na miarę możliwości i potrzeb. Szkoda, że w ustawach ustrojowych nie znalazły się chociaż krótkie zapisy podnoszące rolę

¹³⁹ Boni M. (red.), *Państwo 2.0 Nowy start dla e-administracji*, Wydawnictwo Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji, Warszawa 2012, s. 88-89

¹⁴⁰ Batorski D.: *Korzystanie z technologii informacyjno-komunikacyjnych*, [w:] *Raport - Diagnoza Społeczna 2011. Warunki i jakość życia Polaków*, www.diagnoza.com (03.07.2013)

samorządów powiatowych i gminnych w rozwoju gospodarczym¹⁴¹. W przeciwnym razie dalej będzie to sprawa dyskusyjna, a przez niektórych traktowana na zasadzie fakultatywnej¹⁴².

Efekty intensywnej informatyzacji sektora publicznego w Polsce, która dokonała się na przestrzeni ostatnich kilku lat potwierdzają dane statystyczne. W Polsce uruchamiane są systematycznie kolejne eUsługi publiczne, stale zwiększa się zakres i liczba informacji publicznych dostępnych w Internecie. Zmienia się też poziom świadczonych i wykorzystywanych usług. W 2005 r. z eUsług poziomu 1¹⁴³ korzystało mniej niż 50% internautów, a z usług poziomu 3 mniej niż 35%. W roku 2011 było to odpowiednio 62% i 56% Internautów¹⁴⁴. Pokazuje to wyraźnie, że powstawanie społeczeństwa informacyjnego w Polsce jest procesem nieodwracalnym.

Zbliżający się kolejny okres programowania, lata 2014-2020, wymusiły przygotowania polskiej administracji centralnej. Podjęte zostały prace nad podziałem przewidzianej alokacji środków w zakresie szeroko rozumianego społeczeństwa informacyjnego. Niestety doświadczenia nie przełożyły się na zmianę podejścia rządu do budowy społeczeństwa informacyjnego w Polsce. Główne propozycje rządu opierają się na następujących pomysłach:

1. Środki przewidziane na budowę SI w Polsce są zgromadzone przede wszystkim w nowym programie operacyjnym – *Program Operacyjny Polska Cyfrowa*, który będzie się składał z 4 osi priorytetowych:

- Szybki Internet szerokopasmowy,
- e-Administracja i otwarte państwo,
- e-Gospodarka,
- Pomoc techniczna.

¹⁴¹ należy przez to rozumieć również tworzenie warunków dla rozwoju gospodarki opartej na wiedzy/społeczeństwa informacyjnego – przyp. P.A. Nowak

¹⁴² Wojciechowski E., *Zarządzanie w samorządzie terytorialnym*, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2012, s. 212

¹⁴³ Zaawansowanie (poziomyj dojrzałości) eUsług:

poziom 1 oznacza możliwość znalezienia informacji,

poziom 2 (jednostronna interakcja) daje możliwość pobrania druków i formularzy,

poziom 3 (dwustronna interakcja) umożliwia inicjowanie i rozstrzyganie spraw drogą elektroniczną,

poziom 4 (usługi transakcyjne) pozwala na wnoszenie elektronicznie wymaganych opłat,

poziom 5 (usługi spersonalizowane) oprócz przeprowadzenia całej sprawy drogą elektroniczną zapewnia dopasowanie oferowanych usług do konkretnego klienta urzędu (przyp. P.A. Nowak)

¹⁴⁴ Batorski D.: *Korzystanie z technologii informacyjno-komunikacyjnych*, [w:] *Raport - Diagnoza Społeczna 2011. Warunki i jakość życia Polaków*, www.diagnoza.com (03.07.2013)

www.diagnoza.com/pliki/raporty/Diagnoza_raport_2011.pdf

Na realizację programu przewidziano się ok. 10 mld zł z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (z możliwością cross-finansowania działań miękkich). Rolę Instytucji Zarządzającej programem pełnić będzie Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, a Instytucji Pośredniczącej Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji¹⁴⁵.

2. Głównym zadaniem programu będzie „silna koordynacja działań z poziomu krajowego, w tym wyznaczanie standardów dla działań na poziomie regionalnym”¹⁴⁶

Podobny sposób myślenia przypominający „centralne zarządzanie” przedstawiciele rządu reprezentowali w projekcie nowelizacji tzw. *Ustawy o informatyzacji*, który był szeroko konsultowany¹⁴⁷. Jednak już pierwsze opinie nie wróżyły projektowi spektakularnego sukcesu. Zastrzeżenia do sposobu myślenia o współpracy rządu z partnerami społecznymi w zakresie budowy społeczeństwa informacyjnego w Polsce najdobitniej prezentuje stanowisko Polskiego Towarzystwa Informatycznego: „autorzy projektu nie zauważają, że szereg problemów, które ustawa ma rozwiązać, wynika ze złego prawa, braku lub niekompletności uregulowań, nadmiernych czy sprzecznych regulacji. Projekt lansuje rozwiązanie silnie scentralizowane, oparte na mnożeniu szczegółowych zapisów dotyczących platformy ePUAP, gdy dotychczasowe doświadczenie (nie tylko polskie) dowodnie świadczy, że taka centralizacja zwykle kończy się wdrożeniową klęską”¹⁴⁸.

Spółeczeństwo informacyjne, w zależności od rozłożenia akcentów, to zjawisko z zakresu ekonomii, informatyki, socjologii oraz innych nauk społecznych. Jak każdy nowy obszar wiedzy znajduje się jeszcze na etapie uzgadniania pojęć i definicji. Do czasu kiedy ten paradygmat będzie twórczy poznawczo powstawać będą teorie szczegółowe odwołujące się do SI. Jednak po ponad 50 latach od pojawienia się pojęcia warto postawić pytania o cel i sens budowy społeczeństwa informacyjnego. Szczególnie jeśli weźmie się pod uwagę, że jest to działanie, które nie może zostać skutecznie zakończone. Trudno uznać za priorytet tworzenia społeczeństwa informacyjnego wyłącznie wzrost wykorzystania TIK w życiu społecznym oraz gospodarczym, ponieważ podejście takie nie uwzględnia dynamicznych zmian społecznych, które takie działanie wywołuje. Uwzględniając możliwości i perspektywy rozwoju SI przyjąć

¹⁴⁵ https://mac.gov.pl/wp-content/uploads/2013/02/Linia-wsp%C3%B3wpracy_prezentacja-PO-PC.pdf (21.04.2013).

¹⁴⁶ Ibidem.

¹⁴⁷ Ostatecznie ustawa została przyjęta 10 stycznia 2014 r. Ustawa z dnia 10 stycznia 2014 r. o zmianie ustawy o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne oraz niektórych innych ustaw (Dz.U 2014 poz 183)

¹⁴⁸ <http://www.cyfrowa-polska.pl/zamowienia-publiczne/item/1496-tak-informatyzacja-nie-przejdzie> (21.04.2013).

należy, że jego najważniejszym efektem będzie zwiększenie możliwości uczestnictwa obywateli w procesie demokratycznym. Jest to zgodne z zapisami programowymi UE¹⁴⁹, których celem ma być powstanie społeczeństwa uczestniczącego, czyli takiego, w którym obywatele muszą przejąć znaczną część funkcji i odpowiedzialności zarezerwowanych dotychczas dla państwa. Początkowo będzie to oczywiście dotyczyć odpowiedzialności za zabezpieczenie własnej przyszłości (np. ekonomiczne, zdrowotne, socjalne). Uzasadnione wydaje się twierdzenie, że wzrost świadomości obywatelskiej oraz zwiększone możliwości komunikacyjne i organizacyjno-techniczne spowodują kolejne zmiany, o daleko idących następstwach politycznych i gospodarczych: wzrost chęci samostanowienia obywateli wyrażającego się zwiększeniem udziału w podejmowaniu kluczowych decyzji. Spowoduje to zmianę obecnego modelu demokracji przedstawicielskiej charakterystycznej dla cywilizacji zachodniej, na przedstawicielsko-bezpośrednią.

Efektom rozwoju społeczeństwa informacyjnego powinno być powstanie formacji społecznej, w której:

- władza państwowa jest odpowiedzialna przed suwerenem (społeczeństwem) i przez niego kontrolowana,
- najwyższą normą kodyfikacyjną jest prawo stanowione,
- sfera publiczna umożliwia racjonalną debatę publiczną z udziałem wszystkich zainteresowanych obywateli,
- gospodarka oparta jest o system rynkowy wolny od korupcji dzięki permanentnej kontroli społecznej,
- wszyscy zainteresowani obywatele mogą tworzyć dobrowolne stowarzyszenia w celu realizacji własnych interesów (w granicach prawa).

Zgodnie z definicją, którą przedstawił V.M. Perez-Diaz będzie to system społeczny posiadający wszystkie cechy społeczeństwa obywatelskiego¹⁵⁰.

¹⁴⁹ Np. art.11 ust.1 Traktatu Lizbońskiego: Za pomocą odpowiednich środków instytucje umożliwiają obywatelom i stowarzyszeniom przedstawicielskim wypowiedanie się i publiczną wymianę poglądów we wszystkich dziedzinach działania Unii. (przyp. P.A. Nowak).

¹⁵⁰ Perez-Diaz V.M. *Powrót społeczeństwa obywatelskiego w Hiszpanii*, Wydawnictwo Znak, Kraków 1996, s. 5.

Rozdział II.

Spółeczeństwo informacyjne w priorytetach rozwojowych Unii Europejskiej

W początkowym okresie rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Unii Europejskiej jej agendy zajmowały się zagadnieniami związanymi z normalizacją technologii informatycznych i telekomunikacyjnych. Przykładem takiego działania może być Decyzja Rady Europy z 22 grudnia 1986 w sprawie normalizacji w dziedzinie technologii informatycznych i telekomunikacyjnych¹⁵¹. Dopiero publikacja *Raportu Bangemanna* uzmysłowiła konieczność aktywnego działania na rzecz budowy społeczeństwa informacyjnego w Unii Europejskiej, uznając je jako wyzwanie społeczne i jeden z głównych priorytetów rozwojowych. Dostrzegając dostępność nowych narzędzi informacji i usług oraz potencjał jaki SI ma dla budowy równiejszego i bardziej zrównoważonego społeczeństwa oraz popierania indywidualnych osiągnięć, uznano, że „społeczeństwo informacji posiada potencjał polepszenia jakości życia obywateli Europy, sprawności naszej społecznej i ekonomicznej organizacji oraz umocnienia spójności”¹⁵². Zgodnie z logiką działania Unii Europejskiej bezpośrednim wskaźnikiem „wagi” problemu jest ilość środków w budżecie przeznaczonych na jego realizację. O ile budżety UE na lata 1988-1992 oraz 1993-1999) nie zawierały środków, które świadczyłyby o uznaniu budowy społeczeństwa informacyjnego za priorytet rozwojowy UE, to w „*pakiecie Santera*” (Budżet UE na lata 2000-2006) i „*pakiecie Barroso*” (Budżet UE na lata 2007-2013) można zaobserwować uznanie budowy społeczeństwa informacyjnego w Unii Europejskiej za działanie priorytetowe.

Komisja Europejska zleciła konsorcjum stworzonemu przez: Stowarzyszenie Miasta w Internecie (Polska), Duński Instytut Technologii (koordynator), EMPIRICA (Niemcy), Europejskie Stowarzyszenie Regionów na rzecz rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego (ERIS@) oraz Centrum Badań nad Rozwojem Miast i Regionów (Wielka Brytania) przygotowanie raportu o rzeczywistym poziomie zmiany w podejściu do inwestycji w społeczeństwo informacyjne w krajach UE. Wnioski z opracowanego raportu potwierdzają stały wzrost roli rozwoju społeczeństwa informacyjnego i inwestycji w ICT w Unii Europejskiej. O ile w latach 2000–2006 wydatki na ten cel wyniosły 6,4 miliarda EUR, w na lata 2007–2013 planowano przeznaczyć 14,7 miliarda

¹⁵¹ Dziennik Urzędowy Wspólnot Europejskich (Dz.U. L 36/31, s. 236).

¹⁵² <http://ec.europa.eu/archives/ISPO/infosoc/backg/bangeman.html> (01.09.2012).

EUR¹⁵³. Raport podkreślił również wykształcenie się wyraźnych trendów w politykach rozwoju społeczeństwa informacyjnego:

- a) rozwój SI jest jednym z głównych priorytetów rozwoju UE, a środki przeznaczone na ten cel w kolejnych perspektywach finansowych ulegają podwojeniu,
- b) zmienia się zakres interwencji publicznej w tym obszarze. Zamiast dotychczasowych inwestycji infrastrukturalnych coraz większe znaczenie zyskują eUsługi i kompetencje cyfrowe obywateli¹⁵⁴,
- c) w perspektywie 2007-2013 nastąpiła zmiana w strukturze geograficznej alokacji – środek ciężkości interwencji przeniósł się na wschód Unii Europejskiej¹⁵⁵.

Z dokumentów programowych Unii Europejskiej na lata 2007-2013 wynika, że budowa społeczeństwa informacyjnego jest jednym z kluczowych działań prorozwojowych UE. Środki na ten cel zabezpieczono nie tylko w działaniach bezpośrednio nakierowanych na budowę SI ale również w działaniach formalnie z nią niezwiązanych (np. rozwój turystyki, budowa infrastruktury liniowej, edukacja, ochrona zdrowia, sprawna administracja itd.).

2.1 Inwestycje dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego w środkach UE w latach 2007-2013

W dniu 6 października 2006 r. Rada Wspólnoty przyjęła dokument *Strategiczne Wytyczne Wspólnoty dla Spójności na lata 2007-2013 (2006/702/EC)*¹⁵⁶. Dokument ten określał w jaki sposób europejskie regiony mają rozdysponować 308 mld euro przyznane na regionalne programy pomocowe Unii Europejskiej na lata 2007-2013. Jednym z głównych obszarów tworzących potencjał europejskiej gospodarki uznano TIK. Rada uznała, że upowszechnianie TIK jest niezbędne dla podniesienia wydajności i konkurencyjności regionów, sprzyja reorganizacji metod produkcji oraz powstawaniu nowych usług dla przedsiębiorstw i obywateli dostosowanych do współczesnych wyzwań i możliwości¹⁵⁷. Działania w zakresie społeczeństwa informacyjnego powinny zatem koncentrować się na:

¹⁵³ Ze względu na sposób rozliczania funduszy europejskich rzeczywisty poziom wydatków będzie znany ok 2020 r. (przyp. P.A. Nowak).

¹⁵⁴ W latach 2004-2006 tylko w 6 krajach UE dominowały wydatki infrastrukturalne. Te kraje to: Polska, Austria, Włochy, Czechy, Irlandia i Łotwa (przyp. P.A. Nowak).

¹⁵⁵ <http://www.mwi.pl/aktualnosc/129-raport.html> (08.09.2012).

¹⁵⁶ *Strategiczne Wytyczne Wspólnoty dla Spójności na lata 2007-2013 (2006/702/EC)*, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:291:0011:0032:PL:PDF>.

¹⁵⁷ *Ibidem*, s. 21.

- zwiększeniu wykorzystywania TIK przez przedsiębiorstwa i gospodarstwa domowe oraz promowanie rozwoju poprzez zrównoważone wsparcie dla popytu i podaży na towary i usługi w tym obszarze,
- zapewnieniu, dzięki interwencji publicznej, dostępności infrastruktury TIK oraz powiązanych z nią usług na obszarach zagrożonych strukturalnym wykluczeniem cyfrowym oraz w nowych państwach członkowskich¹⁵⁸.

Strategiczne Wytyczne Wspólnoty zostały przeniesione przez poszczególne państwa członkowskie na *Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia* (NSRO)¹⁵⁹, a w następnej kolejności, bezpośrednio na poszczególne *Programy Operacyjne*. Rozwój społeczeństwa informacyjnego został więc wskazany jako jeden z głównych celów strategicznych Polski na lata 2007-2013. NSRO podkreślały zdecydowanie, że poziom rozwoju SI będzie się bezpośrednio przekładał na miejsce i rolę Polski w UE oraz świecie¹⁶⁰. Uznano więc za zasadne, aby polska *Strategia Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego* była realizowana na dwóch poziomach: krajowym i regionalnym. Na poziomie krajowym realizowane miały być projekty o charakterze ogólnopolskim lub ponadregionalnym, projekty analityczno-badawcze, promocyjne oraz szkoleniowo-doradcze. Dofinansowanie miały otrzymywać projekty mające na celu „zwiększenie dostępu do Internetu oraz szersze zastosowanie technik cyfrowych w administracji i biznesie, co wpłynie pozytywnie na możliwości podwyższania kapitału ludzkiego m.in. poprzez e-learning, e-edukację, ale także poprzez rozwój możliwości zdobywania i wymiany informacji oraz samokształcenia”¹⁶¹. Kluczowymi projektami o zasięgu krajowym (a zarazem najdroższymi), które miały zostać zrealizowane w perspektywie finansowej 2007-2013 były projekty: ePUAP, pl.ID, CEPiK, Nowa Księga Wieczysta, OST 112. Źródłami finansowania tych projektów były, oprócz budżetu państwa, Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej oraz Program Operacyjny Pomoc Techniczna.

Kluczowym projektem dla rozwoju elektronicznych usług administracji publicznej w Polsce jest projekt ePUAP (Elektroniczna Platforma Usług Administracji Publicznej). W założeniach miał to być „system informatyczny, dzięki któremu obywatele mogą

¹⁵⁸ Ibidem, s. 22.

¹⁵⁹ NSRO, http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/WstepDoFunduszyEuropejskich/Documents/NSRO_maj2007.pdf (21.04.2013).

¹⁶⁰ Ibidem, s. 65.

¹⁶¹ Ibidem, s. 66.

załatwiać sprawy urzędowe za pośrednictwem Internetu, natomiast przedstawiciele podmiotów publicznych – bezpłatnie udostępniać swoje usługi w postaci elektronicznej”¹⁶². Myślą przewodnią ePUAP miało być stworzenie łatwo dostępnego, a przede wszystkim bezpiecznego kanału udostępniania eUsług publicznych, zapewniającego sprawną komunikację pomiędzy:

- obywatelami a administracją (C2A),
- przedsiębiorcami a administracją (B2A),
- instytucjami administracji publicznej (A2A).

Niestety dostępność elektronicznych usług administracji publicznej za pośrednictwem portalu ePUAP pozostawia wciąż wiele do życzenia. Podmioty publiczne nie wystawiają elektronicznych usług z wielu przyczyn – jedną z głównych jest niezadawalający poziom informatyzacji tych podmiotów. Brak systemów elektronicznego obiegu dokumentów w podmiotach administracji publicznej oraz brak wdrożonych, a nie wyłącznie formalnych ogólnokrajowych standardów interoperacyjności również nie ułatwia takiego działania. Niewątpliwą zaletą platformy ePUAP jest udostępnienie obywatelom bezpłatnej usługi „profil zaufany”, uwierzytelnionego oraz znakowanego „czasem” podpisu elektronicznego, co istotnie obniża koszt wejścia obywateli w świat usług cyfrowych. Zakładana wartość projektu to 170 mln zł.

Kolejnym projektem o zasięgu ogólnopolskim jest „*pl.ID – polska ID karta*”. Celem projektu jest dostarczenie obywatelom nowoczesnego dowodu osobistego. Celem projektu miało być dostarczenie obywatelom bezpłatnego podpisu elektronicznego „zapisanego” w dowodzie, umożliwiającego korzystanie z eUsług oferowanych przez urzędy za pomocą Internetu, Dowód miał również umożliwić¹⁶³ dostęp do danych dotyczących obywatela, znajdujących się w rejestrach państwowych np. w przypadku konieczności dołączenia dodatkowych dokumentów (zaświadczeń, odpisów) z innych urzędów¹⁶⁴. Dzięki projektowi mają zostać stworzone i zintegrowane trzy główne rejestry danych:

- PESEL (Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności),

¹⁶² www.epuap.gov.pl (21.04.2013).

¹⁶³ Niestety w trakcie realizacji projektu *PL.ID* wielokrotnie zmieniano funkcjonalność nowego dowodu. Według stanu na 30 czerwca 2015 r. nowa wersja dowodu osobistego nie posiada modułu elektronicznego, który pozwoliłby na zapisanie danych w formie cyfrowej. Dodatkowo brak tradycyjnych danych o zameldowaniu powoduje dla posiadaczy nowych dokumentów trudności w kontaktach z bankami, firmami ubezpieczeniowymi itp. (przyp. P.A. Nowak).

¹⁶⁴ <http://cpi.mac.gov.pl/portal/cpi/38/195/?poz=1> (21.04.2013).

- CRASC (Centralny Rejestr Aktów Stanu Cywilnego),
- RDO (Rejestr Dowodów Osobistych)

Przewidywana wartość projektu *pl.ID* to 370 mln zł.

Do kluczowych projektów dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce zaliczyć należy również *CEPiK* (Centralna Ewidencja Pojazdów i Kierowców), system obejmujący: centralną bazę danych o pojazdach, ich właścicielach oraz osobach posiadających uprawnienia do kierowania pojazdami. *CEPiK* miał także zawierać rejestr osób nieposiadających uprawnień, w stosunku do których orzeczono środek karny w postaci zakazu prowadzenia pojazdów¹⁶⁵.

System *CEPiK* jest zasilany danymi z 400 organów rejestrujących, Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego, policji, ITD, Biura Informacji Krajowego Rejestru Karnego, ośrodków ADR, z ponad 3.500 stacji kontroli pojazdów i innych podmiotów. Dane te są weryfikowane, standaryzowane i identyfikowane z innymi danymi dotyczącymi poszczególnych osób i pojazdów. Projekt jest realizowany etapami od 2005 roku, dlatego trudno ustalić w publicznie dostępnych danych jego szacunkową wartość.

Również projekt *Nowa Księga Wieczysta* (NKW) ma istotny wpływ na jakościową zmianę polskiego społeczeństwa informacyjnego, ponieważ „celem systemu NKW jest zwiększenie bezpieczeństwa obrotu nieruchomościami”¹⁶⁶. Efektem realizacji projektu ma być:

- poprawa skuteczności rejestracji praw własności nieruchomości,
- podniesienie wiarygodności zapisów ksiąg wieczystych,
- usprawnienie postępowań dotyczących ksiąg wieczystych,
- zapewnienie centralnego, jednolitego i łatwego dostępu do ksiąg wieczystych¹⁶⁷.

Projekt *Nowa Księga Wieczysta* jako jedyny z opisywanych projektów centralnych został zakończony i wdrożony w zakładanym terminie. Łączna wartość projektu wyniosła ok. 30 mln zł.

Bardzo istotnym z punktu widzenia bezpieczeństwa obywateli jest projekt *OST 112*. Celem projektu jest wprowadzenie na terenie Polski jednolitego systemu powiadania ratunkowego. Zgodnie z wytycznymi *Europejskiej Agendy Cyfrowej*, na terenie całej Unii Europejskiej ma to być numer 112. Ogólna kwota wydatków

¹⁶⁵ http://www.msw.gov.pl/portal/pl/77/3075/Co_to_jest_CEPiK.html (21.04.2013).

¹⁶⁶ <http://bip.ms.gov.pl/pl/rejestry-i-ewidencje/nowa-ksiega-wieczysta/> (21.04.2013).

¹⁶⁷ Ibidem.

inwestycyjnych w projekcie OST 112 przekroczyła 165 mln zł. W ramach projektu przygotowano sieć teleinformatyczną oraz część niezbędnych aplikacji. Niestety częste zmiany koncepcji wykonawczej oraz zmiany podległości administracyjnej projektu spowodowały, że jego wdrożenie nie zostało zakończone na terenie całego kraju.

Niezwykle istotnym źródłem finansowania rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce są *Regionalne Programy Operacyjne (RPO)*. Każdy z 16 programów zawiera, jako jedno z kluczowych działań, budowę społeczeństwa informacyjnego na poziomie regionalnym. W ramach tych działań realizowane są projekty inwestycyjne z zakresu: budowy sieci teleinformatycznych, budowy e-usług publicznych oraz wsparcia innowacyjnych e-usług realizowanych przez podmioty komercyjne. Łącznie we wszystkich RPO zarezerwowano na finansowanie projektów z zakresu budowy społeczeństwa informacyjnego ponad 4,5 miliarda złotych. Liderami jeśli chodzi o wielkość zaangażowanych środków w tego typu przedsięwzięciach są samorządy regionalne. Zakres tego zaangażowania obrazują załączniki 2 (w zakresie inwestycji infrastrukturalnych) oraz 3 (w zakresie eUsług publicznych).

Analiza wymienionych inwestycji regionalnych w budowę społeczeństwa informacyjnego pokazuje, że największe projekty dotyczą budowy regionalnych sieci teleinformatycznych. Z jednej strony jest to zjawisko oczywiste, gdyż budowa szkieletowych sieci światłowodowych jest zadaniem niezwykle kosztownym, powiązaniem z liniowymi robotami budowlanymi, koniecznością tworzenia wieloetapowych planów inwestycyjnych oraz uzyskiwania skomplikowanych pozwoleń. Jak widać w załączonym zestawieniu, zdecydowana większość projektów realizowanych przez samorządy wojewódzkie jest finansowana z *Regionalnych Programów Operacyjnych*. Unikatowym zjawiskiem jest korzystanie z *Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, Funduszu Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego, INTERREG* czy innych. Przyczyny tego zjawiska są różnorodne:

1. W przypadku *Regionalnego Programu Operacyjnego* władze województw mają istotny wpływ na wybór priorytetów finansowania. Oznacza to, że mogą one być istotnie skorelowane z priorytetami regionalnych strategii rozwoju. Taka kompatybilność priorytetów powinna zapewnić skuteczną realizację priorytetów rozwojowych województw, w tym budowy społeczeństwa informacyjnego,
2. W projektach samorządu wojewódzkiego finansowanych z *Regionalnych Programów Operacyjnych*, Urzędy Marszałkowskie pełnią podwójną rolę: instytucji

zarządzającej RPO, a jednocześnie beneficjenta. Nie oznacza to oczywiście, że projekty samorządu wojewódzkiego składane w konkursach są oceniane w inny sposób niż pozostałych beneficjentów. Jednakże autorzy tych projektów mają w naturalny sposób dużo łatwiejszy dostęp do wiedzy, materiałów źródłowych czy konsultacji,

3. Unijnym źródłem finansowania RPO jest *Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego*. Oznacza to, że są to pieniądze „znaczone” do realizacji zadań inwestycyjnych. Jest to jedna z przyczyn powodujących, że w powyższym wykazie większość projektów ma charakter „twardy” – realizowana jest budowa infrastruktury lub eUsługi.

Jednym z efektów takiego działania jest „kopiowanie” projektów przez samorządy – jeżeli jedno z województw skutecznie zrealizowało jakiś projekt, kolejne chętnie go kopiuje, rzadko modyfikując do specyfiki swojego województwa. O ile w wypadku projektów inwestycyjnych wydaje się to być zrozumiałe, o tyle w wypadku eUsług powtarzalność zakresu projektów wynika w równej części z obowiązujących zapisów prawa, co z łatwości jaką daje korzystanie z dobrych praktyk wypracowanych przez regiony, które takie inwestycje rozpoczęły jako pierwsze. Wydaje się być oczywiste, że inne eUsługi powinny być uruchamiane jako pierwsze w ultraprzemysłowym województwie śląskim, a inne w typowo rolniczym województwie podlaskim.

Analiza zakresów projektów realizowanych przez samorządy województw w zakresie infrastruktury i eUsług społeczeństwa informacyjnego pokazuje, że bardzo rzadko realizowane są projekty pilotażowe. Z jednej strony jest to niezrozumiałe. Projekt pilotażowy pozwala na sprawdzenie możliwości organizacyjnych, formalnych i finansowych beneficjenta oraz rzeczywistych oczekiwań odbiorców końcowych, a co za tym idzie pozwala na zwiększenie efektywności interwencji publicznej. Z drugiej strony pamiętać należy, że faktyczne wydatkowanie środków z perspektywy finansowej 2007-2013 rozpoczęło się w 2010 r. Oznacza to, że właściwy projekt należałoby realizować w latach 2012-2015 pozbawiając się jakiegokolwiek rezerwy czasu na opóźnienia w realizacji, a w wypadku niepowodzenia i konieczności zwrotu środków do programu brak możliwości ponownego ogłoszenia konkursu i wyboru innych projektów do dofinansowania, a tym samym zwrot niewykorzystanych środków do budżetu UE.

W zestawieniu ujętych jest dwanaście z szesnastu województw. Wydawać się może, że nie daje to pełnego obrazu budowy społeczeństwa informacyjnego w Polsce przez samorządy regionalne. W zestawieniu tym znalazły się jednak regiony, które na tego typu działania przeznaczają najwięcej środków („najbogatsze”: Mazowsze, Śląsk,

Wielkopolska), jak i regiony najaktywniejsze (Łódzkie, Małopolskie, Podlaskie, Warmia i Mazury). Brakujące województwa mogłyby więc zmienić wartość nakładów na poszczególne filary budowy społeczeństwa informacyjnego, jednak nie są w stanie zmienić ogólnopolskich trendów¹⁶⁸. Do zobrazowania zaangażowania samorządów regionalnych w budowę społeczeństwa informacyjnego celowo użyte zostały dane z 2010 r. ponieważ pokazują one realizację RPO w ich czystej, pierwotnie wynegocjowanej postaci. Doświadczenia lat 2007-2010, poziom zrealizowanych wskaźników, słabe zaangażowanie innych podmiotów publicznych w realizowanie projektów z tych środków, zmobilizowały samorzady regionalne do renegocjacji poszczególnych RPO. Negocjacje trwały do połowy 2013 r.

2.2 Budowa kompetencji cyfrowych w Programie Operacyjnym Kapitał Ludzki

Inwestycje w infrastrukturę i usługi społeczeństwa informacyjnego powinny ściśle korelować z podnoszeniem kompetencji cyfrowych przez społeczeństwo. Ich wzrost może wzmocnić zmiany społeczne niezbędne w rzeczywistości cyfrowej m.in. poprzez e-learning, e-edukację ale także poprzez rozwój możliwości zdobywania i wymiany informacji oraz samokształcenia. W celu sfinansowania zmian społecznych, które doprowadzą do powstania niezbędnych kompetencji cyfrowych Polaków, utworzony został *Program Operacyjny Kapitał Ludzki* (PO KL). Celem głównym, realizowanego pod hasłem „Człowiek, najlepsza inwestycja”, programu był wzrost zatrudnienia i spójności społecznej. Realizacja tego celu ma zapewnić wsparcie niezbędnych zmian wskazanych w NSRO tj. zwiększenie mobilności przestrzennej i zawodowej społeczeństwa, zapewnienie odpowiedniej jakości kadr, wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw w globalizującej się gospodarce, restrukturyzacja zatrudnienia na obszarach problemowych¹⁶⁹.

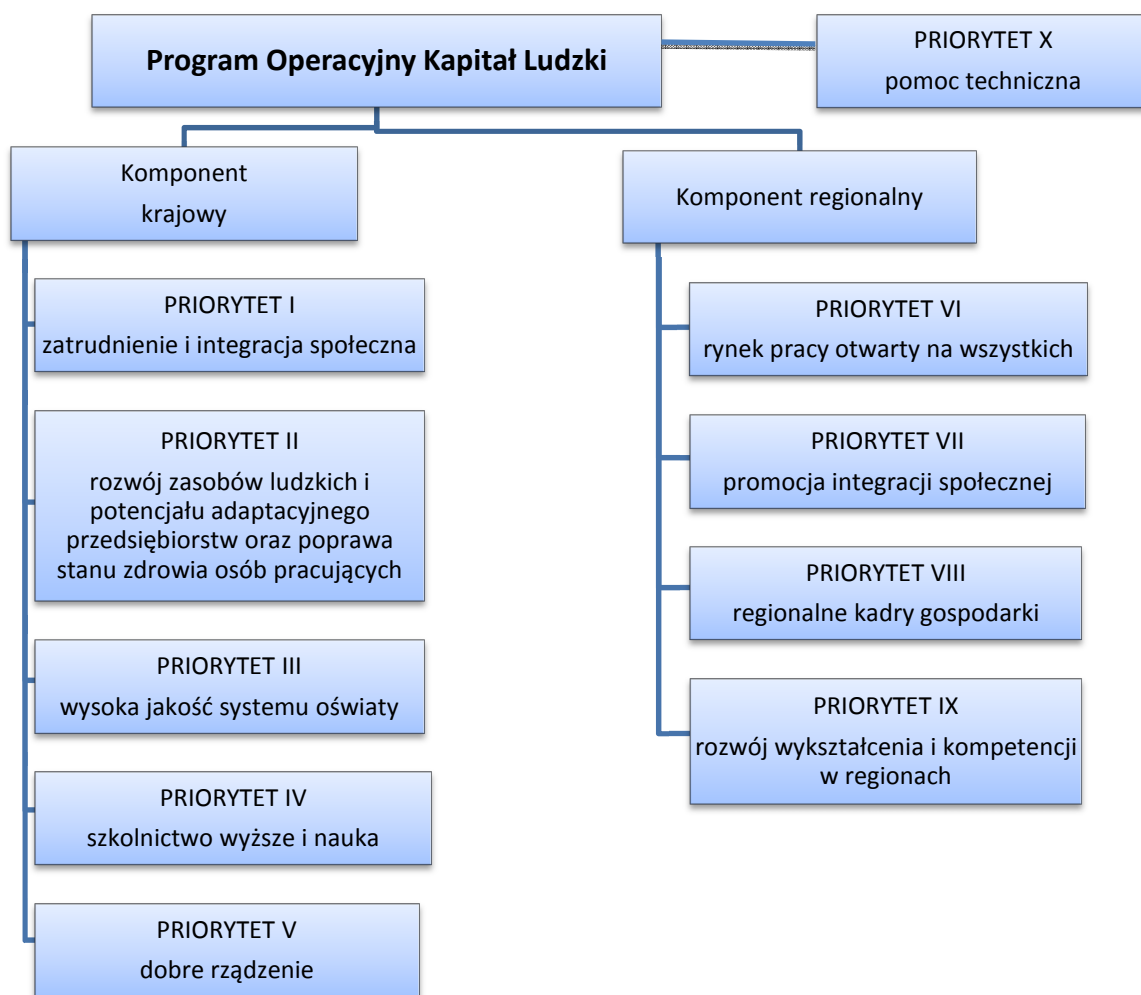
W ramach PO KL założono możliwość realizacji projektów w dwóch głównych trybach: systemowym i konkursowym. W trybie systemowym projekty realizowane były przez beneficjentów imiennie wskazanych w Programie lub dodatkowych dokumentach stanowiących jego uszczegółowienie. Natomiast w trybie konkursowym projekty mogły realizować m.in.: instytucje rynku pracy, instytucje szkoleniowe,

¹⁶⁸ Nowak P.A., *Zadania samorządu wojewódzkiego w budowie społeczeństwa informacyjnego*, [w:] Nowak P.A. (red.), *Innowacje 2010*, Wydawnictwo Województwo Łódzkie, Łódź 2010.

¹⁶⁹ NSRO, s. 66.

administracja rządowa i samorządowa, przedsiębiorcy, instytucje otoczenia biznesu, organizacje pozarządowe, instytucje systemu oświaty i szkolnictwa wyższego¹⁷⁰.

Rysunek 5 Struktura organizacyjna PO KL.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: www.efs.gov.pl (21.04.2013).

PO KL podzielony został na dziesięć priorytetów odpowiadających głównym obszarom interwencji. Strukturę podziału pomiędzy komponent krajowy i regionalny pokazuje rys. 6. Wspólnym dla komponentu krajowego i regionalnego jest Priorytet X Pomoc techniczna¹⁷¹. W ramach projektów systemowych, realizowanych na poziomie krajowym, znalazły się:

1. Dla priorytetu I:

1) realizowane przez Ochotnicze Hufce Pracy projekty aktywizacji zawodowej i integracji społecznej, skierowane do młodzieży w wieku 15-25 lat kwalifikującej się do objęcia wsparciem przez OHP, ekspertyzy, badania i analizy diagnozujące potrzeby młodzieży w zakresie aktywizacji zawodowej oraz badające efektywność

¹⁷⁰ Ibidem.

¹⁷¹ www.kapitalludzki.gov.pl/o-programie/ (21.04.2013).

podejmowanych form wsparcia powiązanych z konkretnymi działaniami o charakterze wdrożeniowym, projekty podnoszące kwalifikacje i kompetencje zawodowe kadr OHP¹⁷²,

2) realizowane przez Centralny Zarząd Służby Więziennej projekty aktywizacji społeczno-zawodowej i podnoszenia kwalifikacji zawodowych osadzonych, projekty mające na celu modernizację systemu szkolenia zawodowego więźniów, projekty informacyjno-promocyjne promujące integrację i zatrudnianie osadzonych, podnoszenie kwalifikacji kadr pracowników jednostek penitencjarnych w zakresie zapobiegania wykluczeniu społecznemu osadzonych i ich integracji ze społeczeństwem¹⁷³,

3) realizowane przez Ministerstwo Sprawiedliwości projekty wspierające integrację zawodową i społeczną młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym w wyniku konfliktu z prawem, projekty współpracy jednostek penitencjarnych dla nieletnich z instytucjami rynku pracy, projekty mające na celu przygotowanie do zatrudnienia młodzieży przebywającej w tych placówkach oraz wzrost kompetencji pracowników zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich oraz kuratorów¹⁷⁴,

4) realizowane przez PFRON ogólnokrajowe i ponadregionalne projekty aktywizacji zawodowej i integracji społecznej osób niepełnosprawnych i ich otoczenia, projekty identyfikujące i promujące dobre praktyki z zakresu pomocy niepełnosprawnym, kampanie informacyjne mające na celu promocję zatrudnienia osób niepełnosprawnych¹⁷⁵,

5) realizowane przez Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich projekty badawcze dotyczące dopuszczania imigrantów do polskiego rynku pracy, kampanie informacyjne promujące możliwości pracy i życia w Polsce w tym kampanie skierowane do osób, które wyemigrowały z Polski¹⁷⁶.

1. Dla priorytetu II:

1) realizowane przez PARP i Agencję Rozwoju Przemysłu S.A. projekty mające na celu opracowanie narzędzi wspierających przedsiębiorców w zakresie zdiagnozowanych potrzeb dotyczących obszaru zarządzania przedsiębiorstwem oraz HR, zwiększenie kompetencji przedsiębiorców w zakresie zarządzania procesowego, projekty

¹⁷² *Szczegółowy opis priorytetów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*, Wydawnictwo Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2012, s. 42.

¹⁷³ Ibidem, s. 43.

¹⁷⁴ Ibidem, s. 45.

¹⁷⁵ Ibidem, s. 46.

¹⁷⁶ Ibidem, s. 47.

wspierające restrukturyzację, w tym projekty dotyczące outplacementu indywidualnego i grupowego¹⁷⁷,

2) realizowane przez PARP projekty mające na celu dostarczanie kompleksowych usług (szkoleniowych, doradczych i finansowych) odpowiadających na potrzeby przedsiębiorców i osób rozpoczynających działalność gospodarczą,

3) realizowane przez Instytut Medycyny Pracy im. Prof. dr med. Jerzego Nofera w Łodzi oraz ministra właściwego do spraw zdrowia projekty, mające na celu opracowanie programów profilaktycznych dla grup zawodowych, z zakresu redukcji występowania chorób zawodowych oraz powrotu do pracy określonych grup pracowników ze stwierdzonymi chorobami zawodowymi oraz wdrożenie wybranych programów¹⁷⁸,

4) realizowane przez Centrum Medyczne Kształcenia Podyplomowego, ministra właściwego ds. zdrowia oraz Centrum Kształcenia Podyplomowego Pielęgniarek i Położnych, projekty mające na celu podniesienie kwalifikacji oraz kompetencji zawodowych pracowników ochrony zdrowia w deficytowych specjalnościach medycznych, w zakresie schorzeń będących przyczyną opuszczania rynku pracy przez osoby w wieku produkcyjnym oraz tematyką związaną ze starzeniem się społeczeństwa¹⁷⁹,

5) realizowane przez: Centrum Monitorowania Jakości w Ochronie Zdrowia, Narodowy Fundusz Zdrowia, Naczelną Izbę Lekarską oraz Ministra właściwego ds. zdrowia projekty, mające na celu wsparcie akredytacji placówek ochrony zdrowia, szkolenia kadry zarządzającej placówek ochrony zdrowia w zakresie dysponowania środkami publicznymi oraz szkolenia kadry zarządzającej NFZ, rozwój standardów kompetencji w ochronie zdrowia¹⁸⁰.

3. Dla priorytetu III:

1) realizowane przez ministra właściwego ds. edukacji, Instytut Badań Edukacyjnych oraz Centrum Informatyczne Edukacji projekty mające na celu uruchomienie studiów podyplomowych i doktoranckich dla kadr badawczych w dziedzinie badań edukacyjnych, rozwój Systemu Informacji Oświatowej¹⁸¹,

¹⁷⁷ Ibidem, s. 70.

¹⁷⁸ Ibidem, s. 80.

¹⁷⁹ Ibidem, s. 81.

¹⁸⁰ Ibidem, s. 83.

¹⁸¹ Ibidem, s. 95.

- 2) realizowane przez właściwego ministra oraz Ośrodek Rozwoju Edukacji projekty, których celem jest modernizacja systemu nadzoru pedagogicznego i oceny jakości pracy, promowanie zarządzania strategicznego systemem oświaty na poziomie regionalnym i lokalnym¹⁸²,
- 3) realizowane przez Centralną Komisję Egzaminacyjną oraz Instytut Badań Edukacyjnych projekty, których celem jest badanie jakości systemu egzaminów zewnętrznych (wraz z wdrożeniem ewentualnych działań korygujących), zwiększenie efektywności pracy komisji egzaminacyjnych (z wykorzystaniem dobrych praktyk¹⁸³,
- 4) realizowane przez właściwego ministra oraz Ośrodek Rozwoju Edukacji projekty, których celem jest ujednolicenie i wdrożenie systemu doskonalenia nauczycieli, ze szczególnym uwzględnieniem akredytacji placówek doskonalenia nauczycieli,
- 5) realizacja przez uprawnione podmioty projektów, których celem jest aktualizacja podstaw programowych ukierunkowana na zgodność kształcenia z wymogami gospodarki opartej na wiedzy, rozwój portalu edukacyjnego Scholaris, projekty z zakresu indywidualizacji procesu nauczania i wychowania uczniów klas I – III szkół podstawowych o profilu artystycznym¹⁸⁴,
- 6) realizowane przez właściwego ministra oraz Instytut Badań Edukacyjnych projekty, mające na celu opracowanie i wdrożenie Krajowego Systemu Kwalifikacji¹⁸⁵,
- 7) realizowane przez właściwego ministra oraz Krajowy Ośrodek Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej projekty, których celem jest upowszechnienie modelu uczenia się przez całe życie, edukacji zdalnej oraz rozwijanie i promocja umiejętności zawodowych¹⁸⁶,
- 8) pilotażowe projekty realizowane przez samorządy powiatowe, których celem jest kompleksowe wsparcie szkół oraz przedszkoli w diagnozowaniu obszarów problemowych, doskonalenie zawodowe nauczycieli, tworzenie lokalnych sieci współpracy i samokształcenia oraz promowanie dobrych praktyk¹⁸⁷.

4. dla priorytetu IV:

- 1) realizowane przez ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego projekty, których celem jest promocja edukacji na kierunkach technicznych, matematycznych i przyrodniczych, wzmocnienie poziomu zarządzania w szkolnictwie wyższym oraz

¹⁸² Ibidem, s. 96.

¹⁸³ Ibidem, s. 101.

¹⁸⁴ Ibidem, s. 108.

¹⁸⁵ Ibidem, s. 116.

¹⁸⁶ Ibidem, s. 117.

¹⁸⁷ Ibidem, s. 123.

zarządzania jakością w uczelni, promowanie nowoczesnych form studiowania (w tym makrokierunków, kierunków unikatowych oraz studiów międzykierunkowych), poprawa jakości szkolnictwa wyższego w Polsce i dostosowania jego kierunków do potrzeb gospodarki opartej na wiedzy, opracowanie i wdrożenie systemu monitoringu i zbierania danych na temat szkolnictwa wyższego¹⁸⁸.

5. dla priorytetu V:

1) realizowane przez podmioty upoważnione projekty, których celem jest wzrost efektywności administracji rządowej poprzez wzrost koordynacji działań, wzrost kompetencji w zakresie opracowywania i wdrażania programów i strategii o zasięgu ogólnopolskim/ponadregionalnym (od etapu projektowania po ewaluację), modernizacja, promowanie w administracji publicznej dobrych praktyk z zakresu obsługi klientów, komunikacji wewnętrznej, zarządzania ryzykiem oraz planowania strategicznego. W ramach tego priorytetu istotne znaczenie mają projekty w zakresie wykorzystywania standardów HR w administracji, wzrostu kwalifikacji zawodowych oraz kompetencji pracowniczych oraz promowanie i wdrażanie zasad, mechanizmów, a także procedur wzmacniających przejrzystość administracji oraz podnoszących poziom kultury etycznej kadr administracji publicznej¹⁸⁹,

2) realizowane przez ministra finansów projekty związane z wdrażaniem „budżetu zadaniowego” w sektorze finansów publicznych, wzmocnieniem kontroli efektywności w finansach publicznych, wsparciem systemu planowania wieloletniego w obszarze zarządzania finansowego oraz zarządzania przez cele¹⁹⁰,

3) realizowane przez Krajową Szkołę Administracji Publicznej staże i szkolenia praktyczne w instytucjach UE oraz administracjach państw UE dla słuchaczy KSAP,

4) realizowane przez Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji projekty, których celem jest wspieranie rozwoju samorządności w Polsce, wzmocnienie współpracy pomiędzy jednostkami administracji publicznej, w tym między administracją rządową a jednostkami samorządu terytorialnego, stworzenie systemu oceny jakości i wypracowanie zasad standaryzacji działań samorządu terytorialnego w Polsce¹⁹¹.

Jak wynika z powyższego zestawienia projekty kluczowe w PO KL tworzą skomplikowany system działań administracji publicznej, pozostający całkowicie poza kontrolą, a w większości wypadków również poza świadomością opinii publicznej.

¹⁸⁸ Ibidem, s. 138.

¹⁸⁹ Ibidem, s. 158.

¹⁹⁰ Ibidem, s. 160.

¹⁹¹ Ibidem, s. 168.

Teoretycznie celem tych projektów jest stworzenie zaplecza instytucjonalnego z wykorzystaniem narzędzi ICT lub bezpośrednio wzmocnienie kompetencji cyfrowych pracowników sektora publicznego w Polsce. Projekty centralne zostały więc opisane tak, aby realizować założenia przyjętej przez Radę Ministrów *Strategii Rozwoju kraju 2020*. Jako cel zintegrowanych działań administracji rządowej wskazana została sprawna administracja, w tym standaryzacja i interoperacyjność stosowanych rozwiązań informatycznych. Zakładano „utworzenie jednego centrum informatycznego dla całej administracji rządowej. Dzięki temu możliwe będzie wdrożenie jednolitych zasad w zakresie e-gov”¹⁹². Niestety do połowy 2014 r. żadne z tych założeń nie zostało zrealizowane.

W realizację projektów tworzących kompetencje cyfrowe mieszkańców zaangażowały się samorządy wojewódzkie. Projekty samorządowe realizowane były zarówno z priorytetów regionalnych jak i krajowych. Poziom tego zaangażowania według stanu na czerwiec 2010 r. przedstawia załącznik nr 4. Jak widać z tego zestawienia samorządy wojewódzkie, w zdecydowanej większości, wykorzystują dostępne w ramach PO KL środki na bezpośrednie podnoszenie kompetencji cyfrowych pracowników sektora publicznego. Wyjątkiem są województwa podlaskie i łódzkie, które oprócz szkoleniowych zrealizowały również projekty badawcze, mające na celu opracowanie strategicznych założeń budowy społeczeństwa informacyjnego w regionach. Również w ramach projektów „miękkich” zadziałał mechanizm kopiowania sprawdzonych wzorów projektów. Działanie takie powoduje, że znaczna część realizowanych projektów nie wynika z rzeczywistych potrzeb regionów, tylko z łatwości uzyskania dofinansowania. Tymczasem jak zauważa E. Mączyńska w przypadku kontroli efektywności wykorzystywania środków pomocowych może to stać się poważnym argumentem za ich istotnym ograniczeniem w kolejnej perspektywie finansowej. „Efektywność wykorzystania funduszy unijnych jest ważna, bo oczy całej UE są zwrócone na Polskę. Jeśli nasz kraj poniesie klęskę w tym obszarze i „przeje” 67 mld euro, to może to być koniec polityki spójności w obecnym kształcie”¹⁹³. W UE już od 2009 r. toczyła się dyskusja nad kształtem polityki spójności w latach 2014–2020. Najwięksi płatnicy Unii podnoszą w niej zarzut, że fundusze unijne są nieefektywnie wykorzystywane. Dlatego chcą ich ograniczenia do takich obszarów

¹⁹² Uchwała Rady Ministrów, *Strategia rozwoju kraju 2020*, wydawnictwo Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2012, s.45.

¹⁹³ Mączyńska E.: *Polska wciąż nie potrafi efektywnie korzystać ze środków pomocowych UE*, [w:] „Dziennik Gazeta Prawna” z 07.05.2010.

kluczowych dla rozwoju Wspólnoty: innowacyjności, ekologii, zielonej energetyki oraz TIK¹⁹⁴. Taki model interwencji był forsowany podczas prac nad strategią *Europa 2020*.

2.3 Europejska Agenda Cyfrowa. Cele i priorytety interwencji publicznej w perspektywie 2020 r.

W maju 2010 r. Komisja Europejska ogłosiła *Europejską Agendę Cyfrową*.¹⁹⁵ Agenda była pierwszą z siedmiu głównych inicjatyw wynikających z realizacji strategii *Europa 2020*. Ponieważ kryzys gospodarczy ograniczył skutki wielu lat postępu gospodarczego i społecznego oraz wykazał słabości strukturalne gospodarki europejskiej, głównym celem UE powinien być powrót na ścieżkę stabilnego wzrostu gospodarczego. Jednak budowa zrównoważonego społeczeństwa UE, wymaga działań wykraczających poza cele krótkoterminowe: „w obliczu starzenia się społeczeństwa i globalnej konkurencji mamy do wyboru trzy opcje: pracować ciężiej, dłużej lub mądrzej. Będziemy prawdopodobnie musieli zastosować wszystkie trzy, ale trzecia opcja to jedyny sposób na zagwarantowanie lepszej jakości życia Europejczyków”¹⁹⁶. Dlatego w ramach *Europejskiej Agendy Cyfrowej* zaproponowano mające na celu zapewnienie Europie inteligentnego i zrównoważonego rozwoju dla włączenia społecznego. Propozycje te przygotowują podłoże dla długoterminowych przemian wynikających z postępującej cyfryzacji gospodarki i społeczeństwa. *Europejska Agenda Cyfrowa* swoim zakresem obejmuje osiem kluczowych obszarów działania, których wsparcie może pozwolić na realizację następujących priorytetów:

Priorytet I: dynamiczny jednolity rynek cyfrowy.

W celu zdynamizowania rozwoju rynku cyfrowego Unii Europejskiej Agenda zaleca:

1. otwarcie dostępu do treści zamieszczanych w Internecie.

Działanie takie muszą poprzedzić zmiany w prawie europejskim i przepisach obowiązujących w krajach członkowskich. W obowiązującym dziś porządku prawnym jest to niemożliwe ze względu na zarządzanie prawami autorskimi na poziomie krajowym i różne zakresy ochrony własności intelektualnej w poszczególnych krajach. Stworzenie jednolitego, spójnego i przejrzystego systemu zarządzania prawami autorskimi pozwoli na swobodną wymianę myśli i koncepcji, a docelowo zwiększy innowacyjność Europy¹⁹⁷,

¹⁹⁴ ibidem

¹⁹⁵ *Europejska Agenda Cyfrowa*, serwis internetowy Komisji Europejskiej www.europa.eu (21.04.2013).

¹⁹⁶ ibidem, s. 4.

¹⁹⁷ ibidem, s. 11.

2. Ułatwienie transakcji internetowych i transgranicznych - wprawdzie znaczna część Europy posiada wspólną walutę, jednak systemy uwierzytelniania tożsamości oraz uwierzytelniania płatności elektronicznych są nadal organizowane według granic państw. Agenda zaleca więc jak najszybsze zakończenie prac nad Jednolitym Europejskim Obszarem Płatniczym (SEPA), który pozwoliłby na uruchomienie innowacyjnych rozwiązań w dziedzinie pieniądza elektronicznego – wartość takiego rynku w 2012 roku szacowana jest na 10 mld euro¹⁹⁸.

3. Budowa zaufania do środowiska cyfrowego – choć Europejczycy mają wiele praw związanych z usługami społeczeństwa informacyjnego to informacje o nich są jednak rozproszone po różnych przepisach, często opisane specjalistycznym, trudnym do zrozumienia dla przeciętnego użytkownika językiem. Stan ten zwiększa brak zaufania do środowiska internetowego i hamuje rozwój europejskiej gospodarki internetowej. „Internetowe transakcje transgraniczne mogą stać się łatwiejsze dzięki zwiększeniu spójności europejskiego prawa zobowiązań, w oparciu o wysoki poziom ochrony konsumenta”¹⁹⁹.

4. Wzmocnienie jednolitego rynku usług telekomunikacyjnych - wspólny rynek wymaga podobnych regulacji prawnych dla sektora ICT we wszystkich krajach UE. Dlatego Komisja Europejska „priorytetowo traktuje opracowanie wytycznych dotyczących głównych koncepcji regulacyjnych odnoszących się do łączności elektronicznej, w szczególności do metod kalkulacji kosztów i do niedyskryminacji, a także skupia się na poszukiwaniu trwałych rozwiązań dotyczących transmisji danych i połączeń głosowych w roamingu.”²⁰⁰

Priorytet II: interoperacyjność i normy.

Budowa społeczeństwa informacyjnego wymaga skutecznego wdrożenia otwartej architektury produktów i usług telekomunikacyjnych. Nie do zaakceptowania jest sytuacja, w której wybór marki urządzenia, systemu operacyjnego w którym ono działa czy konkretnego producenta odcina użytkownika od istotnej części publicznych zasobów bądź usług cyfrowych. Do zmiany tego stanu rzeczy niezbędna jest:

1. Poprawa ustalania norm w dziedzinie TIK,
2. Promowanie lepszego wykorzystania norm,
3. Zwiększenie interoperacyjności przez koordynację²⁰¹.

¹⁹⁸ ibidem, s. 12.

¹⁹⁹ ibidem, s. 15.

²⁰⁰ ibidem, s. 17.

²⁰¹ ibidem, s. 18

Dlatego Komisja Europejska powinna położyć szczególny nacisk na przygotowanie i wdrożenie europejskiej strategii interoperacyjności, która wymusi na administracji publicznej krajów członkowskich stosowanie jednolitych zasad w TIK. Działanie takie pośrednio wymusi stosowanie podobnych zasad przez producentów i dostawców sprzętu i oprogramowania.

Priorytet III: zaufanie i bezpieczeństwo.

Internauci muszą się czuć bezpieczni przy korzystaniu z usług sieci, dlatego ściganie cyberprzestępczości należy traktować na równi z ściganiem przestępstw fizycznych. Bezpieczeństwo w SI „to wspólna odpowiedzialność osób prywatnych i organów publicznych na szczeblu lokalnym i globalnym”²⁰².

Priorytet IV: szybki i bardzo szybki dostęp do Internetu.

Założeniem podstawowym Agendy jest, aby do 2020 roku wszyscy Europejczycy mieli dostęp do Internetu o przepustowości przekraczającej 30 Mb/s, a co najmniej połowa gospodarstw domowych dostęp o przepustowości przekraczającej 100 Mb/s. Realizacja tych założeń pozwoli na rzeczywiste korzystanie z usług społeczeństwa informacyjnego: swobodnego dostępu do treści cyfrowych, zdalnego świadczenia pracy, współpracy w czasie rzeczywistym pomiędzy podmiotami odległymi geograficznie (np. usługi eZdrowia, prace projektowe, itd.). Proponowane działania to:

1. Powszechny dostęp do szerokopasmowego Internetu o coraz większej szybkości,
2. Wsparcie upowszechnienia dostępu do sieci nowej generacji,
3. Otwarty i neutralny Internet.

Priorytet V: badania i innowacje.

Europejska Agenda Cyfrowa zakłada, że Europa wciąż niewystarczająco inwestuje w sektor B+R związany z TIK. „W porównaniu z głównymi partnerami handlowymi, takimi jak USA, inwestycje w badania i rozwój w dziedzinie TIK w Europie stanowią nie tylko znacznie mniejszy odsetek całkowitych nakładów na badania i rozwój (17% w porównaniu do 29%, lecz również w wartościach bezwzględnych stanowią około 40% wydatków USA na te cele”²⁰³. Powoduje to w sposób oczywisty zmniejszenie konkurencyjności i innowacyjności gospodarki europejskiej w stosunku do głównych partnerów.

Zmiana tego stanu rzeczy będzie możliwa poprzez:

²⁰² ibidem, s. 19

²⁰³ ibidem, s. 25

1. zwiększenie wysiłków i efektywności sektora TIK. Aby było to możliwe UE musi zwiększyć oraz skoordynować inwestycje, aby zachować konkurencyjność. Konieczne jest dalsze inwestowanie w badania wysokiego ryzyka, szczególnie w interdyscyplinarne badania podstawowe²⁰⁴.

2. stymulowanie innowacji w sektorze TIK przez wykorzystanie jednolitego rynku europejskiego. Wydatki sektora publicznego w Europie mogą pobudzać innowacyjność oraz efektywność i jakość usług publicznych. Aby mogło się to stać „Działalność związana z transferem wiedzy powinna być efektywnie zarządzana i wspierana przez odpowiednie instrumenty finansowe, a wyniki badań finansowanych ze środków publicznych powinny być szeroko rozpowszechniane za pośrednictwem otwartego dostępu do publikacji danych naukowych i referatów”²⁰⁵.

3. inicjatywy przemysłu na rzecz otwartych innowacji. Konieczne jest wsparcie działań ze środków UE na rzecz otwartych i interoperacyjnych rozwiązań w zakresie wykorzystywania TIK. Dlatego „Komisja będzie wzmocniać działania zbliżające zainteresowane strony w ramach wspólnych programów badawczych w dziedzinach takich jak „Internet przyszłości” obejmujący „Internet fizycznych przedmiotów” i w zakresie kluczowych technologii w TIK”²⁰⁶.

Priorytet VI: zwiększenie umiejętności wykorzystywania technologii cyfrowych i włączenia społecznego.

Według danych *EUROSTAT* ok. 150 milionów Europejczyków nigdy nie korzystało z Internetu. Oznacza to, że grupa ta, składająca się w głównej mierze z osób w wieku 65–74 lat, zagrożona jest zjawiskiem wykluczenia cyfrowego. Zjawisko to może być bardzo niebezpieczne, szczególnie uwzględniając nacisk, jaki europejska administracja kładzie na rozwój takich dziedzin jak e-zdrowie, e-administracja czy e-kształcenie. Przeciwdziałanie temu zjawisku jest możliwe pod warunkiem wspierania kształcenia umiejętności wykorzystywania technologii cyfrowych w grupach zagrożonych wykluczeniem oraz budowy usług cyfrowych sprzyjających włączeniu społecznemu. Oznacza to również konieczność wspólnych działań administracji i podmiotów komercyjnych na rzecz umożliwienia korzystania z usług społeczeństwa informacyjnego osobom zagrożonym wykluczeniem cyfrowym, w tym osobom niepełnosprawnym.

²⁰⁴ ibidem, s. 26

²⁰⁵ ibidem, s. 27

²⁰⁶ ibidem, s. 27

Priorytet VII: korzyści z TIK dla społeczeństwa UE.

Budowa SI i rozpowszechnienie TIK staje się krytycznym elementem dla realizacji celów UE, takich jak zwiększenie efektywności polityki senioralnej, przeciwdziałanie zmianom klimatycznym, „zielona gospodarka”, zwiększenie efektywności transportu, wzmocnienie pozycji pacjentów oraz zwiększenie integracji osób niepełnosprawnych²⁰⁷. W tym celu konieczne jest podjęcie działań w zakresie:

1. wykorzystania TIK na rzecz ochrony środowiska. Oznacza to wsparcie wykorzystania TIK na rzecz zmniejszenia, negatywnych z punktu widzenia ochrony środowiska, efektów rozwoju gospodarczego Europy.
2. stabilnej opieki zdrowotnej i wsparcie dla godnego życia oparte na TIK, w tym stosowanie technologii umożliwiających świadczenie usług e-zdrowia, poprawę jakości opieki medycznej, ograniczenie kosztów leczenia. Dla pełnego wykorzystania potencjału usług e-zdrowia, Europa musi zlikwidować bariery prawne i organizacyjne oraz zacieśnić współpracę w zakresie interoperacyjności paneuropejskiej²⁰⁸.
3. wykorzystania TIK dla promowania różnorodności kulturowej i kreatywnych treści.
4. budowy e-administracji w celu zwiększenia dostępności, poprawy jakości obsługi, obniżenia kosztów i zaoszczędzenia czasu administracji publicznej, obywatelom i przedsiębiorstwom oraz transparentności działania²⁰⁹.
5. inteligentnych (opartych na TIK) systemów transportowych w służbie efektywnego transportu i lepszej mobilności.

Aby uczynić z Europy siłę napędową dla zrównoważonego rozwoju gospodarczego konieczna jest pełna współpraca. Szczególnie w obszarze jednolitego rynku cyfrowego postęp może się dokonać jedynie na poziomie międzynarodowym. „Interoperacyjność i standardy uznawane w skali światowej mogą przyczynić się do szybszego osiągnięcia innowacji poprzez obniżanie ryzyka i kosztów nowych technologii. Zapobieganie rosnącym zagrożeniom cybernetycznym również musi odbywać się w kontekście międzynarodowym”²¹⁰.

Jak widać z przedstawionych powyżej założeń, *Europejska Agenda Cyfrowa* stanowi kompleksowy program, którego realizacja ma zapewnić pobudzenie oraz zwiększenie efektywności gospodarki europejskiej poprzez zapewnienie obywatelom i przedsiębiorcom większego dostępu do podstawowych usług społeczeństwa

²⁰⁷ ibidem, s. 32.

²⁰⁸ ibidem, s. 34.

²⁰⁹ ibidem, s. 36.

²¹⁰ ibidem, s. 39

informacyjnego. Ten ambitny projekt wymaga skoncentrowanych nakładów finansowych, co w kontekście drugiej fali kryzysu oraz potencjalnej utraty stabilności strefy euro może okazać się niewykonalne. Dodatkowym, choć zazwyczaj pomijanym aspektem wdrażania *Europejskiej Agendy Cyfrowej* jest naruszenie dotychczasowej dominacji międzynarodowych (głównie amerykańskich i azjatyckich) korporacji na europejskim rynku IT. Wymuszenie otwartości technologicznej oraz interoperacyjności²¹¹ rozwiązań, deregulacja prawa oraz zaostrzenie działań antymonopolowych powoduje dla potentatów branży takich jak Microsoft, IBM, Oracle, Apple, Huawei czy TP Link realne zmniejszenie rentowności rynku europejskiego. Jak dotąd UE nie potrafi sobie poradzić z firmami działającymi wyłącznie w Internecie (Facebook, Google), które wykorzystują znacznie liberalniejsze przepisy kraju zarejestrowania działalności (USA), np. w zakresie prawa autorskiego, ochrony tożsamości, przetwarzania danych osobowych itp. Komisja Europejska podejmuje działania mające na celu wyrównanie szans konkurencyjnych firm z UE. Dominująca pozycja rynkowa firm azjatyckich i amerykańskich może spowodować, że realizacja *Europejskiej Agendy Cyfrowej* może być bardzo trudna.

Istotnym elementem ograniczającym szanse na sprawną realizację Europejskiej Agendy Cyfrowej są również porozumienia transatlantyckie (pomiędzy UE a Stanami Zjednoczonymi). Chociaż formalnie dotyczą one innych spraw (ACTA – ochrony własności intelektualnej, TTIP – powstania transatlantyckiej strefy wolnego handlu), to ich pośrednim skutkiem będzie wzmocnienie pozycji międzynarodowych oraz amerykańskich korporacji w sporach z UE oraz rządami krajowymi. Dzięki możliwości wykorzystania w negocjacjach i sporach bardziej liberalnych amerykańskich rozwiązań prawnych pozycja tych korporacji, po wejściu w życie powyższych umów, będzie wręcz dominująca.

²¹¹ Interoperacyjność - zdolność sieci telekomunikacyjnych do efektywnej współpracy w celu zapewnienia wzajemnego dostępu użytkowników do usług świadczonych w tych sieciach (art. 2 pkt. 13 Ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. Prawo telekomunikacyjne, Dz.U2014 poz. 243)

Rozdział III.

Budowa społeczeństwa informacyjnego w Polsce w praktyce

We wstępie do raportu z badań *Świadomość Polaków w rzeczywistości cyfrowej – szanse i bariery* Jolanta Słowińska – kierownik zespołu, który opracował wyniki badań, stwierdza jednoznacznie: „doba ery informacyjnej - rzeczywistość, kiedy to informacja staje się największym bogactwem, czynnikiem kształtującym światowe gospodarki i ich społeczeństwa - świat, gdzie życie ludzkie jest wzbogacane dzięki korzystaniu z osiągnięć techniki oraz usług informacyjnych – to nasza rzeczywistość. Uczestniczymy w procesie formowania cywilizacji informacyjnej, stajemy się społeczeństwem informacyjnym”²¹². Dążenie do zbudowania w Polsce, a szerzej w całej Unii Europejskiej, społeczeństwa informacyjnego jest faktem udokumentowanym we wcześniejszych rozdziałach niniejszej pracy. W tym kontekście należy z uwagą przyjrzeć się działaniom podejmowanym przez administrację rządową oraz samorządową, także w kontekście rekomendacji zawartych w rządowym raporcie *Polska 2030*. Zdaniem autorów dokumentu noszącego charakter strategii długookresowej kluczowym zagadnieniem jest włączenie cyfrowe jak największej liczby obywateli. Jednak technologie teleinformacyjne staną się „katalizatorem dyfuzji rozwoju”²¹³ pod warunkiem opracowania i wdrożenia stałego, powszechnego mechanizmu edukacji cyfrowej, umożliwiającego absorpcję nowych technologii, także tych, które dopiero powstaną.

3.1 Miejsce społeczeństwa informacyjnego w strategiach rozwojowych Polski do roku 2030

Analizując dokumenty strategiczne przygotowywane przez polską administrację rządową od 2000 r. można zauważyć brak spójności w stosowaniu nazw poszczególnych dokumentów oraz związku nazwy dokumentu z jego zawartością. Próby uporządkowania systemu można obserwować wraz z wejściem Polski do Unii Europejskiej. Efektem tych prób było przyjęcie Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r.

²¹² Słowińska J. (red.), *Świadomość Polaków w rzeczywistości cyfrowej – szanse i bariery. Raport z badania opinii wraz z komentarzem*, Wydawnictwo On Board PR Ecco Network, Warszawa 2012, s. 2.

²¹³ Boni M. (red.), *Polska 2030*, Wydawnictwo Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Warszawa 2012, s. 379.

o zasadach prowadzenia polityki rozwoju²¹⁴. Zgodnie z ustawą „Politykę rozwoju realizuje się, w szczególności, przy pomocy:

1) programów operacyjnych, służących osiągnięciu celów, o których mowa w art. 2, przy wykorzystaniu środków publicznych;

2) strategii rozwoju kraju, strategii sektorowych oraz planów wykonawczych²¹⁵.

Ustawa określa sposób przyjmowania i hierarchię dokumentów strategicznych sektora publicznego, zakres odpowiedzialności za ich przygotowanie, sposób prowadzenia konsultacji społecznych oraz minimalną zawartość merytoryczną tych dokumentów. Zgodnie z ustawą głównymi dokumentami strategicznymi, w oparciu o które prowadzona jest polityka rozwoju, są:

- *Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności* (DSRK) - określający główne trendy, wyzwania strategiczne oraz koncepcję rozwoju kraju w perspektywie długookresowej, przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 5 lutego 2013 r.
- *Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo* (SRK 2020) - stanowiący aktualizację *Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015*, przyjęty 25 września 2012 r. przez Radę Ministrów.
- Sektorowe strategię rozwoju (tzw. strategię zintegrowane)²¹⁶.

Jednak dopiero w 2009 r. w ramach Komitetu Koordynacyjnego ds. Polityki Rozwoju dokonany został przegląd strategii rządowych, którego efektem był, przyjęty przez rząd w listopadzie 2009 r. *Plan uporządkowania strategii rozwoju*²¹⁷.

Tabela 3 Przyporządkowanie obowiązujących i planowanych strategii i polityk

Przyporządkowanie obowiązujących i planowanych strategii rozwoju/polityk	
docelowe strategię rozwoju/podmiot odpowiedzialny	obowiązujące i planowane strategię rozwoju/polityki
<i>Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki/ Ministerstwo Gospodarki</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Strategia zarządzania długiem sektora finansów publicznych w latach 2009-2011</i> 2. <i>Aktualizacja do Średniookresowej strategii udzielania gwarancji i poręczeń Skarbu Państwa do 2013 roku</i> 3. <i>Strategia rozwoju gwarantowanych przez Skarb Państwa ubezpieczeń eksportowych w latach 2006-2009</i> 4. <i>Strategia rozwoju rynku kapitałowego Agenda Warsaw City 2010</i> 5. <i>Kierunki zwiększania innowacyjności gospodarki na lata 2007-2013</i>

²¹⁴ Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2006, nr 227, poz. 1658).

²¹⁵ *ibidem*, art. 4, pkt 2.

²¹⁶ http://www.mrr.gov.pl/rozwoj_regionalny/polityka_rozwoju/system_zarzadzania_rozwojem/zintegrowane_strategie_rozwoju/strony/default.aspx (21.06.2013).

²¹⁷ *Plan uporządkowania strategii rozwoju, Rada Ministrów*, Warszawa 24 listopada 2009 r., dokument opracowany w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego.

	<p>6. Strategia przejścia z techniki analogowej na cyfrową w zakresie telewizji naziemnej (2005-2014)</p> <p>7. Polityka konkurencji na lata 2008-2010</p> <p>8. Strategia konsolidacji i rozwoju polskiego przemysłu obronnego w latach 2007-2012</p> <p>9. Strategia Rozwoju Rybołówstwa na lata 2007-2013</p> <p>10. Kierunki Rozwoju Turystyki do 2015 roku</p> <p>11. Strategia zmian wzorców produkcji i konsumpcji na sprzyjające realizacji zasad trwałego i zrównoważonego rozwoju</p> <p>12. Strategia Polski w odniesieniu do pozaeuropejskich krajów rozwijających się</p> <p>13. Koncepcja horyzontalnej polityki przemysłowej w Polsce</p> <p>14. Strategia dla przemysłu stoczniewego (morskie stocznie produkcyjne) na lata 2006-2010</p> <p>Strategia umiędzynarodowienia gospodarki polskiej*</p> <p>Strategia budowy ważnej krajowej infrastruktury badawczej (mapy budowy polskiej infrastruktury badawczej)*</p> <p>Strategia Rozwoju Nauki (do 2015 r.)*</p> <p>Strategia rozwoju sektora kosmicznego w Polsce*</p> <p>Polityka morską Rzeczypospolitej Polskiej*</p>
<p>Strategia rozwoju kapitału ludzkiego/ Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej</p>	<p>15. Strategia polityki społecznej na lata 2007-2013</p> <p>16. Strategia Rozwoju Ochrony Zdrowia w Polsce 2007-2013</p> <p>17. Strategia Państwa dla Młodzieży na lata 2003–2012</p> <p>18. Narodowy Plan Działań na Rzecz Dzieci 2004-2012 „Polska dla Dzieci”</p> <p>19. Strategia rozwoju kształcenia ustawicznego do roku 2010</p> <p>20. Strategia Rozwoju Edukacji na lata 2007-2013</p> <p>21. Strategia rozwoju sportu w Polsce do roku 2015</p> <p>Strategia Rozwoju Szkolnictwa Wyższego (do 2020 r.)*</p> <p>Strategia uczenia się przez całe życie*</p>
<p>Strategia rozwoju transportu/ Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej</p>	<p>22. Polityka Transportowa Państwa na lata 2006-2025</p> <p>23. Strategia dla Transportu Kolejowego do roku 2013</p> <p>24. Strategia Rozwoju Portów Morskich do 2015 roku</p> <p>25. Master Plan dla transportu kolejowego w Polsce do 2030 roku</p> <p>Strategia modernizacji infrastruktury śródlądowych dróg wodnych w Polsce do roku 2020*</p> <p>Strategia Rozwoju Inteligentnych Systemów Transportowych w Polsce (do 2028 r.)*</p>
<p>Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko/ Ministerstwo Gospodarki</p>	<p>26. Strategia rozwoju energetyki odnawialnej</p> <p>27. Polityka energetyczna Polski do 2025 r. (Polityka energetyczna Polski do roku 2030*)</p> <p>28. Polityka rządu RP dla przemysłu naftowego w Polsce</p> <p>29. Polityka dla przemysłu gazu ziemnego</p> <p>30. Strategia działalności górnictwa węgla kamiennego w Polsce w latach 2007-2015</p> <p>31. Polityka klimatyczna Polski wraz z krajową strategią redukcji emisji gazów cieplarnianych w Polsce do roku 2020</p> <p>32. Polityka ekologiczna państwa (obecnie na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016)</p> <p>33. Krajowa strategia ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej (wraz z Programem Działań, obecnie na lata 2007-2013, dokument przygotowywany na 7 lat) - rezygnacja ze strategii oznacza konieczność nowelizacji ustawy o ochronie przyrody oraz włączenia problematyki do innych dokumentów</p> <p>Narodowa Strategia Gospodarowania Wodami 2030 (z uwzględnieniem etapu 2015)*</p>
<p>Sprawne państwo/ Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji</p>	<p>34. Program zwalczania korupcji – Strategia Antykorupcyjna. II etap wdrażania 2005-2009</p> <p>35. Strategia polityki konsumenckiej na lata 2007-2009</p> <p>Ramowa Strategia Promocji Polski do 2015 roku*</p> <p>Strategia zarządzania zasobami ludzkimi w służbie cywilnej*</p>
<p>Strategia rozwoju kapitału społecznego/ Ministerstwo Kultury i</p>	<p>36. Strategia wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego na lata 2009-2015</p> <p>37. Strategia rozwoju społeczeństwa informacyjnego do roku 2013</p>

<i>Dziedzictwa Narodowego</i>	38. <i>Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2013 , Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2005-2020</i> Polityka audiowizualna* Strategia digitalizacji zasobów dziedzictwa kulturowego*
<i>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego – Regiony-miasta-obszary wiejskie/ Ministerstwo Rozwoju Regionalnego</i>	39. <i>Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020</i>
<i>Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Polskiej Rzeczypospolitej Polskiej/ Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi</i>	40. <i>Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej</i> 41. <i>Strategia udziału Sił Zbrojnych RP w operacjach międzynarodowych</i>
<i>Strategia zrównoważonego rozwoju wsi i rolnictwa/ Ministerstwo Obrony Narodowej</i>	42. <i>Krajowy Plan Strategiczny Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013</i> Kierunki rozwoju obszarów wiejskich*

* strategię w trakcie opracowywania lub planowane do opracowania według stanu na 31.12.2013 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie http://www.mrr.gov.pl/rozwoj_regionalny/polityka_rozwoju/system_zarzadzania_rozwojem/porzadkowanie_dokumentow_strategicznycy/strony/porzadkowanie_dokumentow_strategicznycy.aspx (05.02.2014)

W tym samym roku rozpoczęto prace nad zredukowaniem ilości dokumentów strategicznych (z obowiązujących 42), a w praktyce – nad uspołnieniem ich w ramach 9 zintegrowanych strategii, bazujących na diagnozie i rekomendacjach wynikających z raportu *Polska 2030*. Przyjęty sposób tworzenia dokumentów strategicznych jest zgodny z zasadami obowiązującymi w tym zakresie w Unii Europejskiej.

Po przyjęciu we wrześniu 2012 r. *SRK 2020* prace nad uporządkowaniem dokumentów planistycznych zdecydowanie nabrały tempa. Wskazano koordynatorów (resorty) odpowiedzialnych za przygotowanie poszczególnych strategii, zaś prace nad dokumentami odbywały się w ramach międzyresortowych grup roboczych. Ze względu na przyjęty tryb pracy, przygotowywane dokumenty strategiczne były ściśle skorelowane. Założenia te realizowały wymogi przepisów określających hierarchię strategii, zgodnie z którymi średniookresowa strategia rozwoju uwzględnia ustalenia zawarte w strategii długookresowej i jest realizowana przez strategię zintegrowane²¹⁸.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 została przyjęta uchwałą nr 157 Rady Ministrów z dnia 25 września 2012 r. Problematyka związana z budową społeczeństwa informacyjnego pojawia się w ramach I Obszaru strategicznego – Sprawne i efektywne państwo (cel I.1.3 Wprowadzenie jednolitych zasad e-gov w administracji (e-administracja). Strategia zakłada ujednoczenie zasad rozwoju eAdministacji m.in. poprzez utworzenie wspólnego centrum informatycznego dla administracji rządowej, które zapewni ujednoczenie zasad w zakresie tworzenia e-gov poprzez:

²¹⁸http://www.mrr.gov.pl/rozwoj_regionalny/polityka_rozwoju/system_zarzadzania_rozwojem/zintegrowane_strategie_rozwoju/strony/default.aspx (29.04.2013)

- centralne zamawianie sprzętu i oprogramowania dla całej administracji rządowej,
- wymianę informacji i komunikację pomiędzy poszczególnymi resortami,
- uruchomienie narzędzi cyfrowych umożliwiających uproszczenie procesów administracyjnych,
- stworzenie cyfrowych baz wiedzy dla administracji publicznej,
- monitorowanie jakości informacji publicznej,
- uruchomienie eUsług publicznych poziomu 3 (obustronna interakcja), poziomu 4 (usługi transakcyjne) i poziomu 5 (personalizacja usług),
- wsparcie dla budowy kompetencji cyfrowych pracowników administracji publicznej w celu lepszego wykorzystania ICT.

W zakresie działań średniookresowych (w latach 2012-2015), zakładała ona:

- stworzenie jednego centrum informatycznego dla administracji rządowej (pozwalającego na wdrożenie jednolitych zasad oprogramowania, jednego szablonu adresów poczty elektronicznej, centralne zamawianie sprzętu),
- cyfryzację administracji publicznej, umożliwiającą uproszczenie procesów administracyjnych oraz tworzenie uporządkowanych cyfrowych zasobów wiedzy (elektroniczne rejestry i dokumenty), w tym poprzez digitalizację zasobów analogowych,
- utworzenie centralnej platformy przepływu informacji pomiędzy instytucjami publicznymi, pomiędzy instytucjami a jednostkami/obywatelami i podmiotami, służącej poprawie wewnętrznego obiegu informacji oraz komunikacji z obywatelem,
- dalsze rozwijanie cyfrowych usług publicznych (e-administracji), w szczególności platformy ePUAP, powszechna elektronizacja i integracja świadczeń społecznych, elektronicznych dowodów osobistych, rejestracji firm przez Internet itp.
- z informatyzowanie i udostępnienie w drodze elektronicznej usług administracji, uwzględnionych w badaniu wspólnotowym eGovernment Benchmarking.

W ramach celu I.3 (*Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela*) oczekiwanym działaniem była pełna cyfryzacja wymiaru sprawiedliwości, zaś w ramach celu I.3.2 (*Rozwój kapitału społecznego*) promowanie uczestnictwa w kulturze poprzez dostęp do otwartych zasobów cyfrowych, inwestycje w infrastrukturę kultury oraz wzmacnianie kompetencji kulturowych.

Cel I.3.2 odpowiada również za wzmocnienie partycypacji społecznej poprzez:

- włączenie obywateli w proces stanowienia prawa,

- wprowadzenie ułatwień w procedurach wyborczych (głosowanie przez Internet, wydłużenie czasu głosowania, dostosowanie lokali wyborczych i systemu głosowania dla osób niepełnosprawnych),
- opracowanie i wdrożenie zasad prowadzenia konsultacji społecznych z wykorzystaniem ICT (konsultacje on-line, dostęp do informacji publicznej, ułatwienie korzystania z obywatelskiej inicjatywy uchwałodawczej itp.)²¹⁹.

W ramach *obszaru strategicznego Konkurencyjna Gospodarka* (cel II.2.1 *Zwiększenie produktywności gospodarki*), strategia określa działania na rzecz zmian w strukturze gospodarki mających na celu zwiększenie udziału ICT w sektorze produkcji, w tym w obszarach, które dotychczas nie wykorzystywały tych technologii. Zakłada się, że branże wykorzystujące ICT wnoszą duży wkład we wzrost gospodarczy nie tylko przez wysoką produktywność, ale również poprzez oddziaływanie na inne działy gospodarki dlatego w ramach celu II.2.1 wspierane będą działania podnoszące wydajności pracy, ułatwiające zmiany strukturalne w gospodarce, wdrażające zaawansowane technologie oraz podnoszące wiedzę i kompetencje pracowników²²⁰.

Cel II.2.2. (*Wzrost udziału przemysłów i usług średnio i wysoko zaawansowanych technologicznie*) zakładał być prowadzone dwutorowo zmiany w gospodarce – z jednej strony w kierunku szybkiej modernizacji wewnętrznej struktury przemysłu na rzecz produktów wysoko zaawansowanych technologicznie, a z drugiej – w kierunku intensywnego wdrażania technologii teleinformatycznych do sektora usługowego, poprzez wzmacnianie lokalnych potencjałów i tzw. inteligentnych specjalizacji dzięki instytucjom otoczenia biznesu (IOB)²²¹.

W *SRK 2020* działania warunkujące przyspieszenie budowy społeczeństwa informacyjnego w Polsce można znaleźć także w opisie celu II.3 (*Zwiększenie innowacyjności gospodarki*). Próby wzmocnienia potencjału innowacyjnego polskiej gospodarki nie przyniosły dotychczas satysfakcjonujących rezultatów. Wyraźnie widać, że w porównaniu do największych gospodarek światowych Polska ma do nadrobienia znaczny dystans, którego zmniejszenie będzie możliwe dzięki wzmocnieniu publicznych systemów badań naukowych i innowacji, wspieraniu rozwoju instrumentów finansowania zadań projakościowych w szkolnictwie wyższym oraz instytucjach badawczych, zapewnieniu atrakcyjnych perspektyw edukacji, kształcenia

²¹⁹ Monitor Polski – Dziennik Urzędowy Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa, 22 listopada 2012, poz. 882, s. 36-49.

²²⁰ ibidem, s. 63.

²²¹ ibidem, s. 65.

zawodowego i kariery naukowej. Kluczowym elementem sukcesu miało stać się zapewnienie sprzyjającego otoczenia prawnego tych działań²²².

Cel II.4.2 - *Poprawa jakości kapitału ludzkiego* jest kolejnym, który obejmuje swoim zakresem elementy społeczeństwa informacyjnego. Zakłada on, że dotychczas obowiązujący w Polsce wysoko sformalizowany tzw. pruski model edukacji musi zostać zastąpiony modelem edukacji, który łączy edukację szkolną z nauką poza formalną oraz uczeniem się przez całe życie. Kluczowym zagadnieniem miało być powiązanie edukacji z praktyką, w tym z potrzebami pracodawców oraz kompetencjami niezbędnymi do życia w społeczeństwie informacyjnym. Oznacza to konieczność przyjęcia bardziej efektywnych kierunków inwestowania w edukację dostosowujących ofertę edukacyjną „do konkretnych potrzeb osób uczących się w różnym wieku, a także potrzeb pracodawców, rozszerzanie stosowania technologii informacyjnych i komunikacyjnych (TIK) w kształceniu i szkoleniu”²²³.

Cel II.5 – *Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych* w całości opisuje działania wzmacniające budowę społeczeństwa informacyjnego. Ponieważ zwiększenie konkurencyjności polskiej gospodarki jest możliwe tylko przy zapewnieniu takiego samego poziomu dostępu do infrastruktury i technologii, treści i usług oraz umiejętności ich wykorzystywania, jaki jest uznawany za standard w Unii Europejskiej, niezbędny jest intensywny rozwój usług telekomunikacyjnych, eAdministracji (w tym eZdrowia) oraz wykorzystania telepracy (pracy na odległość). „Przyspieszona cyfryzacja kraju będzie miała istotne znaczenie dla rozprzestrzeniania się procesów rozwojowych”²²⁴. Priorytetowe kierunki interwencji publicznej dla realizacji celu II.5 obejmują:

Cel szczegółowy II.5.1 – *Zapewnienie powszechnego dostępu do Internetu* zakłada upowszechnienie dostępu do usług szybkiego i ultra szybkiego Internetu, przy równoczesnym dopasowaniu interwencji publicznej do zróżnicowania terytorialnego²²⁵. Oznacza to, że dla obszarów silnie zurbanizowanych, w tym metropolii, kluczowy będzie rozwój NGN²²⁶, zaś na terenach o niskim poziomie urbanizacji kluczowe będzie

²²² ibidem, s. 69.

²²³ ibidem, s. 81.

²²⁴ ibidem, s. 86.

²²⁵ ibidem, s. 87.

²²⁶ W literaturze często zamiennie używa się pojęć NGN (next generation networks) oraz NGA (next generation access). Działanie takie nie do końca jest uprawnione. Pojęcie NGA odnosi się bowiem do szybkości działania sieci (sieć asymetryczna dająca możliwość pobierania danych z prędkością powyżej 24Mb/s i dużej prędkości wysyłania). Natomiast pojęcie NGN dotyczy sposobu realizowania usług opartego na pakietowym przesyłaniu danych wykorzystującym różnorodne technologie transportu i gwarantującego stałą jakość. (przyj. P.A. Nowak, za: *Broadband. Delivering next generation access through PPP*, Wydawnictwo EPEC, Luksemburg 2013, s. 2-10).

zapewnienie szerokopasmowego²²⁷ dostępu do Internetu. W tym drugim obszarze szczególnego znaczenia nabierają inwestycje realizowane przez samorządy regionalne, których zadaniem jest zmniejszenie ryzyka wykluczenia cyfrowego z przyczyn geograficznych.

Cel szczegółowy II.5.2 – *Upowszechnienie wykorzystania technologii cyfrowych* ma odbywać się poprzez wzmocnienie kompetencji cyfrowych oraz popularyzację usług cyfrowych. Działania te mają zapobiegać powstawaniu zjawiska cyfrowego wykluczenia. Zakłada się, że rozwój kompetencji cyfrowych w pierwszej kolejności powinien być skoncentrowany na edukatorach (nauczycielach, pracownikach instytucji edukacyjnych, instytucji kultury, pracownikach organizacji pozarządowych), którzy powinni z poszanowaniem prawa wykorzystywać zasoby cyfrowe do przygotowywania zajęć, szkoleń, doradztwa oraz samorozwoju.

Cel szczegółowy II.5.3 – *Zapewnienie odpowiedniej jakości treści i usług cyfrowych* ma wspierać włączenie cyfrowe społeczeństwa przez podaż wysokiej jakości eUsług, ponieważ słabe wykorzystanie możliwości jakie daje Internet, wynika nie tylko z powodu ograniczeń w dostępie czy braku kompetencji cyfrowych użytkowników ale także z braku odpowiednich eUsług. Przekłada się na brak potrzeb korzystania z Internetu przez istotną część potencjalnych użytkowników. W efekcie Polska jest praktycznie nie przygotowana do budowy społeczeństwa informacyjnego. „Szczególnie słabo wypada gotowość administracji publicznej, której kadry często w sposób niedostateczny posługują się nowoczesnymi technologiami”²²⁸. W ramach celu II.5.3 realizowane będą działania na rzecz podnoszenia kompetencji cyfrowych kadr administracji publicznej, rozwój eUsług publicznych oraz dostosowanie przepisów prawa do rzeczywistości cyfrowej, ze szczególnym uwzględnieniem prawa autorskiego. Elementy budowy społeczeństwa informacyjnego pojawiają się także w celu szczegółowym II.6.5 – *Adaptacja do zmian klimatu*. Uznano bowiem, że wykorzystanie ICT usprawni system planowania przestrzennego. Rozwój GIS (od ang. Geographic Information System) ułatwi dostęp do informacji przestrzennej np. w zakresie

²²⁷ Nie istnieje jedna definicja szerokopasmowego dostępu do Internetu. Najczęściej za szerokopasmowe uznaje się łącza pracujące z szybkością co najmniej 2 Mb/s, jednak w praktyce za szerokopasmowe uznaje się również łącza asymetryczne pracujące z szybkością 256 kb/s do użytkownika i 56 kb/s od użytkownika Internetu (przyp. P.A. Nowak, za: <http://slovníkkomputerowy.pl/hasla/s/szerokopasmowy-dostep-do-internetu.aspx>).

²²⁸ Monitor Polski – Dziennik Urzędowy Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa, 22 listopada 2012, poz. 882,, s. 89.

wydziałów z ewidencji gruntów, pozwoleń na budowę czy zagrożeń środowiskowych na obszarach osuwiskowych i zalewowych²²⁹.

W ramach III obszaru strategicznego – *Spójność społeczna i terytorialna* przyjęto, że niezbędne są działania niwelujące przestrzenny wymiar nierówności społecznych. Analiza danych pokazała, że główne osie dysproporcji dotyczą różnic między regionami południowo-zachodnimi a północno-wschodnimi oraz między dużymi ośrodkami miejskimi (w tym obszarami metropolitalnymi), a pozostałym obszarem kraju. Oznacza to powstanie obszarów defaworyzowanych na obszarach słabo skomunikowanych z ośrodkami metropolitalnymi (peryferia wewnętrzne)²³⁰. Niezbędne jest więc zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. To z kolei będzie możliwe tylko jako skutek zmiany systemu świadczeń społecznych na taki, który promuje aktywność i otwartość na zmiany osób nim objętych. Niezbędne stało się więc uruchomienie efektywnego systemu kształcenia e-umiejętności i przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu²³¹. W ramach pomocy dla rodzin najbardziej zagrożonych ubóstwem (cel III.1.2) przewidziano również zwiększenie dostępności różnych form pomocy dla uczniów (obiady, podręczniki itp.). Priorytetowym kierunkiem interwencji publicznej w ramach obszaru III jest także podniesienie jakości i dostępności usług publicznych, m.in. poprzez zwiększenie dostępu do usług (eEdukacja, eZdrowie, eKultura itp.) poprzez cyfryzację zasobów. W ramach celu szczegółowego III.3.3. – *Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich* wskazano inwestycje w infrastrukturę teleinformatyczną jako kluczowe dla spójności społecznej i gospodarczej Polski²³². Zwiększenie dostępności do infrastruktury telekomunikacyjnej zostało uznane jako niezbędne również przy realizacji celu szczegółowego III.3.4 – *Zwiększenie spójności terytorialnej*.

Analiza *Strategii Rozwoju Kraju 2020* pokazuje, że podczas jej przygotowywania zadbano o silne powiązania z dokumentami strategicznymi UE: *Strategia Europa 2020* oraz *Europejska Agenda Cyfrowa*, czyli dokumentami kładącymi olbrzymi nacisk na rozwój szeroko pojętego społeczeństwa informacyjnego. Wymienione powyżej odniesienia do budowy społeczeństwa informacyjnego występujące w *Strategii Rozwoju Kraju do roku 2020* mają swoje odzwierciedlenie w zintegrowanych

²²⁹ ibidem, s. 102.

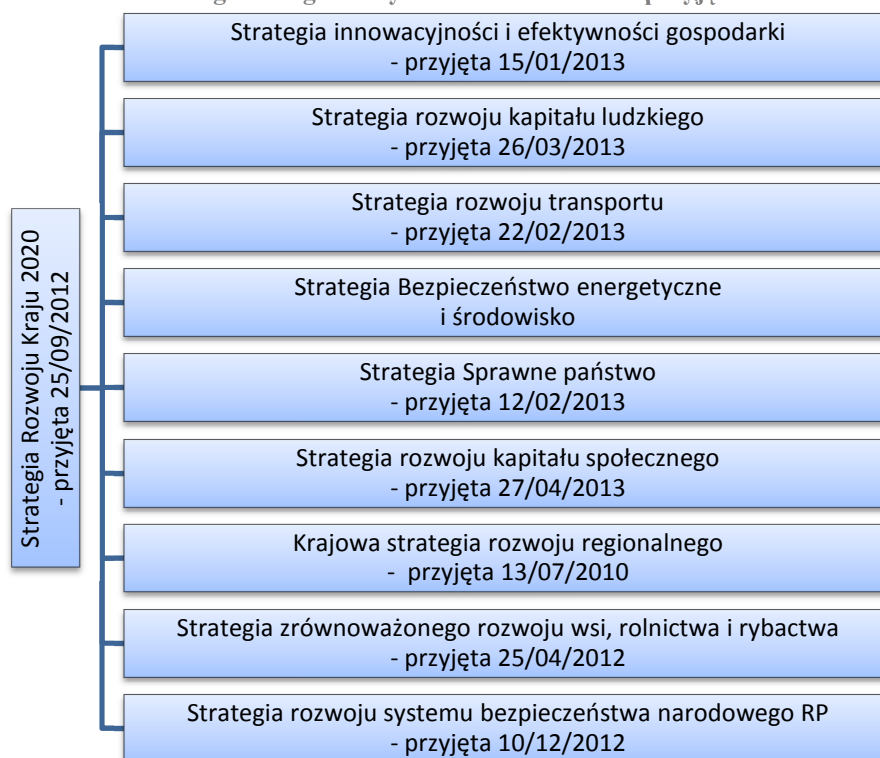
²³⁰ ibidem, s. 110.

²³¹ ibidem, s. 111.

²³² ibidem, s. 125.

strategiach sektorowych, których zadaniem jest doprecyzowanie zasad i obszarów interwencji publicznej. Prace nad przygotowaniem i przyjęciem strategii sektorowych nabrały zdecydowanego przyspieszenia w latach 2012-2013, jednak ciągle trwają. Do chwaleń została kluczowa strategia *Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko*. Pomimo przyjęcia projektu tego dokumentu przez Ministerstwo Gospodarki już 1 czerwca 2011 r., a przez Ministerstwo Środowiska 16 września 2011 r. nie trafił pod obrady Rady Ministrów²³³.

Rysunek 6 Zestawienie strategii zintegrowanych wraz z datami ich przyjęcia

Źródło: opracowanie własne na podstawie: www.kprm.gov.pl (04.05.2013)

Po dokumentach strategicznych kolejnym stopniem uszczegółowienia są programy działań. Dla sektora ICT i społeczeństwa informacyjnego takim dokumentem jest *Program Zintegrowanej Informatyzacji Państwa (PZIP)*²³⁴. Celem głównym PZIP jest stworzenie spójnego logicznie i technologicznie systemu informatyzacji państwa w oparciu o podejście procesowe. Cel ten ma być osiągnięty przez realizację następujących celów szczegółowych:

- dostarczenie eUsług publicznych na poziomie krajowym i europejskim, uwzględniające efektywność jakościową i kosztową,

²³³ Dokument nie ma określonej daty przedłożenia Radzie Ministrów, patrz: http://bip.kprm.gov.pl/portal/kpr/form/r26/Strategia_Bezpieczenstwo_energetyczne_i_srodowisko.html (04.05.2014).

²³⁴ *Program Zintegrowanej Informatyzacji Państwa*, Wydawnictwo Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Warszawa 2013.

- zintegrowanie i optymalizacja istniejących oraz nowych systemów teleinformatycznych administracji publicznej,
- cyfryzacja kraju i informatyzacja administracji, ze szczególnym uwzględnieniem:
 - uporządkowania rejestrów publicznych zgodnie z wymogami interoperacyjności (w tym szczególnie rejestrów referencyjnych),
 - z informatyzowania i uproszczenia procedur oraz ich zorientowania na użytkownika i korzyść, którą otrzyma w wyniku realizacji usługi publicznej,
 - zapewnienia infrastruktury dla optymalizacji nośników informacji/danych (sieci teleinformatyczne, systemy zarządcze, technologie przetwarzania danych),
 - kreowanej na podstawie wiarygodnych danych informacji zarządczej oraz narzędzi do samoadaptacji systemów²³⁵.

Kryteriami sukcesu wdrożenia *Programu Zintegrowanej Informatyzacji Państwa*, (zgodnie z intencją autorów), są:

- sprawne i efektywne państwo (przejście od administrowania do zarządzania rozwojem),
- wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb obywatela (wzrost wykorzystania technologii cyfrowych),
- zapewnienie standardów usług publicznych (podniesienie jakości i dostępności usług publicznych).

Dzięki takiemu podejściu mają powstać e-usługi nowego typu, które będą:

- zintegrowane: jedna usługa obejmować będzie szereg spraw „elementarnych”, obsługiwanych przez urzędy o różnym umiejscowieniu w strukturze administracyjnej, w tym usługi wspólne,
- zredefiniowane: budowane w oparciu o procesy biznesowe przebudowane tak, aby w maksymalnym stopniu usprawnić załatwianie sprawy z punktu widzenia obywatela lub przedsiębiorcy, a nie urzędu,
- „odmiejscowione”: realizowane niezależnie od fizycznej lokalizacji podmiotu załatwiającego sprawę (bez konieczności fizycznego stawienia się),
- dostępne wieloma kanałami, w tym za pośrednictwem technologii mobilnych oraz urządzeń przenośnych (smartfonów i tabletów),
- wielojęzyczne: usługi będą dostępne obok języka polskiego w równoważnej formie w języku angielskim, fakultatywnie w roboczych językach²³⁶.

²³⁵ ibidem, s. 4-8.

Ponieważ strategie te powinny stanowić podstawę do tworzenia dokumentów strategicznych i operacyjnych na poziomie samorządów usługi nowego typu powinny powstawać w projektach realizowanych tak przez administrację centralną, jak i samorzady.

Analiza *SRK 2020*, dostępnych strategii zintegrowanych oraz *Planu Zintegrowanej Informatyzacji Państwa* pokazuje, że na poziomie obowiązujących dokumentów problematyka społeczeństwa informacyjnego jest reprezentowana w sposób wystarczający (na poziomie strategicznym zarówno w *Strategii Rozwoju Kraju 2020*, jak i w poszczególnych strategiach zintegrowanych – patrz załącznik 5). Budowa społeczeństwa informacyjnego wskazywana jest w każdym z dokumentów jako samodzielne zagadnienie, którego realizacja jest konieczna dla realizacji celu głównego poszczególnych dokumentów oraz jako zagadnienie pomocnicze przy realizacji celów szczegółowych związanych z edukacją, nauką przez całe życie, usługami publicznymi, zdrowiem publicznym, zagadnieniami e-government, integracją społeczną, wykluczeniem (włączeniem) społecznym, mobilnością społeczną, konkurencyjnością oraz innowacyjnością gospodarki i wielu innych. Niestety nie ma to bezpośredniego wpływu na intensywność, a zwłaszcza jakość realizowanych przez administrację centralną projektów na rzecz budowy społeczeństwa informacyjnego.

3.2 Projekty krajowe dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce

Główne projekty realizowane przez administrację rządową związane z budową społeczeństwa informacyjnego możemy podzielić na następujące grupy:

1. projekty związane z ewidencją ludności,
2. projekty związane z usługami administracji publicznej,
3. projekty związane z usługami geodezyjnymi i kartograficznymi,
4. projekty z zakresu e-zdrowia,
5. projekty związane z infrastrukturą szerokopasmową²³⁷.

Pierwsze prace nad projektem PESEL rozpoczęły się jeszcze w latach 70. XX w. Celem projektu było nadawanie obywatelom numeru ewidencyjnego oraz rejestrowanie

²³⁶ ibidem, s. 22.

²³⁷ Do grupy pierwszej zaliczyć należy projekty PESEL/PESEL2, pl.ID, ZMOKU, do grupy drugiej ePUAP, ePuap2, CEPIK, CEIDG, „Informatyzacja JST z zastosowaniem technologii przetwarzania w chmurze, do grupy trzeciej geoportal, geoportal2, Teryt 2, Teryt 3, GBDOT, ASG-EUPOS, ISOK, do grupy czwartej Rejestr Podmiotów Wykonujących Działalność Leczniczą, ZOZMAIL, P1, EDM, eWUŚ, do grupy piątej SIRP, OST 112.

powiązanych z nim danych (adres zameldowania, stan cywilny, posiadany dokument tożsamości, itp.). Kluczowy rejestr systemu – *OEWiUDO*²³⁸ miał za zadanie zbieranie danych o dowodach osobistych polskich obywateli²³⁹. Ze względu na ograniczone możliwości techniczne oraz brak dostępu do najnowocześniejszych systemów teleinformatycznych prace przebiegały niezwykle powoli. Prace nabrały rozpędu na początku XXI wieku. W 2008 r. *Centrum Projektów Informatycznych* rozpoczęła prace nad wdrożeniem nowej logiki tworzenia i zasilania danymi rejestrów państwowych. Opracowana została podstawowa architektura rejestrów państwowych oraz przeniesiono dane z systemu „*Jantar*” do nowego systemu *PESEL*. Kontynuację tych prac stanowił realizowany przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji *Zintegrowany System Informatyczny PESEL2 (ZSI PESEL2)*. Zakładanym celem projektu było usprawnienie obsługi obywatela i przedsiębiorcy poprzez umożliwienie dostępu do zasobów informacyjnych rejestru *PESEL* oraz budowa *ZSI PESEL2*, jako rejestru referencyjnego dla ewidencji ludności w ramach budowy nowoczesnej infrastruktury informacyjnej państwa. Celem operacyjnym projektu było umożliwienie korzystania przez Internet z usług dostępu do danych zawartych w rejestrach systemu *PESEL*. Projekt *ZSI PESEL2* obejmował zmiany systemu prawnego, organizacji oraz infrastruktury technicznej. Wdrożone w ramach projektu rozwiązania obejmowały również uwarunkowania wynikające z członkostwa Polski w Unii Europejskiej dlatego projekt był współfinansowany ze środków Unii Europejskiej (EFRR), zrealizowany w ramach *Narodowego Programu Rozwoju na lata 2004-2006* (początkowa wartość projektu to ok. 200 mln zł., wartość projektu po podpisaniu aneksu z 2006 r. 167 mln zł, a po kolejnym zmniejszeniu zakresu i aneksie umowy z 2007 r. wynosiła 126 mln zł). System *ZSI PESEL2* miał zintegrować i przebudować już istniejące rejestry państwowe i pełnić wobec nich funkcję rejestrów referencyjnych. Niestety okazało się, że projektu *PESEL2* w przewidywanym zakresie, nie da się zrealizować w oznaczonym terminie. Uzgodniono więc nowy zakres usług, który obejmował gruntowną modernizację infrastruktury sprzętowej centralnych rejestrów państwowych wraz z uruchomieniem w jej środowisku e-usług oraz kolejny raz ograniczono wartość projektu – tym razem o ok. 75% do 31 mln zł. W ramach ograniczonego projektu zrealizowano następujące usługi:

²³⁸ Ogólnokrajowa Ewidencja Wydanych i Unieważnionych Dowodów Osobistych (przyp. P. Nowak)

²³⁹ http://www.cpi.gov.pl/troche_historii,23.html (06.05.2013).

1. Weryfikacja istnienia dowodu osobistego, zawierającego określony zestaw danych w bazie aktualnych dowodów osobistych,
 2. Weryfikacja danych adresowych osób ewidencjonowanych w rejestrze *PESEL*,
 3. Udostępnianie danych adresowych osób ewidencjonowanych w rejestrze *PESEL*²⁴⁰.
- Pomimo podjęcia przez administrację rządową działań, których celem było uruchomienie systemu *PESEL2* zakończone medialnym sukcesem (w oznaczonym budżecie, w oznaczonym czasie, z przewidywaną funkcjonalnością – bez uwzględnienia pierwotnych założeń oraz zakresu projektu) wdrożenie zakończyło się skandalem. Urząd Zamówień Publicznych złożył wniosek do sądu administracyjnego o unieważnienie czterech umów zawartych w trakcie realizacji programu *PESEL2* przez *Centrum Projektów Informatycznych* oraz *IBM Polska*. Przeprowadzona w 2012 r. kontrola wykazała bowiem „rażące naruszenie podstawowych zasad udzielania zamówień publicznych”²⁴¹.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych (MSW) nadzorujące powstawanie systemu przyznaje, że nie została zachowana należyta staranność przy realizacji projektu, a „przeгляд systemów informatycznych wykazał, że wiele urzędów, a także część elementów oprogramowania (z zakupionych w ramach *ZSI PESEL2* – przyp. P.A. Nowak), powinno zostać wycofane z eksploatacji ze względu na awaryjność i wysoki koszt napraw”²⁴². MSW przyznaje również, że wykonany system nie spełnia wymogów opisanych w raporcie *Państwo 2.0 - Nowy start dla e-administracji* dotyczących neutralności technologicznej²⁴³, która jest warunkiem sine qua non dla projektów realizowanych z wykorzystaniem pieniędzy publicznych, w tym środków pomocowych z UE.

Kontynuacją a jednocześnie rozwinięciem projektu *PESEL2* jest projekt *pl.ID*. Całkowita wartość projektu to 370 mln zł, z czego 85% pochodzi ze środków UE (EFRR – *Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka*). Zakładane cele projektu to:

- Uproszczenie procedur administracyjnych dla przedsiębiorców i obywateli,
- Usprawnienie obsługi obywatela i przedsiębiorcy poprzez przebudowę, standaryzację i integrację procesów wewnątrz administracji,
- Zwiększenie dostępności usług elektronicznych,

²⁴⁰ <http://www.cpi.gov.pl/pesel2,64.html> (06.05.2013).

²⁴¹ <http://itbiznes.pl/art39070.html> (06.05.2013).

²⁴² <http://www.computerworld.pl/news/385454/PESEL.i.CEPIK.przesuniete.o.2.lata.html> (06.05.2013).

²⁴³ W tym kontekście neutralność technologiczną należy rozumieć jako wykorzystanie sprzętu i oprogramowania wielu wykonawców w sposób nieograniczający konkurencyjności w realizacji usług i dostaw dla podmiotu publicznego lub wykorzystanie oprogramowania o otwartym kodzie źródłowym

- Uwierzytelnienie i autoryzacja tożsamości obywatela w systemach informatycznych jednostek sektora publicznego²⁴⁴.

Projekt miał się zakończyć w lipcu 2015 r. (początkowo grudzień 2013 r.), jednak stan jego realizacji wskazuje, że termin ten jest nierealny – już w listopadzie 2012 roku na posiedzeniu sejmowej komisji administracji i spraw wewnętrznych ówczesny wiceszef MSW R. Dmowski poinformował posłów, że „do tej pory poniesiono wydatki w kwocie prawie 182 mln zł, z czego 65 mln zł mogą być to kwoty niezwrócone przez Unię Europejską, gdyż są to tzw. skażone umowy, wobec których toczy się postępowanie CBA”²⁴⁵. Skala udowodnionych nieprawidłowości była na tyle duża, że stała się jedną z przyczyn wstrzymania wypłaty środków na realizację całego *Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka*. Dodatkowo pamiętać należy, że projekt *pl.ID* nie może funkcjonować samodzielnie i jest zależny od innych rejestrów i projektów publicznych.

Jednym z kluczowych projektów, bez którego *pl.ID* nie ma szans poprawnie funkcjonować, jest *Zintegrowany Moduł Obsługi Końcowego Użytkownika (ZMOKU)*. Przeznaczony dla urzędników gminnych, składa się z trzech modułów odpowiedzialnych za obsługę ewidencji ludności, dowodów osobistych oraz aktów stanu cywilnego²⁴⁶. Wdrożenie ZMOKU jest podręcznikowym wręcz przykładem bezradności administracji rządowej w realizacji złożonych projektów teleinformatycznych²⁴⁷ oraz prób „zamiatania pod dywan” problemów z wdrożeniem poprzez zmiany koncepcji realizacji projektu, jego zakresu rzeczowego itp. System ZMOKU miał być gotowy na początku 2011 r., potem w połowie 2011 r., wreszcie w roku 2013. Jednak i tego terminu nie udało się dotrzymać. W uzasadnieniu do projektu nowelizacji ustawy o ewidencji potwierdzono, że ZMOKU wymaga zmiany ponieważ wciąż generuje błędy krytyczne. W pierwszym kwartale 2013 r. projekt trafił do Centralnego Ośrodka Informatyki (COI) – komórki podlegającej Ministerstwu Spraw Wewnętrznych. „W miejsce ZMOKU COI ma opracować CMOKU, czyli *Centralny Moduł Obsługi Końcowego Użytkownika*”²⁴⁸. Z punktu widzenia funkcjonalności jest to odpowiednik ZMOKU obsługiwany w chmurze internetowej. Oznacza to, że nie będzie konieczności instalowania w gminach dodatkowego sprzętu

²⁴⁴ http://www.cpi.gov.pl/cele_projektu,20.html (06.05.2013).

²⁴⁵ <http://biznes.pl/wiadomosci/kraj/msw-na-warty-370-mln-zl-projekt-plid-wydano-dotad,5298782,news-detail.html> (16.05.2013)

²⁴⁶ *Co to jest ZMOKU* – www.mojdowod.pl (16.05.2013).

²⁴⁷ złożonych czyli takich, które integrują wiele obszarów gromadzenia danych i wielu klientów końcowych - przyp. P.A. Nowak.

²⁴⁸ <http://www.usc.pl/profesjonalisci/index.php?strona=wydarzenia&typ=2&id=22> (16.05.2013)

i oprogramowania – wystarczy przeglądarka internetowa. Tymczasem urzędy gmin już w 2010 r. zostały zaopatrzone w ramach projektu w sprzęt warty w sumie ponad 16 mln zł²⁴⁹, którego przez kilka lat nie mogły używać. Niestety efekty takiego sposobu realizacji projektów możemy odczuć dopiero po kilku latach – po dokonaniu walidacji skuteczności i efektywności wdrożenia przez specjalistyczne agendy UE.

Do najważniejszych projektów związanych z usługami administracji publicznej zaliczamy: *Elektroniczną Platformę Usług Administracji Publicznej (ePUAP, ePuap2)*, *Centralną Ewidencję Pojazdów i Kierowców (CEPIK)*, *Centralną Ewidencję i Informację o Działalności Gospodarczej (CEIDG)* oraz projekt „*Informatyzacja JST z zastosowaniem technologii przetwarzania w chmurze*”. Jednak ze względu na planowany kierunek rozwoju eAdministracji oraz eUsług publicznych w Polsce projektem o kluczowym znaczeniu jest *ePUAP*. Podstawowy zakres rzeczowy i funkcjonalny projekt wynika z *Planu Informatyzacji Państwa na lata 2007-2010*²⁵⁰. Platforma ePUAP miała stać się systemem umożliwiającym udostępnienie dowolnych eUsług publicznych obywatelom (w tym przedsiębiorcom) oraz instytucjom publicznym.

W ramach projektu ePUAP (w latach 2005-2008) udostępniono m.in. następujące usługi:

- *Elektroniczną Skrzynkę Podawczą (ESP)* pozwalającą na przyjmowanie dokumentów w postaci elektronicznej (wnoszenia podań i wniosków oraz innych czynności w postaci elektronicznej),
- Przyjmowanie wniosków o udostępnienie danych lub informacji z *Centralnej Ewidencji Pojazdów* oraz *Centralnej Ewidencji Kierowców*,
- Udostępnianie danych adresowych osób ewidencjonowanych w rejestrze *PESEL2*,
- Udostępnienie rejestru wyborców (Krajowe Biuro Wyborcze) w celu sprawdzenia prawidłowości i aktualności rejestru wyborców,
- Usługi ZUS - dostępne na <http://www.epuap.gov.pl/> formularze posiadają mechanizmy ułatwiające wypełnianie wniosków oraz pozwalające zweryfikować wprowadzane informacje,
- Wznowienie, zamknięcie, zgłoszenie oraz zawieszenie działalności gospodarczej, a także zgłoszenie zmiany w ewidencji działalności gospodarczej.

²⁴⁹ Ibidem.

²⁵⁰ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 marca 2007 r. w sprawie Planu Informatyzacji Państwa na lata 2007—2010, Dz.U. 2007 nr 61 poz. 415.

Koszt realizacji ePUAP wyniósł około 32 mln zł, w tym 75% stanowiły środki z *Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego*, natomiast pozostałe 25% zostało sfinansowane z budżetu państwa²⁵¹. Z punktu widzenia użytkownika jedną z ważniejszych zalet systemu *ePUAP* jest usługa *Profil zaufany użytkownika* – bezpłatny system potwierdzania tożsamości w kontaktach obywateli oraz zainteresowanych podmiotów z administracją publiczną. Opóźniające się wdrożenie tej usługi powodowało, że do 2011 r. platforma *ePUAP* była użytkowana jedynie sporadycznie. Oczekiwania użytkowników, niestety z poważnymi problemami technicznymi zostały zaspokojone dopiero w czerwcu 2011 r.

Kontynuacją prac nad platformą usług publicznych jest projekt *ePUAP2*. Zakładana wartość projektu to 140 mln zł (finansowanie 85% ze środków UE, 15% budżet państwa). Główne cele projektu *ePUAP2* obejmują:

- rozszerzenie zestawu usług publicznych dostępnych przez Internet,
- zwiększenie popularności usług publicznych świadczonych on-line,
- integrację kolejnych systemów polskiej eAdministracji z platformą *ePUAP*,
- definiowanie kolejnych procesów obsługi on-line klientów administracji (obywateli i przedsiębiorstw).

Zakładane cele projektu *ePUAP2* to:

- wzrost dostępności usług publicznych,
- racjonalizacja kosztów tworzenia i świadczenia eUsług przez administrację publiczną,
- integracja usług świadczonych przez jst poprzez wyznaczanie standardów, koordynację oraz tworzenie ram interoperacyjności,
- zapewnienie standaryzacji, zasad katalogowania usług oraz poprawa intuicyjności wyszukiwania usług przez odbiorcę końcowego²⁵².

Kolejnym projektem realizowanym przez administrację rządową jest *Centralna Ewidencja Pojazdów i Kierowców (CEPiK)* – system informatyczny obejmujący bazę danych gromadzącą dane i informacje o pojazdach, ich właścicielach i posiadaczach oraz osobach posiadających uprawnienia do kierowania pojazdami. Ewidencja jest prowadzona w systemie teleinformatycznym. Celem budowy *Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców* jest zabezpieczenie interesów państwa i obywateli w zakresie

²⁵¹ http://epuap.gov.pl/wps/portal!/ut/p/c0/04_SB8K8xLLM9MSSzPy8xBz9CP0os3g3Z4-gYG93QwMLRydXA89go2CXyENnAwsDY_2CbEdFAKscdoU!/ (16.05.2013).

²⁵² http://www.cpi.gov.pl/cele_projektu,27.html (16.05.2013).

bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz bezpieczeństwa pojazdów i ich właścicieli. Wdrożenie *CEPiK* ma skutkować:

- poprawą bezpieczeństwa obrotu cywilno-prawnego pojazdami,
- ograniczeniem i wyeliminowaniem negatywnych zjawisk jak kradzieże pojazdów, dokumentów, oszustwa celne, oszustwa ubezpieczeniowe itp.,
- zwiększeniem efektywności pracy Policji poprzez dostęp do centralnego banku danych,
- poprawą bezpieczeństwa ruchu drogowego poprzez dbałość o właściwy poziom techniczny pojazdów i formalne uprawnienia do kierowania pojazdami,
- usprawnieniem pracy organów administracji państwowej w zakresie rejestracji pojazdów i wydawania praw jazdy,
- dostosowaniem polskich rejestrów kierowców i pojazdów do rozwiązań funkcjonujących w krajach Unii Europejskiej.

CEPiK jest jednym z nielicznych projektów, który z założenia miał się sam finansować. Źródłem finansowania systemu *CEPiK*, który 1 stycznia 2005 r. został przekształcony w *Fundusz Celowy CEPiK* są:

- opłaty z tytułu opłat ewidencyjnych (na podstawie artykułu 80d *Ustawy prawo o ruchu drogowym* - Dz. U. z 1997 r. Nr 98, poz. 602),
- opłata ewidencyjna z tytułu ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, od którego zakład ubezpieczeń uiszcza opłatę w wysokości 1 euro, ustalonej przy zastosowaniu kursu średniego ogłoszonego przez NBP obowiązującego w dniu zawarcia umowy (na podstawie art. 30a *Ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych* - Dz. U. z 2003 r. Nr 124, poz. 1152),
- opłaty ewidencyjne, należne za dokonanie wpisu przedsiębiorcy do rejestru przedsiębiorców prowadzących ośrodki szkolenia kierowców (na podstawie art. 30g ust. 9 pkt 2 *Ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym* Dz. U. z 2001 r. Nr 125, poz. 137),
- opłaty za udostępnianie danych. Wydatkowanie *Funduszu Celowego CEPiK* następuje z tytułu zawartych umów, działalność funduszu reguluje *Ustawa o finansach publicznych* (Dz. U. z 2009 r. Nr 157, poz. 1240)²⁵³.

²⁵³ <http://www2.mswia.gov.pl/porta1.php?serwis=bip&dzial=4&id=18> (16.05.2013)

Kolejnym projektem z zakresu usług społeczeństwa informacyjnego realizowanym przez administrację rządową jest *Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej* (CEIDG). W dniu 1 lipca 2011 r. Ministerstwo Gospodarki uruchomiło system, dzięki któremu przedsiębiorcy (osoby fizyczne) mogą rejestrować swoją działalność i zmieniać dane oraz sprawdzać informacje o innych osobach prowadzących działalność gospodarczą w Polsce. Projekt ma ułatwić prowadzenie działalności gospodarczej, uprościć stosowanie związanego z nią prawa (ustawa o swobodzie działalności gospodarczej), a także usprawnić funkcjonowanie administracji. *CEIDG* ma służyć także zwiększaniu bezpieczeństwa obrotu gospodarczego poprzez centralne udostępnianie informacji m.in. o koncesjach, licencjach, zezwoleniach i wpisach do rejestru działalności regulowanej. Zakładanymi głównymi celami i miernikami realizacyjnymi projektu były:

- centralizacja bazy ewidencji działalności gospodarczej – migracja danych z 2749 gminnych ewidencji do jednego ogólnopolskiego centralnego rejestru,
- umożliwienie ewidencjonowania oraz dokonania czynności związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej drogą elektroniczną,
- pełna ścieżka elektroniczna dla przedsiębiorców korzystających z podpisu elektronicznego lub profilu zaufanego, tj. przygotowanie i złożenie wniosku na stronie *CEIDG*,
- pośrednia ścieżka elektroniczna, tj. przygotowanie wniosku elektronicznie na stronie *CEIDG* oraz udanie się do dowolnego Urzędu Gminy lub Miasta w celu jego podpisania,
- elektroniczna wymiana danych pomiędzy organami zaangażowanymi w proces rejestracji działalności gospodarczej – *CEIDG* jest bezpośrednio połączona z kilkoma różnymi instytucjami uczestniczącymi w procesie rejestracji działalności gospodarczej. Ministerstwo Gospodarki nawiązało bezpośrednią współpracę z każdą z instytucji podpisując porozumienia gwarantujące zachowanie zasad wzajemnej współpracy oraz poziomu świadczonych na rzecz przedsiębiorców usług,
- skrócenie czasu rejestracji działalności gospodarczej – rejestracja działalności gospodarczej dzięki zintegrowanemu formularzowi *CEIDG-1*, na którym zawarto wszystkie informacje niezbędne dla instytucji zaangażowanych w proces związany z podejmowaniem działalności gospodarczej, skrócił się do kilku minut.

Od 1 stycznia 2012 r. *CEIDG* rozszerzono o rejestr pełnomocnictw, a od 1 lipca 2012 r. zostały udostępnione informacje o wszystkich rejestrach działalności reglamentowanej (licencje, koncesje, zezwolenia, wpisy do rejestrów działalności regulowanej) dotyczące przedsiębiorców wpisanych w *CEIDG* oraz KRS. Obecnie prowadzone są prace nad kolejnym uproszczeniem przepisów związanych z rejestracją działalności gospodarczej oraz dalszym rozwojem funkcjonalności *CEIDG* o:

- formularze konieczne do złożenia w innych instytucjach (ZUS, Urząd Skarbowy itp.) bez konieczności posiadania podpisu elektronicznego),
- optymalizację procesu przebiegu wniosku – zmiana schematu formularza *CEIDG-1* w oparciu o praktykę i uwagi przedsiębiorców i pracowników urzędów, tak aby przyspieszyć i usprawnić proces obiegu wniosku oraz ułatwić jego wypełnianie,
- składanie wniosków na bazie rejestru pełnomocnictw,
- informację o zasadach związanych z podejmowaniem i prowadzeniem działalności gospodarczej – ciągle rozszerzanie informacji związanej z prowadzeniem działalności gospodarczej w części informacyjnej na stronie głównej *CEIDG*,
- powiązanie *CEIDG* z Elektronicznym Punktem Kontaktowym.

Projekt *CEIDG* był finansowany w ramach *Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka na lata 2007-2013*. Wartość całkowita projektu wynosi 28 749 766 zł, w tym wysokość dofinansowania z *Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego* – ponad 24 mln zł²⁵⁴.

Kolejnym projektem związanym z informatyzacją administracji publicznej jest „*Informatyzacja JST z zastosowaniem technologii przetwarzania w chmurze*”. Celem głównym projektu jest umożliwienie świadczenia przez jednostki samorządu terytorialnego nowych, zintegrowanych e-usług dla obywateli i przedsiębiorców. Projekt zakłada rozwój i integrację systemów teleinformatycznych eksploatowanych przez jednostki samorządu terytorialnego z wykorzystaniem możliwości oferowanych przez *ePUAP*. Deklarowana wartość projektu to 120 mln zł, z czego aż 85% stanowią środki pomocowe UE. W ramach projektu miały zostać zrealizowane następujące działania:

- zaprojektowanie i wdrożenie wspólnej infrastruktury teleinformatycznej,
- wdrożenie zintegrowanych usług elektronicznych świadczonych przez JST na rzecz obywatela i przedsiębiorcy,

²⁵⁴ <http://www.mg.gov.pl/node/13275> (18.05.2013).

- integracja zasobów i systemów informatycznych wykorzystywanych przez JST,
- przeprowadzenie akcji promocyjnej,
- szkolenia produktowe dla pracowników JST.

Celami szczegółowymi projektu są:

- racjonalizacja kosztów obsługi obywatela i przedsiębiorcy oraz kosztów działania urzędów,
- ograniczenie liczby używanych dokumentów papierowych,
- skrócenie średniego czasu załatwiania spraw,
- wypracowanie i wdrożenie zasad uruchamiania systemów zarządzania dokumentami w JST oraz ich standaryzację²⁵⁵.

Niestety autorzy podczas opracowywania założeń projektu nie ustrzegli się istotnych błędów metodologicznych oraz pominęli kilka istotnych kwestii merytorycznych. Przedstawiając założenia projektu podczas spotkania zorganizowanego w listopadzie 2012 r. przez samorząd Mazowsza, Minister Administracji i Cyfryzacji przedstawił wyniki badań, które były podstawą do podjęcia decyzji o realizacji projektu. Jak stwierdził „założenia projektu powstały na bazie wyników ankiety przeprowadzonej przez Centrum Projektów Informatycznych (CPI) wśród jednostek samorządu terytorialnego we wrześniu 2012 r. Badanie wykazało duże zainteresowanie samorządów budową usług z zastosowaniem technologii przetwarzania w chmurze, wskazało również aktualny stan oraz wyzwania technologiczne i organizacyjne, przed którymi stoją JST”²⁵⁶. Według danych przedstawionych na stronie CPI w przeprowadzonym badaniu ankietowym udział wzięło 260 gmin (na ogólną liczbę 2479), 31 powiatów (na 380, łącznie z miastami na prawach powiatów) oraz 3 na 16 województw. Niestety odpowiedzi udzieliły głównie samorzady terytorialne z terenu województw mazowieckiego, śląskiego i kujawsko-pomorskiego. Zgodnie z zasadami tworzenia próby badawczej dla tego typu badań statystycznych badana próba nie jest reprezentatywna, a co za tym idzie wyników i wniosków wynikających z pozyskanych w ten sposób danych nie można uznać za wiarygodne²⁵⁷. Dodatkowo, założenia projektowe nie odnoszą się do braku przygotowania samorządów do pracy w chmurze obliczeniowej wynikającego m.in. z niedostatecznych kompetencji informatycznych

²⁵⁵ <http://www.cpi.gov.pl/chmura,170.html> (12.02.2013).,m

²⁵⁶ Ibidem.

²⁵⁷ Nawet zakładając homogeniczność próby, czyli traktując samorzady wszystkich szczebli jako jednorodne w możliwościach i oczekiwaniach, dla łącznej liczby jednostek 2855 minimalna próba reprezentatywna to 330 jednostek (w badaniu wzięło udział 294). Dodatkowo rozkład przestrzenny próby nie uwzględnia rozkładu przestrzennego oraz ilościowego badanej „populacji” (przyp. P.A. Nowak).

pracowników, braku wysokiej jakości sprzętu i oprogramowania oraz łącz internetowych zdolnych do tego typu pracy. Autorzy projektu pominęli również dwa istotne zagadnienia finansowe: kto będzie opłacał utrzymanie systemu oraz kto weźmie odpowiedzialność za potencjalne kary finansowe wynikające z braku zachowania trwałości wcześniej zrealizowanych projektów informatyzujących samorządy (finansowanych ze środków UE). Realizacja projektu budzi uzasadnione wątpliwości co do celowości wydatków ponoszonych przez jst przed oraz w trakcie realizacji projektu na informatyzację własnych urzędów (np. występowanie „podwójnego finansowania”).

Kluczowym projektem z zakresu usług geodezyjnych i kartograficznych jest *Georeferencyjna Baza Danych Obiektów Topograficznych (GBDOT)*. Celem GBDOT było pokrycie terytorium kraju jednolitą *Bazą Danych Obiektów Topograficznych*, ponieważ istniejące zbiory były niejednorodne pod względem aktualności, zakresu gromadzonych danych oraz stopnia pokrycia danymi dla poszczególnych regionów. BDOT miał również przyczynić się „do lepszego funkcjonowania gospodarki poprzez zwiększenie ilości i poprawę jakości danych przestrzennych udostępnianych on-line przez Służbę Geodezyjną i Kartograficzną dla administracji publicznej, przedsiębiorców i obywateli”²⁵⁸. Realizacja projektu BDOT miała zagwarantować:

- wzmocnienie infrastruktury informacji przestrzennej państwa,
- integrację istniejących rejestrów i baz danych z bazą danych obiektów topograficznych dla obszaru całego kraju,
- dostęp on-line do aktualnych baz danych obiektów topograficznych,
- skrócenie czasu oczekiwania na aktualne dane topograficzne i tematyczne,
- usprawnienie procesu podejmowania decyzji inwestycyjnych,
- zwiększenie dostępności do eUsług administracji publicznej w zakresie baz danych przestrzennych²⁵⁹.

Wartość projektu, zgodnie z umową o dofinansowanie wyniesie 170 mln zł. Uruchomienie GBDOT jest niezbędne dla sprawnego działania innych projektów, które wykorzystują cyfrowe mapy kraju.

Projektem ściśle powiązanim z GBDOT jest *Informatyczny System Ołony Kraju (ISOK)* mający na celu zabezpieczenie kraju przed skutkami pogodowych zagrożeń nadzwyczajnych. Ze względu na skalę strat wywołanych przez katastrofy naturalne w Polsce (dla przykładu powódź w 1997 spowodowała straty materialne szacowane na

²⁵⁸ <http://www.gugik.gov.pl/projekty/gbdot> (13.02.2013).

²⁵⁹ Ibidem.

12 mld zł oraz pociągnęła za sobą 55 ofiar śmiertelnych, natomiast powódź z roku 2010 spowodowała straty rzędu 14 mld zł), ISOK miał w pierwszej kolejności ostrzegać przed zagrożeniami związanymi z nadzwyczajnymi zjawiskami atmosferycznymi, hydrologicznymi i technologicznym. „Dodatkowym motywatorem zintensyfikowania działań zwiększających bezpieczeństwo kraju w kontekście zjawiska powodziowego, stała się *Dyrektywa 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dn. 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim*, potocznie zwana *Dyrektywą Powodziową*, która weszła w życie 26 listopada 2007 r. Nakłada ona na Państwa Członkowskie obowiązek przygotowania dokumentów planistycznych w zakresie zarządzania ryzykiem powodziowym według spójnego w skali Europy podejścia metodycznego oraz zapewnienia społeczeństwu dostępu do ich wyników”²⁶⁰. Po powodzi z 2010 r. postanowiono połączyć planowane do realizacji projekty z zakresu bezpieczeństwa przeciwpowodziowego w jeden ogólnokrajowy projekt realizowany wspólnie przez IMGW – PIB, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, Główny Urząd Geodezji i Kartografii, Instytut Łączności – PIB oraz Rządowe Centrum Bezpieczeństwa. Celem głównym zintegrowanego projektu stało się wzmocnienie ochrony społeczeństwa, gospodarki i środowiska przed skutkami powodzi oraz innymi nadzwyczajnymi zagrożeniami oraz stworzenie narzędzi do zarządzania kryzysowego poprzez stworzenie mapy zagrożenia powodziowego, mapy ryzyka powodziowego, mapy zagrożeń meteorologicznych, mapy innych zagrożeń oraz mapy hydrograficznej Polski²⁶¹. Wartość projektu ISOK to prawie 300 mln złotych. Pod koniec kwietnia 2013 r. został rozstrzygnięty przetarg na wykonanie systemu teleinformatycznego, co jednoznacznie wskazuje na zagrożenie niedotrzymaniem terminu realizacji..

Kolejnym systemem z zakresu geodezji i kartografii realizowanym na poziomie centralnym jest *Krajowy Rejestr Urzędowy Podziału Terytorialnego Kraju* (Teryt). Rozbudowa systemu odbywa się w oparciu o projekty Teryt 2 i Teryt 3. System Teryt został powołany do życia rozporządzeniem Rady Ministrów z dn. 15 grudnia 1998 roku (Dz. U. z 1998 r. Nr 157, poz. 1031). System Teryt opiera się na założeniu, że wiele podmiotów publicznych dla realizacji zadań prowadzi rejestry oraz bazy danych oparte lub wykorzystujące podział terytorialny kraju. Jednak informacja o szczegółach podziału opiera się na danych opisowych lub kodach pocztowych - bez odniesień do

²⁶⁰ <http://isok.imgw.pl/o-projekcie/tlo-projektu> (18.05.2013).

²⁶¹ <http://isok.imgw.pl/o-projekcie/cele-podstawowe-projektu> (18.05.2013).

rzeczywistego przebiegu granic przedstawionego za pomocą danych przestrzennych. Sytuacja taka w znacznym stopniu komplikuje korzystanie z takich rejestrów i baz z powodu braku rzeczywistych odniesień do referencyjnej informacji przestrzennej. Projekt TERYT 2 pośrednio wynika z zobowiązań wobec Unii Europejskiej, w szczególności z postanowień *dyrektywy INSPIRE*. Dyrektywa wymaga nie tylko uporządkowania lokalnych baz danych, ale wymusza także ustanowienie procedur wymiany informacji pomiędzy poszczególnymi wytwórcami danych. Prace nad implementacją *dyrektywy INSPIRE* do prawa krajowego zaowocowały uchwaleniem w marcu 2010 r. *ustawy o infrastrukturze informacji przestrzennej*²⁶² oraz nowelizacją ustawy *Prawo geodezyjne i kartograficzne*²⁶³, która wprowadziła zmiany w organizacji i trybie prowadzenia państwowego rejestru granic oraz rozszerzyła zakres informacji w bazie danych tego rejestru. Poza dotychczas zbieranymi danymi – tj. granicami i powierzchniami trójstopniowego zasadniczego podziału terytorialnego kraju będą gromadzone dodatkowe dane (m.in. granice obrębów ewidencyjnych, rejonów statystycznych, właściwości miejscowej sądów, obszarów działania policji itp.) oraz adresy i ich lokalizacje przestrzenne²⁶⁴. Projekt Teryt 2, o wartości 45 mln zł miał być realizowany od grudnia 2008 r. do grudnia 2012 r. Realizacja projektu została uznana przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego za zakończoną sukcesem. Ze względu na udostępnienie danych przestrzennych w sposób elektroniczny, skuteczne zintegrowanie istniejących rejestrów publicznych w tym obszarze oraz gotowość systemu do maszynowej (bez konieczności przepisywania) wymiany danych z innymi systemami²⁶⁵. W związku z tym 21 grudnia 2012 roku Główny Geodeta Kraju podpisał umowę na realizację projektu TERYT 3 – Rozbudowa systemów do prowadzenia rejestrów adresowych. Projekt o wartości 28 mln zł miał zostać zakończony do końca 2014 r.²⁶⁶.

Każdy, kto świadomie korzysta z zasobów Internetu przynajmniej raz korzystał z danych zgromadzonych i udostępnianych w ramach projektu Geoportal. W założeniach autorów projekt GEOPORTAL.GOV.PL miał zapewnić uporządkowanie i ujednolicenie rozproszonych w różnych instytucjach danych

²⁶² Ustawa z dnia 4 marca 2010 r. o infrastrukturze informacji przestrzennej (Dz.U. z 2010 nr 76 poz. 489).

²⁶³ Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz.U. z 1989 nr 30 poz. 163).

²⁶⁴ <http://www.gugik.gov.pl/projekty/teryt2/geneza-projektu-i-jego-uzasadnienie> (21.05.2013).

²⁶⁵ http://www.podatki.biz/artykuly/rusza-projekt-teryt-2_16_19652.htm (21.05.2013).

²⁶⁶ O możliwościach systemu Teryt świadczy chociażby baza naw miejscowości w Polsce. W systemie Teryt liczy ona 105.000 pozycji. Dla porównania baza systemu PESEL liczy ok. 55.000 pozycji.

geoprzestrzennych niezbędnych do przygotowania i prowadzenia inwestycji, a co za tym idzie, zwiększyć konkurencyjność polskich podmiotów gospodarczych oraz ułatwić podmiotom zagranicznym decyzje inwestycyjne w Polsce²⁶⁷. Te ambitne założenia miały bezpośrednio przełożyć się na:

- wykorzystanie danych katastralnych do rozwoju przedsiębiorczości oraz podniesienia innowacyjności i konkurencyjności przedsiębiorstw na rynku,
- podniesienie konkurencyjności Polski w Europie oraz na świecie poprzez zaoferowanie potencjalnym inwestorom zagranicznym nowoczesnej informacji przestrzennej,
- zwiększenie wiedzy wśród przedsiębiorców o możliwościach wynikających z dostępu do informacji przestrzennej oraz katastralnej,
- wzbogacenie oferty przedsiębiorstw świadczących usługi oparte o publiczną informację przestrzenną²⁶⁸.

System Geoportal ma olbrzymi potencjał. Dzięki dostępowi do cyfrowych zasobów informacji przestrzennej może spowodować zmniejszenie kosztów przygotowania inwestycji, zmniejszenie ryzyk inwestycyjnych wynikających z braku wiedzy o możliwościach i planach wynikających z lokalnych polityk przestrzennych. Jednak świadomość tego potencjału ciągle nie jest powszechna w życiu gospodarczym Polski.

Główne projekty z zakresu e-zdrowia realizowane na poziomie centralnym to: *Rejestr Podmiotów Wykonujących Działalność Leczniczą, ZOZMAIL, PI, EDM, eWUŚ*. 1 sierpnia 2000 r. Zarządzeniem Ministra Zdrowia powstało *Centrum Systemów Informatycznych Ochrony Zdrowia (CSIOZ)* będące jednostką budżetową odpowiedzialną za praktyczne działania z zakresu budowy społeczeństwa informacyjnego, obejmujących organizację i ochronę zdrowia oraz wspomaganie decyzji zarządczych ministra właściwego do spraw zdrowia na podstawie prowadzonych analiz socjologicznych, statystycznych i ekonomicznych²⁶⁹. W praktyce oznacza to, że *CSIOZ* ma dwa główne zadania: realizację centralnych projektów teleinformatycznych z zakresu ochrony zdrowia oraz ustalanie standardów współpracy i komunikacji pomiędzy centralnymi a regionalnymi i lokalnymi systemami teleinformatycznymi z zakresu ochrony zdrowia.

²⁶⁷ http://geoportal.gov.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=5&Itemid=18 (21.05.2013).

²⁶⁸ Ibidem.

²⁶⁹ <http://www.csioz.gov.pl/ocentrum.php> (01.06.2013).

Kluczowym projektem w tym zestawieniu jest *Elektroniczna Platforma Gromadzenia, Analizy i Udostępniania zasobów cyfrowych o Zdarzeniach Medycznych* (P1), której celem jest budowa elektronicznej platformy usług publicznych w zakresie ochrony zdrowia umożliwiającej organom administracji publicznej oraz obywatelom gromadzenie, analizę i udostępnianie informacji o zdarzeniach medycznych, w zakresie wymagalnym lub dopuszczalnym ustawą o systemie informacji w ochronie zdrowia²⁷⁰. Całkowita wartość projektu to ponad 712 mln zł. Przewidywane korzyści z realizacji tego jednego z najdroższych projektów z zakresu budowy społeczeństwa informacyjnego w Polsce to:

- poprawa stanu zdrowia obywateli poprzez wzrost zaangażowania pacjentów w proces leczenia oraz profilaktyki,
- zwiększenie bezpieczeństwa zdrowia obywateli poprzez gromadzenie informacji medycznych w elektronicznych bazach danych, a tym samym skrócenie czasu potrzebnego na ich udostępnienie,
- usprawnienie systemu zarządzania kryzysowego w kraju poprzez udostępnienie możliwości pozyskiwania informacji umożliwiających bieżące monitorowanie i reagowanie na zagrożenia,
- poprawa jakości świadczeń zdrowotnych (eRecepta, eWUŚ itp.),
- oszczędność czasu lekarzy i pacjentów poprzez odmiejszczenie dostępu do informacji medycznej o pacjencie,
- zwiększenie efektywności przetwarzania informacji,
- łatwiejsza obsługa administracyjna systemu ochrony zdrowia,
- interoperacyjność systemów informatycznych w ochronie zdrowia - w ramach P1 zdefiniowane zostaną standardy komunikatów związanych z wymianą informacji o zdarzeniach medycznych z wykorzystaniem standardów np. HL7 i CEN13606²⁷¹.

Aby projekt P1 mógł realizować stawiane przed nim zadania muszą zostać zrealizowane inne projekty, których zasoby referencyjne napełnią system analizy projektu P1 niezbędnymi danymi. Tymczasem „możemy stracić nawet 760 mln zł na informatyzację służby zdrowia. „DGP” dotarł do wyników kontroli NIK, które nie zostawiają suchej nitki na działaniach CSIOZ. (...) Niegospodarność, łamanie przepisów o zamówieniach publicznych, brak współpracy CSIOZ z Narodowym Funduszem Zdrowia, opóźnienia

²⁷⁰ Ustawa z dnia 28 kwietnia 2011 r. o systemie informacji w ochronie zdrowia (Dz.U. z 2011, nr 113, poz. 657).

²⁷¹ <http://p1.csioz.gov.pl/12> (21.05.2013).

i brak kompetentnych pracowników – to tylko kilka z listy zarzutów”²⁷². Poszczególne etapy projektu realizowanego przez CSIOZ miały katastrofalne opóźnienia (nawet do 6 lat). Jednocześnie jak ustaliła NIK instytucja ta nie posiadała niezbędnych kompetencji informatycznych i zarządczych nie tylko dla samodzielnej realizacji tak złożonego projektu, ale nawet do zlecenia i monitorowania prac podmiotów zewnętrznych. Straty związane z dotychczasową realizacją P1 mogą sięgnąć ok. 650 mln zł (85 proc. wartości projektu dofinansowane ze środków UE) – Komisja Europejska może nie certyfikować tych wydatków²⁷³.

Projektem o potencjalnie kluczowym znaczeniu dla informatyzacji ochrony zdrowia w Polsce jest *Rejestr Podmiotów Wykonujących Działalność Leczniczą* (projekt P2). Jego zadaniem jest integracja, wymiana informacji i udostępnianie zasobów gromadzonych przez ponad 30 niezależnych rejestrów prowadzonych przez różne podmioty zaangażowane w organizację służby zdrowia. Obecnie rejestry te nie są w stanie komunikować się między sobą, a w większości również z otoczeniem zewnętrznym. Stworzenie Platformy P2 zostało zapisane w *Ustawie o systemie informacji w ochronie zdrowia*²⁷⁴. Główne rejestry obecnie wykorzystywane w Polsce w zakresie ochrony zdrowia to:

- Centralny Rejestr Lekarzy (Naczelna Izba Lekarska),
- Centralny Rejestr Pielęgniarek i Położnych (Naczelna Izba Pielęgniarek i Położnych),
- Rejestr Diagnostów Laboratoryjnych (Krajowa Izba Diagnostów Laboratoryjnych),
- Rejestr Podmiotów Wykonujących Działalność Leczniczą (Urzędy Wojewódzkie, Ministerstwo Zdrowia, Naczelna Izba Pielęgniarek i Położnych oraz Naczelna Izba Lekarska),
- Rejestr Aptek Ogólnodostępnych, Aptek Szpitalnych i Punktów Aptecznych (Wojewódzkie Inspektoraty Farmaceutyczne),
- Rejestr Produktów Leczniczych Dopuszczonych do Obrotu na Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Urząd Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych).

Nawet nie zagłębiając się w zawartość poszczególnych rejestrów widać, że w istotnej mierze muszą one opierać się o takie same dane (choćby dane szczegółowo

²⁷² <http://zum.org.pl/miliony-utopione-w-informatyzacji-ochrony-zdrowia/> (17.07.2014 r.).

²⁷³ Ibidem.

²⁷⁴ Ustawa z dnia 28 kwietnia 2011 r. o systemie informacji w ochronie zdrowia, (Dz.U. z 2011, nr 113, poz. 657).

identyfikujące podmiot występujący równocześnie w kilku bazach). Pomijając koszty utrzymania zasobów, koszty zapewnienia bezpieczeństwa przetwarzanych danych to istnienie tak rozproszonego systemu powoduje obniżenie rzetelności zbieranych i przetwarzanych danych – każda zmiana musi być odnotowana w kilku lub kilkunastu różnych rejestrach zamiast w jednym miejscu – referencyjnej bazie danych, z której dane mogą być pobierane do poszczególnych aplikacji dziedzinowych. Platforma P2 miała zapewnić „uniwersalne narzędzie informatyczne, służące do utrzymywania rejestrów oraz świadczenia usług elektronicznych dla świata zewnętrznego, zapewniające optymalny poziom bezpieczeństwa”²⁷⁵. Jednak jak w większości dużych projektów realizowanych przez administrację nie obyło się bez problemów. Niewywiązywanie się CSIOZ z terminowego uruchomienia teleinformatycznego rejestru podmiotów wykonujących działalność leczniczą uniemożliwia dokonywanie wpisu lekarzy, lekarzy dentyków podejmujących działalność leczniczą w formie praktyki lub dokonania zmiany we wpisie, a tym samym czyni niemożliwym wydawanie zaświadczeń o wpisie praktyk zawodowych lekarzy, lekarzy dentyków do księgi rejestrowej. „Sytuacja taka ogranicza lekarzy i lekarzy dentyków w wykonywaniu zawodu w formie praktyki zawodowej, w szczególności w zakresie podpisywania umów cywilnoprawnych na wykonywanie praktyki w przedsiębiorstwie podmiotu leczniczego lub kontraktów z Narodowym Funduszem Zdrowia”²⁷⁶.

Kolejny z istotnych projektów *Elektroniczny System Komunikacji w Ochronie Zdrowia* (ZOZMAIL), został utworzony zgodnie z deklaracją *Programu Przygotowań Polski do członkostwa w Unii Europejskiej*. Zadaniem systemu ZOZMAIL jest usprawnienie przepływu informacji elektronicznej pomiędzy placówkami medycznymi oraz instytucjami ochrony zdrowia. System ZOZMAIL pozwolił również na możliwość kontaktu pacjenta z określonym ZOZ-em, jak również usprawnił przekazywanie i pozyskiwanie informacji statystycznej. W przyszłości przewidziane jest w systemie zastosowanie podpisu cyfrowego, co da wymierne oszczędności przy zastąpieniu części korespondencji papierowej na rzecz korespondencji elektronicznej. W chwili obecnej system ZOZMAIL obejmuje wszystkie placówki ZOZ²⁷⁷. Projekt został zakończony przed 2004 rokiem jednak użyteczność uzyskał dopiero w 2012 r., po uzyskaniu pełnej funkcjonalności profilu zaufanego na platformie ePUAP. Brak zaufania do stabilności

²⁷⁵ <http://www.rejestrymedyczne.csioz.gov.pl/aktualnosci> (02.02.2014).

²⁷⁶ <http://www.nil.org.pl/dla-lekarzy/aktualnosci/minister-zdrowia-odpowiedzialny-za-rejestr> (02.02.2014).

²⁷⁷ <http://www.zoz.org.pl/osystemie.html> (17.07.2014).

działania platformy ePUAP oraz brak wiedzy o możliwościach jakie ten system daje, zmusił pracowników odpowiedzialnych za integrację ePUAP-u z systemami dziedzinowymi do organizacji spotkań promocyjnych. Nie przełamało to generalnej niechęci potencjalnych użytkowników, ale stanowiło jeden z pierwszych wyraźnych sygnałów o myśleniu administracji publicznej w kierunku zintegrowanej informatyzacji państwa²⁷⁸.

System *Elektronicznej Dokumentacji Medycznej* (EDM) jest kolejnym projektem realizowanym przez CSIOZ. Zadaniem projektu było dostarczenie portalu internetowego zawierającego platformę dostępową i publikacyjną, *Internetowego Konta Pacjenta*, aplikacji usługowych dla aptek i płatników. W ramach aplikacji usługowych miał powstać system gromadzenia danych medycznych o zdarzeniach medycznych, wystawianych receptach, skierowaniach i zwolnieniach, a także indywidualna elektroniczna dokumentacja medyczna pacjenta. Celem projektu było wspomaganie rozliczania usług i wspieranie refundacji leków. System miał również ułatwiać wykrywanie nadużyć w rozliczaniu finansowania opieki zdrowotnej ze środków publicznych²⁷⁹. Niestety do końca 2013 r. ruszył wyłącznie projekt pilotażowy, w ograniczonym zakresie funkcjonalnym i terytorialnym²⁸⁰. Objął on uruchomienie dwóch modułów: *Elektroniczne Konto Pacjenta* oraz *e-Recepta*. Projekt EDM miał sprawdzić, zapotrzebowanie pacjentów na tego typu usługi, a po stronie świadczeniodawców gotowość do pracy z elektronicznymi danymi. Chociaż wdrożenie Internetowego Konta Pacjenta oraz usługi e-Recepty miało nastąpić pod koniec 2014 r.²⁸¹, do końca 2015 r. nie zostało zamknięte.

Projektem, który w ostatnich latach wywołał najwięcej zamieszania w publicznej dyskusji nad usługami eZdrowia jest system *Elektronicznej Weryfikacji Posiadanych Uprawnień Świadczeniobiorców* (eWUŚ). W założeniach system:

- umożliwia natychmiastowe potwierdzenie prawa pacjenta do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- zapewnia dostęp do informacji aktualizowanych codziennie wg danych otrzymywanych m.in. z ZUS i KRUS,

²⁷⁸ http://epuap.gov.pl/wps/portal/E2_Aktualnosci/?WCM_GLOBAL_CONTEXT=/epuap2/epuap2/pl/o+epuap/aktualnosci/2012/profil+zaufany+dla+pracownikow+sluzby+zdrowia (02.02.2014).

²⁷⁹ <http://www.dentonet.pl/artukul/998797-system-elektronicznej-dokumentacji-medycznej/> (02.02.2014).

²⁸⁰ Projekt pilotażowy planowany jest w Gdańsku, Grudziądzu, Jaworznie, Krakowie, Lesznie, Miliczu, Warszawie-Żoliborzu, Wrocławiu, Zgorzelcu oraz Zielonej Górze (przyp. P.A. Nowak).

²⁸¹ <http://ikp.gov.pl/najczesciej-zadawane-pytania> (02.02.2014).

- przedstawia stan uprawnień pacjenta w dniu, w którym dokonano sprawdzenia²⁸².

Zgodnie z nowelizacją ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych świadczeniodawcy, od 1 stycznia 2013 r. zostały wprowadzone dodatkowe sposoby potwierdzania prawa do świadczeń, a „korzystanie z systemu eWUŚ jest zalecanym sposobem potwierdzania uprawnień pacjentów do świadczeń finansowanych przez NFZ”²⁸³. Projekt o wartości ponad 40 mln zł został uruchomiony w styczniu 2013 r. Po początkowych problemach, występujących zawsze przy uruchamianiu tak dużych systemów teleinformatycznych, system działa. Zastanawiająca jest jedynie jego zasadność ekonomiczna. Podobne pytanie stawia były Minister Zdrowia M. Balicki, który problem sprowadza do pytania „czy utrzymywanie kosztownego systemu identyfikacji składek i weryfikacji uprawnień, gdy prawie wszyscy są ubezpieczeni, ma w ogóle sens? Identyfikacja składek przez ZUS i KRUS to wydatek przekraczający 120 mln zł rocznie. Uruchomienie eWUŚ to koszt 40 mln, a w kolejnych latach po 10 mln.”²⁸⁴. I chociaż nie należy problemu sprowadzać wyłącznie do pieniędzy jedno pytanie pozostaje bez odpowiedzi, czy rząd analizował inne rozwiązania w tym zakresie?

Kolejną grupą projektów z zakresu budowy społeczeństwa informacyjnego realizowanych przez administrację centralną są projekty związane z infrastrukturą szerokopasmową. *System Informatyczny Powiadamiania Ratunkowego (SIPR)* to projekt, który odpowiada za przygotowanie jednorodnego systemu teleinformatycznego do obsługi numeru alarmowego 112. Celem projektu było wsparcie powiadamiania ratunkowego i zarządzania kryzysowego. Dzięki *SIPR* ma być możliwa elektroniczna rejestracja zgłoszenia oraz dzięki połączeniu z systemem GIS wizualizacja lokalizacji zdarzenia. Pozwoli to operatorowi na podjęcie efektywnej decyzji, co do rodzaju oraz liczby podmiotów potrzebnych do akcji ratowniczej. Zastosowane w *SIPR* rozwiązania teleinformatyczne pozwalają na obsługę zgłoszeń od cudzoziemców, od osób niepełnosprawnych a także zgłoszeń pochodzących z systemu eCall (system pozwalający za pomocą przycisku w samochodzie włączyć powiadomienie alarmowe z numerem 112 wraz z geolokalizacją)²⁸⁵. Wartość wdrożenia to 190 mln zł, z czego 85% to środki z UE w ramach 7. osi *Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka*. Aby aplikacje stworzone w ramach SIPR mogły sprawnie działać musi

²⁸² <http://ewus.csioz.gov.pl/oewus> (02.02.2014).

²⁸³ <http://ewus.csioz.gov.pl/oewus> (02.02.2014).

²⁸⁴ <http://www.medexpress.pl/blog/ewus/12376/> (07.02.2014).

²⁸⁵ http://www.cpi.mswia.gov.pl/cele_projektu,45.html (07.02.2014).

powstać sieć połączeń teleinformatycznych pomiędzy wszystkimi podmiotami zaangażowanymi w proces ratownictwa medycznego. Połączenia te miał zapewnić projekt *Ogólnopolska Sieć Teleinformatyczna na potrzeby obsługi numeru alarmowego 112 (OST 112)*.²⁸⁶ Niestety projekt ten nie został zrealizowany w zakładanym początkowo budżecie ani czasie. „W lutym 2011 r. MSWiA zapewniało, że do końca roku we wszystkich województwach będą gotowe Centra Powiadamiania Ratunkowego przyjmujące zgłoszenia na wszystkie numery alarmowe (w tym 112) i przekazujące je do odpowiednich służb. Szef tego resortu Jerzy Miller przyznał wówczas, że choć numer 112 działa w całej Polsce, to czas oczekiwania na połączenie z jego operatorami bardzo się różni. Zapewniał, że trwa przebudowa systemu przepływu informacji, tak by wezwanie pomocy przez nr 112 było szybkie i skuteczne”²⁸⁷. Próba uruchomienia produktów projektu przed EURO 2012 nie powiodła się. Po przejęciu realizacji projektu przez Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji 23/04/2012 r. w raporcie otwarcie Państwo 2,0 Nowy start dla e-administracji²⁸⁸ zdiagnozowano następujące problemy związane z realizacją tego projektu:

- brak dookreślenia formuły wykorzystania sieci szkieletowej dla potrzeb systemu łączności radiowej oraz na potrzeby innych jednostek administracji państwowej,
- niewystarczająca pula środków zabezpieczonych dla projektu na okres 2012–2013 – związanych z finansowaniem dzierżawy łączy OST 112,
- brak zestawionych łączy „ostatniej mili” w celu zapewnienia podłączenia do OST 112 jednostkom tworzącym System Powiadamiania Ratunkowego (jednostki powiatowe, miejskie i jednostki ratowniczo – gaśnicze Państwowej Straży Pożarnej – PSP),
- opóźnienia w przygotowaniu Systemu Wspomagania Dowodzenia (SWD) Pogotowia Ratunkowego oraz brak właściwej koordynacji przy realizacji łączenia systemów współpracujących jednostek (PSP, Policji, Pogotowia Ratunkowego)²⁸⁹.

Opóźnienia w realizacji projektu to nie jedyne związane z nim problemy. Projektodawca zapomniał, że po uruchomieniu systemu będzie on generował koszty obsługi: „Ktoś w MSW zaplanował zbudowanie systemu, ale zapomniał umieścić

²⁸⁶ http://www.cpi.mswia.gov.pl/glowne_zalozenia,66.html (07.02.2014).

²⁸⁷ <http://www.rynekzdrowia.pl/Uslugi-medyczne/Raport-MAC-potrzeba-wiecej-pieniedzy-na-numer-alarmowy-112,119050,8.html> (07.02.2014).

²⁸⁸ Boni M. (red.), Państwo 2,0 Nowy start dla e-administracji, Wydawnictwo Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Warszawa 2012.

²⁸⁹ ibidem, s. 29.

w budżecie pozycji związanej z kosztami jego utrzymania”²⁹⁰. System kosztował do tej pory 160 mln zł (z czego 85% sfinansowała Unia Europejska) i został oddany do użytku 2014 r. choć wciąż fizycznie nie obejmuje zasięgiem obszaru całego kraju.

Tabela 4 zestawienie wartości projektów teleinformatycznych realizowanych centralnie (stan na 31.12.2013)

Nazwa, akronim projektu	Szacowana wartość	status
<i>Projekty związane z ewidencją ludności</i>		
PESEL/PESEL2	31.000.000,00	zakończony
pl.ID	370.000.000,00	niezakończony
ZMOKU	16.000.000,00	zakończony
<i>Projekty związane z usługami administracji publicznej</i>		
ePUAP	32.000.000,00	zakończony
ePuap2	142.000.000,00	zakończony
CEPIK	Brak danych	zakończony
CEIDG	29.000.000,00	zakończony
Informatyzacja JST z zastosowaniem technologii przetwarzania w chmurze	120.000.000,00	niezakończony
<i>Projekty związane z usługami geodezyjnymi i kartograficznymi</i>		
geoportal, geoportal2,	Brak danych	niezakończony
Teryt 2	45.000.000,00	zakończony
Teryt 3	28.000.000,00	niezakończony
GBDOT	170.000.000,00	niezakończony
ASG-EUPOS	29.000.000,00	zakończony
ISOK	300.000.000,00	niezakończony
<i>Projekty z zakresu e-zdrowia</i>		
Rejestr Podmiotów Wykonujących Działalność Leczniczą	53.263.000,00	niezakończony
ZOZMAIL	Brak danych	zakończony
PI	712.000.000,00	niezakończony
EDM	Brak danych	niezakończony
eWUS	40.000.000,00	zakończony
<i>Projekty związane z infrastrukturą szerokopasmową</i>		
SIRP	190.000.000,00	niezakończony
OST 112	160.000.000,00	zakończony
WARTOŚĆ RAZEM: 4.435.263.000,00		(dla dostępnych wartości)

Źródło: badanie własne na podstawie serwisów www poszczególnych projektów

Jak wynika z powyższego zestawienia, po uwzględnieniu szacunków w zakresie projektów o wartości których brak dostępnych danych, łączna wartość projektów teleinformatycznych realizowanych centralnie istotnie przekroczyła 4,5 mld złotych. Niestety analiza sposobu i stopnia zakresu realizacji tych projektów pokazuje, że

²⁹⁰http://www.gazetaprawna.pl/artykuly/665643,policja_pieniedzmi_z_wakatow_zaplacila_za_telefon_112.html# (07.02.2014).

informatyzacja państwa na poziomie centralnym, choć posiada podstawy teoretyczne wynikające z dokumentów strategicznych i planów działań, wciąż realizowana jest w sposób chaotyczny bez skutecznej koordynacji oraz bez uwzględnienia jednorodnej architektury korporacyjnej państwa²⁹¹. Brak koordynacji zakresu rzeczowego projektów powoduje, że niektóre z nich częściowo powielają się, część nie uwzględnia produktów wytworzonych w innych projektach, zaś wadą powszechną jest brak skutecznej wymiany informacji pomiędzy poszczególnymi bazami danych. Dodatkowo większość projektów drastycznie przekracza przewidywane terminy realizacji. Po części wynika to z błędów popełnianych przy planowaniu projektów, przedłużających się procedur przetargowych, zachwianiu płynności finansowej podmiotów odpowiedzialnych za ich realizację, czy wreszcie z przenoszenia odpowiedzialności za realizację projektów pomiędzy różnymi ministerstwami. Głównym zagrożeniem dla skutecznej realizacji projektów centralnych jest „efekt domina” - bez skutecznego wdrożenia projektów tworzących główne rejestry referencyjne (PESEL, ePUAP, geoportal) nie można zakończyć realizacji projektów, które zakładają korzystanie z tych rejestrów.

Przeгляд projektów z zakresu budowy społeczeństwa informacyjnego realizowanych przez administrację centralną potwierdza istnienie popularnej zasady „złotego trójkąta” inwestycji publicznych w Polsce - z trzech wierzchołków trójkąta jakimi są: „termin realizacji”, „jakość realizacji” oraz „czas realizacji” w 95% inwestycji publicznych jednocześnie dostępne są tylko dwa²⁹². Nie zostały publicznie udostępnione badania dotyczące efektywności kosztowej takiego sposobu realizacji projektów centralnych. Dla wyjaśnienia braku wyników takich badań w przestrzeni publicznej można posłużyć się pewnym przybliżeniem. Przyjmując łączną wartość projektów na 4,5 mld złotych można założyć, że ok. 30% tej kwoty stanowią koszty związane z przygotowaniem, realizacją i bieżącą obsługą projektów – na bezpośrednie inwestycje w sprzęt i oprogramowanie pozostaje więc 3 mld złotych. Szacunkowy

²⁹¹ Prace nad jednorodną architekturą korporacyjną państwa wznowiono w Ministerstwie Administracji i Cyfryzacji pod koniec 2013 r. czyli w momencie, w którym większość z opisanych powyżej projektów powinna być zakończona (przyp. P.A. Nowak).

²⁹² Formalnie w zarządzaniu projektowym zasada złotego trójkąta mówi, że „zmiana któregokolwiek parametru: kosztów, czasu, zakresu bądź wymagań jakościowych powoduje jednoczesną zmianę pozostałych czynników adekwatnie. Zatem każda decyzja projektowa ma swoje ściśle określone konsekwencje, a dobrze zdefiniowany projekt wyznacza z góry ustalony próg tolerancji poszczególnych parametrów projektu, przy którym projekt jest dalej realizowany. Przekroczenie tego progu tolerancji skutkuje podjęciem decyzji o zamknięciu danego przedsięwzięcia (patrz: Opracowania, Studia, Materiały CPI MSWiA, Zeszyt 1B/20011, wydawca CPI MSWiA, Warszawa 2011, s. 11). Jednak w inwestycjach publicznych problem rezygnacji z realizacji projektu jest wyjątkowo skomplikowany ponieważ, zwłaszcza przy rezygnacji z projektów na które zostały już poniesione jakieś nakłady, dotyka odpowiedzialności karnej za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (przyp. P.A. Nowak).

roczny koszt utrzymania tak różnorodnej infrastruktury IT zakładany przy tworzeniu analizy NPV²⁹³ dla tego typu projektów to 10%, czyli 300 mln złotych bez uwzględnienia osobowych kosztów obsługi. Dla projektów realizowanych w oparciu o architekturę korporacyjną koszty utrzymania i obsługi technicznej spadają o 30 do 40%. Oznacza to, że możliwe nieuzasadnione wydatki budżetu państwa z powodu przyjętego rozproszonego sposobu realizacji projektów IT na szczeblu centralnym wynoszą od 90 do 120 mln złotych rocznie (minimum przez 5 lat okresu zachowania trwałości projektu). Do tego należy doliczyć koszty potencjalnych zwrotów dofinansowania z tytułu przekroczenia terminów realizacji projektów, podwójnego finansowania, korekt nałożonych z tytułu nieprawidłowości przy realizowaniu zamówień publicznych itp.

3.3 Analiza inwestycji regionalnych. Różnice i podobieństwa w poziomie rozwoju społeczeństwa informacyjnego w województwach

W większości urzędów marszałkowskich istnieją specjalistyczne komórki organizacyjne odpowiedzialne za budowę społeczeństwa informacyjnego. Jednak ze względu na różnorodną strukturę wewnętrzną urzędów, miejsce i waga społeczeństwa informacyjnego jest w każdym z regionów inna. Obrazuje to załącznik 6 opracowany na podstawie regulaminów organizacyjnych urzędów marszałkowskich.

W związku z brakiem łącznych danych dotyczących budowy społeczeństwa informacyjnego na poziomie polskich województw o udzielenie informacji zwrócono się do osób odpowiedzialnych za budowę społeczeństwa informacyjnego w poszczególnych regionach. W tym celu wypełniły one ankietę Budowa społeczeństwa informacyjnego w regionach – projekty własne województw (załącznik 7).

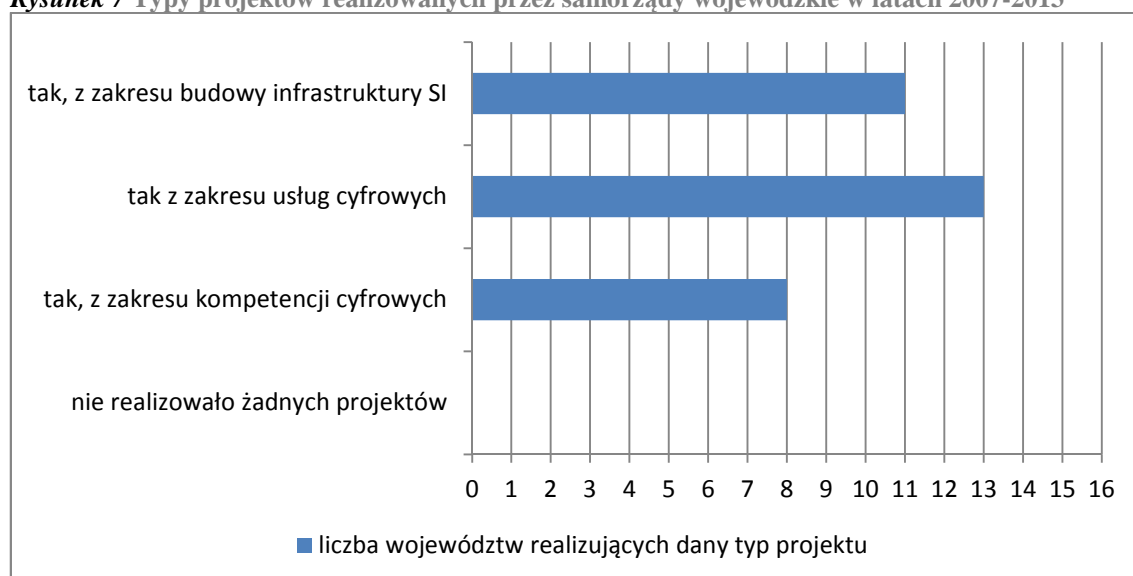
Odpowiedź przekazało 13 z 16 województw. Brak odpowiedzi z województw kujawsko-pomorskiego, zachodniopomorskiego spowodowany był m.in. trwającą w czasie prowadzenia badania reorganizacją w urzędach marszałkowskich i zmianami personalnymi. W Urzędzie Marszałkowskim Województwa Wielkopolskiego nie ma jednej osoby odpowiedzialnej za całość zagadnień związanych z budową społeczeństwa informacyjnego lub posiadającej kompletną wiedzę w tym zakresie zaś zadania w zakresie budowy społeczeństwa informacyjnego realizuje na podstawie zapisów ogólnych Biuro Obsługi Funduszy.

²⁹³ Wartość bieżąca netto od angielskiego Net Present Value.

Z ankietowanych województw 9 (69% tych, które wzięły udział w badaniu) posiada osobną strategię sektorową dla społeczeństwa informacyjnego (lub dokument równoważny), w przypadku 2 województw (23%) jest to element ogólnej strategii rozwoju regionu, zaś jedno województwo nie posiada takiego dokumentu.

W perspektywie finansowej 2007-2013 samorzady regionalne realizowały projekty z zakresu budowy infrastruktury, eUsług oraz tworzenia kompetencji cyfrowych. Wszystkie badane województwa realizowały projekty z zakresu eUsług, najmniej województw (65%) realizowało projekty skierowane na podniesienie kompetencji cyfrowych mieszkańców.

Rysunek 7 Typy projektów realizowanych przez samorzady wojewódzkie w latach 2007-2013

Źródło: badanie własne

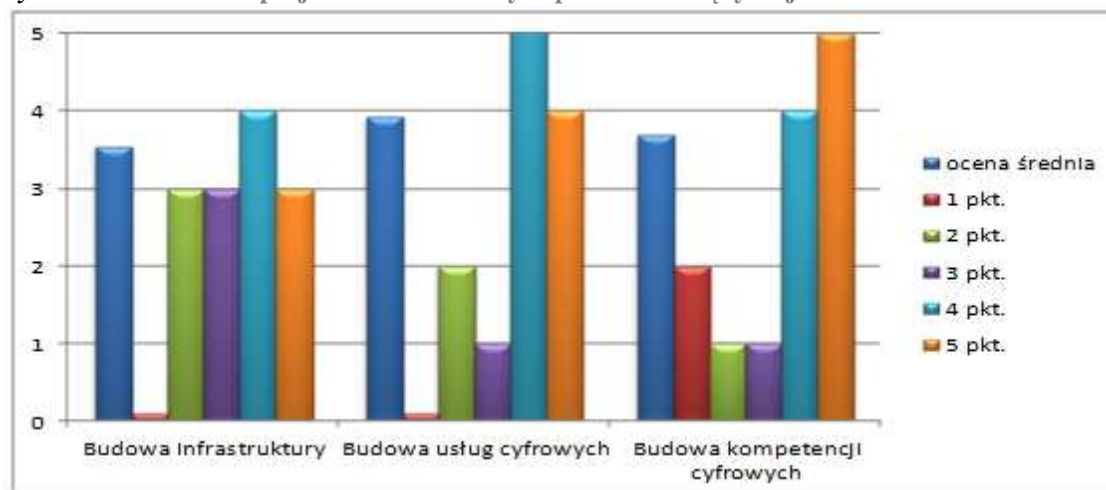
Jedenaście z badanych samorządów (85%) realizowało projekty z zakresu e-administracji, sześć (46%) z zakresu e-zdrowia, dziewięć (69%) z zakresu e-edukacji, dwa (15%) z zakresu kultury, pięć (38%) z zakresu turystyki, dwanaście (92%) z zakresu GIS, dziesięć (77%) z zakresu budowy sieci szerokopasmowych. Lista ta wyczerpuje obszary tematyczne projektów realizowanych przez badane samorzady regionalne. Żadne województwo nie wskazało projektów w innych obszarach niż wymienione (lista projektów realizowanych przez samorzady wojewódzkie została przedstawiona w rozdziale 2.2).

Na pytanie o priorytetowy obszar interwencji, który zdaniem oceniających ma największy wpływ na budowę społeczeństwa informacyjnego w polskich regionach pięciu szefów społeczeństwa informacyjnego (38%) wskazało infrastrukturę, pięciu (38%) e-usługi, zaś trzech (23%) kompetencje cyfrowe.

Niestety badanie wykazało brak wymiany doświadczeń i ścisłej współpracy pomiędzy województwami w zakresie budowy społeczeństwa informacyjnego – tylko trzy województwa wskazały, że realizowały projekty we współpracy z innymi województwami.

Interesujący jest rozkład samooceny projektów realizowanych przez poszczególne województwa

Rysunek 8 Samoocena projektów realizowanych przez samorzządy wojewódzkie w latach 2007-2013

Źródło: badanie własne

Najbardziej równomierny rozkład ocen otrzymały projekty z zakresu budowy infrastruktury społeczeństwa informacyjnego. Zaznaczyć należy, że w rozumieniu osób odpowiedzialnych za przygotowywanie i realizację projektów w poszczególnych województwach (zgodnie z tzw. branżowym slangiem) chodzi o projekty budowy regionalnych sieci teleinformatycznych. W tym wypadku równomierny rozkład ocen, może wynikać z w miarę zobiektywizowanej oceny zrealizowanych projektów. Osoby odpowiedzialne za ich przygotowanie i realizację mają pełną świadomość realizacji „programu obowiązkowego”. Oprócz rzeczywistej potrzeby realizacji tych projektów w grę wchodziły ambicje władz regionów oraz uwarunkowania prawne w zakresie realizacji infrastrukturalnych projektów liniowych. W teorii, o tym, że samorzządy wojewódzkie będą realizowały projekty szerokopasmowe wiadomo było już w latach 2006/2007, czyli w samym początku okresu programowania. Również w teorii, samorzządy miały doświadczenie w realizowaniu infrastrukturalnych inwestycji liniowych. Budowa dróg, inwestycje kanalizacyjno-sanitarne, inwestycje wodne (przeciwpowodziowe) od lat należały do zadań samorządów różnych szczebli, w tym samorządów wojewódzkich. W praktyce okazało się jednak, że inwestycje telekomunikacyjne to zupełnie nowe wyzwania: mocno zmonopolizowany rynek przez

„narodowego operatora”, czyli Telekomunikację Polską (Orange), brak precyzyjnych uregulowań prawnych w zakresie koniecznych dokumentów przygotowujących inwestycje (pozwolenie na budowę – jedno czy na każdy odcinek osobne, a może wystarczy zgłoszenie?), niepewność w zakresie sposobu wyłaniania projektanta, a następnie wykonawcy inwestycji (oczywiście w ramach zamówień publicznych, ale w jakim trybie: przetargu nieograniczonego czy ograniczonego, wykonania według wcześniej przygotowanego projektu, w trybie „zaprojektuj-wybuduj”, a może w trybie dostawy?). Dodatkowym utrudnieniem była konieczność notyfikowania w Komisji Europejskiej pomocy publicznej udzielanej w ramach interwencji publicznej na rynku telekomunikacyjnym, a w tym zakresie brak było samorządom jakiegokolwiek doświadczenia. Wszystko to powodowało, że do momentu wejścia w życie tzw. specustawy telekomunikacyjnej²⁹⁴ prace nad realizacją tych projektów we wszystkich województwach praktycznie nie posuwały się naprzód. Faktycznie dopiero od 2011 r. realizacja projektów nabrała zdecydowanego przyspieszenia, także dzięki ostrzeżeniom Komisji Europejskiej dla rządu polskiego, że niewykorzystanie środków pomocowych na budowę sieci telekomunikacyjnych będzie skutkowało zmniejszeniem puli środków pomocowych w kolejnej perspektywie finansowej. Administracja rządowa uruchomiła działania (na poziomie Ministerstwa Rozwoju Regionalnego oraz Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów) mające na celu usprawnienie przebiegu procesu notyfikacyjnego, a co za tym idzie przyspieszenie momentu fizycznego rozpoczęcia realizacji projektów. Niestety opóźnienie to skutkowało decyzjami samorządów podejmowanymi pod presją upływającego czasu. W efekcie każdy z samorządów realizuje swoje inwestycje szerokopasmowe w innym modelu organizacyjnym oraz innym zakresie - od sieci szkieletowej i dystrybucyjnej obejmującej wybrane powiaty budowanej w zakresie własnym (województwo łódzkie), do kompletnej sieci szkieletowo-dystrybucyjnej obejmującej wszystkie gminy, budowanej przez powołany w tym celu specjalistyczny podmiot (województwo wielkopolskie).

Dużo bardziej zdecydowana (bardziej krytyczna lub entuzjastyczna) jest samoocena projektów z zakresu e-usług oraz budowy kompetencji cyfrowych. Wśród przyczyn tego zjawiska wymienić należy bardziej autorski charakter projektów. W tych projektach osoby odpowiedzialne za budowę społeczeństwa informacyjnego w poszczególnych województwach mogły wykazać się dużo większą pomysłowością,

²⁹⁴ Ustawa z dnia 7 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych (Dz.U. z dn. 16 czerwca 2010, nr 106, poz. 675).

kreatywnością zarówno w wyborze celów jak i sposobie ich realizacji. Wśród projektów z tych dwóch obszarów panuje więc znaczna różnorodność zakresowa i organizacyjna. Mamy tu zarówno projekty realizowane wyłącznie przez samorząd województwa dla własnej administracji oraz mieszkańców (np. projekt „Lubuski eUrząd”), jak i projekty realizowane w partnerstwie z innymi jednostkami samorządu terytorialnego - np. realizowany przez UMWŁ wspólnie z 109 gminami i powiatami projekt Budowa zintegrowanego systemu eUsług publicznych Województwa Łódzkiego (Wrota Regionu Łódzkiego). Różnorodna jest też skala interwencji. Widać to wyraźnie w projektach dotyczących kompetencji cyfrowych – dwa przeciwstawne bieguny to realizowany przez województwo łódzkie projekt Kapitał Innowacji 2009. Kurs Trenerski z budżetem wynoszącym niecałe 100 tys. zł obejmujący rzeczywistym wsparciem kilkunastu pracowników Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego oraz realizowany przez województwo podlaskie projekt Podniesienie umiejętności osób pracujących - likwidacja luki kompetencyjnej w obszarze informatyki o budżecie prawie 10 mln zł obejmujący wsparciem kilka tysięcy osób.

Różnorodność projektowa wynika po części z różnego bazowego poziomu rozwoju społeczeństwa informacyjnego w poszczególnych województwach, różnych oczekiwań władz regionów oraz poziomu upolitycznienia przez nie decyzji projektowych. Nie bez znaczenia jest również poziom kompetencji oraz kreatywności osób odpowiedzialnych za budowę społeczeństwa informacyjnego w poszczególnych regionach. Według stanu na dzień 30 czerwca 2013 za budowę społeczeństwa informacyjnego w 16 województwach odpowiadało 20 osób. W trzech województwach: wielkopolskim, mazowieckim oraz kujawsko-pomorskim oprócz kierowników struktur organizacyjnych w Urzędach Marszałkowskich lub ich jednostkach podległych (Śląskie Centrum Społeczeństwa Informacyjnego) istniały podmioty zewnętrzne odpowiedzialne za realizację poszczególnych projektów: WSS (Wielkopolska Sieć Szerokopasmowa S.A.), KPSI (Kujawsko-Pomorska Sieć Informacyjna sp. z o.o.) oraz ARMSA (Agencja Rozwoju Mazowsza S.A.). W województwie łódzkim społeczeństwem informacyjnym zajmowały się dwie komórki organizacyjne Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego - Wydział Społeczeństwa Informacyjnego odpowiada za kreowanie i realizację projektów z zakresu budowy społeczeństwa informacyjnego z wyłączeniem

inwestycji związanych z geodezją, kartografią oraz GIS²⁹⁵, które realizowane są przez Departament Geodezji i Kartografii. W większości są to osoby stosunkowo młode (średnia wieku poniżej 40 lat), z doświadczeniem w pracy w administracji (średni staż pracy w administracji samorządowej ponad 7 lat). Zdecydowana większość posiada wykształcenie wyższe techniczne (głównie kierunki związane z informatyką). W województwie łódzkim i mazowieckim za część projektów odpowiadają geodeci wojewódzcy. Wyjątkiem są absolwenci kierunków humanistycznych (łódzkie – polityka społeczna), prawniczych (wielkopolskie) lub ekonomicznych (podlaskie). W związku z koniecznością rozwiązywania podobnych problemów oraz zwiększeniu siły opiniotwórczej przedstawicieli województw w kontaktach z administracją rządową został powołany uchwałą Zarządu Związku Województw RP z 27 października 2011 r. Zespół ds. Społeczeństwa Informacyjnego, stanowiący organ ekspercki Związku Województw RP w sprawach związanych z informatyzacją i społeczeństwem informacyjnym.

3.4 Zadania administracji publicznej w budowie społeczeństwa informacyjnego w Polsce

Za budowę społeczeństwa informacyjnego w Polsce odpowiada administracja publiczna. Ze względu na logikę i efektywność interwencji należy jednak wyraźnie rozgraniczyć zadania administracji centralnej (rządowej), od zadań samorządów (wojewódzkich, powiatowych i gminnych). Podział taki wynika nie tylko z ustawowej odpowiedzialności obydwu typów administracji publicznej, ale również z ich możliwości realizacyjnych. Przykładem może być uruchomienie procedury legislacyjnej. Przedstawiciele samorządu terytorialnego inicjatywę ustawodawczą muszą zgłosić jako projekt obywatelski co jest ścieżką zdecydowanie bardziej skomplikowaną niż „rządowy projekt ustawy”. Do podstawowych zadań administracji centralnej w zakresie budowy SI należy:

- opracowanie i wdrożenie krajowej strategii budowy społeczeństwa informacyjnego oraz jej koordynacja z dokumentami UE,
- przygotowanie otoczenia prawnego w Polsce, legislacja,

²⁹⁵ System Informacji Geograficznej (GIS, od ang. Geographic Information System) – system informatyczny służący do wprowadzania, gromadzenia, przetwarzania oraz wizualizacji danych geograficznych, którego jedną z funkcji jest wspomaganie procesu decyzyjnego.

- przygotowanie struktury logicznej i technicznej społeczeństwa informacyjnego w Polsce, opracowanie architektury korporacyjnej państwa,
- opracowanie i wdrożenie rejestrów centralnych, rejestrów referencyjnych oraz kryteriów interoperacyjności,
- przygotowanie i realizacja projektów z zakresu budowy SI o charakterze ogólnopolskim lub ponadregionalnym,
- monitoring i ewaluacja budowy społeczeństwa informacyjnego w Polsce.

W wypadku administracji samorządowej należy rozdzielić zadania samorządu regionalnego²⁹⁶ od zadań samorządu lokalnego. W artykule 14.1 ustawy o samorządzie województwa określona została szczegółowa lista zadań własnych samorządu województwa stanowiących „program obowiązkowy”. Do zadań tych zalicza się m.in. wspieranie edukacji publicznej, w tym szkolnictwa wyższego, promocję i ochronę zdrowia, wspieranie kultury i ochrony jej dóbr, modernizację terenów wiejskich, zagospodarowania przestrzennego, organizację transportu zbiorowego i dróg publicznych, ochronę praw konsumentów, przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizację lokalnego rynku pracy oraz działalność w zakresie telekomunikacji. Z punktu widzenia budowy społeczeństwa informacyjnego w regionach kluczowe znaczenie miało uchwalenie „specustawy telekomunikacyjnej”²⁹⁷. Dopiero od momentu wejścia w życie tej ustawy samorzady mogą budować sieci telekomunikacyjne (zarówno o zasięgu regionalnym jak i lokalnym), co jest traktowane jako zadanie własne o charakterze użyteczności publicznej. Podstawowe zadania samorządu regionalnego w zakresie budowy SI obejmują:

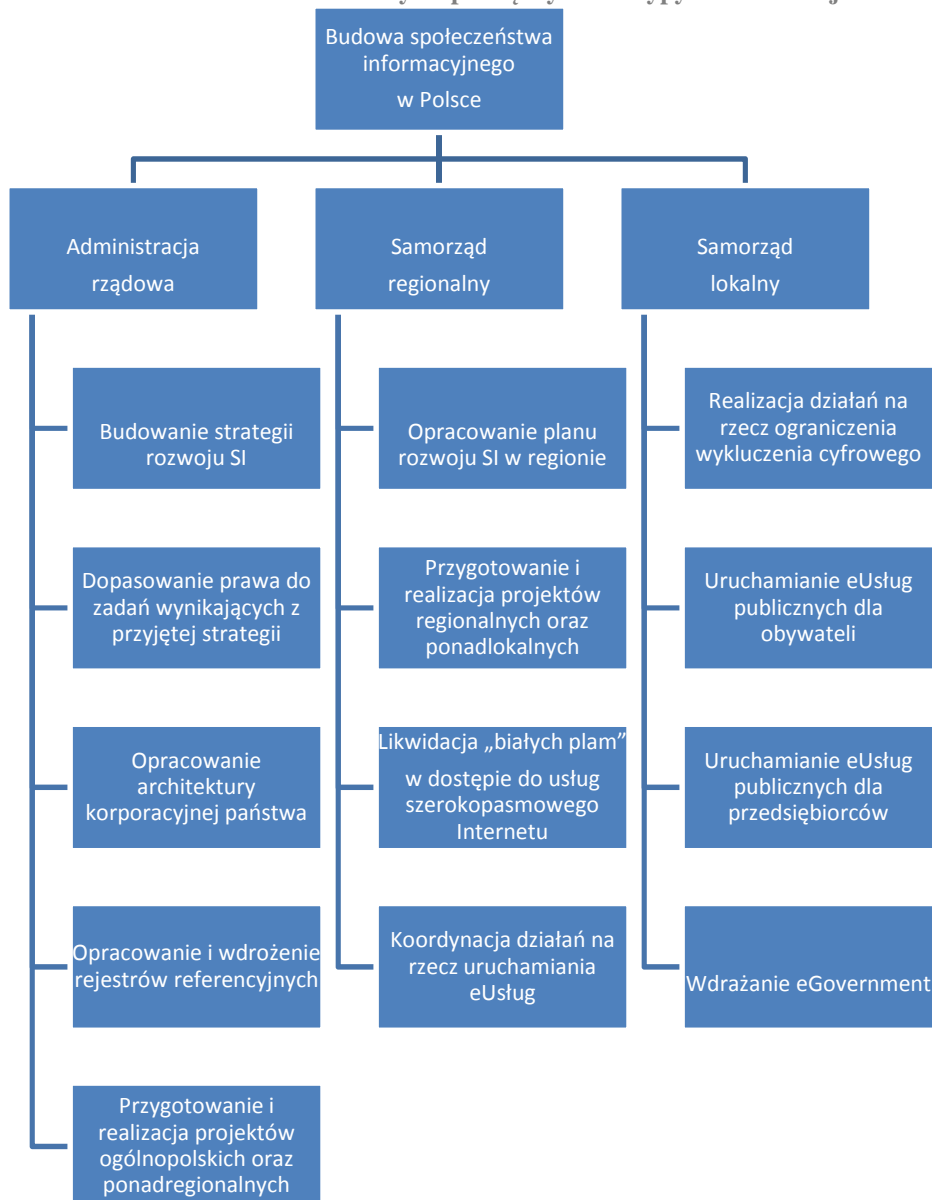
- opracowanie i wdrożenie regionalnego programu budowy społeczeństwa informacyjnego oraz jego koordynacja z dokumentami strategicznymi poziomu krajowego i europejskiego,
- opracowanie i wdrożenie regionalnych projektów z zakresu budowy SI,
- koordynację i pomoc w realizacji działań o charakterze regionalnym oraz subregionalnym na rzecz budowy SI,
- koordynację działań w zakresie uruchamiania eUsług publicznych,

²⁹⁶ Oprócz różnych zadań wynikających z ustaw ustrojowych poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego podstawowa różnica wynika z możliwości finansowych. Samorząd wojewódzki jest autorem i dysponentem środków zgromadzonych w Regionalnych Programach Operacyjnych (przyp. P.A. Nowak).

²⁹⁷ Ustawa z dnia 5 maja 2010 roku o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych (Dz.U. z dnia 7 maja 2010, nr 106, poz. 675).

- wsparcie potencjału gospodarczego regionu przez zapewnienie likwidacji „białych plam”²⁹⁸ w dostępie do usług szerokopasmowego Internetu,
- koordynację działań w zakresie włączenia cyfrowego mieszkańców,
- wspieranie działań na rzecz tworzenia e-government w województwie.

Rysunek 9 Podział zadań w zakresie budowy SI pomiędzy różne typy administracji

Źródło: opracowanie własne

Ze względu na umocowanie ustrojowe działania samorządu lokalnego muszą koncentrować się na:

²⁹⁸ Za „białą plamę” rozumieć należy obszar pozbawiony dostępu do usług szerokopasmowego Internetu i/lub obszar, na którym brak jest konkurencji w zakresie hurtowego świadczenia tego typu usług (przyp. P.A. Nowak)

- uruchamianiu lokalnych usług społeczeństwa informacyjnego w zakresie e-zdrowia, e-edukacji, e-kultury oraz e-administracji,
- działaniach na rzecz zmniejszenia skali zjawiska wykluczenia cyfrowego,
- wspieraniu konkurencyjności inwestycyjnej lokalnego rynku m.in. przez zapewnienie podmiotom gospodarczym dostępu do Internetu oraz e-usług.

Taki podział zadań ma istotny wpływ na ocenę działania na rzecz budowy społeczeństwa informacyjnego w polskiej administracji publicznej, a szczególnie administracji samorządowej. Efektywność działań realizowanych przez samorządy w równej mierze zależy bowiem od sposobu wdrażania poszczególnych projektów, co od stabilnego otoczenia prawnego oraz kryteriów interoperacyjności. Dodatkowym efektem takiej zależności jest opóźnienie rozpoczęcia realizacji projektów w perspektywie 2007-2013. Chociaż główne zasady podziału środków pomocowych były negocjowane z UE jeszcze przed 2007 r. to opóźnienia w powstaniu wytycznych krajowych oraz zasad interoperacyjności spowodowały, że prawdziwa realizacja projektów samorządowych rozpoczęła się w 2010 r. Oznacza to niestety, że z przyczyn formalnych duże projekty inwestycyjne z założenia musiały zakładać okres realizacji poza rok 2013. Chociaż z formalnego punktu widzenia nie jest to błąd, oznacza jednak skrócenie marginesu bezpieczeństwa i w wielu wypadkach realizację projektów, zwłaszcza w zakresie postępowań przetargowych, pod presją czasu.

Rozdział IV.

Budowa społeczeństwa informacyjnego w województwie łódzkim

Po wejściu w życie nowelizacji ustawy z 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa²⁹⁹ spowodowanej przyjęciem tzw. „specustawy telekomunikacyjnej”³⁰⁰ tworzenie warunków do powstawania oraz budowa społeczeństwa informacyjnego zostało zadaniem własnym samorządu wojewódzkiego. Jednak samorządy regionalne musiały działania z tego zakresu zaplanować znacznie wcześniej – już na etapie negocjowania Regionalnych Programów Operacyjnych na lata 2007-2013. Województwo łódzkie już w 2007 r., jako jedno z pierwszych w Polsce przyjęło dokumenty programowe dotyczące budowy SI. Oprócz *iŁódzkie 2013. Program rozwoju społeczeństwa informacyjnego w województwie łódzkim na lata 2007-2013*³⁰¹, powstał dokument *Strategia eZdrowia województwa Łódzkiego na lata 2007-2013*³⁰². Można więc uznać, że budowa społeczeństwa informacyjnego w województwie łódzkim była reprezentatywną dla realizacji tego zadania przez samorządy wojewódzkie.

4.1 Ocena potencjału gmin województwa łódzkiego dla budowy społeczeństwa informacyjnego

Wszystkie rozważania dotyczące budowy społeczeństwa informacyjnego przez samorządy wojewódzkie, w tym ocena działań realizowanych oraz planowanych muszą zacząć się od przygotowania opisu stanu wyjściowego. W tym celu należy przygotować jednolitą metodologię badawczą, która będzie w stanie opisać potencjał budowy rozwoju społeczeństwa informacyjnego poszczególnych województw na poziomie pojedynczych gmin. Konieczność badania potencjału e-rozwoju województwa przez samorząd regionalny wynika z zapisów ustawy o samorządzie województwa.

Celem opisanego badania było opracowanie metody pomiaru oraz sprawdzenie potencjału rozwoju społeczeństwa informacyjnego gmin województwa łódzkiego. Opracowana metodologia badawcza, w związku z brakiem środków na zlecenie badań

²⁹⁹ Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. z 2001 r., nr 142, poz. 1590).

³⁰⁰ Ustawa z dnia 7 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych (Dz.U. z 2010 r., nr 106, poz. 675).

³⁰¹ *iŁódzkie 2013. Program rozwoju społeczeństwa informacyjnego w województwie łódzkim na lata 2007-2013*, Wydawnictwo Województwo Łódzkie, Łódź 2007.

³⁰² *Strategia eZdrowia województwa Łódzkiego na lata 2007-2013*, Wydawnictwo Województwo Łódzkie, Łódź 2007.

firmom zewnętrznym³⁰³, zakłada w jak największym stopniu wykorzystanie ogólnie dostępnych danych. Wykorzystując wyniki badań GUS uzupełnione o badanie ankietowe (zwłaszcza w zakresie danych dotyczących potencjału administracyjnego poszczególnych gmin), stworzony zostanie przekrojowy obraz potencjału e-rozwoju gmin województwa łódzkiego. Na potrzeby badania punktem wyjścia była analiza wskaźników ilościowych i jakościowych rozwoju społeczeństwa informacyjnego w sektorze publicznym, indywidualnym (mieszkańców) oraz w sektorze przedsiębiorstw. W badaniu wykorzystano dostępne publicznie dane statystyczne (GUS, EUROSTAT, *Diagnoza Społeczna 2011*) oraz wyniki badań własnych. Istotnym założeniem analizy jest uzyskanie jak najbardziej szczegółowego rozkładu przestrzennego poszczególnych wskaźników.

Jednym z głównych problemów analizy wskaźników społeczeństwa informacyjnego na poziomie jednostek samorządu terytorialnego jest brak jednej, ogólnie przyjętej metodologii oraz zakresu badań, który pozwoliłby na obiektywną ocenę potencjału poszczególnych jednostek i możliwość porównań pomiędzy nimi. „Pomimo licznych prób, prace nad stworzeniem zbioru wskaźników opisujących SI nie przyniosły jak dotąd zadowalających rezultatów. Przeszkodą jest brak uzgodnień, jakie charakterystyki SI trzeba analizować i jakich wskaźników do tego celu używać. Istnieją trudności z pozyskaniem potrzebnych danych statystycznych, a w wypadku porównań międzynarodowych częściowa ich nieporównywalność”³⁰⁴. Jednocześnie pamiętać należy, że stały, dynamiczny rozwój IT generuje konieczność monitorowania coraz to innych aspektów problematyki SI. Pojawia się więc potrzeba powstania narzędzi pozwalających badać i mierzyć nowo powstające usługi i produkty informacyjne oraz ich otoczenie. Ponieważ mamy do czynienia z jednostkami sektora finansów publicznych uwzględnić należy problem efektywności złożonych badań statystycznych oraz kosztów pozyskania danych źródłowych.

Naturalnym działaniem byłoby prowadzenie badań zgodnie z metodologią przyjętą przez *EUROSTAT*. Niestety działanie takie jest niemożliwe ze względu na sposób zbierania danych przez wykonawcę badań (GUS agreguje dane w oparciu o podział na regiony, których na terenie Polski jest 6 – obejmują po 2 lub 3 województwa).

³⁰³ koszt samodzielnego przeprowadzenia badań ankietowych to koszt ok. 400 znaczków pocztowych oraz koszt pracy urzędników. Przy zleceniu badania podmiotowi zewnętrznemu, jak wynika z przeprowadzonego badania rynku, minimalna wartość zamówienia to 35.000 zł (przyp. P.A. Nowak).

³⁰⁴ Goliński M., *Społeczeństwo informacyjne – często (nie) zadawane pytania*, [w:] „E-mentor” nr 2(9)/2005.

Przy próbie badania potencjału rozwoju społeczeństwa informacyjnego na poziomie gmin w poszczególnych województwach cała praca koncepcyjna badania spada na urząd marszałkowski. Z punktu widzenia jednostki samorządu terytorialnego jest to o tyle istotne, że zlecenie takich badań, przy braku kompetencji metodologicznych i badawczych po stronie urzędów, zazwyczaj związane jest z przeniesieniem obowiązku stworzenia założeń badawczych na wykonawcę usługi. Działanie takie zawsze jednak będzie budziło wątpliwości w zakresie obiektywności, efektywności oraz skuteczności zleconych badań, jednak ustawa o samorządzie wojewódzkim³⁰⁵ narzuca obowiązek monitoringu rozwoju społeczno-gospodarczego województw, w tym rozwoju społeczeństwa informacyjnego.

Podstawowym założeniem jakie przyjęte zostało przy tworzeniu proponowanej metodologii badawczej, było oparcie poszczególnych wskaźników w możliwie najszerszym zakresie o ogólnie dostępne dane. Bezценne w tym zakresie okazało się *Statystyczne Vademecum Samorządowca 2011*³⁰⁶ – coroczny raport publikowany przez Urząd Statystyczny w Łodzi uzupełniony o wyniki badań własnych.

Przy wyborze wskaźników do badania należało odpowiedzieć na pytanie jakie elementy życia społecznego i gospodarczego wskazują na duże możliwości (potencjał) danej gminy w zakresie budowy społeczeństwa informacyjnego. Wybrane zostały cztery autorskie grupy wskaźników przedstawione poniżej.

Potencjał administracyjny gminy opisuje grupa wskaźników świadczących o przygotowaniu lokalnej administracji do funkcjonowania w społeczeństwie informacyjnym i świadczenia eUsług publicznych. Odpowiada na pytania:

1. jakie kompetencje ma administracja lokalna w zakresie budowy społeczeństwa informacyjnego?,
2. czy zwerbalizowała potrzebę budowy takiego społeczeństwa?,
3. czy podjęła działania na rzecz budowy e-administracji?
4. czy umożliwiła mieszkańcom korzystanie z e-usług publicznych?

Tak rozumiany potencjał administracyjny opisują następujące wskaźniki proste³⁰⁷:

³⁰⁵ Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U z 2001, nr 142, poz.1590)

³⁰⁶ http://www.stat.gov.pl/lodz/69_632_PLK_HTML.htm (2012.12.12)

³⁰⁷ W celu uzyskania jednolitego sposobu porównania poszczególnych wskaźników prostych we wszystkich wskaźnikach potencjału, zostały one przeliczone na jednorodne miary punktowe od 1 do 4. Wartość poszczególnych wskaźników potencjału obliczono jako sumę składających się na nie wskaźników prostych (przyp. P.A. Nowak).

Tabela 5 Wskaźniki proste wykorzystane do określenia potencjału administracyjnego gmin województwa łódzkiego dla budowy społeczeństwa informacyjnego.

Nazwa wskaźnika	Charakter wskaźnika	Źródło danych
liczba osób z wyższym wykształceniem/zatrudnionych ogółem w jst (jednostce samorządu terytorialnego)	stymulanta	badania własne
liczba osób zajmujących się pozyskiwaniem środków z UE/zatrudnionych ogółem w jst	stymulanta	badania własne
liczba stanowisk komputerowych/liczba zatrudnionych ogółem	stymulanta	badania własne
liczba stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu/stanowiska komputerowe ogółem w urzędzie	stymulanta	badania własne
wykorzystywanie w pracy urzędu Systemu Elektronicznego Obiegu Dokumentów (SEOD)	nominanta	badania własne
Elektroniczna Skrzynka Podawcza (ESP)	nominanta	badania własne
liczba świadczonych e-usług publicznych	stymulanta	badania własne
posiadanie własnego dział IT w urzędzie	nominanta	badania własne
liczba realizowanych projektów IT (Strategia rozwoju, GIS, projekty innowacyjne, projekty związane z informatyzacją urzędu).	stymulanta	badania własne

Źródło: opracowanie własne

Potencjał społeczny określa grupa wskaźników opisujących potencjał społeczności lokalnej (gminnej) do budowy społeczeństwa informacyjnego. Odpowiada na pytanie jakie są wewnętrzne uwarunkowania rozwoju społeczności lokalnej dla budowy społeczeństwa informacyjnego. Na wskaźnik potencjału społecznego składają się następujące wskaźniki proste:

Tabela 6 Wskaźniki proste wykorzystane do określenia potencjału społecznego gmin województwa łódzkiego dla budowy społeczeństwa informacyjnego.

Nazwa wskaźnika	Charakter wskaźnika	Źródło danych
liczba osób w wieku produkcyjnym/liczba mieszkańców ogółem	stymulanta	statystyka publiczna
liczba osób w wieku produkcyjnym/liczba mieszkańców ogółem	stymulanta	statystyka publiczna
liczba punktów publicznego dostępu do Internetu na terenie gminy	stymulanta	statystyka publiczna
wydatki gminy na mieszkańca/średniej w województwie	stymulanta	statystyka publiczna
środki pozyskane z UE/liczba mieszkańców gminy	stymulanta	statystyka publiczna
liczba bibliotek publicznych i ich filii w gminie	stymulanta	statystyka publiczna
liczba czytelników/liczba mieszkańców gminy	stymulanta	statystyka publiczna
przyrost naturalny w gminie	stymulanta	statystyka publiczna
poziom migracji w gminie	destymulanta	statystyka publiczna

Źródło: opracowanie własne

Potencjał edukacyjny określa grupa wskaźników opisujących szanse rozwojowe dzieci i młodzieży zamieszkałej w gminie wynikające z dostępu do nowoczesnej edukacji. Na wskaźnik potencjału edukacyjnego składają się następujące wskaźniki proste:

Tabela 7 Wskaźniki proste wykorzystane do określenia potencjału edukacyjnego gmin województwa łódzkiego dla budowy społeczeństwa informacyjnego.

Nazwa wskaźnika	Charakter wskaźnika	Źródło danych
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym/mieszkańców ogółem	stymulanta	statystyka publiczna
liczba uczniów II poziomu edukacji/liczba szkół podstawowych	stymulanta	statystyka publiczna
liczba uczniów SP przypadająca na komputer z dostępem do Internetu	destymulanta	statystyka publiczna
liczba uczniów III poziomu edukacji/liczba gimnazjów	stymulanta	statystyka publiczna
liczba uczniów gimnazjum przypadająca na komputer z dostępem do Internetu	destymulanta	statystyka publiczna
udział szkół w projektach edukacyjnych (usługi, wyposażenie, szkolenia)	stymulanta	statystyka publiczna

Źródło: opracowanie własne

Potencjał gospodarczy opisuje grupa wskaźników określająca aktywność gospodarczą firm i mieszkańców gminy, możliwości tworzenia e-biznesu oraz efektywność prowadzonej działalności gospodarczej. Potencjał gospodarczy gminy dla budowy społeczeństwa informacyjnego obrazują następujące wskaźniki proste:

Tabela 8 Wskaźniki proste wykorzystane do określenia potencjału gospodarczego gmin województwa łódzkiego dla budowy społeczeństwa informacyjnego.

Nazwa wskaźnika	Charakter wskaźnika	Źródło danych
liczba podmiotów gospodarki narodowej na 10000 mieszkańców	stymulanta	statystyka publiczna
liczba działających podmiotów jednoosobowej działalności gospodarczej na 10000 mieszkańców	stymulanta	statystyka publiczna
podmioty zarejestrowane w rejestrze REGON w podziale na sektory (przemysłowy, budowlany, usługowy)	stymulanta	statystyka publiczna
dostęp do Internetu o przepustowości powyżej 512 kbps	stymulanta	statystyka publiczna/ Urząd Komunikacji Elektronicznej ³⁰⁸
dostęp do Internetu o przepustowości powyżej 2Mbps	stymulanta	statystyka publiczna/ Urząd Komunikacji Elektronicznej
dostęp do hurtowych usług Internetu szerokopasmowego	stymulanta	statystyka publiczna/ Urząd Komunikacji Elektronicznej
stopa bezrobocia w gminie	destymulanta	statystyka publiczna
udział dochodów od osób fizycznych i prawnych w całkowitych dochodach gminy	stymulanta	statystyka publiczna

Źródło: opracowanie własne

Wskaźniki proste do zbadania potencjału administracyjnego pochodzą z badań własnych przeprowadzonych w październiku 2012 r. Badaniem objęte zostały wszystkie gminy województwa łódzkiego (177 gmin).

³⁰⁸ Dane dotyczące dostępu do Internetu są rejestrowane przez GUS. Ponieważ jest to rynek usług bardzo dynamiczny należy kontrolować aktualność tych danych np. z corocznym raportem Urzędu Komunikacji Elektronicznej o poziomie dostępu do usług szerokopasmowego Internetu (przyp. P.A. Nowak).

Kwestionariusz ankiety zawierał ponad 40 pytań dotyczących stopnia przygotowania gmin województwa łódzkiego do wdrażania usług e-administracji. Większość pytań była pytaniami zamkniętymi (oprócz 5 pytań o opinię). W przeprowadzonym badaniu znalazły się m.in. wszystkie pytania dotyczące potencjału administracyjnego. Zwrot ankiet w badaniu wyniósł 90%. Dla gmin, które nie wypełniły ankiety przyjęto wartość potencjału administracyjnego jako średnią uzyskaną przez pozostałe gminy z danego powiatu. Pozostałe wskaźniki użyte do określenia potencjału społecznego, edukacyjnego oraz gospodarczego pochodzą z opracowania *Statystyczne Vademecum Samorządowca 2012*³⁰⁹.

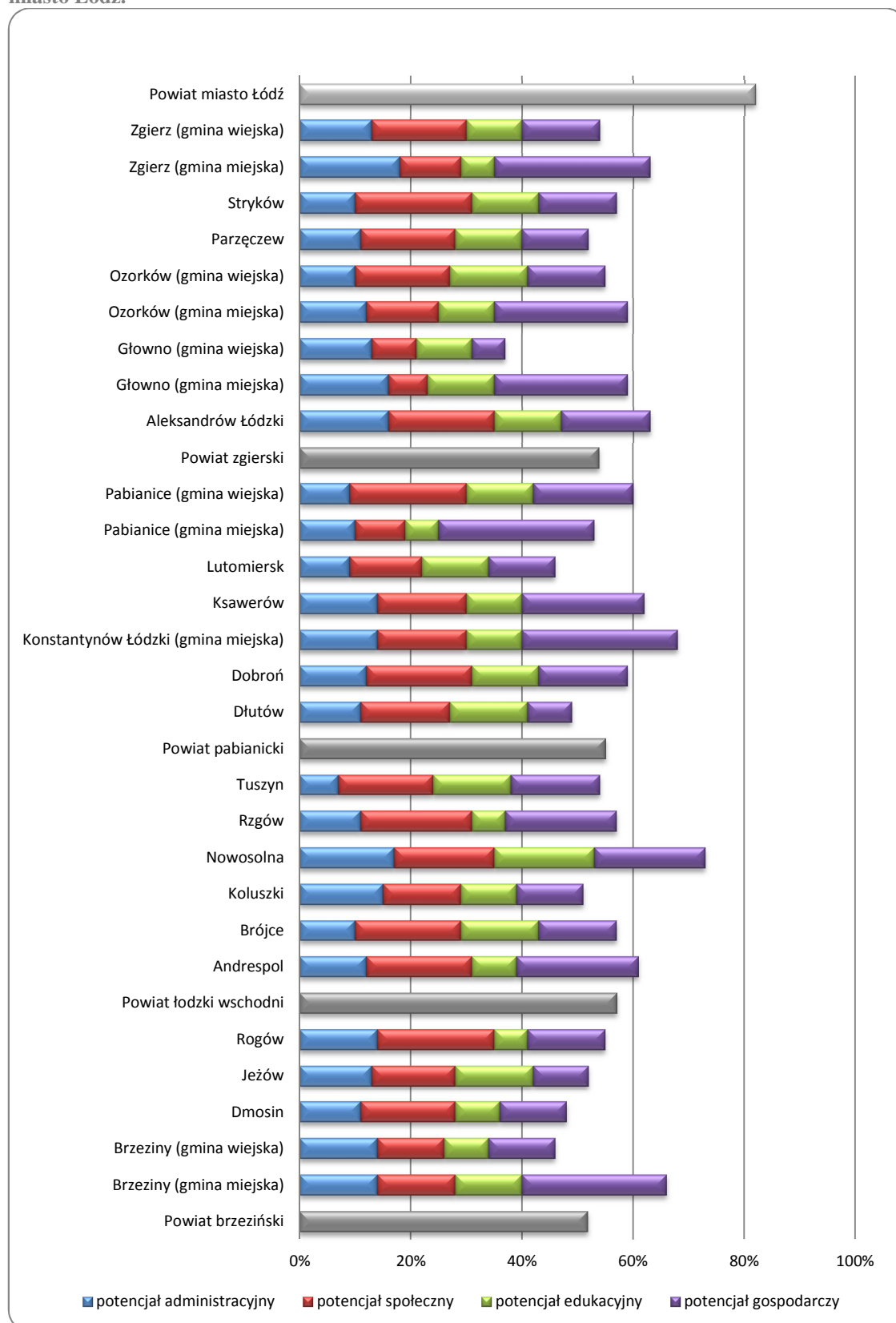
Zakres danych oraz ilość badanych podmiotów uniemożliwia łączną prezentację zagregowanych wyników, w związku z tym są one prezentowane w podziale na podregiony, zgodnie z podziałem przyjętym przez GUS:

- podregion łódzki obejmujący powiaty: zgierski, pabianicki, brzeziński, łódzki wschodni – prezentowany wspólnie z podregionem m. Łódź,
- podregion piotrkowski obejmujący powiaty: bełchatowski, opoczyński, radomszczański, tomaszowski, piotrkowski ziemski oraz piotrkowski grodzki,
- podregion sieradzki obejmujący powiaty: sieradzki, zduńskowolski, łaski, wieluński, wieruszowski, poddębicki,
- podregion skierniewicki obejmujący powiaty: skierniewicki ziemski, skierniewicki grodzki, rawski, kutnowski i łęczycki.

Na poniższych wykresach średni poziom potencjału e-rozwoju powiatów, w tym miast na prawach powiatu – oznaczony kolorem szarym, przedstawiony jest łącznie bez podziału na potencjał administracyjny, społeczny, edukacyjny i gospodarczy ponieważ z punktu widzenia badań potencjału eRozwoju gmin województwa łódzkiego pozostaje on na marginesie zainteresowań. Posłużyć może jednak do testowego porównania wskaźnika użytego w 2006 r. przez Stowarzyszenie Miasta w Internecie z badaniami własnymi. Porównanie takie pokaże, czy przyjęta metodologia może zostać uznana za skuteczną oraz czy pojawiły się istotne zmiany potencjału eRozwoju poszczególnych powiatów.

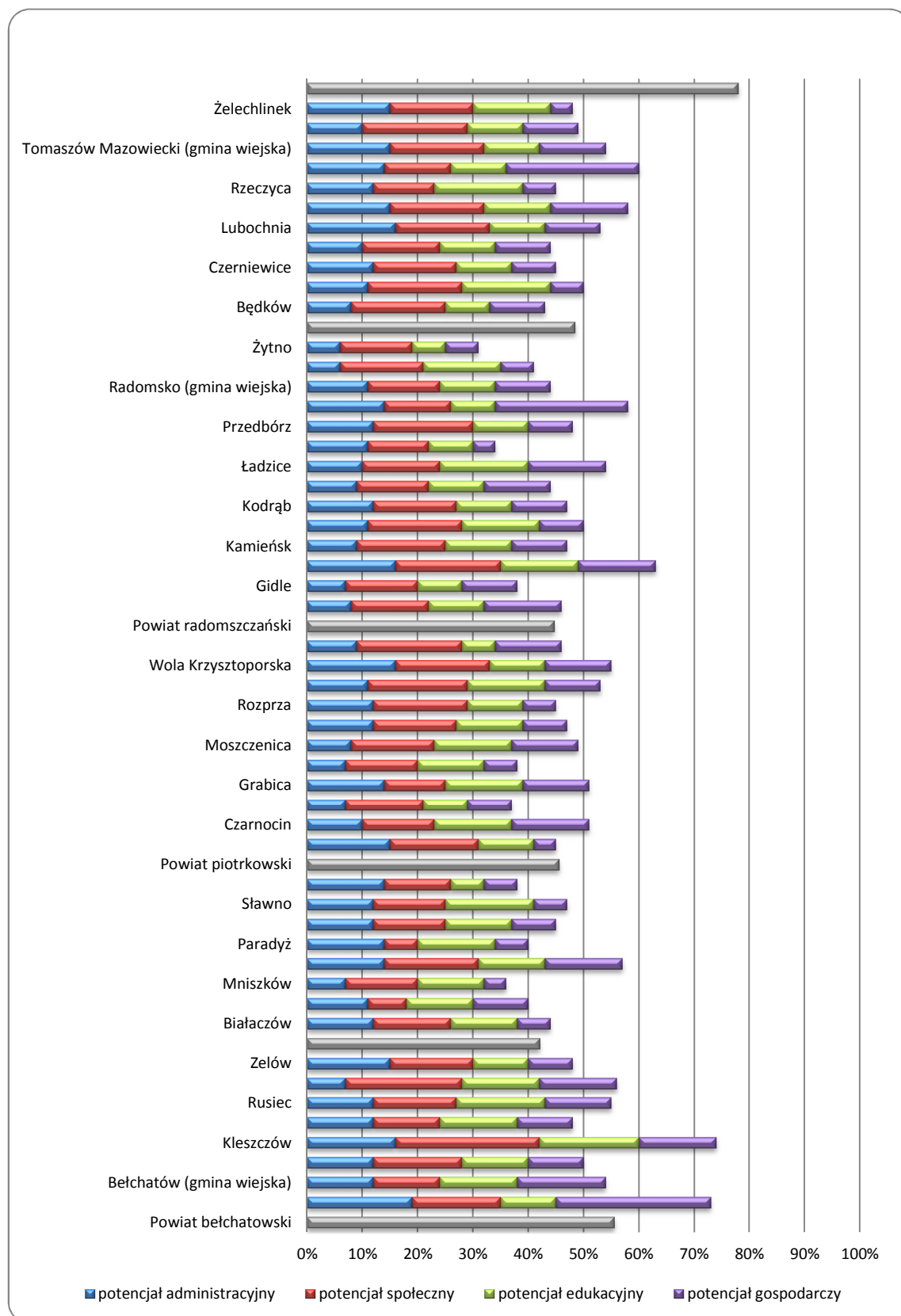
³⁰⁹ http://www.stat.gov.pl/lodz/69_632_PLK_HTML.htm (17.04.2013)

Rysunek 10 Skumulowany poziom grup wskaźników potencjału rozwoju społeczeństwa informacyjnego w poszczególnych gminach województwa łódzkiego – podregion łódzki + podregion miasto Łódź.

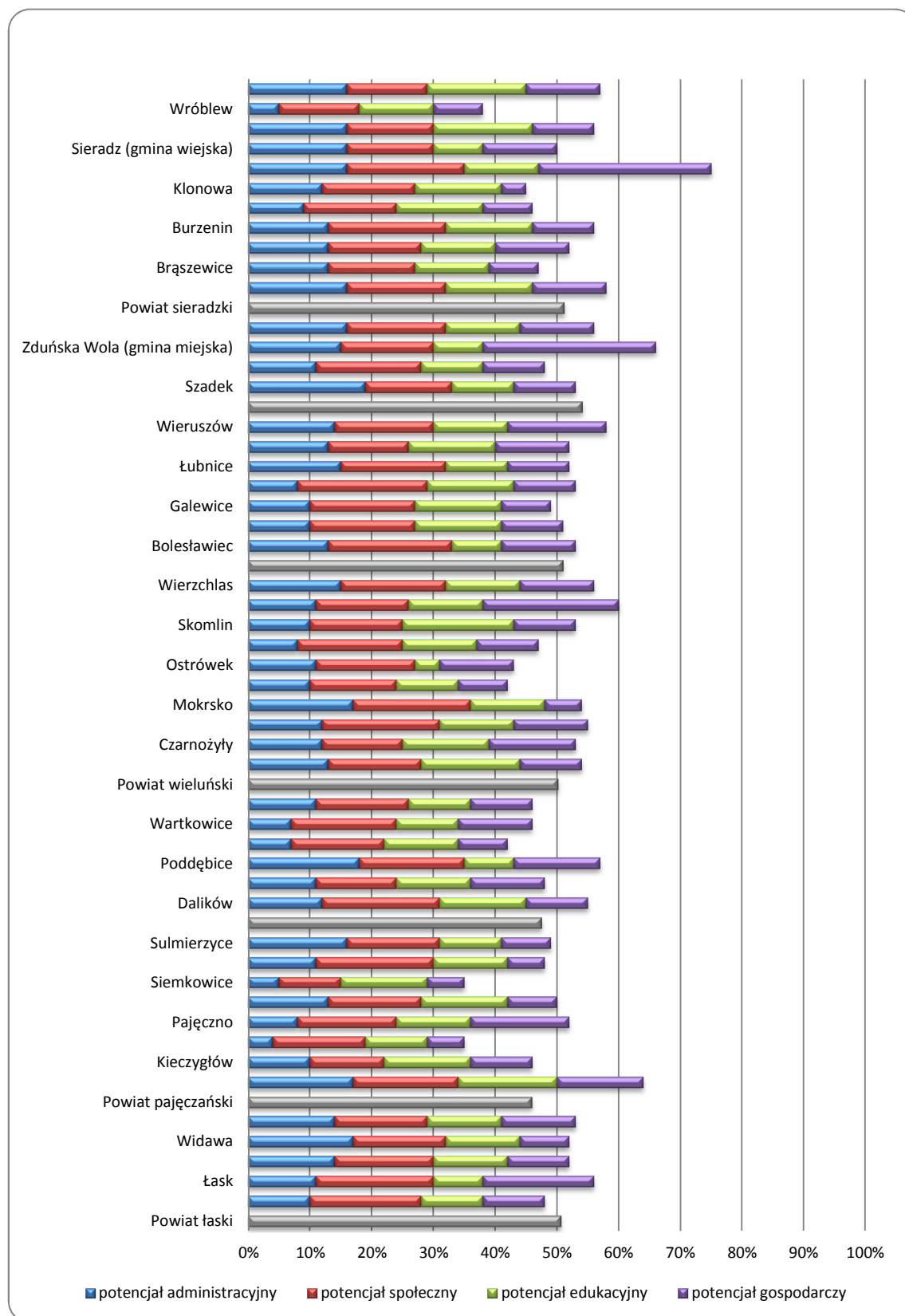
Źródło: opracowanie własne

Rysunek 11 Skumulowany poziom wskaźników potencjału rozwoju społeczeństwa informacyjnego w poszczególnych gminach województwa łódzkiego – podregion piotrkowski

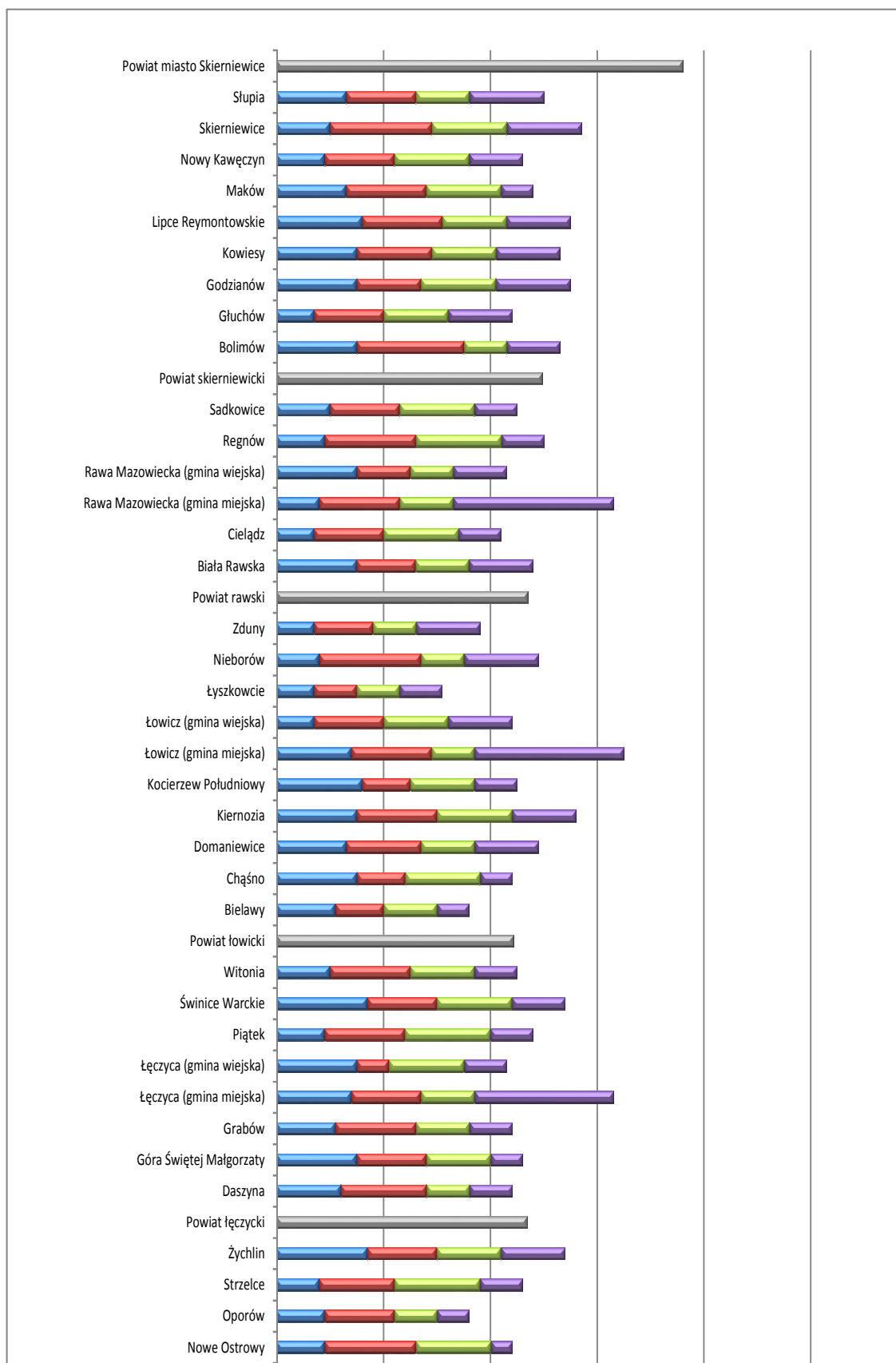
Źródło: opracowanie własne

Rysunek 12 Skumulowany poziom wskaźników potencjału rozwoju społeczeństwa informacyjnego w poszczególnych gminach województwa łódzkiego – podregion sieradzki

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 13 Skumulowany poziom wskaźników potencjału rozwoju społeczeństwa informacyjnego w poszczególnych gminach województwa łódzkiego – podregion skierniewicki

Zródło: opracowanie własne

Powyższe wykresy obrazują skumulowane grupy wskaźników potencjału rozwoju społeczeństwa informacyjnego w poszczególnych gminach województwa łódzkiego. Wskaźnik potencjału rozwoju społeczeństwa informacyjnego dla poszczególnych gmin został obliczony według następującego wzoru:

$$W_p = ((W_a + W_s + W_e + W_g) / (W_{a_max} + W_{s_max} + W_{e_max} + W_{g_max})) \times 100\%$$

gdzie:

W_p – wartość wskaźnika potencjału rozwoju społeczeństwa informacyjnego wyrażona w procentach,

W_a – wartość punktowa wskaźnika potencjału administracyjnego,

W_s – wartość punktowa wskaźnika potencjału społecznego,

W_e – wartość punktowa wskaźnika potencjału edukacyjnego,

W_g – wartość punktowa wskaźnika potencjału gospodarczego,

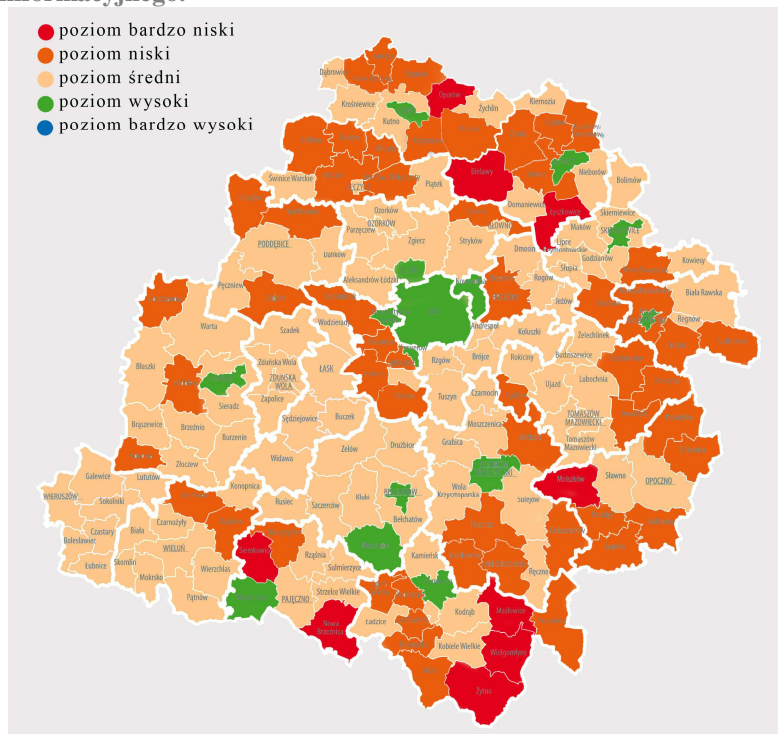
W_{a_max} – maksymalna wartość wskaźnika potencjału administracyjnego,

W_{s_max} – maksymalna wartość wskaźnika potencjału społecznego,

W_{e_max} – maksymalna wartość wskaźnika potencjału edukacyjnego,

W_{g_max} – maksymalna wartość wskaźnika potencjału gospodarczego.

Rysunek 14 Rozkład terytorialny wartości potencjału gmin województwa łódzkiego dla budowy społeczeństwa informacyjnego.

Źródło: opracowanie własne

Ponieważ maksymalna wartość obliczonego wskaźnika potencjału może wynieść 100%, przyjęto, że:

- bardzo niski wskaźnik potencjału $\leq 35\%$,
- niski wskaźnik potencjału $\leq 45\%$,
- średni wskaźnik potencjału $\leq 60\%$,
- wysoki wskaźnik potencjału $\leq 80\%$,
- bardzo wysoki wskaźnik potencjału $> 80\%$).

Przeprowadzone badanie wykazało, że w regionie łódzkim żadna z gmin nie osiągnęła bardzo wysokiego poziomu potencjału budowy społeczeństwa informacyjnego. Tylko 15 na 177 gmin z województwa łódzkiego (8,5%), w tym wszystkie miasta na prawach powiatu, osiągnęło wysoki poziom potencjału, 99 gmin (55,9%) poziom średni, 54 gminy (30,5%) osiągnęły wynik niski, a 9 (5,1%) bardzo niski.

Potencjał e-rozwoju powiatów województwa łódzkiego

Ostatnie badania potencjału rozwoju społeczeństwa informacyjnego obejmujące swoim zasięgiem wszystkie powiaty województwa łódzkiego, przeprowadziło w 2006 r. Stowarzyszenie Miasta w Internecie przy okazji opracowywania strategii sektorowej iŁódzkie 2013³¹⁰.

Rysunek 15 Potencjał rozwoju społeczeństwa informacyjnego dla powiatów województwa łódzkiego

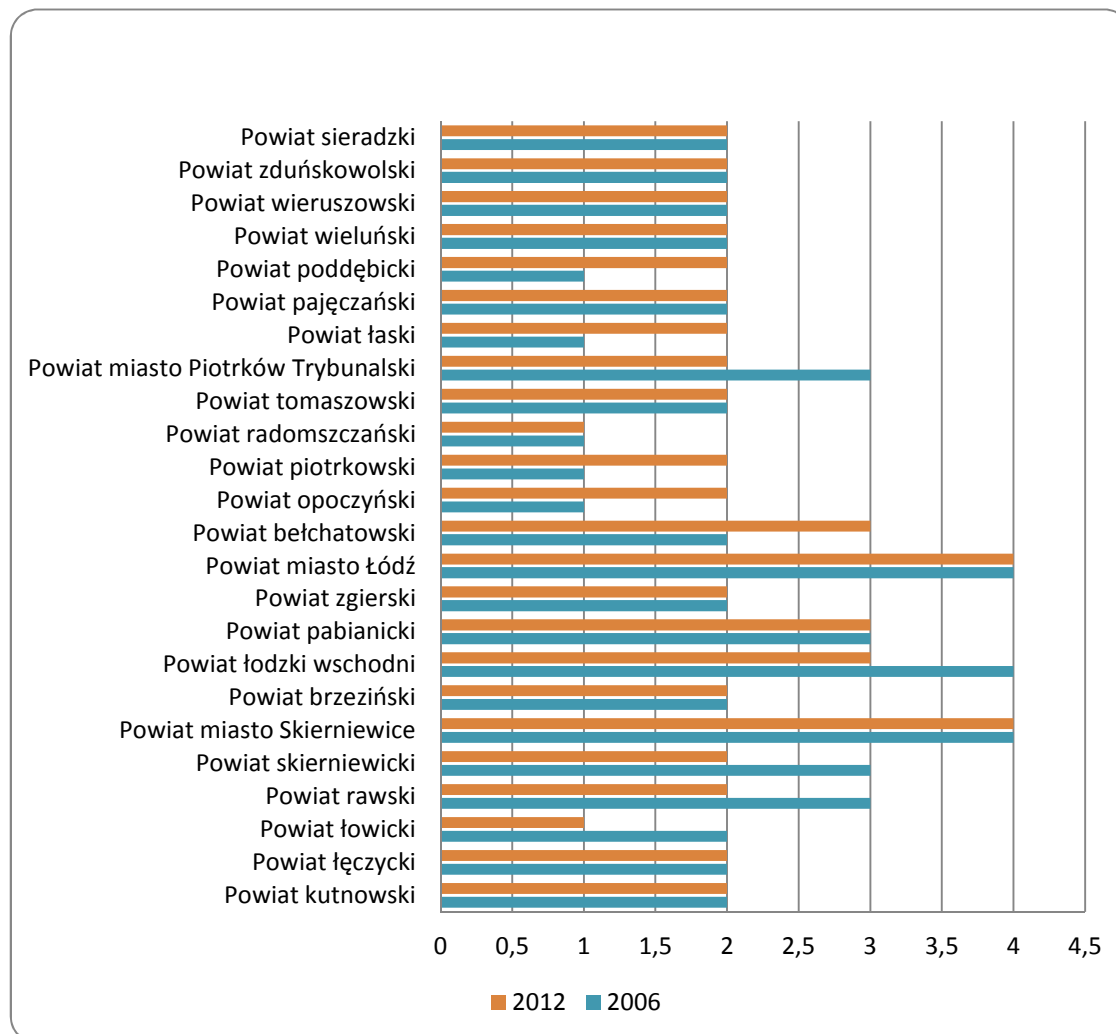
Źródło: iŁódzkie 2013. Program rozwoju społeczeństwa informacyjnego w województwie łódzkim na lata 2007-2013, Wydawnictwo Województwo Łódzkie, Łódź 2007

Warto więc porównać te wyniki z wynikami uzyskanymi przez powiaty w ramach bieżącego badania – liczonymi jako średni potencjał gmin z danego powiatu.

³¹⁰ iŁódzkie 2013. Program rozwoju społeczeństwa informacyjnego w województwie łódzkim na lata 2007-2013, Wydawnictwo Województwo Łódzkie, Łódź 2007.

W badaniach własnych (z 2012 roku), do określenia potencjału e-rozwoju powiatów województwa łódzkiego, przyjęto następujące założenie: bardzo niski potencjał (do 45%), niski potencjał (do 55%), średni potencjał (do 65%), wysoki potencjał (do 85%), bardzo wysoki potencjał (powyżej 85%). Rozkład wyników obrazuje poniższy

Rysunek 16 Porównanie potencjału e-rozwoju w roku 2006 i 2012 dla powiatów województwa łódzkiego

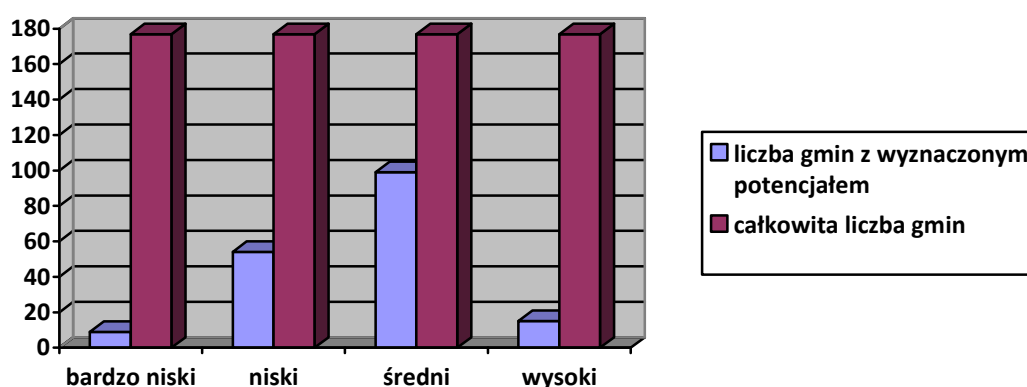
Źródło: badania własne

Jak widać z powyższego zestawienia arytmetyczna średnia wartość potencjału rozwoju społeczeństwa informacyjnego dla powiatów województwa łódzkiego, wyrażona w punktach przeliczeniowych pozostała bez zmian. Spadek wartości o jeden punkt przeliczeniowy odnotowały powiaty: Piotrków Trybunalski (powiat miejski), powiat łódzki wschodni, skierniewicki (ziemski), rawski oraz łowicki. Wzrost o jeden punkt przeliczeniowy odnotowały powiaty: poddębicki, łaski, piotrkowski (ziemski), opoczyński oraz bełchatowski. Po porównaniu wyników obydwu badań można uznać, że potencjał e-rozwoju oraz potencjał rozwoju społeczeństwa informacyjnego, pomimo

różnic semantycznych i metodologicznych przyjętych w opisanym badaniu oraz badaniu Stowarzyszenia Miasta w Internecie, oznacza ten sam potencjał.

Jeżeli za oczekiwany uznamy co najmniej średni potencjał budowy społeczeństwa informacyjnego to ponad 1/3 gmin regionu łódzkiego nie osiągnęła tego poziomu potencjału. Jednak dla intensywnej budowy społeczeństwa informacyjnego w warunkach gospodarki opartej o wiedzę należy uznać za pożądany minimum wysoki poziom potencjału budowy społeczeństwa informacyjnego – oznacza to, że ponad 90% gmin z regionu łódzkiego nie jest przygotowane do aktywnej budowy społeczeństwa informacyjnego.

Rysunek 17 Rozkład gmin o wyznaczonym poziomie potencjału dla budowy społeczeństwa informacyjnego do ogólnej liczby gmin w województwie łódzkim.

Źródło: opracowanie własne

W badaniach potencjału najłabiej wypadły gminy z podregionów o silnej dominancie przemysłu rolniczego (podregiony skierniewicki i piotrkowski). Największy wpływ na wysokość zagregowanego wyniku gmin ma stosunkowo niski potencjał gospodarczy i administracyjny tych gmin. Zdecydowanie lepiej wypadły gminy miejskie (a większość z nich znajduje się w podregionach łódzkim i sieradzkim). Na wynik tych gmin zdecydowany wpływ miały potencjał społeczny oraz gospodarczy. Co ciekawe, w przyjętych założeniach występuje wysoki poziom wskaźnika potencjału edukacyjnego w gminach wiejskich i miejsko-wiejskich. Przeprowadzona analiza wskazuje na zróżnicowany poziom potencjału e-rozwoju silnie skorelowany z układem przestrzennym województwa – odległością od dużych ośrodków miejskich, dostępnością komunikacyjną oraz dostępem do infrastruktury telekomunikacyjnej. Wskazuje to potencjalne kierunki interwencji samorządu regionalnego, których celem powinno być: zwiększenie potencjału administracyjnego gmin wiejskich poprzez realizowanie i rozbudowywanie regionalnych systemów e-Administracji, e-Usług

publicznych oraz wykorzystanie potencjału regionalnego projektu GIS. Kolejnym kluczowym kierunkiem powinno być wykorzystanie budowy potencjału edukacyjnego gmin wiejskich i miejsko-wiejskich do wzrostu potencjału społecznego i gospodarczego w tych gminach poprzez zwiększenie dostępu do nowoczesnej, wszechstronnej edukacji z wykorzystaniem technologii informacyjnych i komunikacyjnych (TIK), przygotowanie projektu o zasięgu regionalnym lub pomoc gminom o najniższym potencjale edukacyjnym w uzyskaniu pomocy w ramach programów krajowych (np. Cyfrowa Szkoła).

Realizacja powyższych rekomendacji musi opierać się na zmniejszeniu dysproporcji w dostępie do infrastruktury telekomunikacyjnej, w tym dostępu do usług szerokopasmowego Internetu (Uzupełnienie realizowanych przez Województwo Łódzkie projektów Łódzka Regionalna Sieć Teleinformatyczna I oraz Łódzka Regionalna Sieć Teleinformatyczna II o projekt dopełniający regionalną infrastrukturę szkieletową oraz projekt zapewniający infrastrukturę dystrybucyjną i dostępową).

Z przeprowadzonych badań oraz analizy ich wyników wynika, że przyjęta metodologia realizuje zakładane cele badawcze. Potwierdza to również wysoka korelacja uzyskanych wyników z wynikami badań przeprowadzonych w 2006 r. przez Stowarzyszenie Miasta w Internecie. Należy jednak stale kontrolować jakość przyjętej metodologii i jej wrażliwość na przypadkowe odchylenia przyjętych wskaźników prostych. W tym celu niezwykle istotne jest włączenie obowiązku corocznego prowadzenia takich badań i szczegółowej analizy ich wyników do zadań jednej z komórek organizacyjnych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego.

Zaproponowana metodologia badawcza jest rozwiązaniem autorskim. Wymaga sprawdzenia w kolejnych latach lub w innych województwach. Daje jednak szansę na wypracowanie prostego, a co najważniejsze skutecznego narzędzia do badania potencjału rozwoju społeczeństwa informacyjnego na poziomie gmin w polskich województwach.

4.2 i-Łódzkie 2013 – Program Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego w Województwie Łódzkim do roku 2013

Opracowany w grudniu 2006 r. przez zespół ekspertów Stowarzyszenia Miasta w Internecie dokument długo czekał na oficjalną prezentację. Zarząd Województwa Łódzkiego (ZWŁ) przyjął *i-Łódzkie 2013 – Program Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego Województwa Łódzkiego do roku 2013* dopiero 17 września 2007 r.

Na to opóźnienie znaczący wpływ miały wchodzące wówczas w życie zmiany w prawie, które porządkowały system dokumentów planistycznych. Pierwotna nazwa dokumentu Strategia Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2007-2013 budziła wątpliwości semantyczne i prawne. Dokument składa się z pięciu części.

- **Część pierwsza. Programowanie rozwoju społeczeństwa informacyjnego w województwie łódzkim na tle innych regionów** opisuje kontekst europejski i krajowy budowy społeczeństwa informacyjnego w województwach samorządowych. Przedstawia również kluczowe wytyczne oraz rekomendacje Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Regionalnej (organu Komisji Europejskiej) w zakresie opracowywania i wdrażania strategii regionalnych. Dokument podkreśla, że „programowanie rozwoju społeczeństwa informacyjnego w polskich regionach jest w Polsce zjawiskiem nowym i nie powiązaniem z wytworzonym dla tego celu instrumentarium badawczo-analitycznym. Powstające strategie są na ogół dokumentami eksperckimi realizowanymi przez regionalne uczelnie na zlecenie zarządów województw. Dokumenty te w niewielkim stopniu uwzględniają dorobek europejskiej debaty nad metodyką strategicznego planowania eRozwoju regionalnego. W nielicznych przypadkach prace nad strategią prowadzone są z uwzględnieniem różnorodnych mechanizmów debaty regionalnej, konsultacji społecznych i warsztatów z udziałem reprezentatywnej grupy interesariuszy wojewódzkich”³¹¹. Nie bez znaczenia dla sytuacji większości województw w zakresie tworzenia dokumentów strategicznych był całkowity brak doświadczenia. Pomimo obowiązku wynikającego z przystąpienia Polski do Unii Europejskiej tylko województwa małopolskie, lubelskie, warmińsko-mazurskie, wielkopolskie oraz podkarpackie „przygotowały regionalne strategie rozwoju społeczeństwa informacyjnego z perspektywą wdrożenia do końca 2006 r. Do końca października tego roku w żadnym z tych regionów nie przedstawiono jeszcze wyników monitoringu oraz ewaluacji ex post stanu wdrożenia procesów rozwojowych zaplanowanych w tych strategiach”³¹².

- **Część druga. Diagnoza stanu rozwoju społeczeństwa informacyjnego w województwie łódzkim – rok 2006** opisuje wskaźnik potencjału e-rozwoju województwa łódzkiego obliczony według autorskiej metodologii Stowarzyszenia.

³¹¹ Łódzkie 2013 – Program Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego Województwa Łódzkiego do roku 2013, Wydawnictwo Województwo Łódzkie, Łódź 2007, s.16.

³¹² ibidem, s. 19.

Dzięki badaniu opisano potencjał jednostek samorządu terytorialnego na poziomie powiatów. „W województwie łódzkim nie zdiagnozowano ani jednego powiatu o bardzo wysokim poziomie eRozwoju. (...) Do grupy charakteryzującej się niskim poziomem eRozwoju zakwalifikowano 12 powiatów, czyli połowę jednostek terytorialnych tego poziomu w regionie”³¹³. W ramach tego rozdziału opisano także potencjał innowacyjny sektora ICT w województwie łódzkim, wykorzystanie teleinformatyki w systemach oświaty i szkolnictwa wyższego, poziom informatyzacji urzędów administracji publicznej w regionie, komputeryzację gospodarstw domowych oraz regionalne inicjatywy na rzecz budowy społeczeństwa informacyjnego zrealizowane w regionie łódzkim w latach 2004-2006. Efektem tej analizy było przygotowanie analizy SWOT stanu rozwoju społeczeństwa informacyjnego województwa łódzkiego.

Tabela 9 Uproszczona analiza SWOT stanu rozwoju społeczeństwa informacyjnego województwa łódzkiego.

Mocne strony	Słabe strony
<p>Spółeczeństwo:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. znaczący potencjał badawczy z rozwiniętą współpracą naukową pomiędzy uczelniami a jednostkami B+R krajowymi i zagranicznymi (centra zaawansowanych technologii) 2. Łódź – silnym ośrodkiem akademickim 3. wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców województwa, szczególnie w obszarze metropolitalnym 4. duża podaż informatyków 5. duża liczba specjalistów na skalę światową w dziedzinie medycyny 6. centralne położenie w kraju na przecięciu ważnych szlaków tranzytowych 7. wysoka gęstość zaludnienia na terenie województwa <p>Biznes:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. rosnący dostęp do Internetu małych i średnich przedsiębiorstw 2. rosnąca atrakcyjność i konkurencyjność Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, Kleszczowskiej Strefy Przemysłowej i Parku Przemysłowego Boruta Zgierz 3. wzrost inwestycji związanych z rozwojem sektora usług business process offshoring 4. duży potencjał energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych (biomasa, wody geotermalne, energia wiatrowa) 5. istnienie silnego ośrodka wydobywania węgla brunatnego i produkcji energii elektrycznej <p>Administracja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. tworzenie związków celowych między powiatami i gminami ukierunkowanych na osiągnięcie ściśle określonych celów i zidentyfikowanych projektów 2. rosnąca świadomość urzędników związana ze strategicznym myśleniem na temat eRozwoju 	<p>Spółeczeństwo:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. niska (dziedzinowa) świadomość społeczna – opóźnienia w myśleniu o Społeczeństwie Informacyjnym 2. wysokie koszty dostępu do infrastruktury komunikacyjnej i informacji – wykluczenie informacyjne 3. emigracja absolwentów wyższych uczelni i wysoko wykwalifikowanych kadr poza granice województwa 4. duże zróżnicowanie pomiędzy wsią a miastem – brak zrównoważonego rozwoju 5. niewielka liczba wysoko wykwalifikowanych informatyków pracujących w województwie łódzkim 6. niski poziom identyfikacji mieszkańców z regionem <p>Biznes:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. niska sprzedaż firm ICT na wsi – dostęp do Internetu/infrastruktury teleinformatycznej na minimalnym poziomie 2. brak dużego koncernu w województwie, zdolnego do wywarcia wpływu na administrację w zakresie kreowania nowych postaw „pro Społeczeństwo Informacyjne” 3. mała liczba organizacji pośredniczących w transferze innowacji tj. parków technologicznych, przemysłowych, inkubatorów przedsiębiorczości, ośrodków transferu technologii etc. 4. niedostateczna współpraca dużych firm w zakresie transferu technologii i wiedzy do MSP 5. słaba inicjatywa ośrodków B+R w kierunku komercjalizacji swojej działalności badawczej i innowacyjnej 6. dominacja tradycyjnych gałęzi przemysłu, a także branż o niskim poziomie „urynkowania” <p>Administracja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. znaczące dysproporcje w rozwoju poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego (JST) z terenu województwa (duża liczba „białych plam” na mapie potencjału eRozwoju)

³¹³ ibidem, s. 21

	<p>2. znikome wykorzystanie Internetu do świadczenia e-usług przez urzędy (deficyt informacji na stronach Internetowych JST)</p> <p>3. słabość administracji wynikająca z braku wiedzy dziedzinowej uniemożliwiająca kreowanie inicjatyw w zakresie korzystania z narzędzi ICT</p> <p>4. niewielkie doświadczenia większości JST w pozyskiwaniu środków finansowych</p> <p>5. niekorzystanie z możliwości kształcenia pracowników urzędów na odległość (e-learning)</p> <p>6. brak wypracowanych mechanizmów współpracy wewnątrzregionalnej</p> <p>7. mała świadomość korzyści wynikających z wprowadzania innowacji</p> <p>8. niekorzystny stan finansów publicznych jednostek samorządu terytorialnego</p>
<p style="text-align: center;">Szanse</p> <p>Spółeczeństwo:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. rosnący odsetek osób korzystających z Internetu 2. wzrost potrzeb informacyjnych mieszkańców i firm 3. rozwój miast powiatowych, które mogłyby pełnić funkcję e-liderów subregionalnych 4. rozwój Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego 5. bliskość dużego ośrodka innowacyjnego kraju, jakim jest Warszawa 6. rozwój komunikacji lotniczej na terenie województwa (Port Lotniczy Łódź im. St. Reymonta, Łask) oraz budowa międzynarodowego lotniska pomiędzy Łodzią a Warszawą 7. zmiana mentalności ludności wiejskiej wynikająca z trendu migrowania mieszkańców miast na wieś 8. budowa autostrad <p>Biznes</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. promowanie wykorzystania sieci Internet jako narzędzia przepływu i pozyskania informacji 2. kształtowanie się współpracy firm, administracji, instytucji wspierania biznesu i sfery B+R w ramach klastrów 3. równinny teren ułatwiający rozwój radiofonii 4. ciągły rozwój bankowości internetowej <p>Administracja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. tworzenie zintegrowanych programów eRozwoju i ich realizacja 2. reorganizacja i wprowadzenie nowych sposobów zarządzania w administracji publicznej szczebla samorządowego 3. wykorzystanie funduszy strukturalnych umożliwiające dofinansowanie działań prorozwojowych w jednostkach samorządu terytorialnego 4. umiejętne zagospodarowanie dużych terenów inwestycyjnych pod Łodzią 5. wykorzystanie dobrych praktyk europejskich i krajowych 	<p style="text-align: center;">Zagrożenia</p> <p>Spółeczeństwo:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. kontynuacja trendu niezrównoważonego rozwoju Społeczeństwa Informatycznego na terenie województwa 2. stały odpływ wysoko kwalifikowanej kadry do innych ośrodków gospodarczych krajowych i poza granice kraju w poszukiwaniu lepszej pracy 3. silna rywalizacja województw – malejące znaczenie i ranga Łodzi w porównaniu do innych dynamicznie rozwijających się ośrodków wojewódzkich w Polsce 4. realna groźba niedokończenia procesu informatyzacji w placówkach ochrony zdrowia 5. deficyt zaangażowania w procesy demokratyczne <p>Biznes:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. brak systemu wsparcia finansowego rozwoju innowacji, wysokie koszty wdrażania innowacji 2. utrwalanie się negatywnego wizerunku regionu łódzkiego jako obszaru mało atrakcyjnego dla lokalizacji kapitału zagranicznego 3. słaba konkurencyjność firm operatorów komunikacyjnych 4. niechęć w przedsiębiorstwach do ponoszenia nakładów na badania <p>Administracja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. brak środków na pokrycie wkładu własnego w przypadku realizacji wysokonakładowych projektów z zakresu społeczeństwa informacyjnego 2. brak koordynacji ofert ze strony administracji do sektora ICT 3. niestabilność uregulowań prawnych i skutecznej polityki na szczeblu rządowym w dziedzinie organizacji i finansowania służby zdrowia

Źródło: iŁódzkie 2013 – Program Rozwoju Społeczeństwa Informatycznego Województwa Łódzkiego do roku 2013, Wydawnictwo Województwo Łódzkie, Łódź 2007, s. 43-45.

• **Część III. Wizja i misja oraz priorytety strategiczne rozwoju społeczeństwa informacyjnego w województwie łódzkim do roku 2013** została opracowana na podstawie przeprowadzonych analiz poziomu oraz strategicznych kierunków rozwoju. Wizja iŁódzkie 2013, to mieszkańcy i przedsiębiorcy regionu posiadający wiedzę i umiejętności niezbędne do korzystania z rozwiązań teleinformatycznych oraz

zapewniony dostęp do regionalnego systemu różnorodnych, podstawowych usług administracyjnych, zdrowotnych oraz edukacyjnych świadczonych drogą elektroniczną. Misja *iŁódzkie 2013*, to interesariusze społeczeństwa informacyjnego w regionie działający wspólnie na rzecz wytworzenia wysokiej jakości kapitału ludzkiego, niezbędnego do nadania dynamiki rozwojowi województwa łódzkiego wspieranemu rozwiązaniami teleinformatycznymi, upowszechnienie usług świadczonych drogą elektroniczną w sposób przyjazny dla odbiorców oraz zwiększenie absorpcji innowacyjnych rozwiązań teleinformatycznych w kluczowych branżach gospodarki województwa³¹⁴. Pozwoliło to na określenie priorytetów strategicznych budowy społeczeństwa informacyjnego w województwie łódzkim. Są to:

1. Kapitał ludzki dla eRozwoju,
2. Wzrost gospodarczy oparty na ICT,
3. Usługi on-line przyjazne mieszkańcom.

Zasadniczym celem określenia priorytetów strategicznych było umożliwienie ZWŁ określenia zakresu działań operacyjnych niezbędnych dla osiągnięcia zakładanego poziomu budowy społeczeństwa informacyjnego w województwie łódzkim, w tym stworzenia listy projektów priorytetowych (indykatorynych), które zostaną dofinansowane z pominięciem trybu konkursowego³¹⁵.

• ***Część IV. Projekty główne na rzecz rozwoju społeczeństwa informacyjnego w województwie łódzkim na lata 2007-2013*** opisuje projekty kluczowe, które mają ułatwić osiągnięcie zakładanego poziomu eRozwoju wraz z potencjalnymi źródłami ich finansowania. Autorzy założyli bowiem, że *Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2007-2013* może być głównym ale nie wyłącznym źródłem finansowania projektów głównych³¹⁶:

Tabela 10 Projekty główne Programu Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego w Województwie Łódzkim do roku 2013

<i>Nazwa projektu głównego</i>	
1	<i>INFOSTRADA ŁÓDZKA</i>
	<i>Program wspierania regionalnych i lokalnych inicjatyw na rzecz budowy infrastruktury szerokopasmowego dostępu do Internetu</i>
2	<i>REGIONALNA INFRASTRUKTURA USŁUG SPOŁECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO</i>
	<i>Opracowanie i budowa zintegrowanej platformy wspomagającej świadczenie usług drogą elektroniczną przez gestorów publicznych i prywatnych</i>
3	<i>ŁÓDZKI PROGRAM USŁUG eZDROWIA PUBLICZNEGO</i>

³¹⁴ ibidem, s. 51.

³¹⁵ ibidem, s. 58.

³¹⁶ ibidem, s. 59.

	<i>Opracowanie i budowa regionalnej infrastruktury dla zdalnego świadczenia usług zdrowotnych mieszkańcom województwa łódzkiego oraz zarządzania systemem opieki zdrowotnej</i>
4	ŁÓDZKI PROGRAM E-INTEGRACJI <i>Program wsparcia inicjatyw lokalnych i subregionalnych na rzecz ograniczania wykluczenia cyfrowego i e-Integracji społeczności wiejskich</i>
5	INNOWACJE DLA GOSPODARKI WIEDZY <i>Program wsparcia inicjatyw podmiotów sektora prywatnego oraz badawczo-rozwojowego na rzecz badań dla eRozwoju oraz wdrażania innowacyjnych usług i produktów ICT stymulujących wzrost gospodarczy i produktywność pracy</i>
6	WOJEWÓDZKI PROGRAM POWSZECHNEJ EDUKACJI DLA SPOŁECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO <i>Opracowanie i wdrożenie programu powszechnej edukacji dla społeczeństwa informacyjnego adresowanego do wytypowanych grup i społeczności zawodowych</i>

Źródło: iŁódzkie 2013 – Program Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego Województwa Łódzkiego do roku 2013, Wydawnictwo Województwo Łódzkie, Łódź 2007, s. 57-59.

Powołując się na doświadczenia regionów Unii Europejskiej, które wcześniej wdrażały strategie budowy społeczeństwa informacyjnego wskazano potencjalne trudności i zagrożenia w realizacji programu *iŁódzkie 2013* oraz potencjalne możliwości ich uniknięcia. Analizując doświadczenia europejskich regionów, które skutecznie wdrożyły strategie rozwoju SI wskazano m.in. na potrzebę „powołania agencji wojewódzkiej, która w imieniu ZWŁ koordynowałaby realizację Programu na poziomie wykonawczym”³¹⁷. Agencja taka miałaby możliwość koncentracji wiedzy i umiejętności z zakresu kreowania projektów ICT realizujących zakładane cele Programu, wiedzy eksperckiej niezbędnej do przygotowania dokumentacji przetargowej, oceny złożonych w postępowaniach ofert i nadzorowania ich realizacji oraz zarządzania projektowego. Do końca 2013 r. założenie to nie zostało zrealizowane. Wojewódzkie projekty kluczowe były realizowane przez min. 3 komórki organizacyjne UMWŁ: Departament Geodezji i Kartografii, Wydział ds. Społeczeństwa Informacyjnego Departamentu Infrastruktury oraz Wydział eZdrowia Departamentu Polityki Zdrowotnej.

Ostatnia część opisuje zasady monitoringu i ewaluacji programu. Założono, że pomiar realizacji wskaźników będzie dokonywany co roku, a wraz z pomiarem monitorowane będą przyczyny ewentualnych opóźnień w osiągnięciu zakładanych wartości. Program zakładał, że wyniki dorocznych badań monitoringowych będą przedstawiane na posiedzeniach ZWŁ. Dla prowadzenia badań monitoringowych miał zostać powołany panel ekspertów, składający się z zewnętrznych specjalistów z zakresu

³¹⁷ ibidem, s. 70.

eRozwoju. Ciało to miałyby charakter doradczo-opiniujący³¹⁸. Niestety również ten element programu nie został skutecznie wdrożony. Do 2013 r. przeprowadzono tylko jedno badanie ewaluacyjne oraz trzykrotnie skorygowano wykaz projektów kluczowych przez dodanie kart nowych projektów, modyfikację kart już realizowanych projektów oraz aktualizację harmonogramu realizacji projektów kluczowych. Tylko jeden z projektów głównych został zrealizowany w zakresie i terminie przewidzianym w pierwotnej wersji *iŁódzkie 2013*. Pozostałe w wyniku zmian w przepisach wykonawczych (np. *Łódzka Regionalna Sieć Teleinformatyczna*) bądź rezygnacji z ich realizowania przez wskazanych w planie beneficjentów musiały ulec istotnym modyfikacjom.

Jak widać z opisu *iŁódzkie 2013 – Program Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego Województwa Łódzkiego do roku 2013* był dokumentem kompleksowym, opartym na analizie otoczenia zewnętrznego poziomu europejskiego, krajowego oraz regionalnego. Dokument ten uwzględniał także administracyjne, społeczne oraz biznesowe uwarunkowania wewnętrzne regionu łódzkiego. Wymagał jednak (jak wszystkie tego typu dokumenty) stałego monitoringu i aktualizacji.

4.3 Analiza projektów inwestycyjnych z zakresu społeczeństwa informacyjnego realizowanych w regionie łódzkim w latach 2007-2013

Rozwój społeczeństwa informacyjnego w województwie łódzkim w znacznym stopniu zależy od przygotowania firm z regionu do działania na globalnym rynku. Lata 2007-2013 były okresem, w którym na przygotowanie firm do takiej działalności można było wykorzystać olbrzymie środki na dofinansowanie inwestycji zabezpieczone w *Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Łódzkiego* (oś priorytetowa IV, Działanie IV.3). Pomoc taka jest niezwykle ważna – inwestycje w rozwój ICT w przedsiębiorstwie należą do kapitałochłonnych, dodatkowo charakteryzują się stosunkowo długim czasem amortyzacji. Analizie poddanych zostało 166 projektów o łącznej wartości ponad 36 mln zł (wykaz, wartość i zakres rzeczowy projektów zostały opisane w załączniku nr 8).

Niestety analiza dofinansowanych projektów wyraźnie wskazuje, że nie należy oczekiwać skoku technologicznego wśród firm, które skorzystały z dofinansowania w ramach działania IV.3 RPO WŁ. Świadczy o tym chociażby średnia wartość

³¹⁸ *iŁódzkie 2013 – Program Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego Województwa Łódzkiego do roku 2013*, Wydawnictwo Województwo Łódzkie, Łódź 2007, s. 76.

dofinansowanego projektu – niecałe 220 tysięcy złotych oraz typy dofinansowanych projektów – aż 30% to sklepy internetowe, a ponad 25% to inwestycje bezpośredniego wsparcia w działalność firm (zakup sprzętu i oprogramowania) oraz platformy eLearningowe. Typowe inwestycje prorozwojowe: hurtownie danych, systemy EZD (elektronicznego zarządzania dokumentem), systemy CRM (elektronicznego zarządzania klientem), innowacyjne usługi programistyczne stanowią łącznie nieco ponad 35% liczby dofinansowanych projektów. O ile wartość projektów zależy pośrednio od kondycji sektora MŚP w województwie łódzkim, a ta jak wskazują wcześniej przytoczone dane nie jest najlepsza, to typ wybranych do dofinansowania projektów zależy od strategii przyjętej przez Instytucję Zarządzającą Regionalnym Programem Operacyjnym – w tym wypadku UMWŁ. Dwa najłatwiej dostępne narzędzia regulacyjne w tym zakresie to regulamin konkursowy oraz kryteria wyboru i oceny projektów. Dodatkowym problemem jest efektywność wydatkowania pozyskanych przez firmy w ramach działania IV.3 RPO WŁ środków. Przedsiębiorcy wykorzystując możliwości jakie dawały regulaminy konkursów często decydowali, zresztą całkiem pragmatycznie, o wymianie sprzętu i oprogramowania w firmach z dofinansowaniem na poziomie 50% do 85%.

Przyczyną niskiej innowacyjności projektów skierowanych do dofinansowania przez Instytucję Pośredniczącą może być struktura organizacyjna Urzędu Marszałkowskiego oraz jego ograniczone możliwości kadrowe. Projekty teleinformatyczne są ściśle powiązane z nowoczesnymi technologiami, w tym często rozwiązaniami innowacyjnymi. W strukturze UMWŁ brak jest kompetencji w tym zakresie poza specjalistycznymi komórkami organizacyjnymi: Wydziałem Informatyki, Wydziałem Społeczeństwa Informacyjnego oraz Wydziałem e-Zdrowia (obecnie, od połowy marca 2013 r., te trzy Wydziały tworzą Departament Cyfryzacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego). Ponieważ organizacyjnie nie ma możliwości „użyczania” kompetencji na etapie projektowania konkursów i oceny zgłoszonych projektów, a często istnieją formalne przeciwwskazania, gdy wymienione powyżej komórki organizacyjne składają wnioski o dofinansowanie projektów w konkursach, Instytucja Pośrednicząca (w tym wypadku Departament ds. RPO Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego) musi opierać się w swoich decyzjach na pracownikach własnych oraz ekspertach zewnętrznych, których dostępność jest także ograniczona z przyczyn opisanych powyżej. Przewidując takie właśnie kłopoty program *iŁódzkie 2013* proponował powołanie specjalistycznej agencji wojewódzkiej.

Opisane powyżej braki w specjalistycznych kompetencjach z zakresu ICT oraz społeczeństwa informacyjnego mają także inne, bardziej dalekosiężne konsekwencje – przekładają się one na kontrolę zakończonych projektów. Pracownicy Urzędu prowadzą kontrole zakończonych projektów koncentrując się przede wszystkim na sprawdzaniu wymogów formalnych: prawidłowości procedur przetargowych, realizowaniu wymaganych działań promocyjnych, trwałości projektu w zakresie utrzymania zakupionej i wytworzonej infrastruktury. Ocena merytoryczna efektów zrealizowanych projektów bardzo często traktowana jest powierzchownie. Tymczasem w ciągu dziesięciu lat od zakończenia projektu może on być kontrolowany przez przedstawicieli Komisji Europejskiej, a negatywna ocena efektywności merytorycznej projektu może skutkować koniecznością zwrotu dofinansowania wraz z odsetkami.

Specyficzną formą projektów inwestycyjnych dla budowy społeczeństwa informacyjnego są projekty realizowane w ramach działania IV.1 *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego* oraz działania 8.4 *Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka*, które dotyczą zapewnienia dostępu do Internetu – w ramach działania IV.1 na poziomie sieci hurtowej oraz dostępowej, w ramach działania 8.4 na poziomie sieci dystrybucyjnej, tzw. „ostatniej mili”³¹⁹. Do korzystania z tych środków uprawnione są zarówno podmioty publiczne jak i przedsiębiorcy telekomunikacyjni. W ramach działania 8.4 PO IG realizowanych jest na terenie województwa łódzkiego 25 projektów o łącznej wartości ponad 76,5 mln zł, a w ramach działania IV.1 5 projektów o łącznej wartości ponad 90 mln zł. Choć łączna suma inwestycji robi wrażenie (ponad 166,5 mln zł) to uwzględniając, że aż 60% terenu województwa łódzkiego stanowi tzw. „białe plamy” w dostępie do szerokopasmowego Internetu³²⁰ można ją uznać za wysoce niewystarczającą. Istotnym zagadnieniem jest istnienie obiektywnej konieczności interwencji publicznej w rynek telekomunikacyjny na obszarze województwa łódzkiego. Uprawnione jest założenie, że tam, gdzie to jest komercyjnie opłacalne przedsiębiorstwa telekomunikacyjne wybudują niezbędną infrastrukturę i będą świadczyć usługi. Jednak pamiętać trzeba, że województwo łódzkie jest województwem o charakterze wiejskim, o stosunkowo niskiej gęstości zaludnienia poza łódzkim obszarem metropolitarnym. Powoduje to, że

³¹⁹ Pod pojęciem „sieci ostatniej mili” rozumieć należy sieć rozprowadzającą sygnał od punktu dystrybucyjnego usługodawcy do użytkownika końcowego (przyj. P.A. Nowak).

³²⁰ Ponieważ w literaturze występuje kilka różnych definicji „Internetu szerokopasmowego” przyjęć należy, że Internet szerokopasmowy to taki, który pozwala na równoczesne korzystanie z przeglądania stron www, telefonii VOIP oraz telewizji internetowej w formacie HD (przyj. P.A. Nowak).

na terenie województwa łódzkiego znajduje się wiele obszarów zagrożonych wykluczeniem cyfrowym, gdzie bez interwencji publicznej (np. poprzez zmniejszenie kosztów dostępu do sieci hurtowej) świadczenie nowoczesnych usług dostępu do Internetu szerokopasmowego nigdy nie będzie komercyjnie opłacalne.

Tabela 11 Zestawienie projektów infrastruktury liniowej z zakresu budowy społeczeństwa informacyjnego realizowanych w latach 2007-2013 w ramach działania IV.1 RPO WŁ

<i>LP</i>	<i>Tytuł projektu</i>	<i>Beneficjent</i>	<i>wartość projektu</i>
1	<i>Rozbudowa regionalnej sieci szerokopasmowej Telefonii DIALOG S.A. w Województwie Łódzkim</i>	<i>TELEFONIA DIALOG SA</i>	<i>11 339 900,00</i>
2	<i>Budowa szerokopasmowej sieci transmisji danych wraz z przyłączami telekomunikacyjnymi na terenie gminy miasta Łowicza</i>	<i>GMINA MIASTO ŁOWICZ</i>	<i>783 245,98</i>
3	<i>Łódzka Regionalna Sieć Teleinformatyczna – etap I</i>	<i>WOJEWÓDZTWO ŁÓDZKIE</i>	<i>71 428 069,42</i>
4	<i>Rozbudowa sieci szerokopasmowej Telekomunikacji Związku Gmin Ziemi Wieluńskiej S.A. celem wyrównania dysproporcji w zakresie dostępu i wykorzystania technologii informacyjnych i komunikacyjnych</i>	<i>Telekomunikacja Związku Gmin Ziemi Wieluńskiej Spółka Akcyjna</i>	<i>511 424,00</i>
5	<i>SIRMAN Budowa miejskiej sieci światłowodowej w Sieradzu</i>	<i>Gmina Miasto Sieradz</i>	<i>6 100 000,00</i>

Źródło: opracowanie własne na podstawie serwisu www.rpo.lodzkie.pl (20.07.2013)

Tabela 12 Zestawienie projektów infrastruktury liniowej z zakresu budowy społeczeństwa informacyjnego realizowanych w latach 2007-2013 w ramach działania 8.3 PO IG

<i>L.p.</i>	<i>Tytuł projektu</i>	<i>Wartość</i>	<i>Beneficjent</i>	<i>Opis realizowanego projektu</i>
1	<i>"Budowa platformy szerokopasmowego dostępu do sieci Internet w rejonie zgierskim"</i>	<i>239 115,16 zł</i>	<i>"Galatea" FHU</i>	<i>W ramach tego projektu zostały zrealizowane następujące zadania: zakup zestawów komputerowych, zakup dodatkowych serwerów, zakup urządzeń sieciowych dla jednostek, budowa okablowania strukturalnego w 29 placówkach, wdrożenie oprogramowania do zarządzania siecią</i>
2	<i>"Udostępnianie szerokopasmowego Internetu w gminach Osielsko, Dobrcz i Dąbrowa Chełmińska"</i>	<i>1 819 139,80 zł</i>	<i>P.H.U "Mokadi" Wiesława Kaźmierczak</i>	<i>Szerokopasmowy dostęp do Internetu</i>
3	<i>"Zapewnienie szerokopasmowego dostępu do Internetu w Gminie Ksawerów"</i>	<i>5 199 030,00 zł</i>	<i>TOYA Sp. z o.o.</i>	<i>Dzięki temu projektowi na obszarze obejmującym ponad 2 tysiące mieszkań na obszarze Gminy Ksawerów, TOYA będzie oferowała szerokopasmowy dostęp do internetu, cyfrową telewizję, telefonię oraz innowacyjne usługi multimedialne. Miejscowości objęte projektem to Ksawerów, Wola Zaradzyńska i Gadka Nowa.</i>

L.p.	Tytuł projektu	Wartość	Beneficjent	Opis realizowanego projektu
4	"Budowa infrastruktury dostępu do Internetu w północnych powiatach województwa łódzkiego"	1 831 148,02 zł	Profit Group Sp. z o.o.	Zapewnienie dostępu do Internetu. Gminy objęte projektem: Żychlin, Oporów, Strzelce, Łanięta, Nowe Ostrowy, Krośniewice, Kutno, Krzyżanów, Daszyna, Grabów, Świnice Warckie, Łęczycza, Dalików, Wartkowie, Zadzim, Poddębice, Parzęczew, Ozorków, Kiernożia, Zduny
5	"Rozbudowa sieci szerokopasmowego Internetu "Mokadi" w okolicach Piotrkowa Trybunalskiego"	482 165,96 zł	P.H.U. Mokadi Wiesława Kaźmierczak	Na obszarze objętym projektem zostanie wybudowana sieć umożliwiająca świadczenie usług szerokopasmowego dostępu do Internetu
6	"Budowa sieci szerokopasmowej na obszarze białych plan gminy wiejskiej Brzeziny"	146 500,00 zł	CITYNET Frank, Trzeciak, Wyka" S.C.	Szerokopasmowy dostęp do Internetu
7	"Budowa "ostatniej mili" w rejonie Zgierz, Stryków oraz Głowno"	357 118,40 zł	TPnets.com - Tomasz Bathelt, Piotr Marciniak	Projekt obejmuje budowę 7 stacji bazowych sieci bezprzewodowych, które zapewnią bezprzewodowy dostęp do Internetu w promieniu kilku km od każdej z nich, w osi trasy Stryków-Głowno i na zachód od niej
8	"Szerokopasmowy Internet w sołectwie Nowy Bedoń w gminie Andrespol"	242 298,76 zł	INSPORT Bożenna Pięćek	Szerokopasmowy dostęp do Internetu
9	"Dostęp do Internetu w technologii WiMAX 802.16e-2005 dla mieszkańców gminy Wieluń i okolic"	2 263 293,36 zł	Milmex Systemy Komputerowe Sp. z o.o.	Celem projektu jest zbudowanie na obszarze miasta i gminy Wieluń oraz gmin przylegających (Czarnożyły i Wierzchlas) infrastruktury pozwalającej na bezprzewodową, szerokopasmową transmisję danych w standardzie 802.16e-2005 (mobilny WiMAX) i umożliwiającej świadczenie usługi szerokopasmowego dostępu do Internetu
10	"Budowa sieci szerokopasmowej w 5 gminach powiatu łowickiego i kutnowskiego"	1 324 338,42 zł	Radio-Net Anna Barlak	Wybudowanie m. in. nowoczesnych sieci światłowodowych Fiber to The Home
11	"Budowa infrastruktury dostępu do Internetu w zachodnich powiatach województwa łódzkiego"	2 001 951,68 zł	Profit Group Jarosław Sawa	Szerokopasmowy dostęp do Internetu
12	"Budowa infrastruktury dostępu do Internetu we wschodnich powiatach województwa łódzkiego"	1 489 333,30 zł	Profit Group Krzysztof Jankowski	Szerokopasmowy dostęp do Internetu
13	"Szerokopasmowy Internet szansą dla rozwoju Gminy Nowosolna"	4 918 573,20 zł	TOYA Sp. z o.o.	Głównym celem operatora będzie dostarczenie usługi w postaci sygnału internetowego do potencjalnych odbiorców z terenu gminy
14	"Budowa szerokopasmowej sieci FTTH w wybranych sołectwach powiatu kutnowskiego oraz łęczyckiego"	6 132 534,00 zł	ITV Media Tomasz Barlak	Budowa szerokopasmowej sieci FTTH
15	"Szerokopasmowy Wieruszów - budowa sieci światłowodowej na terenie powiatu wieruszowskiego"	2 250 119,09 zł	Comnet Multimedia sp. z o.o.	Powstała sieć szerokopasmowa będzie otwarta dla wszystkich zainteresowanych przedsiębiorców, mieszkańców, firm i instytucji z terenu powiatu W=wieruszowskiego.

Lp.	Tytuł projektu	Wartość	Beneficjent	Opis realizowanego projektu
16	"Budowa szerokopasmowej sieci FTTH w powiecie łowickim"	6 090 960,00 zł	Radio-Net Anna Barlak	Wybudowanie m. in. nowoczesnych sieci światłowodowych Fiber to The Home
17	"Budowa szerokopasmowej sieci telekomunikacyjnej FTTH w gminach Nowosolna i Aleksandrów Łódzki"	13 701 271,35 zł	TOYA Sp. z o.o.	budowa szerokopasmowej sieci FTTH
18	"Internet dla mieszkańców gmin Rozprza, Gorzkowice"	2 259 817,00 zł	PUH VATUS Rafał Wejman	Celem projektu jest zapewnienie dostępu do Internetu szerokopasmowego mieszkańcom gmin Rozprza i Gorzkowice poprzez budowę sieci internetowej
19	"Internet satelitarny dla ostatniej mili, szansą rozwoju województwa łódzkiego"	421 476,72 zł	Infratel-operator infrastrukturalny Sp. z o.o.	SZEROKOPASMOWY INTERNET
20	"Zapewnienie dostępu do Internetu NGN dla mieszkańców gminy Łask."	376 872,00 zł	Zakład Optyczny Zbigniew Rosiak	Działanie ma na celu stworzenie możliwości bezpośredniego dostarczania usługi szerokopasmowego dostępu do Internetu na etapie tzw. ostatniej mili dla grupy docelowej (bezpośrednio do użytkownika) poprzez wsparcie mikro, małych i średnich przedsiębiorców zamierzających dostarczać tę usługę na obszarach, na których prowadzenie tej działalności na zasadach rynkowych jest nieopłacalne finansowo
21	"Budowa szerokopasmowej sieci internetowej FTTH na terenie gmin powiatu pajęczańskiego"	2 984 500,00 zł	Systemy Teleinformatyczne "INGRAM" Tomasz Koperski	Celem projektu jest rozbudowa infrastruktury szkieletowej poprzez inwestycję, mająca na celu umożliwienie klientom z obszaru gmin powiatu pajęczańskiego korzystania z szerokopasmowego dostępu do Internetu za pośrednictwem światłowodowych łącz FTTH
22	"Uruchomienie dostępu do Internetu na terenie gmin Goszczanów oraz Błaszki"	351 042,00 zł	NETCOM COMPUTERS Robert Opieliński	Świadczenie usług internetowych najwyższej jakości, likwidacja dużej ilości tzw. "białych plam" na terenach objętych wsparciem
23	"Zapewnienie dostępu do szerokopasmowego Internetu w powiecie radomszczańskim"	877 728,00 zł	@ALFANET Matolepszy Marcin	Dostęp do szerokopasmowego internetu
24	"Internet dla mieszkańców powiatu piotrkowskiego etap III"	861 000,00 zł	PUH VATUS Rafał Wejman	Głównym celem projektu jest zapewnienie dostępu do szerokopasmowego internetu o gwarantowanej przepustowości min. 2Mb/s na obszarach wykluczonych cyfrowo powiatu piotrkowskiego.
25	"Budowa sieci szerokopasmowej w technologii FTTH na terenie województwa łódzkiego"	8 955 840,33 zł	SITELSp. z o. o.	Dostęp do szerokopasmowego internetu

Źródło: opracowanie własne na podstawie serwisu www.poig.gov.pl

Jak wynika z zestawienia projektów publicznych i komercyjnych dotyczących zapewnienia dostępu do Internetu, projekty publiczne są kilkunasto-, a czasem kilkudziesięciokrotnie razy większe niż projekty komercyjne. Przyczyn takiego stanu rzeczy jest na pewno kilka:

1. projekty publiczne, z założenia niekomercyjne, czyli nie nastawione na przynoszenie dochodu, otrzymują dofinansowanie na poziomie 85% a nie maksymalnie 50%,
 2. samorządy realizujące projekty dostępne działają, co do zasady, na większym obszarze,
 3. sieci samorządowe w większości są sieciami hurtowymi lub dystrybucyjnymi. Ich klientami powinni być mali, lokalni operatorzy, świadczący usługi dostępne „ostatniej mili”,
 4. samorządy decydujące się na realizację projektów mają większą skłonność do ryzyka inwestycyjnego – niepowodzenie realizowanego projektu ma mniejszy wpływ na finanse samorządowe niż na finanse podmiotu komercyjnego, który w niesprzyjających okolicznościach może doprowadzić do bankructwa.
- Rozwiązaniem, które nasuwa się w sposób oczywisty, byłby wzrost kompetencji w zakresie projektowania i realizowania projektów własnych administracji publicznej i to nie tylko tych z zakresu ICT.

4.4 Cyfryzacja usług publicznych

Jednym z kluczowych zadań IV osi priorytetowej (społeczeństwo informacyjne) *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2007-2013* było zdigitalizowanie jak największej liczby usług publicznych. Dla jednostek sektora finansów publicznych z województwa łódzkiego głównym źródłem finansowania takich projektów było działanie IV.2. Do końca lipca 2013 r. podpisano 45 umów na dofinansowanie projektów o łącznej wartości prawie 92 mln zł³²¹.

Analiza zestawienia projektów konkursowych, które otrzymały dofinansowanie wykazała, że projekty sektora finansów publicznych są zdecydowanie większe niż te realizowane przez podmioty komercyjne. Dla powyższego zestawienia średnia wartość projektu wynosi ponad 2 mln zł, z czego Unia Europejska finansuje 85% kosztów kwalifikowanych. Większość projektów realizowanych z działania IV.2 RPO WŁ dotyczy jednego z trzech działań: informatyzacji urzędów, informatyzacji edukacji lub informatyzacji placówek służby zdrowia. Nawet ten skrócony opis projektów, który dostępny jest w serwisach internetowych poszczególnych beneficjentów pokazuje, że tak jak w wypadku działania IV.3 RPO WŁ, projekty te w większości nie koncentrują się na wprowadzaniu nowoczesnych, innowacyjnych rozwiązań ICT, a na wyposażeniu podmiotów w sprzęt i oprogramowanie.

³²¹ Wykaz, wartość i zakres rzeczowy projektów zostały opisane w załączniku nr 9.

Zaledwie co trzeci dofinansowany projekt (m.in. miasta Łódź, gminy Aleksandrów Łódzki, powiatu zgierskiego, województwa łódzkiego, Komendy Wojewódzkiej PSP czy Komendy Wojewódzkiej Policji) zakłada uruchomienie e-usług publicznych czy wdrożenie aplikacji dziedzinowych mających usprawnić pracę poszczególnych podmiotów lub obsługę obywateli. Przykładem wdrożenia zintegrowanego jest zrealizowany przez Województwo Łódzkie oraz 109 partnerów - jst z terenu województwa projekt *Budowa zintegrowanych eUsług publicznych województwa łódzkiego* (Wrota Regionu Łódzkiego). Jednym ze skutków realizacji projektu jest uruchomienie ponad 1300 kart eUsług, które można realizować zdalnie z wykorzystaniem platformy ePUAP lub kwalifikowanego podpisu cyfrowego. Niestety powyższe zestawienie pokazuje również brak koordynacji części działań samorządu województwa i jego agend. Wśród 45 dofinansowanych projektów jest zintegrowany projekt z zakresu e-usług medycznych złożony przez samorząd wojewódzki oraz 8 projektów złożonych przez placówki medyczne dla których jest on organem założycielskim. Wszystkie te projekty dotyczą informatyzacji poszczególnych podmiotów (w tym zakup komputerów i serwerów) oraz kluczowych z ich punktu widzenia usług e-zdrowia. Brak koordynacji tych działań ze strony samorządu województwa powoduje większe koszty zakupu w poszczególnych placówkach (brak tzw. „efektu skali”), a jednocześnie stanowi zagrożenie dla skutecznej realizacji dwóch kluczowych projektów województwa łódzkiego w zakresie społeczeństwa informacyjnego: *Infrastruktura Regionalnego Systemu Informacji Medycznej Województwa Łódzkiego* (RSIM Infrastruktura) o wartości ponad 23 mln zł oraz *Usługi Regionalnego Systemu Informacji Medycznej Województwa Łódzkiego* (RSIM Usługi) o wartości ponad 17,5 mln zł, ze względu na potencjalne kłopoty ze współpracą i wymianą danych pomiędzy systemami teleinformatycznymi tworzonymi niezależnie, bez konieczności tworzenia standardowych interfejsów wymiany danych.

Tabela 13 Zestawienie projektów kluczowych z zakresu inwestycji publicznych dla budowy społeczeństwa informacyjnego realizowanych w latach 2007-2013 w ramach RPO WŁ

<i>Działanie</i>	<i>Tytuł projektu</i>	<i>Nazwa beneficjenta</i>	<i>Wartość ogółem</i>
<i>Działanie IV.1 Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego</i>	<i>INFRASTRUKTURA REGIONALNEGO SYSTEMU INFORMACJI MEDYCZNEJ WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO (RSIM - INFRASTRUKTURA)</i>	<i>Województwo Łódzkie</i>	23 012 118,86

<i>Działanie</i>	<i>Tytuł projektu</i>	<i>Nazwa beneficjenta</i>	<i>Wartość ogółem</i>
<i>Działanie IV.1 Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego</i>	<i>Metropolitalna sieć szerokopasmowego dostępu do Internetu</i>	<i>Miasto Łódź</i>	47 347 528,80
<i>Działanie IV.1 Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego</i>	<i>Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego</i>	<i>Miasto Bełchatów</i>	201 679,57
<i>Działanie IV.2 E-usługi publiczne</i>	<i>USŁUGI REGIONALNEGO SYSTEMU INFORMACJI MEDYCZNEJ WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO (RSIM - USŁUGI)</i>	<i>Województwo Łódzkie</i>	17 651 448,00
<i>Działanie IV.2 E-usługi publiczne</i>	<i>Rozbudowa systemu informatycznego w SP ZOZ w Poddębicach</i>	<i>Powiat Poddębicki</i>	670 987,80
<i>Działanie IV.2 E-usługi publiczne</i>	<i>Infrastruktura Regionalnego Systemu Informacji Przestrzennej Województwa Łódzkiego</i>	<i>Województwo Łódzkie</i>	30 711 002,66

Źródło: opracowanie własne na podstawie serwisu www.rpo.lodzkie.pl (20.07.2013)

Oprócz projektów konkursowych dla działań IV.1 oraz IV.2 w ramach RPO WŁ są finansowane projekty znajdujące się w tzw. Indykatorywnym Wykazie Projektów (Wykazie Projektów Kluczowych). Wykaz projektów indykatorywnych dla osi IV Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego obejmuje 6 projektów o łącznej wartości prawie 123,5 mln zł. Powinny to być projekty, których realizacja jest szczególnie ważna z punktu widzenia interesów województwa. Trudno w tej sytuacji znaleźć wyjaśnienie dlaczego znalazły się tam projekty: *Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego* (beneficjent miasto Bełchatów, wartość 200 tysięcy zł) oraz *Rozbudowa systemu informatycznego w SP ZOZ w Poddębicach* (beneficjent powiat poddębicki, wartość 670 tysięcy zł). Ani wartość tych projektów, ani skala ich oddziaływania nie wyjaśnia wyłączenia z trybu konkursowego.

4.5 Kapitał ludzki dla e-rozwoju regionu

Jednym z kluczowych aspektów budowy społeczeństwa informacyjnego jest budowa kapitału społecznego dla e-rozwoju regionu. Podniesienie poziomu kompetencji cyfrowych wykorzystywanych w biznesie, nauce oraz życiu codziennym stanowi podstawę do zwiększenia wykorzystania narzędzi ICT przez mieszkańców regionu, wzrostu zainteresowania e-usługami, a w konsekwencji zwiększenia poziomu wiedzy i przewagi konkurencyjnej firm z województwa łódzkiego. Podstawowym

źródłem finansowania tych działań był komponent regionalny Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Przeprowadzona została analiza 55 takich projektów o łącznej wartości ponad 37 mln zł³²².

Analiza dofinansowanych projektów wskazuje, że zrealizowane projekty badane w ramach komponentu regionalnego PO KL nie zmieniają w sposób istotny kompetencji mieszkańców województwa łódzkiego, który można wykorzystać na rzecz budowy społeczeństwa informacyjnego. Projekty nie realizują programu masowego podnoszenia kompetencji cyfrowych mieszkańców regionu, nie są również nastawione na tworzenie unikatowych, specjalistycznych kompetencji informatycznych. Wśród pracowników departamentu odpowiedzialnego za realizację komponentu regionalnego PO KL krąży cicho powtarzane powiedzenie „CTRL C+CTRL V i nowy wniosek będziesz miał”. Zestawienie dofinansowanych projektów to powiedzenie wyraźnie potwierdza: beneficjenci działający na terenie całego kraju (w wypadku powyższej listy np. firmy z Krakowa, Wrocławia, Lublina) składają jednakowe wnioski we wszystkich możliwych komponentach regionalnych czyniąc z realizacji projektów unijnych główne źródło utrzymania firmy i pracowników, zaś beneficjenci lokalni często modyfikują nieznacznie projekty, które już otrzymały dofinansowanie w poprzednich konkursach - tajemnicą poliszynela jest fakt istnienia „firm doradczych/konsultingowych”, które za stosunkowo niewielką opłatą (od 1% do 5% wartości projektu) świadczą tego typu usługi. Wszystko to powoduje, że w większości wypadków projekty są sztapowe, nastawione na „przemielenie” jak największej liczby osób w celu uzyskania jak największego dochodu dla firmy realizującej projekt.

Na tym tle pozytywnie wyróżnia się projekt realizowany wspólnie przez województwo łódzkie, starostwo powiatowe w Zgierzu oraz starostwo powiatowe w Łodzi (powiat łódzki-wschodni) *Nowoczesny samorząd - podnoszenie kompetencji komunikacyjnych i komputerowych pracowników jednostek samorządu terytorialnego Województwa Łódzkiego*. Celem projektu było podniesienie umiejętności obsługi komputera w pracy biurowej u 900 osób (wszystkich pracowników beneficjentów zatrudnionych na czas nieokreślony), przeszkolenie 100 osób z zakresu tworzenia stron internetowych, usystematyzowanie wiedzy 15 informatyków nt. zarządzania siecią komputerową i programowania a także wykształcenie kadry odpowiedzialnej za sporządzenie pism i bezpośredni kontakt z patentami. Celem dodatkowym było

³²² Wykaz, wartość i zakres projektów zostały opisane w załączniku nr 9.

stworzenie i sprawdzenie standardu kompetencji cyfrowych dla pracowników samorządowych regionu łódzkiego. Szkolenia z umiejętności obsługi komputera obejmowały wszystkie moduły ECDL Core®³²³ czyli: podstawy technik informatycznych i komunikacyjnych, użytkowanie komputerów i zarządzanie plikami, przetwarzanie tekstów, arkusze kalkulacyjne, użytkowanie baz danych, grafikę menedżerską i prezentacyjną, przeglądanie stron internetowych i komunikację elektroniczną. Pracownicy objęci szkoleniem obowiązkowo przystępowali do egzaminu ECDL Start®³²⁴, zdając cztery z wskazanych zakresów tematycznych. Pozytywny wynik osiągnęło ponad 95% zdających.

Osobnym zagadnieniem, które nie podlega systematycznej analizie, jest utrzymanie efektów zrealizowanych projektów w dłuższej perspektywie czasowej. Rynek ICT stale i dynamicznie ewoluuje. Zmienia się rola sprzętu oraz wersje oprogramowania. Powoduje to zasadne pytanie czy szkolenie z zakresu umiejętności komputerowych osób, które w większości, w perspektywie dwóch lub więcej lat nie będą z tych umiejętności korzystać (np. osób długotrwale bezrobotnych lub powracających na rynek pracy) ma sens? Jeżeli celem takiego działania jest podnoszenie kompetencji w celu zwiększenia szans rozwojowych (edukacyjnych i na rynku pracy), czy nie należałoby tych środków przekazać, chociażby w formie bonów szkoleniowych, np. pracodawcom, aby mogli nowozatrudnione osoby kierować na szkolenia podnoszące kompetencje cyfrowe w zakresie niezbędnym na nowym stanowisku pracy.

³²³ <https://www.ecdl.pl/core> (24.09.2014).

³²⁴ <https://www.ecdl.pl/start> (24.09.2014).

Zakończenie

Europa, w tym Polska, dramatycznie się starzeje. Powoduje to wiele następstw natury społecznej, politycznej i gospodarczej. W tym ostatnim aspekcie przekłada się to na spadek innowacyjności, konkurencyjności gospodarek krajowych oraz gospodarki Unii Europejskiej, już nie tylko w stosunku do gospodarki USA i Chin ale także krajów południowej Azji: Indii, Tajwanu, Korei Południowej, Singapuru i Japonii.

Tabela 14 Najbardziej konkurencyjne gospodarki świata wg raportu przygotowanego przez firmę doradcą Deloitte oraz Amerykańską Radę ds. Konkurencyjności

miejsce	2013		2018	
	kraj	index	kraj	index
1	Chiny	10,00	Chiny	10,00
2	Niemcy	7,98	Indie	8,49
3	USA	7,84	Brazylia	7,89
4	Indie	7,65	Niemcy	7,82
5	Korea Południowa	7,59	USA	7,69
6	Tajwan	7,57	Korea Południowa	7,63
7	Kanada	7,24	Tajwan	7,18
8	Brazylia	7,13	Kanada	6,99
9	Singapur	6,64	Singapur	6,64
10	Japonia	6,60	Wietnam	6,50
11	Tajlandia	6,21	Indonezja	6,49
12	Meksyk	6,17	Japonia	6,46
13	Malezja	5,94	Meksyk	6,38
14	Polska	5,87	Malezja	6,31
15	Wielka Brytania	5,81	Tajlandia	6,24
16	Australia	5,75	Turcja	5,99
17	Indonezja	5,75	Australia	5,73
18	Wietnam	5,73	Polska	5,69
19	Czechy	5,71	Wielka Brytania	5,59
20	Turcja	5,61	Szwajcaria	5,42

Źródło opracowanie własne na podstawie <http://www.pb.pl/2887253,48583,top20-konkurencyjnych-gospodarek-swiata> (29.07.2014).

Raport firmy Deloitte oraz Amerykańskiej Rady ds. Konkurencyjności pokazuje, że w najbliższych latach sytuacja ta będzie się pogłębiać, gdy do globalnej gry rynkowej intensywniej włączą się Kanada, Brazylia czy Meksyk. Z oczywistych przyczyn (brak odpowiednich środków oraz przyjęte standardy ekologiczne) Europa nie może konkurować na polu przemysłu wydobywczego czy ciężkiego. Jedyną szansą na wzrost pozycji gospodarki Unii Europejskiej w ogólnoświatowym rankingu są nowoczesne technologie, innowacje i rozwój nauki. Tę oczywistość zaczęli dostrzegać również polscy politycy. „Celem Polski powinno być nie tylko spełnienie kryteriów z Maastricht, lecz także wdrożenie reform strukturalnych”³²⁵ obejmujących rynek pracy,

³²⁵ <http://www.prezydent.pl/prezydent/priorytety/konkurencyjnosc-gospodarki/> (30.05.2014).

deregulację zasad otwierania i prowadzenia działalności gospodarczej oraz uproszczenie systemu podatkowego. Środki z nowej perspektywy budżetowej powinny wzmocnić proces reform i modernizacji – dla zwiększania konkurencyjności polskiej gospodarki. Także Unia Europejska zapoczątkowała proces zmian politycznych, administracyjnych i ekonomicznych relacji między strukturami europejskimi, narodowymi i regionalnymi, których zadaniem jest wzmocnienie aktywności regionów zwiększenie potencjału budowy społeczeństwa informacyjnego w obliczu globalizacji. Celem zmian ma być wzrost znaczenia politycznego instytucji UE, przy jednoczesnym przesunięciu części decyzji politycznych i społecznych do struktur subregionalnych, regionalnych, lokalnych, a nawet metropolitalnych poszczególnych krajów³²⁶.

5.1 Inteligentne specjalizacje regionów

Fala kryzysu gospodarczego, która przetoczyła się przez Europę pod koniec pierwszej dekady XXI wieku oraz brak realizacji zakładanych wskaźników spowodował konieczność ponownego przyjrzenia się założeniom *Strategii Lizbońskiej* – głównego dokumentu strategicznego Unii Europejskiej obowiązującego od 2000 r., a następnie ich twórczej modyfikacji. Głównym efektem tych prac było opracowanie programu *Europa 2020* – strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, który został zatwierdzony przez Radę Europy 17 czerwca 2010 r. Założenia tego programu nawiązują do znanych wcześniej koncepcji rozwoju regionalnego takich jak teoria produktu podstawowego³²⁷. Rolę specjalizacji podkreśla się również w koncepcji elastycznej produkcji, zgodnie z którą system oparty na elastycznej produkcji stosowanej przez małe i średnie firmy mogące łatwo zmieniać zakres produkcji i dostosowywać go do warunków rynkowych, zapotrzebowania konsumentów czy nowych rozwiązań technologicznych, pozwala uzyskać im specjalizację, dzięki której łatwiej znajdują niszę rynkową w gospodarce globalnej i mogą być wysoce konkurencyjne w swojej dziedzinie. Teoria elastycznej produkcji wiąże się również z teorią dystryktu przemysłowego A. Marshalla, czyli obszaru na którym koncentrują swoją lokalizację wyspecjalizowane zakłady

³²⁶ Doktorowicz K., *Europejskie społeczeństwo informacyjne w unijnej polityce regionalnej. Nierówności i szanse*, [w]: Haber L.H., Niezgodna M. (red.), *Społeczeństwo informacyjne. Aspekty funkcjonalne i dysfunkcjonalne*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2006, s. 55.

³²⁷ Teoria opracowana przez Harolda A. Innisa - jako drogę do rozwoju regionalnego uznaje się stopniową specjalizację produkcyjną, która ma doprowadzić do wygenerowania produktu podstawowego dla gospodarki regionu i nabudowanie na nim sukcesu gospodarczego sektora MSP. Przykładem może być Nokia w Finlandii. (przyp. P.A. Nowak).

przemysłowe³²⁸. Idea inteligentnej specjalizacji przedstawiona została w komunikacie Polityka regionalna jako czynnik przyczyniający się do inteligentnego rozwoju w ramach strategii *Europa 2020*³²⁹, gdzie Komisja Europejska proponuje tworzenie narodowych/regionalnych strategii badań i innowacji na rzecz inteligentnej specjalizacji w celu efektywnego wykorzystania środków z Funduszy Strukturalnych oraz stosowania zintegrowanego podejścia dla rozwoju i wykorzystania potencjału inteligentnego wzrostu oraz gospodarki opartej na wiedzy we wszystkich regionach.

W rozumieniu strategii *Europa 2020* inteligentna specjalizacja specyficzne podejście do rozwoju gospodarczego łączące analizę konkurencyjności z procesem wyznaczania priorytetów w polityce technologiczno-naukowej w celu określenia tożsamości społeczno-gospodarczej regionu. Inteligentna specjalizacja polega więc na określeniu i wzmacnianiu mocnych stron i potencjału regionów z wykorzystaniem efektu skali. Koncepcja inteligentnej specjalizacji regionów wymaga pełnego zaangażowania władz publicznych w realizację przyjętej strategii inteligentnej specjalizacji:

- priorytetyzację i usprawnienie inwestycji w obszarach innowacyjnego rozwoju, rosnących branżach,
- koncentracja działań na mocnych stronach regionu, wyłaniających się trendach oraz dążeniu do efektu synergii,
- indywidualne zaangażowanie oraz włączenie podmiotów z regionu do realizacji wspólnej wizji,
- budowa proinnowacyjnego kapitału społecznego.

Inteligentna specjalizacja opiera się na spójności trzech elementów: nauki, edukacji i gospodarki danego regionu. Składowe te powinny się uzupełniać i wzmacniać, a zależności między elementami powinny stać się głównym punktem polityki naukowej, innowacyjnej i gospodarczej³³⁰. Aby mówić o przemyślanym, spójnym metodologicznie i logicznie wyborze inteligentnych specjalizacji dla poszczególnych regionów, niezbędne jest przeprowadzenie szczegółowych badań określających potencjał i szanse rozwojowe województw w perspektywie regionalnej (międzywojewódzkiej), krajowej

³²⁸ Grosse T. G., *Przegląd koncepcji teoretycznych rozwoju regionalnego*, [w]: „*Studia Regionalna i Lokalne*” nr 1/2002, s. 27-33.

³²⁹ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/communic/comm_en.htm (27.05.2014).

³³⁰ Kardas M., *Inteligentna specjalizacja (nowa) koncepcja polityki innowacyjnej*, [w]: „*Optimum. Studia Ekonomiczne*” nr 2/2011, s. 125-129.

i europejskiej. Zgodnie z metodologią przyjętą przez UE³³¹ prawie wszystkie polskie regiony zalicza się do grupy określonej jako uprzemysłowiony region Europy Wschodniej³³². Charakterystyczne cechy tej grupy to średni poziom dostępności do wiedzy oraz niski stopień chłonności i zdolności rozprzestrzeniania wiedzy oraz wzrost zatrudnienia w przemyśle zaawansowanych technologii. Eksperti UE zalecają dla tego typu regionów oparcie strategii rozwoju o lokalnych przedsiębiorców technologicznych wspomagających duże, funkcjonujące już firmy. Pozwoli to na wykorzystanie wysokiej przedsiębiorczości mieszkańców i przedsiębiorców charakterystycznej dla uprzemysłowionych regionów Europy Wschodniej i oparciu na niej inteligentnej specjalizacji³³³.

Główną rolę w wyznaczeniu kierunku specjalizacji regionu pełnić powinien samorząd województwa. Jego podstawowym zadaniem w tym obszarze jest przeprowadzenie dyskursu publicznego oraz koordynacja prac nad wyznaczeniem inteligentnych strategii i wpisaniem ich do średnio i długookresowej strategii rozwoju regionu. Budowa społeczeństwa informacyjnego we wszystkich jego wymiarach (infrastruktury, usług oraz kompetencji), jako dynamicznej sieci komunikacyjnej, stała się nieodwołalnym wymogiem rozwojowym Europy XXI wieku. Przeglądając zestawienie inteligentnych specjalizacji jakie wskazały polskie województwa, w większości widać zagadnienia związane bezpośrednio bądź pośrednio właśnie ze społeczeństwem informacyjnym.

Tabela 15 Zestawienie inteligentnych specjalizacji polskich województw

<i>Województwo</i>	<i>Inteligentne specjalizacje</i>
<i>dolnośląskie</i>	<i>Specjalizacje naukowe: nauki medyczne i biologiczne, nauki chemiczne, informatyka i komunikacja, matematyka i fizyka. Branże gospodarcze: przemysł chemiczny, farmaceutyczny, elektryczny, branża informatyczna, przemysł wydobywczy.</i>
<i>kujawsko-pomorskie</i>	<i>Najlepsza bezpieczna żywność (przetwórstwo, nawozy, opakowania); Medycyna (usługi medyczne, turystyka zdrowotna); Motoryzacja (urządzenia transportowe i automatyka przemysłowa); Narzędzia (formy wtryskowe, wyroby z tworzyw sztucznych); Przetwarzanie informacji (multimedia, programowanie, usługi ICT); Biointeligentna specjalizacja (potencjał naturalny, środowisko, energetyka);</i>

³³¹ UE w dokumentach i wytycznych dotyczących inteligentnych specjalizacji opiera się na raporcie opracowanym przez Maastricht Economic and Social Research Institute on Innovation and Technology (UNU-MERIT) (przyp. P.A. Nowak).

³³² Wintjes R., Hollanders H., *Innovation pathways and policy challenges at the regional level: smart specialization*, Wydawnictwo Maastricht Graduate School of Governance, Maastricht 2011, s. 36.

³³³ Sojka P., Nowacka A., Robczyńska M., *Inteligentna specjalizacja województwa lubuskiego w kontekście innowacyjnego potencjału regionu*, Wydawnictwo Marketing Research World, Gliwice 2012, s. 5.

Województwo	Inteligentne specjalizacje
	Transport (logistyka, handel, szlaki wodne i lądowe); Dziedzictwo kulturowe (sztuka, przemysły kreatywne).
lubelskie	Biogospodarka, Usługi medyczne i prozdrowotne, Informatyka i automatyka , Energetyka niskoemisyjna.
lubuskie	Branża motoryzacyjna, Branża budowlana, Branża IT , Branża metalowa, Branża spożywcza, Branża odnawialnych źródeł energii, Branża drzewna, Branża medyczna.
łódzkie	Zaawansowane materiały budowlane, Energetyka, Rolnictwo i przetwórstwo rolno-spożywcze, Medycyna, farmacja, kosmetyki, Nowoczesne włókiennictwo i przemysł odzieżowy, Technologie informacyjne i komunikacyjne .
małopolskie	Life science, Energia zrównoważona, Technologie informacyjne i komunikacyjne, multimedia , Chemia.
mazowieckie	Obszary gospodarcze (o profilu przemysłowym): chemia, medycyna, sektor rolno-spożywczy, sektor elektromaszynowy, energetyka, Technologie wiodące: biotechnologia, ICT, nanotechnologie , elektronika i fotonika , Procesy usługowe: usługi B2B, usługi B+R, Sektor tzw. wysokiej szansy: budownictwo.
opolskie	Przemysł chemiczny, Przemysł budowlany wraz z przemysłem mineralnym i usługami budowlanymi, Przemysł maszynowy i elektromaszynowy , Przemysł paliwowo-energetyczny, Przemysł rolno-spożywczy, Przemysł drzewno-papierniczy w tym meblarski, Przemysł metalowy i metalurgiczny, Transport i logistyka, Usługi medyczne i rehabilitacyjne.
podkarpackie	„ Dolina Lotnicza ”: przemysł elektromaszynowy i maszynowy w szczególności lotnictwo, Jakość życia – ekologiczne rolnictwo i związane z nim przetwórstwo rolno-spożywcze, turystyka, turystyka zdrowotna, agroturystyka, eko- innowacje.
podlaskie	EKO - zielone technologie (przetwórstwo rolno-spożywcze, life science, energetyka odnawialna, eko-innowacje), WSCHÓD - wykorzystanie istniejącego potencjału regionu (korzyści z położenia na zewnętrznej granicy UE; wspólne badania z uczelniami ze Wschodu, głównie fokus na Białoruś, think tank na potrzeby całej UE w temacie prowadzenia biznesu, współpracy na Białorusi);

<i>Województwo</i>	<i>Inteligentne specjalizacje</i>
<i>pomorskie</i>	Technologie informacyjne i komunikacyjne, <i>Elektronika, Energia i zasoby, Środowisko, Technologie produkcji.</i>
<i>śląskie</i>	<i>Energetyka, Medycyna.</i> Technologie informacyjne i komunikacyjne.
<i>świętokrzyskie</i>	<i>Efektywne wykorzystanie energii, Turystyka medyczna, Branża targowo-kongresowa, Transfer wiedzy, Wzornictwo.</i>
<i>warmińsko-mazurskie</i>	<i>Ekonomia wody, Żywność wysokiej jakości, Drewno i meblarstwo.</i>
<i>wielkopolskie</i>	<i>Wspieranie inwestycji w zakresie wzmocnienia badań, rozwoju technologicznego i innowacji oraz poprawy dostępu do technologii informacyjno-komunikacyjnych i korzystania z takich technologii o wysokiej jakości</i>
<i>zachodniopomorskie</i>	<i>Biogospodarka, Działalność morska i logistyka, Przemysł metalowo-maszynowy, Usługi oparte na wiedzy: ICT, KPO, B+R, przemysły kreatywne, usługi techniczne.</i>

Źródło: opracowanie własne na podstawie regionalnych strategii rozwoju oraz strategii innowacyjności poszczególnych województw

Na poziomie krajowym „inteligentne specjalizacje” określa *Krajowy Program Badań*³³⁴ zawierający założenia polityki naukowo-technicznej i innowacyjnej państwa. Program wskazuje priorytety inwestycyjne na najbliższe lata, które obejmują:

- nowe technologie w zakresie energetyki,
- choroby cywilizacyjne, nowe leki oraz medycynę regeneracyjną,
- zaawansowane technologie informacyjne, telekomunikacyjne i mechatroniczne,
- nowoczesne technologie materiałowe,
- środowisko naturalne, rolnictwo i leśnictwo,
- społeczny i gospodarczy rozwój Polski w warunkach globalizujących się rynków,
- bezpieczeństwo i obronność państwa.

Kolejnym źródłem wspomagającym wybór inteligentnych specjalizacji przez samorządy wojewódzkie są wyniki badań *Foresight technologiczny przemysłu w Polsce*

³³⁴ <http://www.bip.nauka.gov.pl/krajowy-program-badan/> (02.05.2014)

– *InSight 2030*³³⁵, które wskazują grupy technologii kluczowych dla rozwoju całego polskiego przemysłu w perspektywie kolejnych 20 lat. Są to:

- zaawansowane systemy wytwarzania,
- technologie informacyjne i telekomunikacyjne,
- biotechnologie przemysłowe,
- nanotechnologie,
- technologie mikroelektroniczne,
- technologie fotoniczne³³⁶.

Jak widać z zestawień inteligentnych specjalizacji poziomu krajowego i regionalnego, żadne z województw (poza podlaskim i jego think-tankiem nastawionym na współpracę z Białorusią) nie wyszło poza wykaz inteligentnych specjalizacji poziomu krajowego. Poszczególne regiony opisują swoje inteligentne specjalizacje w sposób różnorodny, uniemożliwiający ich dokładne porównanie. Jednak większość województw wśród branż wiodących wskazało właśnie technologie informacyjne i komunikacyjne, biotechnologię oraz nanotechnologię. W przyjętych założeniach tworzenia tych dokumentów (najpierw poziom regionalny, potem krajowy), budzi to uzasadnioną wątpliwość co do jakości opracowań regionalnych. Spora ich część powstała po 2011 r., powinna choć w pojedynczych przypadkach wychodzić poza zakres opracowań krajowych. Zastanawiający jest również udział wielu inteligentnych specjalizacji o charakterze wysoko wiedzochłonnym w wyborach dokonywanych przez samorządy regionów. Rodzi to uzasadnioną wątpliwość, czy każde z województw ma wystarczający potencjał ludzki, edukacyjny, naukowy i technologiczny, by swobodnie konkurować na rynkach europejskich i światowych w zakresie biotechnologii, nanotechnologii czy zaawansowanej informatyki.

Koncepcja inteligentnej specjalizacji zakłada, że koncentracja zasobów wiedzy oraz nakierowanie ich wyłącznie na priorytetowe działania gospodarcze pozwala na uzyskanie i utrzymanie przewagi konkurencyjnej w światowej gospodarce. „Przy tego rodzaju specjalizacji regiony mogą odnieść korzyści wynikające z efektu skali, efektu rozszerzenia oferty rynkowej, a także efektów pośrednich (spillovers) związanych z tworzeniem i wykorzystaniem wiedzy, co ma duże znaczenie dla produktywności. Co więcej, znacznie większą szansę na sukces mają strategie łączące innowacje

³³⁵ <http://www.mg.gov.pl/Wspieranie+przedsiębiorczosci/Polityki+przedsiębiorczosci+i+innowacyjnosci/Foresight+technologiczny+przemys%C5%82u+w+Polsce> (30.04.2013).

³³⁶ <http://www.naukawpolsce.pap.pl/aktualnosci/news,396357,polska-nauka-bardziej-konkurencyjna-w-ramach-inteligentnego-rozwoju.html> (30.04.2013).

z konkretnymi atutami gospodarki na szczeblu krajowym/regionalnym. Naśladowanie innych regionów i próby wykreowania „cudu gospodarczego” w oparciu o modne sektory (...) nie tylko zmniejszają szanse regionu na sukces, ale dodatkowo utrwalają strukturę rynku z podziałem na liderów i naśladowców³³⁷. Oznacza to, że inteligentna specjalizacja powinna generować unikatowe atuty dla danego regionu. Jak wynika z zaprezentowanego powyżej zestawienia, polskie regiony nie wykorzystują pełni swego potencjału.

5.2 Efektywność interwencji publicznej w budowę SI w latach 2007-2013

Budowa społeczeństwa informacyjnego to ciągły proces – nie ma określonego stanu, w którym można ogłosić jego zakończenie. Miary rozwoju SI są jedynie szacunkiem i będą się zmieniać wraz z rozwojem TIK. Polska weszła na tę drogę rozwoju, zaś oczekiwania społeczne są już tak rozbudzone, że muszą być spełnione zarówno przez biznes jak i administrację³³⁸.

W okresie od marca do sierpnia 2013 r. przeprowadziłem wywiady z osobami odpowiedzialnymi za budowę społeczeństwa informacyjnego z województw: opolskiego, podlaskiego, pomorskiego, śląskiego, świętokrzyskiego oraz warmińsko-mazurskiego. Wybór był nieprzypadkowy, oparty na doświadczeniu i skuteczności osób kierujących budową społeczeństwa informacyjnego w tych regionach (podstawowe pytania wywiadu przedstawione zostały w załączniku nr 10).

Analiza udzielonych odpowiedzi jednoznacznie wskazuje na brak długookresowej, planowej współpracy pomiędzy administracją regionalną a administracją rządową³³⁹. Jeśli nawet taka się pojawia to jest ona wynikiem działań pojedynczych urzędników administracji centralnej, a nie działaniem o charakterze systemowym. Dlatego „trudności, jakie napotyka proces informatyzacji(...), wynikają (...) z faktu, iż głębokie przemiany cywilizacyjne (...), są dostrzegane i doceniane przez naukowców i futurystów, natomiast nie przez polityków oraz inne osoby i instytucje kształtujące

³³⁷ Foray D., Goddard J., Beldarrain X.G., Landabaso M., McCann P., Morgan K., Nauwelaers C., Ortega-Argiles R., *Przewodnik Strategii Badań i Innowacji na rzecz inteligentnej specjalizacji*, Wydawnictwo Unia Europejska, Bruksela 2012, s. 13.

³³⁸ Iszkowski W.: *Jesteśmy już społeczeństwem informacyjnym*, w: „Czas informacji” nr 1/2010, Wydawnictwo Centrum Promocji Informatyki, s. 52.

³³⁹ Pytania dotyczyły perspektywy 2007-2013 z uwzględnieniem wcześniejszych doświadczeń (przyp. P.A. Nowak)

przyszłość Polski”³⁴⁰. Ta dysfunkcja systemu przełożyła się na niewykorzystanie szansy jaką dawały pomocowe środki unijne z perspektywy finansowej 2004-2006 oraz 2007-2013.

Analizując budżety programów operacyjnych realizowanych w latach 2007-2013 nie ma możliwości dokładnego wyodrębnienia środków, jakie zostały przeznaczone na budowę społeczeństwa informacyjnego. Wpisujące się w tę kategorię działania w wielu wypadkach stanowiły wsparcie dla celów priorytetowych³⁴¹. Jednak przyjmując tylko osie priorytetowe i działania wprost skierowane na budowę SI, na interwencję publiczną w badanym okresie przeznaczono ponad 22 mld złotych.

Tabela 16 Zestawienie nakładów na budowę SI w krajowych i regionalnych programach operacyjnych na lata 2007-2013

<i>Regionalne Programy Operacyjne na lata 2007-2013</i>				
<i>Województwo</i>	<i>Nazwa priorytetu</i>	<i>Fundusze UE</i>	<i>Wkład krajowy</i>	<i>RAZEM</i>
<i>Dolnośląskie</i>	<i>Rozwój społeczeństwa informacyjnego na Dolnym Śląsku</i>	<i>97 051 591,00 zł</i>	<i>22 835 668,00 zł</i>	<i>119 887 259,00 zł</i>
<i>Kujawsko-pomorskie</i>	<i>Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego</i>	<i>57 060 229,00 zł</i>	<i>10 069 452,00 zł</i>	<i>67 129 681,00 zł</i>
<i>Lubelskie</i>	<i>Spółeczeństwo informacyjne</i>	<i>57 792 728,00 zł</i>	<i>10 198 717,00 zł</i>	<i>67 991 445,00 zł</i>
<i>Lubuskie</i>	<i>Rozwój infrastruktury wzmacniającej konkurencyjność regionu</i>	<i>146 863 974,00 zł</i>	<i>25 915 172,00 zł</i>	<i>172 779 146,00 zł</i>
<i>Łódzkie</i>	<i>Spółeczeństwo informacyjne</i>	<i>70 446 664,00 zł</i>	<i>12 431 764,00 zł</i>	<i>82 878 428,00 zł</i>
<i>Małopolskie</i>	<i>Warunki dla rozwoju społeczeństwa opartego na wiedzy</i>	<i>162 841 230,00 zł</i>	<i>28 736 688,00 zł</i>	<i>191 577 918,00 zł</i>
<i>Mazowieckie</i>	<i>Przyspieszenie e-Rozwoju Mazowsza</i>	<i>205 127 627,00 zł</i>	<i>36 198 993,00 zł</i>	<i>241 326 620,00 zł</i>
<i>Opolskie</i>	<i>Spółeczeństwo informacyjne</i>	<i>25 628 689,00 zł</i>	<i>4 522 710,00 zł</i>	<i>30 151 399,00 zł</i>
<i>Podkarpackie</i>	<i>Spółeczeństwo informacyjne</i>	<i>67 987 570,00 zł</i>	<i>10 199 706,00 zł</i>	<i>78 187 276,00 zł</i>
<i>Podlaskie</i>	<i>Spółeczeństwo Informacyjne</i>	<i>50 896 631,00 zł</i>	<i>8 981 758,00 zł</i>	<i>59 878 389,00 zł</i>
<i>Pomorskie</i>	<i>Spółeczeństwo wiedzy</i>	<i>61 954 603,00 zł</i>	<i>20 651 534,00 zł</i>	<i>82 606 137,00 zł</i>
<i>Śląskie</i>	<i>Spółeczeństwo informacyjne</i>	<i>150 000 000,00 zł</i>	<i>26 470 588,00 zł</i>	<i>176 470 588,00 zł</i>
<i>Świętokrzyskie</i>	<i>Wsparcie innowacyjności, budowa społeczeństwa informacyjnego oraz wzrost potencjału inwestycyjnego regionu</i>	<i>108 871 090,00 zł</i>	<i>19 212 545,00 zł</i>	<i>128 083 635,00 zł</i>
<i>Warmińsko-mazurskie</i>	<i>Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego</i>	<i>62 192 522,00 zł</i>	<i>10 975 151,00 zł</i>	<i>73 167 673,00 zł</i>
<i>Wielkopolskie</i>	<i>Infrastruktura komunikacyjna</i>	<i>493 361 547,00 zł</i>	<i>105 851 440,00 zł</i>	<i>599 212 987,00 zł</i>
<i>Zachodnio-pomorskie</i>	<i>Rozwój społeczeństwa informacyjnego</i>	<i>42 000 000,00 zł</i>	<i>7 411 764,00 zł</i>	<i>49 411 764,00 zł</i>
W RAMACH RPO 2007-2013		<i>1 860 076 695,00 zł</i>	<i>360 663 650,00 zł</i>	<i>2 220 740 345,00 zł</i>

³⁴⁰ Tadeusiewicz R., *Rewolucja społeczeństwa informacyjnego na tle wcześniejszych rewolucji cywilizacyjnych*, [w]: Haber L.H., Niezgodna M. (red.), *Spółeczeństwo informacyjne. Aspekty funkcjonalne i dysfunkcjonalne*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2006, s. 37.

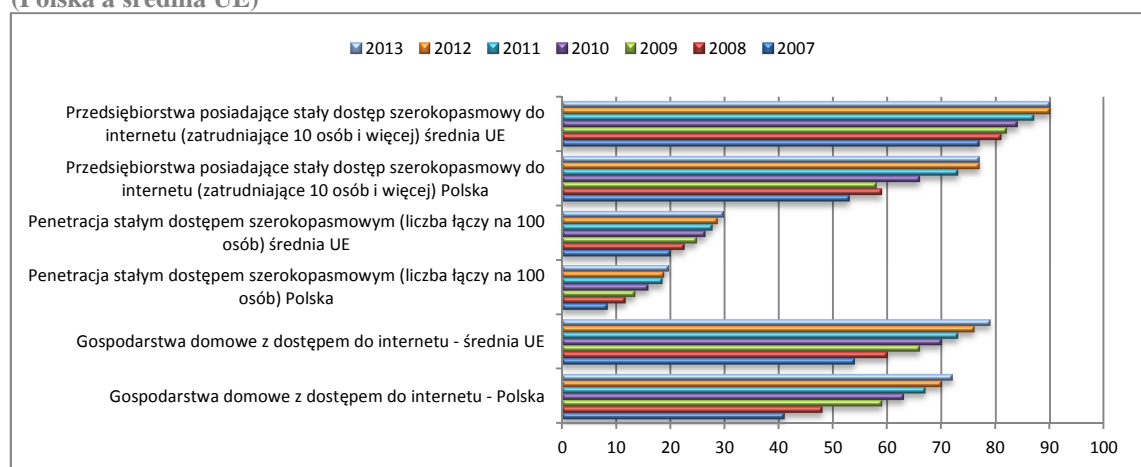
³⁴¹ Przykładem może być POIG, w ramach którego realizowane były projekty innowacyjne, takie jak „Turystyka w siodle - infrastruktura innowacyjnego i unikatowego produktu turystycznego”, którego istotnym elementem była infrastruktura teleinformatyczna i elektroniczne usługi oraz PO KL, w którym w ramach działania skierowanego na podnoszenie kompetencji zawodowych bezrobotnych i zagrożonych utratą pracy szkolenia teleinformatyczne były drugim (po szkoleniach językowych) najczęściej realizowanym typem wsparcia (przyp. P.A. Nowak)

Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka				
działanie/oś	nazwa	fundusze UE	środki krajowe	RAZEM
działanie 2.3	inwestycje związane z rozwojem infrastruktury informatycznej nauki	278 749 037,00 zł	41 818 794,60 zł	320 567 831,60 zł
oś 7	Społeczeństwo informacyjne - budowa elektronicznej administracji	208 676 187,10 zł	36 825 207,80 zł	245 501 394,90 zł
działanie 8.1	Wspieranie działalności gospodarczej w dziedzinie gospodarki elektronicznej	254 013 872,30 zł	84 671 289,40 zł	338 685 161,70 zł
działanie 8.2	Wspieranie wdrażania elektronicznego biznesu typu B2B	615 000 000,00 zł	108 529 410,80 zł	723 529 410,80 zł
działanie 8.3	Przeciwdziałanie wykluczeniu informacyjnemu - eInclusion	446 371 469,00 zł	78 771 434,50 zł	525 142 903,50 zł
działanie 8.4	Zapewnienie dostępu do Internetu na etapie „ostatniej mili”	446 371 469,00 zł	78 771 434,50 zł	525 142 903,50 zł
W RAMACH POIG		2 249 182 034,40 zł	429 387 571,60 zł	2 678 569 606,00 zł
PO KL - komponenty krajowe				
działanie/oś	nazwa	fundusze UE	środki krajowe	RAZEM
Poddziałanie 2.1.1	Rozwój kapitału ludzkiego w przedsiębiorstwach	7 626 314 449,50 zł	1 478 720 965,00 zł	9 105 035 414,50 zł
Działanie 3.3	Poprawa jakości kształcenia	1 251 804 402,70 zł	220 906 667,50 zł	1 472 711 070,20 zł
Działanie 3.5	Kompleksowe wspomaganie rozwoju szkół	170 901 612,00 zł	30 159 108,00 zł	201 060 720,00 zł
Działanie 4.1	Wzmocnienie i rozwój potencjału dydaktycznego szkolnictwa wyższego	1 142 871 051,70 zł	171 457 057,86 zł	1 314 328 109,56 zł
Działanie 4.3	Wzmocnienie potencjału dydaktycznego uczelni w obszarach kluczowych	855 572 367,11 zł	150 983 351,98 zł	1 006 555 719,09 zł
Działanie 5.1	Wzmocnienie potencjału administracji rządowej	1 041 456 876,43 zł	347 152 286,54 zł	1 388 609 162,97 zł
Działanie 5.2	Wzmocnienie potencjału administracji samorządowej	2 521 500 000,00 zł	444 970 584,28 zł	2 966 470 584,28 zł
W RAMACH PO KL		14 610 420 759,44 zł	2 844 350 021,16 zł	17 454 770 780,60 zł
RAZEM		18 719 679 488,84 zł	3 634 401 242,76 zł	22 354 080 731,60 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie Szczegółowych Opisu Osi Priorytetowych poszczególnych programów

Proporcjonalnie do wysokości budżetu państwa Polska otrzymała w latach 2007-2013 największe środki pomocowe na budowę społeczeństwa informacyjnego w UE.

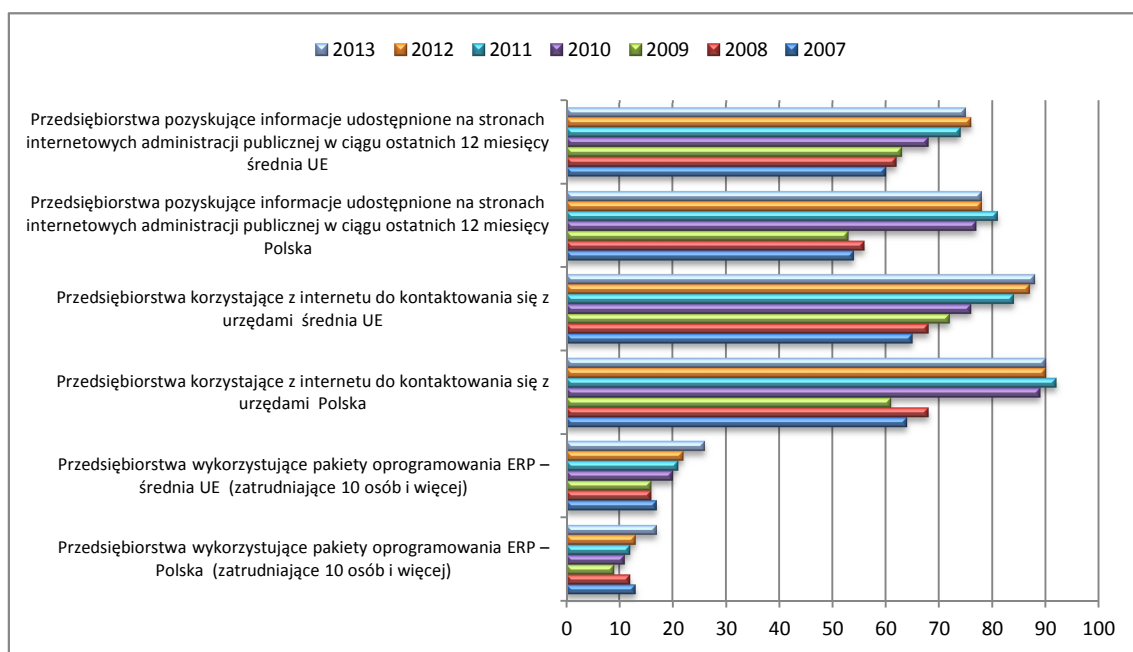
Rysunek 18 Dostęp do Internetu gospodarstw domowych i przedsiębiorstw w latach 2007-2013 w % (Polska a średnia UE)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Społeczeństwo informacyjne w liczbach 2013, danych GUS oraz raportu Diagnoza społeczna 2013.

Wysokość dotacji nie przełożyła się jednak na zmianę podstawowych wskaźników SI. Wprawdzie wartość wskaźników w porównaniu rok do roku stale rosła, ale dystans do średniej wartości dla UE zmieniał się nieznacznie.

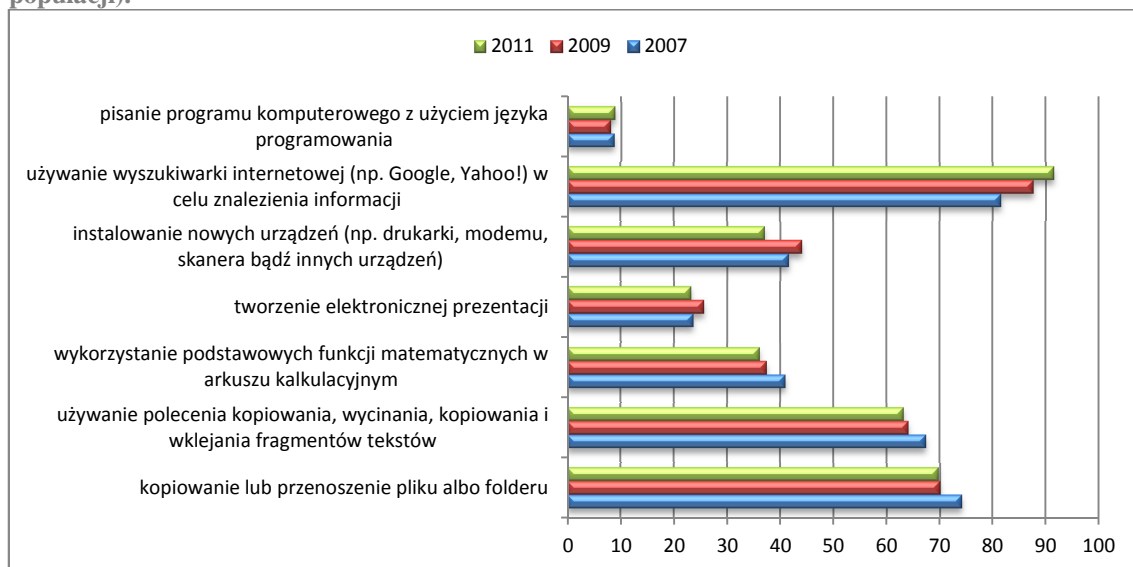
Rysunek 19 Wykorzystani e produktów i usług społeczeństwa informacyjnego przez przedsiębiorstwa w latach 2007-2013 w % (Polska a średnia UE).

Źródło: opracowanie własne na podstawie Społeczeństwo informacyjne w liczbach 2013, danych GUS oraz raportu Diagnoza społeczna 2013.

Pomimo olbrzymich nakładów poniesionych w latach 2007-2013 w Polsce na zapobieganie wykluczeniu cyfrowemu i podnoszenie kompetencji cyfrowych, poziom większości kompetencji, nie tylko nie wzrósł, ale wręcz się obniżył.

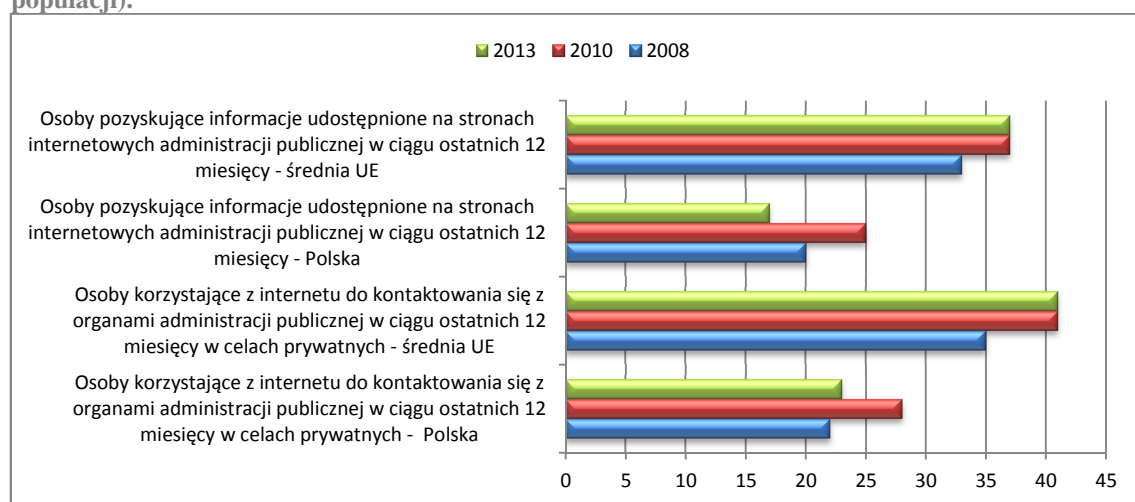
Rysunek 20 Kompetencje cyfrowe internautów w Polsce w latach 2007-2011 (średnia % dla populacji).

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu Diagnoza społeczna 2013.

Jest to zjawisko, dla którego trudno znaleźć logiczne wyjaśnienie inne niż nieprawidłowo wybrane projekty do dofinansowania. Pamiętać jednak należy, że projekty, aby dostać dofinansowanie, musiały być zgodne z kryteriami wyboru ogłaszanych w poszczególnych konkursach. Oznacza to, że całkowitą winę za spadek kompetencji cyfrowych Polaków ponosi administracja publiczna.

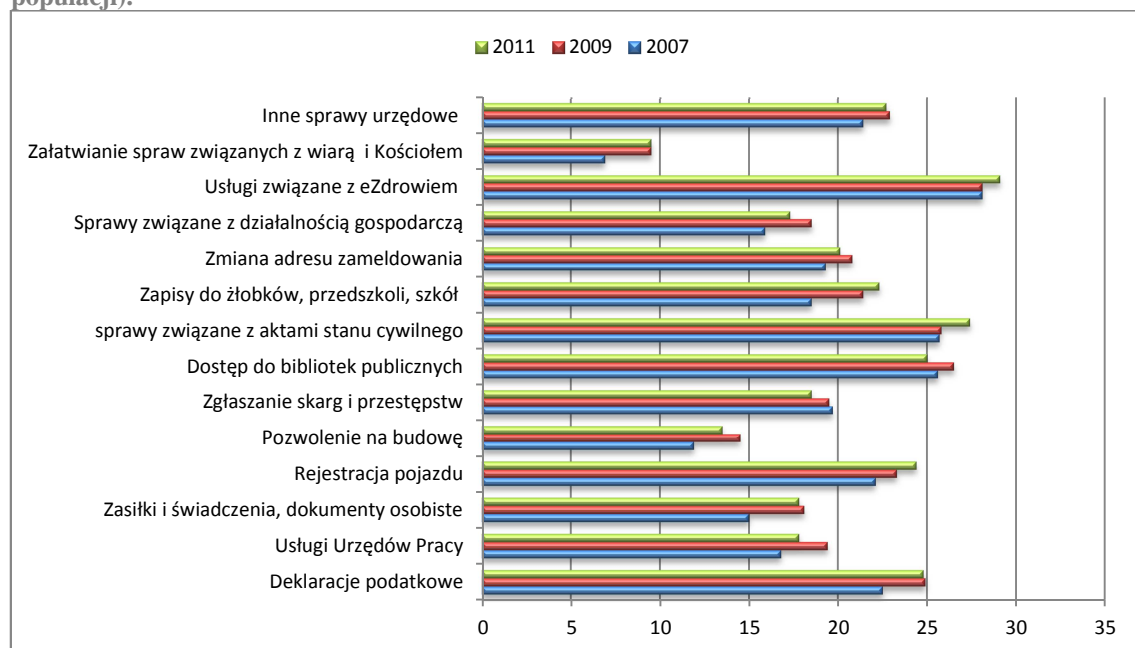
Rysunek 21 Wykorzystanie eGovernance przez obywateli w latach 2009-2013 (średnia % dla populacji).

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Spółeczeństwo informacyjne w liczbach 2013*, danych GUS

Ważnym wskaźnikiem świadczącym o braku skuteczności budowy społeczeństwa informacyjnego w Polsce jest zmniejszenie się ilości osób wykorzystujących elektroniczne usługi publiczne w Polsce.

Rysunek 22 Zainteresowanie usługami publicznymi dostępnymi przez Internet (średnia % dla populacji).

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu *Diagnoza społeczna 2013*.

Warto zauważyć, że w porównywalnym okresie wzrosło średnie wykorzystanie tego typu usług w pozostałych krajach UE. Wynik ten wskazuje na niską dostępność i jakość usług eGovernance w Polsce. Wniosek ten potwierdzają badania zainteresowania obywateli korzystaniem z takich usług. W 12 na 14 badanych zakresów potencjalnych usług w 2011 r. występował wzrost zainteresowania elektronicznym kontaktem z administracją i zdalnym załatwieniem spraw. Spadek zainteresowania odnotowano wyłącznie w kategoriach „zgłaszanie skarg i przestępstw” oraz „dostęp do bibliotek publicznych.

5.3 Odpowiedzi na pytania badawcze

Celem rozprawy była ocena i identyfikacja wpływu inwestycji realizowanych przez administrację publiczną na budowę społeczeństwa informacyjnego w Polsce. Dla osiągnięcia wskazanego celu konieczna jest odpowiedź na 6 pytań badawczych:

1. *Czy działania dla budowy społeczeństwa informacyjnego realizowane są w sposób przemyślany i planowy?* – jak wykazano w rozdziale 3 nie można mówić o przemyślanym i planowym działaniu na rzecz budowy społeczeństwa informacyjnego. Sytuacja jest tym gorsza, im szerszy zakres odpowiedzialności i uprawnienia. Najgorzej prezentują się projekty centralne, które mają fragmentaryczny, a często wyłącznie fasadowy charakter co powoduje, że liczba spraw urzędowych, jakie można w Polsce załatwić z wykorzystaniem TIK, jest w stosunku do poniesionych nakładów żenująco mała³⁴². Zdecydowanie lepiej są realizowane projekty o charakterze regionalnym oraz lokalnym. Nie bez znaczenia jest wzrost świadomości potrzeb mieszkańców oraz personalna, polityczna odpowiedzialność władarzy jst.
2. *Czy działania realizowane przez administrację rządową i samorządową są w jakikolwiek sposób koordynowane?* – w świetle dostępnej wiedzy, pomimo istnienia wielu instytucji koordynujących różne obszary działań na rzecz budowy społeczeństwa informacyjnego (Urząd Komunikacji Elektronicznej, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Ministerstwo Rozwoju Gospodarczego, Ministerstwo Zdrowia), mimo istnienia dokumentów strategicznych i planistycznych nie da się wykazać efektywnej koordynacji działań pomiędzy administracją rządową i samorządową.

³⁴² Tadeusiewicz R., *Rewolucja społeczeństwa informacyjnego na tle wcześniejszych rewolucji cywilizacyjnych*, [w]: Haber L.H., Niezgoda M. (red.), *Spółeczeństwo informacyjne. Aspekty funkcjonalne i dysfunkcjonalne*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2006, s. 33.

3. *Czy projekty krajowe mają szansę na realizację w bieżącym okresie programowania (perspektywa finansowa 2007-2013)?* Oceniając stopień realizacji projektów centralnych na koniec sierpnia 2013 roku należy przyjąć, że nieliczne zostaną skutecznie zrealizowane w bieżącej perspektywie finansowej. Oczywiście należy tu rozróżnić pojęcie formalnej realizacji projektu (rozliczony wniosek o płatność końcową) od pojęcia skutecznej realizacji. Formalnie rozliczona zostanie zdecydowana większość projektów – polska administracja nauczyła się już jak radzić sobie z europejską biurokracją. Większość projektów nie będzie jednak efektywnie działać.

4. *Z czego wynika różnica pomiędzy zaangażowaniem inwestycyjnym poszczególnych regionów?* Jak wykazano w rozdziale 3 różnice pomiędzy zaangażowaniem w budowę społeczeństwa informacyjnego w różnych województwach są łatwo zauważalne. Część tych różnic wynika z diagnozy potrzeb i przyjętych strategicznych kierunków rozwoju poszczególnych regionów. Jednak równie istotna jest świadomość zarządów województw co do znaczenia SI dla budowy potencjału gospodarczego poszczególnych regionów, miejsce oraz „siła przebicia” komórek odpowiedzialnych za budowę społeczeństwa informacyjnego w urzędach marszałkowskich, a także kompetencje osób odpowiedzialnych za zarządzanie nimi.

5. *Czy inwestycje rozkładają się efektywnie na wszystkie filary budowy społeczeństwa informacyjnego?* W rozdziałach badawczych wykazano, że inwestycje w budowę społeczeństwa informacyjnego nie rozkładają się równomiernie na wszystkie filary jego budowy. Zarówno w projektach centralnych jak i regionalnych dominują projekty infrastrukturalne i usługowe. Zdecydowanie mniejsze są nakłady na budowę kompetencji cyfrowych obywateli. Tymczasem „niezbędne jest wdrożenie efektywnego systemu kształcenia e-umiejętności i przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu. Może ono prowadzić do wykluczenia z rynku pracy, a to z kolei jest jedną z przyczyn wykluczenia społecznego. Istotnym zadaniem sprzyjającym aktywizacji osób wykluczonych jest przygotowanie odpowiednich instrumentów skierowanych na wydobywanie i wzmacnianie potencjału (umiejętności) poszczególnych osób, a więc programy przywracające osoby wykluczone do uczestniczenia w życiu społecznym. W dalszym etapie dopiero będzie można efektywnie wspierać te osoby na rynku pracy”³⁴³.

³⁴³ Uchwała Rady Ministrów, Strategia rozwoju kraju 2020, Wydawnictwo Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2012, s.147.

6. *Czy jest możliwe korzystanie z bazy dobrych praktyk stworzonych przez kraje o wyższym stopniu rozwoju społeczeństwa informacyjnego?* Przeprowadzone badania oraz analizy wykazały niską efektywność polskiej interwencji publicznej w budowę SI. Nie oznacza to jednak wyłącznej winy instytucji i osób odpowiedzialnych za realizację poszczególnych projektów. Skomplikowany system prawny zamówień publicznych, znaczne opóźnienie realnych możliwości realizacji partnerstwa publiczno-prywatnego i publiczno-publicznego oraz brak jasnych zasad współpracy pomiędzy poszczególnymi instytucjami sektora finansów publicznych³⁴⁴ spowodowały ograniczenie możliwości skorzystania z dobrych praktyk i doświadczeń krajów o wyższym poziomie rozwoju SI. Dobrym przykładem jest budowa społeczeństwa informacyjnego w Piemoncie (Włochy). Powołane do tego celu konsorcjum CSI Piemonte³⁴⁵ (gromadzi ponad 100 podmiotów publicznych: samorząd regionu, samorzady miast i gmin oraz ich podmioty zależne np. szkoły i szpitale, wyższe uczelnie, inne stowarzyszenia i organizacje publiczne), stało się koordynatorem działań na poziomie regionu, będąc jednocześnie beneficjentem w dużych inwestycjach o znaczeniu regionalnym. Działanie w takim modelu pozwala na zwiększenie dostępności kompetencji technicznych i technologicznych oraz wiedzy praktycznej po stronie beneficjenta, a to przekłada się wprost na zwiększenie zakresu i efektywności realizowanych projektów. Inna metoda wykorzystywana często w praktyce brytyjskiej i francuskiej partnerstwo publiczno-prywatne, w praktyce polskiej ze względu na niejasność ustawy³⁴⁶ oraz brak przepisów wykonawczych było wykorzystywane w niezwykle ograniczonym zakresie.

5.4 Weryfikacja hipotez badawczych

W świetle przedstawionych w rozprawie dokumentów źródłowych, opracowań oraz badań własnych wszystkie hipotezy badawcze znalazły swoje potwierdzenie:

1. *Hipoteza o braku koordynacji i współpracy administracji publicznej w zakresie budowy SI (H1)*, w ramach przeprowadzonej analizy została potwierdzona. Najbardziej oczywistym, choć niestety nie jedynym, przykładem pokazującym wzajemne znoszenie się funkcjonalności projektów krajowych i regionalnych jest usługa potwierdzenia tożsamości obywatela lub przedsiębiorcy w elektronicznych kontaktach z administracją

³⁴⁴ Np. pomiędzy jst a uczelniami publicznymi oraz jednostkami naukowo-badawczymi (przyp. P.A. Nowak).

³⁴⁵ <http://www.csipiemonte.it/web/it/consorzio/profilo> (22.04.2015).

³⁴⁶ Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz.U. Nr 19 z 2008 r., poz. 100).

publiczną w Polsce. Wiodącym projektem na poziomie krajowym w zakresie eUsług publicznych jest platforma ePUAP. Projekt ten od początku realizacji w 2009 r. wielokrotnie miał zmieniane założenia funkcjonalne. Dopiero w 2012 r. uzyskał swą podstawową funkcjonalność – potwierdzanie profilu zaufanego. W tym czasie samorzady wojewódzkie musiały realizować projekty Wrota Regionu, w ramach których w większości udostępniły moduły HSM (Hardware Security Module), zapewniające generowanie urzędowych poświadczeń odbioru poprzez zaawansowane operacje kryptograficzne. Wydatek ten w momencie uruchomienia platformy ePUAP stał się niecelowy. W wypadku szczegółowej kontroli projektów samorządowych „Wrót Regionalnych” może to powodować wymierne straty (konieczność zwracania dofinansowania wraz z odsetkami jak za należności karno-skarbowe od dnia sfinansowania wydatku). Nie bez przyczyny wszyscy zarządzający budową społeczeństwa informacyjnego w samorządach wojewódzkich, z którymi przeprowadzałem wywiady, wskazywali na całkowity brak lub w najlepszym wypadku niezadowalający poziom współpracy pomiędzy administracją rządową a samorządową na szczeblu wojewódzkim w zakresie budowy społeczeństwa informacyjnego w Polsce. Po przeanalizowaniu działań administracji centralnej oraz administracji samorządowej szczebla wojewódzkiego wyraźnie widać brak współpracy pomiędzy tymi rodzajami administracji. Podobną opinię wyrazili w trakcie wywiadu wszyscy kierownicy komórek organizacyjnych odpowiedzialnych za rozwój SI w urzędach marszałkowskich. Jest to zjawisko wyjątkowo niebezpieczne ze względów efektywności ekonomicznej i skuteczności biznesowej (rozumianej jako dostarczenie produktu, który będzie cieszył się popularnością klientów). W efekcie administracja publiczna realizuje projekty infrastrukturalne i usługowe drogo i nie zawsze tam gdzie jest na nie społeczne bądź biznesowe zapotrzebowanie. Przyczyn tego zjawiska jest przynajmniej kilka:

- Kompetencje ustawowe administracji samorządowej szczebla wojewódzkiego w zakresie budowy społeczeństwa informacyjnego do czasu uchwalenia „*specustawy telekomunikacyjnej*”³⁴⁷ były niewspółmierne do zadań. Wśród pracowników administracji, zarówno rządowej jak i samorządowej, niewielki procent stanowią osoby o wysokich kompetencjach i doświadczeniu w przygotowywaniu oraz realizacji dużych projektów inwestycyjnych i kompetencyjnych (tzw. twardych i miękkich).

³⁴⁷ Ustawa z dnia 7 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych (Dz.U. z dn. 16 czerwca 2010, nr 106, poz. 675).

- Osoby odpowiedzialne za rozwój społeczeństwa informacyjnego w poszczególnych województwach wielokrotnie podkreślały, że wśród większości członków zarządów regionów brak jest podstawowych kompetencji zarządczych w zakresie społeczeństwa informacyjnego. Brak jest uznania dla znaczenia społeczeństwa informacyjnego w kreowaniu rozwoju regionów. W XXI wieku nikt nie ma wątpliwości, że drogi, tory kolejowe, lotniska, wodociągi i kanalizacja są elementami infrastruktury podstawowej niezbędnej do życia. Infrastrukturę społeczeństwa informacyjnego – sieci telekomunikacyjne oraz Data Center należy zaliczyć do tej samej kategorii i dbałość o ich tworzenie i rozbudowę wpisać na stałe jako zadanie podstawowe administracji publicznej. Niestety w większości przypadków budowa społeczeństwa informacyjnego wciąż jest utożsamiana z informatyzacją co powoduje zmniejszenie efektywności realizowanych działań.

- Współpraca administracji rządowej i samorządowej ciągle nie jest oparta na jednej z podstawowych zasad konstytucyjnych opisujących relację państwo – obywatel, zasadzie pomocniczości. Administracja rządowa zamiast opracowywać standardy komunikacji i wymiany danych oraz realizować wyłącznie projekty o charakterze ogólnopolskim (takie jak eKsięgi Wieczyste czy CEPIK) realizuje projekty takie jak ePUAP – trudne do realizacji i utrzymania, o niepewnych, często zmieniających się zakresach, a co gorsza wrażliwe na zarzuty marnotrawienia publicznych pieniędzy i zaburzenia konkurencji na rynku komercyjnym. Dlatego niezwykle istotna jest ściślejsza współpraca podmiotów publicznych (administracji rządowej i samorządowej) w zakresie tworzenia i promowania bazy dobrych praktyk realizowanych w Polsce.

2. Również hipoteza o niskiej efektywności projektów realizowanych przez podmioty publiczne (H2) została udowodniona. Przeprowadzona w rozdziale II i III analiza projektów realizowanych przez administrację publiczną wykazała niską skuteczność i efektywność kosztową interwencji. Zdecydowana większość projektów realizowanych przez administrację centralną nie została zrealizowana w planowanym terminie, miała wielokrotnie zmieniany zakres rzeczowy, aby dopasować go do rzeczywistych możliwości realizacyjnych. Choć administracja samorządowa popełnia również wiele błędów jednak jednostkowo, ze względu na wielkość, zasięg i wartość projektów, są one mniej kosztowne. Wysoki koszt „pozyskania klienta” w projektach realizowanych przez administrację wynika również z olbrzymiej dysproporcji pomiędzy stopniem elektronizacji usług publicznych a ich wykorzystaniem. Charakterystyczne natomiast jest, że efektywność kosztowa projektów samorządowych jest odwrotnie

proporcjonalna do wielkości jst: im większa jednostka, im większy budżet przeznaczony na eAdministrację, tym większy koszt uzyskania klienta, „tak więc najgorzej jest tam, gdzie oczekiwania społeczne są największe”³⁴⁸. Przyczyną takiego stanu rzeczy, którą potwierdzają projekty realizowane w ramach działania IV RPO WŁ, mogą być zdolności finansowe poszczególnych urzędów, zakres ich działalności oraz możliwość bezpośredniej kontroli mieszkańców nad kierownikami tych urzędów. Gminy wiejskie realizują projekty małe, o wąskim zakresie, zgodnie z potrzebami mieszkańców lub urzędów. W wypadku większych samorządów często decyzje realizacyjne wynikają z obowiązku prawnego. Dobrym przykładem mogą być projekty geodezyjno-kartograficzne (GIS). Są to projekty wyjątkowo kosztochłonne, generujące sporą liczbę e-usług, a nie generujące dużego zainteresowania obywateli i przedsiębiorców. Należy jednak pamiętać, że wysoki koszt pozyskania klienta wynika również z otoczenia prawnego procesu realizacji projektów budowy społeczeństwa informacyjnego. Z powodów organizacyjnych i prawnych administracja publiczna w Polsce nie jest środowiskiem innowacyjnym. Tymczasem skuteczna budowa społeczeństwa informacyjnego wymaga często działań innowacyjnych, nieszablonowych.

Drugim istotnym ograniczeniem jest system zamówień publicznych. Zmiany w przepisach prawa zamówień publicznych powodują, że zamawiający (czyli administracja publiczna) jest stroną mocniej ograniczaną prawem w swoich działaniach, niż podmioty komercyjne biorące udział w tym procesie. Powoduje to, że zamawiający często otrzymuje nie to co potrzebuje i co chciał zamówić, a to co pozostało po „rozszczelnieniu” zamówienia przez Krajową Izbę Odwoławczą.

Kolejnym ważnym ograniczaniem efektywności inwestycji publicznych w budowę społeczeństwa informacyjnego jest wyraźna niechęć administracji publicznej do współpracy z podmiotami komercyjnymi i czerpania wiedzy z ich doświadczeń. Wystarczy przyjrzeć się zagadnieniu potwierdzania tożsamości w elektronicznych usługach publicznych. W bankowości elektronicznej oraz usługach świadczonych w ramach e-government mamy do czynienia z tym samym problemem: jak potwierdzić, że klient jest tą osobą za którą się podaje i ma uprawnienia do przeprowadzania danej czynności? W elektronicznych usługach publicznych używa się do tego celu

³⁴⁸ Markowski M., Sala J., *Czy e-administracja stymuluje rozwój społeczno-gospodarczy?*, [w]: Zieliński Z.E., *Rola informatyki w naukach ekonomicznych i społecznych Tom I*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Handlowej, Kielce 2013, s. 60.

kwalifikowanego podpisu cyfrowego, profilu zaufanego na platformie ePUAP (o ile działa), temu ma służyć projekt *pl.ID* oraz co najmniej kilkanaście innych systemów wyprodukowanych za publiczne pieniądze³⁴⁹. Tymczasem sektor bankowy zajmuje się tym zagadnieniem od kilkunastu lat. W tym czasie przetestował on już wiele rozwiązań od kodów jednorazowych, przez kody PIN, hasła sms, tokeny sprzętowe i GSM³⁵⁰. Administracja publiczna mogła z tych doświadczeń z powodzeniem skorzystać. Nie stanowi obecnie technologicznego wyzwania stworzenie jednego wspólnego systemu dla dowolnej liczby instytucji publicznych i innych instytucji życia społeczno-gospodarczego. Na świecie takie systemy działają od wielu lat.

Hipoteza o niskiej efektywności kosztowej inwestycji publicznych w budowę SI znalazła swoje potwierdzenie również w badaniu przeprowadzonym przez *Instytut Informatyki Politechniki Wrocławskiej*, w ramach którego przeprowadzona została analiza 80 inwestycji publicznych i komercyjnych (prywatnych), które uruchomiono w połowie 2010 r. Analiza wykazała ogromne dysproporcje między urzędami a firmami. „Dysproporcje niestety na niekorzyść projektów publicznych, które kończą się sukcesem dwukrotnie rzadziej niż analogiczne z sektora prywatnego. A do tego ponad połowa z nich kończy się kląpą”³⁵¹. Opisane w rozdziale 4.2 Projekty centralne dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce pozwoliły udowodnić wyjątkowo niską skuteczność administracji rządowej w realizacji projektów z zakresu społeczeństwa informacyjnego. W wypadku projektów realizowanych przez samorządy wojewódzkie jest nieco lepiej.

3. Potwierdzenie znalazła również *hipoteza o funkcjonalnym rozwoju potencjału ludzkiego dla budowy SI (H3)*. Jak wykazano w rozdziale III przeważająca większość projektów realizowanych dla budowy społeczeństwa informacyjnego w ramach PO KL dotyczy kształtowania konkretnych umiejętności praktycznych niezbędnych do podniesienia kompetencji pracowniczych lub zwiększenia potencjału na rynku pracy. Powoduje to zwiększenie umiejętności posługiwania się konkretnym oprogramowaniem

³⁴⁹ Osobne systemy potwierdzania tożsamości używa Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Narodowy Fundusz Zdrowia, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, urzędy skarbowe, Ministerstwo Finansów i wiele innych instytucji (przyp. P.A. Nowak).

³⁵⁰ *Materiał redakcyjny, Wydarzenia z marca 2013*, [w:] „Bank” 4(243)/2013, s.6.

³⁵¹ Czubkowska S., *Informatyzacja administracji, czyli najlepszy sposób na totalną klęskę*, za: http://forsal.pl/artykuly/600224,ranking_rozwoju_e_administracji_2012_polska_nie_nadaza_za_swiatem.html (22.01.2015).

użytkowym³⁵² bez zwiększenia umiejętności wyszukiwania, gromadzenia i przetwarzania danych w celu stworzenia jakościowo nowych produktów. Hipotezę tę potwierdza również analiza projektów realizowanych w ramach komponentu regionalnego PO KL (wykaz projektów stanowi załącznik 4). Podejmowane próby edukacji procesowej są nieudolne i wyjątkowo mało efektywne. Przykładem niech będą działania Ministerstwa Edukacji Narodowej – z jednej strony wspierany jest *program edukacji audiowizualnej i medialnej*³⁵³ oraz program „Cyfrowa Szkoła”³⁵⁴, z drugiej rozważa się zmniejszenie liczby obowiązkowych godzin informatyki i zastąpienie na maturze informatyki edukacją medialną³⁵⁵. Zjawisko niższego od średniej w Unii Europejskiej poziomu kompetencji cyfrowych Polaków potwierdza najnowszy raport Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji Społeczeństwo informacyjne w liczbach 2013³⁵⁶. Zgodnie z założeniami Eurostatu kompetencje cyfrowe obywateli określają następujące umiejętności:

1. kopiowanie, przenoszenie pliku lub folderu,
2. używanie poleceń kopiowania lub wklejania,
3. instalowanie nowych urządzeń,
4. korzystanie z funkcji matematycznych w arkuszu kalkulacyjnym,
5. kompresowanie plików za pomocą specjalnego programu,
6. pisanie programu komputerowego,
7. przenoszenie pliku pomiędzy komputerem a innym urządzeniem,
8. zmiana lub sprawdzanie ustawień programów,
9. tworzenie prezentacji w dedykowanym oprogramowaniu,
10. instalowanie lub zmiana systemu operacyjnego.

W każdej z dziedzin poziom kompetencji w Polsce jest niższy niż poziom średni w Unii Europejskiej. W niektórych wypadkach, dla średniej całego społeczeństwa, różnice te są kilkudziesięcioprocentowe.

³⁵² To samo zjawisko występuje przy realizacji komponentu szkoleniowego w ramach cross-finansingu w projektach inwestycyjnych realizowanych w ramach np. IV osi priorytetowej RPO WŁ (przyp. P.A. Nowak).

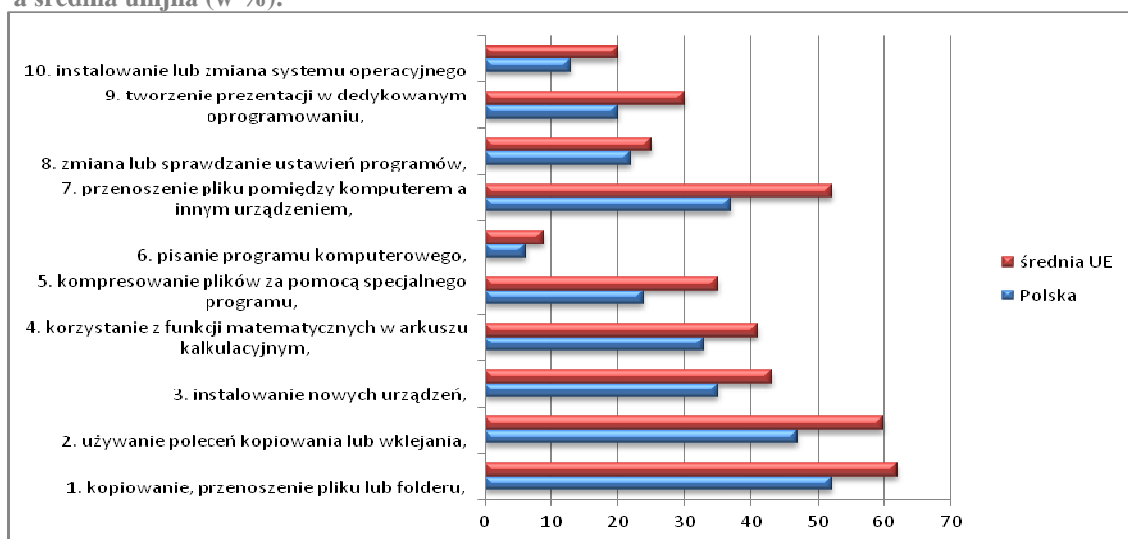
³⁵³ <http://www.come.uw.edu.pl/peam/> (25.07.2014).

³⁵⁴ <http://www.cyfrowaszkoła.men.gov.pl/> (25.07.2014).

³⁵⁵ Informacja przekazana przez przedstawiciela MEN podczas spotkania Rady ds. Informatyzacji Edukacji (przyp. P.A. Nowak).

³⁵⁶ *Społeczeństwo informacyjne w liczbach 2013*, Wydawnictwo Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Warszawa 2013.

Rysunek 23 Osoby wykonujące określone czynności związane z obsługą komputera w 2012 r. Polska a średnia unijna (w %).

Źródło: Społeczeństwo informacyjne w liczbach 2013, wyd. Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Warszawa 2013, s. 19

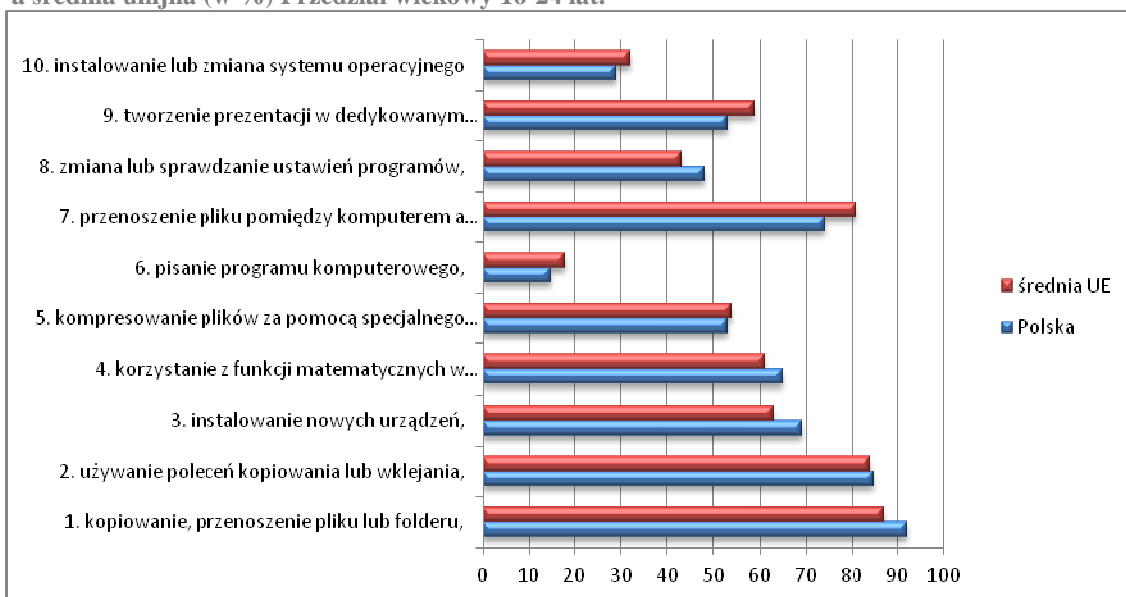
4. Zdecydowanie największym problemem okazało się potwierdzenie hipotezy o wyrównywaniu szans rozwojowych obywateli dzięki budowie społeczeństwa informacyjnego w Polsce (H4). Z jednej strony badania pokazują wysoką średnią podstawowych kompetencji cyfrowych młodzieży. Przykładem może być porównanie umiejętności komputerowych osób w wieku 16-24 lat w Polsce i Unii Europejskiej, czyli osób, dla których technologie informacyjne i komunikacyjne są „środowiskiem naturalnym” ze względu na dostęp do sprzętu i oprogramowania, edukację szkolną (informatyka), możliwość współpracy i wzajemnych interakcji (dostęp do Internetu). Dzięki temu w kilku zmiennych poziom kompetencji w Polsce jest wyższy niż średnia dla Unii Europejskiej, a w pozostałych dysproporcje zmniejszyły się do zaledwie kilku procent. Wśród krajów w których młodzież posiada średnie kompetencje komputerowe mniejsze niż młodzi Polacy znalazły się m.in.: Niemcy, Wlk. Brytania, Belgia, Szwecja oraz Włochy³⁵⁷.

Jednak jak komentuje T. Czapliński, prezes LMS Invest dbanie o stały wzrost kompetencji cyfrowych obywateli powinno być jedną z głównych trosk władz, w tym władz samorządowych. Na współczesnym rynku pracy korzystanie z podstawowych funkcji oprogramowania biurowego jest dla potencjalnego pracodawcy kompetencją standardową, natomiast „rozwijanie dodatkowych umiejętności już od najmłodszych lat

³⁵⁷ Społeczeństwo informacyjne w liczbach 2013, Wydawnictwo Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Warszawa 2013, s. 20.

pozwole na wykształcenie pokolenia, które zacznie myśleć o swoim miejscu na świecie w kontekście globalnym”³⁵⁸.

Rysunek 24 Osoby wykonujące określone czynności związane z obsługą komputera w 2012 r. Polska a średnia unijna (w %) Przedział wiekowy 16-24 lat.

Źródło: Społeczeństwo informacyjne w liczbach 2013, Wydawnictwo Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Warszawa 2013, s. 20.

Porównanie danych z rys. 23 i 24 pokazuje, że brak jest w Polsce efektywnych, skoordynowanych działań na rzecz wzrostu kompetencji cyfrowych osób dorosłych. Uwzględniając powyższy kontekst kompetencje komputerowe osób dorosłych, doksztalających się w województwie łódzkim prezentują się dobrze.

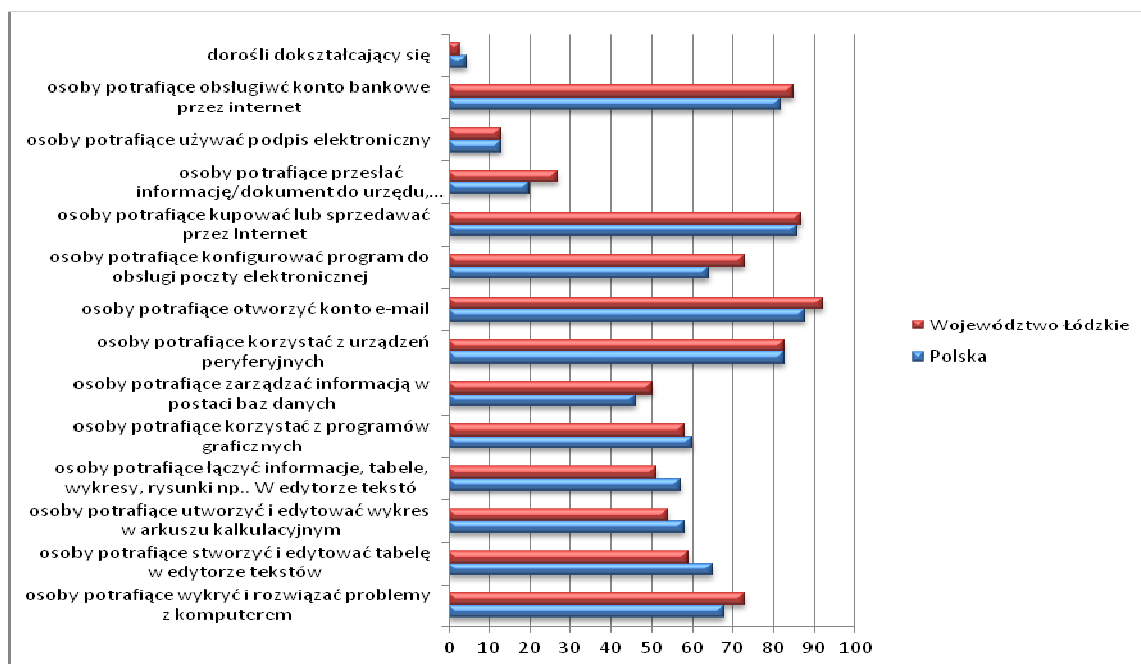
Niepokojący jest niższy o ok. 1/3 procentowy udział osób dorosłych doksztalających się w zakresie kompetencji komputerowych z województwa łódzkiego (2,9%) w stosunku do średniej krajowej (4,5%). Jednak biorąc pod uwagę wyższą niż średnia krajowa efektywność szkoleń oraz zbliżony do średniej krajowej nakład na jednego mieszkańca w projektach realizowanych w województwie łódzkim w ramach PO KL³⁵⁹ należy uznać realizację tych projektów za skuteczną (w ramach kryterium jakość/cena).

Biorąc pod uwagę brak koordynacji budowy społeczeństwa informacyjnego w Polsce, niską skuteczność interwencji publicznej w tym zakresie, problemy z realizacją projektów centralnych oraz funkcjonalną edukację cyfrową, hipoteza o wyrównywaniu szans rozwojowych obywateli dzięki budowie SI w Polsce w skali kraju nie znalazła potwierdzenia.

³⁵⁸ Słowińska J. (red.), *Świadomość Polaków w rzeczywistości cyfrowej – szanse i bariery. Raport z badania opinii wraz z komentarzem*, Wydawnictwo On Board PR Ecco Network, Warszawa 2012, s. 9.

³⁵⁹ <http://stat.gov.pl/statystyka-regionalna/statystyczne-vademecum-samorzadowca/> (17.06.2014).

Rysunek 25 Osoby wykonujące określone czynności związane z obsługą komputera w 2012 r. Polska a Województwo Łódzkie (w %).

Źródło: *Spółeczeństwo informacyjne w liczbach 2013*, Wydawnictwo Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Warszawa 2013, s. 200.

Przyjmując jednak, że bezpośrednią odpowiedzialność za budowanie potencjału rozwojowego regionów i ich mieszkańców ponosi samorząd wojewódzki, w skali poszczególnych regionów hipoteza (H4) została potwierdzona. Przykładem może być województwo łódzkie:

1. wybudowana dzięki interwencji publicznej infrastruktura telekomunikacyjna (projekty ŁRST i ŁRST – etap 2) umożliwia świadczenie zaawansowanych e-usług publicznych oraz umożliwia świadczenie usług hurtowego dostępu do Internetu na obszarach „białych plam”,
2. wytworzone dzięki interwencji publicznej w ramach RPO WŁ 2007-2013 e-usługi publiczne zwiększają dostęp obywateli do takich usług. Oczywiście konieczna jest ich dalsza rozbudowa i większe dopasowanie do potrzeb mieszkańców,
3. interwencja publiczna w zakresie budowy kompetencji cyfrowych mieszkańców województwa okazała się jedną ze skuteczniejszych w skali kraju.

5.5 Uwagi i wnioski końcowe

Z perspektywy końca okresu finansowania 2007-2013 widać, że można było zdecydowanie skuteczniej wykorzystać dostępne środki pomocowe. Polskiej administracji publicznej przyszło jednak zmierzyć się z kilkoma problemami natury systemowej:

1. niedopasowanie systemu prawnego do realizowania projektów pomocowych ze środków UE.

Kluczowe dokumenty z punktu widzenia perspektywy finansowej 2007-2013 powstawały w Polsce do 2010 r. Oznacza to, że zamiast 9 lat na przygotowanie i realizację kluczowych projektów było tylko 5 lat. Wszystkie duże inwestycje w budowę społeczeństwa informacyjnego rozpoczęte przed 2010 r. wymagały głębokiej korekty i dopasowania do zmieniającego się otoczenia prawnego.

Kolejną przyczyną jest system zamówień publicznych w Polsce, który jest tak skonstruowany, że zniechęca podmioty publiczne do wykorzystywania innych trybów zamówień niż przetarg nieograniczony (ewentualnie przetarg ograniczony). Tymczasem rozwiązaniem problemu wynikającego z braku kompetencji technicznych po stronie publicznej (kluczowych dla innowacyjnych technologicznie projektów SI) mogłoby być wykorzystywanie innych trybów zamówień np. dialogu technicznego, dialogu konkurencyjnego czy konkursów.

2. brak doświadczenia oraz efektywnych dobrych praktyk.

Jedną z przyczyn powstawania problemów w realizacji dużych projektów z zakresu budowy SI był brak doświadczenia polskiej administracji publicznej w realizacji wieloletnich, wielowątkowych inwestycji, realizowanych często w modelu partnerstwa publiczno-publicznego z wykorzystaniem środków innych niż budżetowe oraz brak dobrych praktyk w tym zakresie. Wprawdzie w ramach współpracy międzynarodowej (np. w ramach INTERREG IV C) realizowano projekty pokazujące i promujące doświadczenia w budowie SI przez podmioty publiczne z innych krajów UE (np. Wielkiej Brytanii, Niemiec, Włoch, Estonii). Niestety ze względu na różnice w samym pojęciu podmiotu publicznego oraz diametralne różnice w poszczególnych systemach prawnych, logika interwencji publicznej i konstrukcja projektów z tych krajów są nieprzenaszalne w warunki polskie.

3. brak efektywnych rozwiązań publiczno-prywatnych.

Rozwiązaniem części problemów związanych z ograniczeniem kosztów wytworzenia oraz utrzymania infrastruktury i usług społeczeństwa informacyjnego po stronie publicznej mogłoby być częstsze wykorzystywanie partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP). Na przeszkodzie stoją jednak: brak dobrych praktyk, wciąż niejasne przepisy prawa oraz specyfika finansowania działalności samorządu. Samorząd działa w trybie budżetowym, jednorocznym od stycznia do grudnia. Część zadań realizuje w trybie kilkuletnim na podstawie WPF (Wieloletniej Prognozy Finansowej). Stosowanie PPP

wymagałoby nauczenia się postrzegania realizacji zadań w perspektywie kilkunasto- bądź kilkudziesięcioletniej.

Kolejnym problemem, z którym dziś administracja sobie jeszcze nie radzi jest outsourcing usług informatycznych, teleinformatycznych i innych związanych z budową społeczeństwa informacyjnego. Samorządy wciąż wydają olbrzymie pieniądze np. na budowę Data Center następnie ponosząc znaczące koszty ich utrzymania (np. utrzymanie wymaganego prawem dla Biuletynów Informacji Publicznej SLA (z ang. Service Level Agreement) wymaga pracy obsługi serwerowni w trybie tryzmianowym) zamiast korzystać z usług oferowanych przez podmioty komercyjne.

4. zachowanie równowagi pomiędzy efektywnością a innowacyjnością wdrożeń.

Rzeczą niezwykle istotną, a jednocześnie bardzo trudną w realizacji zadań publicznych związanych z budową społeczeństwa informacyjnego jest znalezienie punktu równowagi pomiędzy innowacyjnością oferowanych rozwiązań, a oczekiwaniami i możliwościami potencjalnych ich konsumentów. Wbrew naturalnym tendencjom do kupowania przez podmioty publiczne najnowszych rozwiązań pamiętać należy, że z prywatnych środków (osobistych bądź biznesowych) sprzęt i oprogramowanie (co do zasady) wymienia się co kilka lat, a nie zgodnie z obowiązującą modą.

Zasadnym wydaje się więc pytanie, czy administracja publiczna powinna podejmować działania związane z budową wszystkich filarów społeczeństwa informacyjnego? Odpowiedź jest twierdząca, jednak jako działania koordynujące i uzupełniające dla działań podmiotów komercyjnych, bez interwencji w rynki konkurencyjne jeśli to nie jest niezbędnie konieczne. Efektem interwencji publicznej w budowę społeczeństwa informacyjnego powinno być „budowanie zaufania obywateli do infrastruktury instytucjonalnej państwa: instytucji publicznych i administracji, które będzie tym wyższe, im większa będzie sprawność działania tej infrastruktury”³⁶⁰. Istotnym czynnikiem zwiększającym takie zaufanie stanie się poprawa efektywności instytucji oferujących usługi publiczne, możliwa dzięki:

1. planowaniu strategicznemu i operacyjnemu działań przed ich rozpoczęciem,
2. wprowadzeniu nowoczesnych metod zarządzania i wynagradzania w instytucjach publicznych,

³⁶⁰ Boni M. (red.), *Polska 2030*, Wydawnictwo Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Warszawa 2012, s. 378.

3. wykorzystanie w budowie SI doświadczeń sektora prywatnego oraz budowa obszarów skutecznej współpracy sektora publicznego z prywatnym.

5.6 Rekomendacje dla praktyki

Jednym z zadań, jakie zostały postawione przed tą rozprawą było przygotowanie rekomendacji dla samorządu województwa łódzkiego w zakresie budowy społeczeństwa informacyjnego w perspektywie kolejnego okresu finansowania. Kluczowym zagadnieniem jest jak najszybsze opracowanie dokumentacji strategicznej i planistycznej w tym zakresie. Samorząd województwa łódzkiego przyjął już Strategię Rozwoju Regionu do roku 2020 oraz Regionalną Strategię Innowacji LORIS 2030. Kolejnym krokiem powinno być opracowanie i przyjęcie sektorowego dokumentu planistycznego. W tym celu zostały opracowane i przekazane Zarządowi Województwa Łódzkiego (ZWŁ) w październiku 2014 r. autorskie założenia do *dokumentu iŁódzkie 2020 - program rozwoju społeczeństwa informacyjnego w województwie łódzkim na lata 2014-2020* (załącznik 11). Dokument zawiera część ogólną poświęconą miejscu i roli SI w tworzeniu potencjału rozwojowego regionu, odniesienia do dokumentów strategicznych poziomu regionalnego, krajowego oraz europejskiego. Drugą część dokumentu stanowi matryca części merytorycznej uwzględniająca rozpoczęte działania urzędu marszałkowskiego, które powinny być kontynuowane w latach 2014-2020. Kolejnym krokiem powinno być zaakceptowanie przez ZWŁ tych założeń oraz wypełnienie merytorycznej części dokumentu treścią. Do września 2015 r. ZWŁ nie podjął żadnych decyzji dotyczących budowy SI w perspektywie roku 2023.

Wydaje się, że głównymi przyczynami braku działania są: opóźnienia w przekazaniu przez administrację rządową części niezbędnych do realizacji *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020* (RPO WŁ 2020) wytycznych oraz brak części dokumentów wykonawczych do RPO WŁ 2020 (np. *Kryteria kwalifikowalności wydatków, Szczegółowy opis osi priorytetowych*) uniemożliwiający opracowanie wykazu projektów głównych SI o charakterze regionalnym.

W założeniach do *iŁódzkie 2020* wskazane zostały projekty budzące najmniej zastrzeżeń i kontrowersji, dodatkowo stanowiące kontynuację już rozpoczętych działań, w tym:

- Łódzka Regionalna Sieć Teleinformatyczna (ŁRST, ŁRST etap 2),

- Edukacyjne Wrota Regionu Łódzkiego,
- e-Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego,
- Regionalny System Informacji Przestrzennej (RSIP),
- Regionalny System Informacji Medycznej (RSIM).

Należy wziąć pod uwagę również projekty o charakterze innowacyjnym. Przykładem takiego projektu może być *Centrum Usług Wspólnych dla przemysłu kreatywnego łączące w sobie potencjał wyższych uczelni artystycznych*³⁶¹ z uczelniami prowadzącymi wydziały technologiczne³⁶², praktyczną znajomość rynku łódzkich firm³⁶³ z dostępem do najnowszych technologii informatycznych, w tym rozwiązań chmurowych. Tego typu zadania, ze względu na skalę oraz koszt, mogą być realizowane wyłącznie przez samorząd regionalny z wykorzystaniem środków Unii Europejskiej. Choć decyzja o realizacji tego typu projektów nie jest oczywista, wymaga wizji i odwagi, pamiętać należy, że „opóźnienia w budowie infrastruktury nowych technologii w regionach mogą natomiast prowadzić do wykluczenia nie tylko całych grup społecznych, lecz także dużych obszarów Unii Europejskiej, niezdolnych do uczestniczenia w gospodarce informacyjnej. Włączenie regionów w strategię budowania wspólnych przestrzeni, połączonych transeuropejskimi sieciami komunikacyjnymi i elektronicznymi, pozwoli na zwiększenie współpracy i konkurencyjności w rozszerzonej Unii Europejskiej³⁶⁴.

Jednym z kluczowych warunków powodzenia budowy społeczeństwa informacyjnego w Polsce, a przez to zadaniem administracji publicznej jest zapewnienie bezpiecznego obrotu gospodarczego z wykorzystaniem TIK oraz codziennego wykorzystania przez obywateli cyberprzestrzeni. Do najważniejszych zagrożeń należą: wycieki danych z instytucji zaufania publicznego, przejmowanie kontroli nad urządzeniami dostępowymi w celu uzyskania danych dostępowych użytkowników, w tym loginów i haseł potwierdzających tożsamość w obrocie finansowym (np. do kont bankowych, czy kart kredytowych) lub prawnym oraz kradzież danych osobowych. Ze względu na potencjał, możliwości i uwarunkowania prawne jest to zadanie, które

³⁶¹ Państwowa Wyższa Szkoła Teatralna, Telewizyjna i Filmowa. Akademia Plastyczna (przyp. P.A. Nowak).

³⁶² Politechnika Łódzka, Uniwersytet Łódzki, Wyższa Szkoła Informatyki i Umiejętności, Społeczna Akademia Nauk (przyp. P.A. Nowak).

³⁶³ studia filmowe, agencje reklamowe, Klaster ICT (przyp. P.A. Nowak).

³⁶⁴ Doktorowicz K., *Europejskie społeczeństwo informacyjne w unijnej polityce regionalnej. Nierówności i szanse*, [w]: Haber L.H., Niezgoda M. (red.), *Społeczność informacyjna. Aspekty funkcjonalne i dysfunkcjonalne*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2006, s. 53.

należy do szeroko pojętej administracji publicznej. Jest to jednak zadanie bardzo trudne, i to trudne na wielu poziomach:

1. W obszarze dostosowania środowiska prawnego należy uwzględnić czas trwania procesu legislacyjnego, znaleźć punkt równowagi pomiędzy chęcią kontroli TIK przez organy odpowiedzialne za bezpieczeństwo życia publicznego, a zachowaniem wolności i swobód obywatelskich będących fundamentem kultury zachodniej przy jednoczesnym braku zaufania internautów co do rzeczywistych intencji podejmujących tego typu działania. Doskonałym przykładem było tzw. „porozumienie ACTA”³⁶⁵ z 2012 r., która pod pozorem ochrony wartości intelektualnych w Internecie pozwalała na legalne monitorowanie ruchu sieciowego, gromadzenie i przetwarzanie danych o użytkownikach oraz ingerowanie w swobodę wypowiedzi publicznej poza kontrolą sądową. W opinii protestujących w całej Europie internautów prawdziwym celem ACTA było wzmocnienie pozycji ponadnarodowych korporacji oraz zapewnienie kolejnego narzędzia cenzury Internetu i internautów dla służb specjalnych poszczególnych państw.

2. Kolejny obszar w podnoszenia bezpieczeństwa cyberprzestrzeni to zabezpieczenia sprzętowe i programistyczne. Dotyczy to zarówno firewallei sieciowych (sprzętowych oraz softwearowych), jak i zabezpieczenia urządzeń końcowych (firewall softwearowy, oprogramowanie antywirusowe, antysspiewgowskie, itp.). Problemem jest stała aktualizacja posiadanych rozwiązań i dostosowanie ich do pojawiających się stale nowych typów zagrożeń. O ile w większości instytucji publicznych i komercyjnych rozwiązania takie są standardowo stosowane, to użytkownicy prywatni ograniczając koszty użytkowania Internetu często rezygnują z tego typu rozwiązań, nie wykorzystując nawet oprogramowania systemowego (np. stanowiącego dodatek pakietu Windows) oraz rozwiązań dostępnych bezpłatnie do zastosowań niekomercyjnych. W większości przypadków wynika to z braku świadomości zagrożeń wynikających z korzystania z Internetu przy pomocy niezabezpieczonych urządzeń. I właśnie problem braku świadomości zagrożenia wydaje się być kluczowy dla podnoszenia bezpieczeństwa cyberprzestrzeni.

Uznawany za jednego z najniebezpieczniejszych hackerów na świecie Kevin Mitnick³⁶⁶ twierdzi, że najsłabszym ogniwem bezpieczeństwa systemu komputerowego

³⁶⁵ Od ang. Anti-Counterfeiting Trade Agreement - Umowa handlowa dotycząca zwalczania obrotu towarami podrabianymi (przyp. P.A. Nowak)

³⁶⁶ Kevin Mitnick, ps. Kondor została aresztowany przez FBI w 1995 r. i skazany na wieloletnie pozbawienie wolności za włamania do kilku ważnych systemów komputerowych na terenie USA. W

jest człowiek, dlatego większość udanych ataków na systemy informatyczne dokonał nie dzięki geniuszowi komputerowemu, a dzięki socjotechnice, która pozwoliła mu uzyskać dane dostępne od legalnych użytkowników³⁶⁷.

Ponieważ poziom wykorzystania TIK w naszym życiu stale wzrasta i proces ten wydaje się być nieodwracalny generuje on dla administracji publicznej w Polsce nowe zadanie jakim jest podniesienie w społeczeństwie świadomości zagrożeń wynikających z korzystania z cyberprzestrzeni. O ile wśród dzieci i młodzieży objętej obowiązkiem szkolnych zadanie to może być elementem edukacji informatycznej, to problem staje się trudniejszy w wypadku dorosłych użytkowników sieci. Dlatego administracja publiczna powinna aktywnie uczestniczyć w budowaniu kompetencji w tym obszarze jako ważnego składnika wyrównywania szans rozwojowych obywateli, podnoszeniu kompetencji cyfrowych oraz zapobiegania wykluczeniu społecznemu

Tabela 17. – Największe zagrożenia bezpieczeństwa w cyberprzestrzeni w 2016 w opinii polskich ekspertów.

<i>Typ zagrożenia</i>	<i>Poziom zagrożenia (5–max., 1–min.)</i>
<i>Phishing e-mail oraz www</i>	<i>4,33</i>
<i>Wycieki baz danych zawierających dane osobowe, hasła, nr kart kredytowych, itd.</i>	<i>4,21</i>
<i>Zagrożenia dla platformy Android</i>	<i>4,21</i>
<i>APT – ataki ukierunkowane na organizacje</i>	<i>4,19</i>
<i>Akcje cyberszpiegowskie na tle politycznym</i>	<i>3,95</i>
<i>Ataki typu ransomwar/scareware</i>	<i>3,88</i>
<i>Ataki DDoS na podmioty komercyjne</i>	<i>3,86</i>
<i>Zagrożenia w serwisach społecznościowych</i>	<i>3,81</i>
<i>Ataki Driver-by Download</i>	<i>3,71</i>
<i>Powstawanie botnetów w oparciu o platformy mobilne</i>	<i>3,69</i>
<i>Cyberkonflikty pomiędzy państwami powiązane z atakami dedykowanymi</i>	<i>3,67</i>
<i>Ataki DDoS na administrację publiczną</i>	<i>3,61</i>
<i>Kradzież wirtualnych walut</i>	<i>3,52</i>
<i>Aktywizm</i>	<i>3,43</i>
<i>Ataki na system DNS</i>	<i>3,36</i>
<i>Ataki na system sterowania przemysłowego ICS/SCADA</i>	<i>3,36</i>
<i>Ataki na „chmury danych”</i>	<i>3,33</i>
<i>Zagrożenia związane z BYOD</i>	<i>3,33</i>
<i>Zagrożenia dla platformy iOS</i>	<i>3,29</i>
<i>Zagrożenia związane z „Internet of Things”</i>	<i>3,21</i>
<i>Zagrożenia dla platformy Windows Phone/Mobile</i>	<i>3,20</i>

uzasadnieniu wyroku sąd federalny stwierdził, że „uzbrojony w klawiaturę jest niebezpieczny dla społeczeństwa” dlatego po zakończeniu kary więzienia obowiązywał go wieloletni zakaz korzystania z komputerów (przyp. P.A. Nowak)

³⁶⁷ Mitnick K., *Duch w sieci*, Wydawnictwo PASCAL, Bielsko Biała 2012.

<i>Ataki na platformy hostingowi</i>	<i>3,19</i>
<i>Wykorzystanie gier sieciowych w atakach</i>	<i>2,90</i>
<i>Ataki na urzędnicy medyczne</i>	<i>2,36</i>

Źródło: Największe zagrożenia dla bezpieczeństwa w Internecie w 2016 roku. Głos polskich Ekspertów, Wydawca Fundacja Bezpieczna Cyberprzestrzeń, Warszawa 2015, s. 12

Fundacja Bezpieczna Cyberprzestrzeń od kilku lat zaprasza czołowych polskich ekspertów ds. bezpieczeństwa w cyberprzestrzeni do stworzenia rankingu najbardziej prawdopodobnych zagrożeń jaki mogą pojawić się w kolejnym roku. Chociaż wskazany powyżej ranking na rok 2016 koncentruje się efektach końcowych ataku, to analiza najważniejszych ataków z roku 2015 jasno wskazuje, że kluczowym elementem pozwalającym na przeprowadzenie większości z nich była niefrasobliwość i brak kompetencji użytkowników³⁶⁸.

Rozwój społeczeństwa informacyjnego w Polsce, w tym w województwie łódzkim, wymaga dalszych inwestycji we wszystkie jego filary. Skuteczna realizacja tych inwestycji powinna się rozpocząć od prawidłowo przygotowanych dokumentów strategicznych oraz planistycznych, a następnie koncentrować się na ich metodycznej realizacji. Bez tego nie ma szans na wykorzystanie potencjału społeczeństwa informacyjnego dla dynamizacji rozwoju społecznego i gospodarczego kraju, zwiększenia innowacyjności gospodarki oraz zmniejszenia różnic w poziomie i jakości życia pomiędzy Polską, a potęgami gospodarczymi Europy i świata.

³⁶⁸ Największe zagrożenia dla bezpieczeństwa w Internecie w 2016 roku. Głos polskich Ekspertów, Wydawca Fundacja Bezpieczna Cyberprzestrzeń, Warszawa 2015., s. 6.

Bibliografia

1. Balkin J.M., *Digital speech and democratic culture: a theory of freedom of expression for the information society*, [w:] "New York University Law Review", nr 1/2004.
2. Barney D.: *Społeczeństwo sieci*, Wydawnictwo Sic!, Warszawa 2008.
3. Batorski D.: *Korzystanie z technologii informacyjno-komunikacyjnych*, [w:] Czapiński J., Panek T. (red.), *Diagnoza społeczna 2011*, Wydawca Rada Monitoringu Społecznego, Warszawa 2011.
4. Bell D.: *Nadejście społeczeństwa postindustrialnego. Próba prognozowania społecznego*, Wydawnictwo Instytut Badania Współczesnych Problemów Kapitalizmu, Warszawa 1975.
5. Bendyk E., *Antymatrix. Człowiek w labiryncie sieci*, Wydawnictwo W.A.B, Warszawa 2004.
6. Biniek Z., *Wybrane uwarunkowania informatyzacji urzędów administracji publicznej*, [w:] „Współczesna Ekonomia” nr 1/2010.
7. Black A., Muddiman D., Plant H., *The Early Information Society Information Management in Britain before the Computer*, Wydawca Ashgate Publishing Limited, Hampshire 2007.
8. Bliźniuk G. Nowak J.S. (red.), *Społeczeństwo informacyjne 2005*, Wydawnictwo Polskie Towarzystwo Informatyczne Oddział Górnośląski, Katowice 2005.
9. Bogucki D.: *eGovernment w Unii Europejskiej*, [w:] „Dwumiesięcznik o nowoczesnej administracji publicznej - eAdministracja. eObywatel, eUrząd, ePaństwo” nr 1/2005.
10. Boni M. (red.), *Państwo 2,0 Nowy start dla e-administracji*, Wydawnictwo Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Warszawa 2012.
11. Boni M. (red.), *Polska 2030*, Wydawnictwo KPRM, Warszawa 2012.
12. Budzisz B., Urban W., Wasiluk A., *Stymulowanie rozwoju przedsiębiorstwa*, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2008.
13. Burczyński T., *Elektroniczna wymiana informacji w administracji publicznej*, Wydawnictwo PRESSCOM, Wrocław 2011.
14. Castells M., *Galaktyka Internetu. Refleksje nad Internetem, biznesem i społeczeństwem*, Wydawnictwo Rebis, Poznań 2003.
15. Castells M., *Koniec tysiąclecia*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2011.
16. Castells M., *Społeczeństwo sieci*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007.
17. Castells M., Himanen P.: *Społeczeństwo informacyjne i państwo dobrobytu. Model fiński*, Wydawnictwo Krytyki Politycznej, Warszawa 2009.
18. Chromicka D., *Dokumenty elektroniczne w urzędzie. Zastosowanie obowiązujących przepisów do instrukcji kancelaryjnej*, [w:] „Elektroniczna Administracja” nr 5/2008.
19. Czapiński J., Panek T. (red.), *Diagnoza społeczna 2000*, Wydawca Rada Monitoringu Społecznego, Wyższa Szkoła Pedagogiczna TWP, Warszawa 2000.
20. Czapiński J., Panek T. (red.), *Diagnoza społeczna 2003*, Wydawca Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania, Warszawa 2003.
21. Czapiński J., Panek T. (red.), *Diagnoza społeczna 2005*, Wydawca Rada Monitoringu Społecznego, Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania, Warszawa 2005.

22. Czapiński J., Panek T. (red.), *Diagnoza społeczna 2007*, Wydawca Rada Monitoringu Społecznego, Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania, Warszawa 2007.
23. Czapiński J., Panek T. (red.), *Diagnoza społeczna 2009*, Wydawca Rada Monitoringu Społecznego, Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania, Warszawa 2009.
24. Czapiński J., Panek T. (red.), *Diagnoza społeczna 2011*, Wydawca Rada Monitoringu Społecznego, Warszawa 2011.
25. Czapiński J., Panek T. (red.), *Diagnoza społeczna 2013*, Wydawca Rada Monitoringu Społecznego, Warszawa 2013.
26. Czapiński J., Panek T. (red.), *Diagnoza społeczna 2015*, Wydawca Rada Monitoringu Społecznego, Warszawa 2014.
27. Darton R., *An Elary Information Society: News and the Media In Eighteenth-Century Paris*, [w:] "The American Historical Review", nr 1/2000.
28. Dąbrowska A., Janoś-Kresło M., Wódkowski A., *E-usługi, a społeczeństwo informacyjne*, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2009.
29. van Dijk J., *The Deepening Divide. Inequality in the information age*, Wydawnictwo Sage, Londyn 2005.
30. Doktorowicz K., *Europejskie społeczeństwo informacyjne w unijnej polityce regionalnej. Nierówności i szanse*, [w]: Haber L.H., Niezgoda M. (red.), *Społeczeństwo informacyjne. Aspekty funkcjonalne i dysfunkcjonalne*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2006.
31. Doktorowicz K.: *Europejski model społeczeństwa informacyjnego. Polityczna strategia Unii Europejskiej w kontekście globalnych problemów wieku informacji*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2005.
32. Doktorowicz K.: *Koncepcja społeczeństwa informacyjnego w polityce Unii Europejskiej*, [w]: *Polskie doświadczenia w kształtowaniu społeczeństwa informacyjnego [Dokument elektroniczny]*, Wydawnictwo Akademii Górniczo-Hutniczej, Kraków 2000.
33. Drucker P. F.: *Myśli przewodnie Druckera*, Wydawnictwo MT Biznes, Warszawa 2002.
34. Drucker P.F.: *Społeczeństwo pokapitalistyczne*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1999.
35. Dylewski M., Filipiak B., Gorzałczyńska-Koczkodaj M., Ziolo M., *Finanse publiczne. Aspekty teoretyczne i praktyczne*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2015.
36. Dylewski M., *Planowanie budżetowe w podsektorze samorządowym: uwarunkowania, procedury, modele*, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2007.
37. EPEC, *Broadband. Delivering next generation access through PPP*, Wydawnictwo EPEC, Luksemburg 2013.
38. *ePolska - Strategia rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce na lata 2001-2006*, Wydawnictwo Ministerstwa Gospodarki, Warszawa 2004.
39. Flasiński M., *Zarządzanie projektami informatycznymi*, Wydawnictwo PWN, Warszawa 2006.
40. Fleissner P., Hofkirchner W., *The making of the information society: driving forces 'Leitbilder' and the imperative for survival*, [w:] "Biosystems" nr 1-2/1998.

41. Fligner W., *Zarządzanie strategiczne informatyzacją i rozwojem społeczeństwa informacyjnego na szczeblu samorządu terytorialnego*, [w:] „Roczniki Kolegium Analiz Ekonomicznych SGH” nr 24/2012.
42. Foray D., Goddard J., Beldarrain X.G., Landabaso M., McCann P., Morgan K., Nauwelaers C., Ortega-Argiles R., Przewodnik Strategii Badań i Innowacji na rzecz inteligentnej specjalizacji, Wydawnictwo Unia Europejska, Bruksela 2012.
43. Forlicz S., *Informacja w biznesie*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2008.
44. Fountain J.E., *Constructing the information society: women, information technology, and design*, [w:] “Technology in Society” nr 22/2000.
45. Fuchs Ch., Sandoval M. (red.), *Critique, Social Media and the Information Society*, Wydawca Routledge, Londyn/Nowy Jork 2014.
46. Ganczar M., *Informatyzacja administracji publicznej*, Wydawnictwo CeDeWu, Warszawa 2009.
47. Goban-Klas T, Sienkiewicz P.: *Spółeczeństwo informacyjne: szanse, zagrożenia, wyzwania*, Wydawnictwo Fundacji Postępu Telekomunikacji, Kraków 1999.
48. Goban-Klas T. *Media i komunikowanie masowe. Teorie i analizy prasy, radia, telewizji i Internetu*, Wydawnictwo PWN, Warszawa-Kraków 1999.
49. Goban-Klas T.: *Spółeczeństwo informacyjne i jego teoretycy*, [w:] Lubacz J. (red.), *W drodze do społeczeństwa informacyjnego*, Wydawnictwo Instytut Problemów Współczesnej Cywilizacji, Warszawa 1999.
50. Goban-Klas T.: *Spółeczeństwo masowe, informacyjne, sieciowe czy medialne?*, [w:] „Ethos” nr 1-2/2005.
51. Goliński M., *Spółeczeństwo informacyjne – często (nie) zadawane pytania*, [w:] „E-mentor”, nr 2/2005.
52. Goliński M., *Spółeczeństwo informacyjne – geneza koncepcji i problematyka pomiaru*, Wydawnictwo Oficyna Wydawnicza Szkoła Główna Handlowa, Warszawa 2011.
53. Golka M., *Czym jest społeczeństwo informacyjne?*, [w:] „Ruch prawniczy, ekonomiczny i socjologiczny” nr 4/2005.
54. Gralewicz B., *Internet nośnikiem zagrożeń*, [w:] Olszak C.M. (red.), *Spółeczeństwo informacyjne. Tom II*, Wydawnictwo Śląska Wyższa Szkoła Zarządzania w Katowicach, Katowice 2004.
55. Grosse T. G., *Przegląd koncepcji teoretycznych rozwoju regionalnego*, [w:] „Studia Regionalne i Lokalne”, nr 1/2002.
56. Gurumurthy A., Parminder J. S., Mundkur A., Swamy M., *Gender in the Information Society. Emerging issues*, Wydawca UNDP-APDIP, Bangkok 2006.
57. Haber L.H, *Spółeczeństwo informacyjne w ujęciu analitycznym*, [w:] Haber L.H. (red.), *Komunikowanie i zarządzanie w społeczeństwie informacyjnym*, Wydawnictwo NOMOS, Kraków 2011, s. 24.
58. Hartley R.V.L.: *Transmission of Information*, [w:] „Bell System Technical Journal”, lipiec 1928.
59. Haq S., *Information Society and Public Administration: The Theoretical Bonding*, [w:] “Journal of Alternative Perspectives in the Social Sciences” nr 2(3)/2011.

60. Helsper E. J., *Digital Inclusion: An Analysis of Social Disadvantage and the Information Society*, Wydawca Queen`s Printer and Controller of Her Majesty`s Stationery Office, Londyn 2008.
61. Hofmokl T., *Internet 2000 – nowe możliwości – nowe wyzwania*, referat na II Konferencji Miasta w Internecie, Zakopane 1998.
62. *Łódzkie 2013. Program rozwoju społeczeństwa informacyjnego w województwie łódzkim na lata 2007-2013*, Wydawnictwo Województwo Łódzkie, Łódź 2007.
63. Iszkowski W.: *Jesteśmy już społeczeństwem informacyjnym*, w: „Czas informacji” nr 1/2010, Wydawnictwo Centrum Promocji Informatyki, Warszawa 2010.
64. Izdebski H., *Od administracji publicznej do public governance*, [w:] „Zarządzanie publiczne” nr 1/2007.
65. Jałocha B., Jałocha S., *Problematyka wdrożeń projektów informatycznych w instytucjach publicznych*, [w:] „Zarządzanie Publiczne” nr 2/2011.
66. Jasiewicz J., *Kompetencje Informacyjne Młodzieży. Analiza – stan faktyczny – kształcenie na przykładzie Polski, Niemiec i Wielkiej Brytanii*, Wydawnictwo SBP, Warszawa 2012.
67. Juszczak, St.: *Człowiek w świecie elektronicznych mediów – szanse i zagrożenia*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2000.
68. Kaczorowska A., *E-usługi administracji publicznej w warunkach zarządzania projektami*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2013.
69. Kaliszak Z. (red.), *Podpis elektroniczny w administracji i zarządzaniu*, Wydawnictwo Edytor, Warszawa 2004.
70. Karciarz M., *Informacja w internecie*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2010.
71. Kardas M., *Inteligentna specjalizacja (nowa) koncepcja polityki innowacyjnej*, [w:] „Optimum. Studia Ekonomiczne” nr 2/2011.
72. Kasprzak T., *Organizacja zorientowana na procesy biznesu – modelowanie referencyjne*, [w:] Kasprzak T. (red.), *Modele referencyjne w zarządzaniu procesami biznesu*, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2005.
73. Kelly K.: *Nowe reguły nowej gospodarki*, Wydawnictwo WIG – Press, Warszawa 2001.
74. Khosrow-Pour M., *Encyclopedia of E-Commerce, E-Government, and Mobile Commerce*, Wydawnictwo Idea Group Reference, Londyn 2006.
75. Kisielnicki J., *Spółeczeństwo informacyjne a cyberterrorizm*, [w:] Kisielnicki J. (red.), *Informatyka dla przyszłości*, Wydawnictwo Naukowe Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2009.
76. Komitet Badań Naukowych, Ministerstwo Łączności, *Raport - Cele i kierunki rozwoju społeczeństwa*, Wydawnictwo Komitet Badań Naukowych, Warszawa 2000.
77. Kopaliński Wł.: *Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych*, Wydanie IV, Wydawnictwo Wiedza Powszechna, Warszawa 1968.
78. Kosmala J.: *Nauczyciele wobec procesu informatyzacji edukacji*, Wydawnictwo Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie, Częstochowa 2008.
79. Kotowska I.E. (red.), *Rynek pracy i wykluczenie społeczne w kontekście percepcji Polaków. Diagnoza społeczna 2013*, Wydawnictwo Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2014.

80. Krzysztofek K., Szczepański M.: *Zrozumieć rozwój. Od społeczeństw tradycyjnych do informacyjnych*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2002.
81. Kubicek H.: *Möglichkeiten und Gefahren der "Informationsgesellschaft"*, źródło: <http://www.fgk.informatik.uni-bremen.de/ig/WS99-00/stu-dienbrief/index.html> (15.07.2013 r.).
82. Lan Y., *Global Information Society: Operating Information Systems in a Dynamic Global Business Environment*, Wydawca Idea Group Publishing, Londyn 2005.
83. Leszczyńska M., *Współczesny model rozwoju społecznego z perspektywy rewolucji informacyjnej*, [w:] Woźniak M.G. (red.), *Nierówności społeczne a wzrost gospodarczy. Społeczeństwo informacyjne – regionalne aspekty rozwoju*, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2011.
84. Leyten J., Smits R., *The role of technology assessment in technology policy*, [w:] *"International Journal of Technology Management"* nr 5-6/1996.
85. Lisiak-Felicka D., *Wybrane aspekty informatyzacji jednostek samorządu terytorialnego*, [w:] „Automatyka” Tom 13, Zeszyt 3, 2009.
86. Luterek M., *Mierzalność społeczeństwa informacyjnego za pomocą wskaźników prostych*, Biblioteka elektroniczna Stowarzyszenia Miasta w Internecie (dokument elektroniczny), http://biblioteka.mwi.pl/index.php?option=com_k2&view=item&id=20:mierzalno%C5%9B%C4%87-spo%C5%82ecze%C5%84stwa-informacyjnego-za-pomoc%C4%85-wska%C5%BAnik%C3%B3w-prostych&Itemid=3 (05.05.2013).
87. Maćkowska R., *Rola Internetu w realizacji celów public relations samorządu terytorialnego*, [w:] Haber L.H., Niezgoda M. (red.), *Społeczeństwo informacyjne. Aspekty funkcjonalne i dysfunkcjonalne*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2006.
88. Markowski M., Sala J., *Czy e-administracja stymuluje rozwój społeczno-gospodarczy?*, [w:] Zieliński Z.E., *Rola informatyki w naukach ekonomicznych i społecznych Tom I*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Handlowej, Kielce 2013.
89. Mattelart A., *Społeczeństwo informacji. Wprowadzenie*, Wydawnictwo Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych UNIVERSITAS, Kraków 2004.
90. *Materiał redakcyjny, Wydarzenia z marca 2013*, [w.] „Bank” nr 4(243)/2013.
91. Mączyńska E.: *Polska wciąż nie potrafi efektywnie korzystać ze środków pomocowych UE*, [w:] „Dziennik Gazeta Prawna” z dn. 07.05.2010.
92. Meehan E.R.: *Technical Capability Versus Corporate Imperatives: Toward a Political Economy of Cable Television and Information Diversity*, [w:] *The Political Economy of Information*, Wydawnictwo University of Wisconsin Press, Madison 1988.
93. Michalski W. (red.), *Ocena dostępności usług eGovernment na terenie województw "ściany wschodniej" i porównanie z dostępnością tych usług w wybranych województwach Polski północnej i środkowej*, Wydawnictwo Instytut Łączności, Warszawa 2006.
94. Michalski W., *Ocena zapotrzebowania społecznego na elektroniczne usługi świadczone przez urzędy administracji publicznej*, [w:] „Telekomunikacja i Techniki Informacyjne” nr 1-2/2006.
95. Mitnick K., *Duch w sieci*, Wydawnictwo PASCAL, Bielsko Biała 2012.

96. Maonarcha-Matlak A., *Obowiązki administracji związane z zapewnieniem bezpieczeństwa w Internecie*, [w:] Szpor G. (red.), *Internet. Ochrona wolności, własności i bezpieczeństwa*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2012.
97. Moore N., *Policies for an information society*, [w:] "ASLIB PROCEEDINGS" nr 1/1998.
98. Naisbitt J.: *Megatrendy. Dziesięć nowych kierunków zmieniających nasze życie*, Wydawnictwo Zysk i S-ka, Warszawa 1997.
99. *Największe zagrożenia dla bezpieczeństwa w Internecie w 2016 roku. Głos polskich Ekspertów*, Wydawca Fundacja Bezpieczna Cyberprzestrzeń, Warszawa 2015.
100. Niedźwiedziński M., Klepacz H., Nowak-Jamróz E., *Obiektywna ocena potrzeb administracji publicznej w zakresie ICT*, [w:] „Zeszyty naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego. Ekonomiczne Problemy Usług”, nr 113/2014.
101. Niedźwiedziński M., Drelichowski L., „Oddolne” budowanie aplikacji ICT w administracji publicznej, [w:] „Informatyka Ekonomiczna” nr1(31)/2014.
102. Nowak P.A., *Zadania samorządu wojewódzkiego w budowie społeczeństwa informacyjnego*, [w:] Nowak P.A. (red.), *Innowacje 2010*, Wydawnictwo Województwo Łódzkie, Łódź 2010.
103. Nowina-Konopka M.: *Istota i rozwój społeczeństwa informacyjnego*, [w:] Białobłocki T., Moroz J., Nowina-Konopka M., Zacher L. W.: *Spółeczeństwo informacyjne. Istota, rozwój, wyzwania*, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2006.
104. Nyquist H.T., *Certain topics in Telegraph Transmission Theory*, [w:] „The Bell System Technical Journal”, lipiec 1928
105. Oleński J., *Elementy ekonomiki informacji*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2000.
106. *Opracowania, Studia, Materiały CPI MSWiA*, Wydawca CPI MSWiA, Warszawa 2011.
107. Perez-Diaz V.M. *Powrót społeczeństwa obywatelskiego w Hiszpanii*, Wydawnictwo Znak, Kraków 1996.
108. Perkowski B., *Elektroniczny dowód osobisty jako element informatyzacji służby zdrowia*, [w:] „Studia Oeconomica Posnaniensa” nr 2(251)/2013.
109. *Program Zintegrowanej Informatyzacji Państwa*, Wydawnictwo Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Warszawa 2013
110. Reddick Ch. G.(red.), *Comparative E-Government*, Wydawca Springer, Nowy Jork 2010.
111. Rose W.R., Grant G.G., *Critical issues pertaining to the planning and implementation of e-government initiatives*, [w:] "Government Information Quarterly" nr 27/2010.
112. Roztocki N., Weistroffer H.H.R., *Information Technology in Transition Economic*, [w:] "Journal of Global Information Technology Management" nr 11(4)/2008.
113. Rudnicki M., Jabłoński M. (red.), *Administracja publiczna wobec procesu globalizacji*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2011.
114. Sarrocco C.(red.), *Elements and Principles of the Information Society*, Wydawca WSIS, Wiedeń 2008
115. Schement J.R., Curtis T.: *Tendencies and Tensions of the Information Age: The Production and Distribution of Information in the United States*, Wydawnictwo Transction Publishers 1995.

116. Shannon C. E.: *A mathematical theory of communication*, [w:] *“The Bell System Technical Journal”* Vol. 27, str. 379–423, 623–656, lipiec/październik 1948.
117. Sibiga G., *Informatyzacja administracji publicznej w Polsce*, [w:] „Edukacja Prawnicza”, nr 3(123) marzec 2011.
118. Skorupka St., Auderska H., Łempicka Z. (red.): *Mały Słownik Języka Polskiego*, Wydawnictwo PWN, Warszawa 1989.
119. Słowińska J. (red.), *Świadomość Polaków w rzeczywistości cyfrowej – szanse i bariery. Raport z badania opinii wraz z komentarzem*, Wydawnictwo On Board PR Ecco Network, Warszawa 2012.
120. *Słownik Języka Polskiego*, Wydawnictwo PWN, www.sjp.pwn.pl, (25.09.2013).
121. Sojka P., Nowacka A., Robczyńska M., *Inteligentna specjalizacja województwa lubuskiego w kontekście innowacyjnego potencjału regionu*, Wydawnictwo Marketing Research World, Gliwice 2012.
122. *Spółeczeństwo informacyjne w liczbach 2013*, Wydawnictwo Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Warszawa 2013.
123. Stawecki T., *Rejestry publiczne. Funkcje instytucji*, Wydawnictwo LexisNexis, Warszawa 2005.
124. Supernat J., *Instrumenty działania administracji publicznej. Studium z nauki administracji*, Wydawnictwo Kolonia Ltd., Wrocław 2003.
125. *Strategia eZdrowia województwa Łódzkiego na lata 2007-2013*, Wydawnictwo Województwo Łódzkie, Łódź 2007.
126. *Strategia informatyzacji Rzeczypospolitej Polskiej – ePolska*, Wydawnictwo Komitet Badań Naukowych, Warszawa 2003.
127. *Strategia rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce do roku 2013*, Wydawnictwo MSWiA, Warszawa 2008.
128. Surdej A., *Bariery rozwoju rynku telekomunikacyjnego w Polsce*, Wydawnictwo Centrum im. Adama Smitha, Warszawa 2009.
129. *Szczegółowy opis priorytetów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*, Wydawnictwo Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2012.
130. Szewc A., *Wybrane zagadnienia informatyzacji podmiotów publicznych*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2007.
131. Szewczyk A. (red.), *Spółeczeństwo informacyjne – problemy rozwoju*, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2007.
132. Szostek D. (red.), *E-administracja. Prawne zagadnienia informatyzacji administracji*, Wydawnictwo PRESSCOM, Wrocław 2005.
133. Szreder M., *Metody i techniki sondażowych badań opinii*, Wydawnictwo Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2004.
134. Szymanek V. (red.), *Spółeczeństwo informacyjne w liczbach 2014*, Wydawnictwo Ministerstwa Administracji i cyfryzacji, Warszawa 2014.
135. Szymanek V. (red.), *Spółeczeństwo informacyjne w liczbach 2013*, Wydawnictwo Ministerstwa Administracji i cyfryzacji, Warszawa 2013.

- 136.Szymanek V. (red.), *Spoleczeństwo informacyjne w liczbach 2012*, Wydawnictwo Ministerstwa Administracji i cyfryzacji, Warszawa 2012.
- 137.Szymanek V. (red.), *Spoleczeństwo informacyjne w liczbach 2010*, Wydawnictwo Ministerstwa Administracji i cyfryzacji, Warszawa 2010.
- 138.Tadeusiewicz R., *Rewolucja społeczeństwa informacyjnego na tle wcześniejszych rewolucji cywilizacyjnych*, [w]: Haber L.H., Niezgoda M. (red.), *Spoleczeństwo informacyjne. Aspekty funkcjonalne i dysfunkcjonalne*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2006.
- 139.Tadeusiewicz R.: *O potrzebie naukowej refleksji nad rozwojem społeczeństwa informacyjnego*, [w]: Haber L. H. (red.): *Mikrosoczeństwo informacyjna na przykładzie miasteczka internetowego Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie*, Uczelniane Wydawnictwo Naukowo-Dydaktyczne, Kraków 2001.
- 140.*The Impact of Social Computing on the EU Information Society and Economy*, Wydawca Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg 2009
- 141.Thurow L.: *Przyszłość kapitalizmu. Jak dzisiejsze siły ekonomiczne kształtują świat jutra*, Wydawnictwo Dolnośląskie, Wrocław 1999.
- 142.Toffler A.: *Trzecia fala*, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1985.
- 143.Wagłowski P., *Prawne aspekty rozwoju społeczeństwa informacyjnego*, Wydawnictwo Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2009.
- 144.Watt S., Hendwood F., Miller N., Senker P., *Technology and In/equality. Questioning the information society*, Wydawnictwo Routledge, Londyn/Nowy Jork 2008.
- 145.Wątroba W., *Spoleczeństwo informacyjne a ponowoczesna kultura konsumpcyjna* [w]: Haber L.H. (red.), *Spoleczeństwo informacyjne – wizja czy rzeczywistość*, Wydawnictwo AGH, Kraków 2003.
- 146.Webster F., *Theories of the Information Society. Third edition*, Wydawca Routledge, Londyn/Nowy Jork 2006.
- 147.Wintjes R., Hollanders H., *Innovation pathways and policy challenges at the regional level: smart specialization*, Wydawnictwo Maastricht Graduate School of Governance, Maastricht 2011.
- 148.Wojciechowski E., *Zarządzanie w samorządzie terytorialnym*, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2012.
- 149.Wojciechowski E., *Refleksje na temat rządzenia*, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2009.
- 150.Wojsyk K., *Informatyczne standardy technologiczne i organizacyjne w administracji. Integracja polskich systemów informatycznych z rozwiązaniami UE*, [w:] Wojsyk K. (red.) *Biblioteka informatyka samorządowego*, Wydawnictwo Centrum Promocji Informatyki, Warszawa 2003.
- 151.Zieliński A.: *Stan obecny i perspektywy rozwoju społeczeństwa informacyjnego na wsi*, [w]: *Wiś w społeczeństwie informacyjnym szanse i wyzwania – materiały V Krajowej Konferencji Telekomunikacji Wiejskiej*, Wydawnictwo Towarzystwo Telekomunikacji Wiejskiej RUTEL, Kielce 2002.
- 152.Zieliński R., *Policja pieniędzmi z mandatów płaciła za telefon 112*, [w.] „Gazeta Prawna” z 30.11.2012 r.
- 153.Ziemia E., *Miejsce e-administracji w kreowaniu społeczeństwa informacyjnego*, [w:] „Roczniki Kolegium Analiz Ekonomicznych SGH” nr 24/2012.

154. Ziemba E., *The holistic and system approach to the sustainable information society*, [w:] *“Journal of Computer Information Systems”* nr 54(1)/2013.
155. Ziemba E, Obłąk I., *The Survey of Information Systems in Public Administration in Poland*, [w:] *„Interdisciplinary Journal of Information, Knowledge, and Management”* nr 9/2019.
156. Zimniewicz K.: *Instrumenty zarządzania we współczesnym przedsiębiorstwie*, [w]: *„Zeszyty Naukowe”* nr 36/2003.

Źródła prawa:

1. Dziennik Urzędowy Wspólnot Europejskich (Dz.U. L 36/31, s. 236).
2. Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne, (Dz.U. z 1989 nr 30 poz. 163).
3. Ustawa z dnia 4 marca 2010 r. o infrastrukturze informacji przestrzennej, (Dz.U. z 2010 nr 76 poz. 489).
4. Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz.U. z 2008 nr 19 poz. 100).
5. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, (Dz.U. 1990 nr 16 poz. 95).
6. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, (Dz.U. 1998 nr 91 poz. 578).
7. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U z 2001, nr 142, poz.1590).
8. Ustawa z dnia 28 kwietnia 2011 r. o systemie informacji w ochronie zdrowia (Dz.U. z 2011, nr 113, poz. 657).
9. Ustawa z dnia 7 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych (Dz.U. z 2010 r., nr 106, poz. 675).
10. Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2006, nr 227, poz. 1658).
11. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 marca 2007 r. w sprawie Planu Informatyzacji Państwa na lata 2007—2010, (Dz.U. 2007 nr 61 poz. 415).
12. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 kwietnia 2012 r. w sprawie Krajowych Ram Interoperacyjności, minimalnych wymagań dla rejestrów publicznych i wymiany informacji w postaci elektronicznej oraz minimalnych wymagań dla systemów teleinformatycznych, (Dz.U.2012, poz. 526).
13. Uchwała Nr 157 Rady Ministrów z dnia 25 września 2012 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Kraju 2020, (M.P. 2012 poz. 882).
14. Zintegrowane wytyczne na rzecz wzrostu i zatrudnienia na lata 2005-2008, Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej z dn. 6 sierpnia 2005 r., (Dz.U. L 205 z 6.8.2005, str. 21.).

Dokumenty elektroniczne:

1. Czubkowska S., Informatyzacja administracji, czyli najlepszy sposób na totalną klęskę, źródło: http://forsal.pl/artykuly/600224,ranking_rozwoju_e_administracji_2012_polska_nie_nadaza_za_swia_tem.html (22.01.2015).
2. Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, źródło: http://ec.europa.eu/europe2020/index_pl.htm, (22.04.2014).
3. Europejska Agenda Cyfrowa, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0245:FIN:PL:PDF>, (20.06.2014).

4. Haché A., Cullen J., ICT and youth at risk. How ICT-driven initiatives can contribute to their socio-economic inclusion and how to measure it, Wydawca Publications office of the European Union, Luxembourg 2010, źródło: <ftp://ftp.jrc.es/pub/EURdoc/JRC58427.pdf>, (22.01.2015).
5. i2010: A European Information Society for Growth and Employment, Wydawca Publications office of the European Union, Luksemburg 2005, źródło: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2005:0229:FIN:EN:PDF>, (02.05.2015).
6. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, Społeczeństwo informacyjne w Polsce - Wstęp do formułowania założeń polityki Państwa, Warszawa 1996, źródło: <http://kbn.icm.edu.pl/pub/info/dep/spo.html> 28.04.2005, (02.05.2015).
7. OECD, PIAAC Technical Standards and Guidelines, Wydawca OECD, Paryż 2011, źródło: http://www.oecd.org/site/piaac/PIAAC-NPM%282014_06%29PIAAC_Technical_Standards_and_Guidelines.pdf, (12.11.2014)
8. OECD, Technical Report of the Survey of Adult Skills, Wydawca OECD, Paryż 2013, źródło: http://www.oecd.org/site/piaac/_Technical%20Report_17OCT13.pdf, (09.12.2014).
9. OECD Workshops On The Economics Of The Information Society: A Synthesis Of Policy Implications, Wydawca OECD, Paryż 1999, źródło: <http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=DSTI/ICCP/IE%2899%291/FINAL&docLanguage=En>, (09.12.2014).
10. Plan uporządkowania strategii rozwoju, Rada Ministrów, Warszawa 24 listopada 2009 r., dokument opracowany w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego, źródło: https://www.google.pl/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwipq-yk1_zJAhWIDCwKHZeZAOoQFggiMAA&url=http%3A%2F%2Fwww.kigeit.org.pl%2FFTP%2FFRCIP%2FLiteratura%2F04_Plan_reasumpcja_decyzji_12_07_2012.pdf&usq=AFQjCNHBjh8kubHR_3NkA053dyws0szdSQ
11. Raport 1 Kongresu Informatyki Polskiej, Poznań 1994, źródło: http://www.kongres.org.pl/on-line/1-szy_Kongres/index.html 050415, (02.05.2015).
12. Strategiczne Wytyczne Wspólnoty dla Spójności na lata 2007-2013 (2006/702/EC), źródło: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:291:0011:0032:PL:PDF>, (09.12.2014).
13. ESPON, Raport końcowy projektu ESPON 1.2.3., http://www.espon.pl/files/11_2/2/ESPON_1.2.3_RAPORT_FINAL_w.polska.pdf (19.03.2013).

Serwisy internetowe:

1. www.biblioteka.mwi.pl	2. www.bip.kprm.gov.pl
3. www.bip.ms.gov.pl	4. www.bip.nauka.gov.pl
5. www.biznes.pl	6. www.cie.gov.pl
7. www.come.uw.edu.pl	8. www.computerworld.pl
9. www.cpi.gov.pl	10. www.csipiemonte.it
11. www.csioz.gov.pl	12. www.cyfrowa-polska.pl
13. www.cyfrowaszkola.men.gov.pl	14. www.dentonet.pl
15. www.ecdl.pl	16. www.ec.europa.eu
17. www.efs.gov.pl	18. www.epuap.gov.pl
19. www.eur-lex.europa.eu	20. www.ewus.csioz.gov.pl
21. www.funduszeuropejskie.gov.pl	22. www.gazetaprawna.pl
23. www.geoportal.gov.pl	24. www.gugik.gov.pl
25. www.ikp.gov.pl	26. www.isok.imgw.pl
27. www.itbiznes.pl	28. www.kapitalludzki.gov.pl
29. www.kbn.icm.edu.pl	30. www.kongres.org.pl
31. www.ll.mit.edu	32. www.mac.gov.pl
33. www.medexpress.pl	34. www.mg.gov.pl

35. www.mojdowod.pl	36. www.money.cnn.com
37. www.mrr.gov.pl	38. www.msw.gov.pl
39. www.mswia.gov.pl	40. www.mwi.pl
41. www.naukawpolsce.pap.pl	42. www.nil.org.pl
43. www.opi.org.pl	44. www.pb.pl
45. www.podatki.biz	46. www.prezydent.pl
47. www.rejestrymedyczne.csioz.gov.pl	48. www.pti.org.pl
49. www.rpo.lodzkie.pl	50. www.rynekzdrowia.pl
51. www.slownikkomputerowy.pl	52. www.stat.gov.pl
53. www.wieloletni.itl.waw.pl	54. www.ukie.gov.pl
55. www.usc.pl	56. www.zoz.org.pl
57. www.zum.org.pl	58.

Spis rysunków

<i>Rysunek 1</i> Model komunikacji według Shannona	17
<i>Rysunek 2</i> Główne wyróżniki nazw społeczeństwa nowego typu	19
<i>Rysunek 3</i> Poziom rozwoju społeczeństwa informacyjnego w poszczególnych regionach UE.....	23
<i>Rysunek 4</i> Warstwowy model społeczeństwa informacyjnego.....	37
<i>Rysunek 5</i> Struktura organizacyjna PO KL.....	65
<i>Rysunek 6</i> Zestawienie strategii zintegrowanych wraz z datami ich przyjęcia.....	86
<i>Rysunek 7</i> Typy projektów realizowanych przez samorządy wojewódzkie w latach 2007-2013.....	111
<i>Rysunek 8</i> Samoocena projektów realizowanych przez samorządy wojewódzkie w latach 2007-2013..	112
<i>Rysunek 9</i> Podział zadań w zakresie budowy SI pomiędzy różne typy administracji	117
<i>Rysunek 10</i> Skumulowany poziom grup wskaźników potencjału rozwoju społeczeństwa informacyjnego w poszczególnych gminach województwa łódzkiego – podregion łódzki + podregion miasto Łódź.....	125
<i>Rysunek 11</i> Skumulowany poziom wskaźników potencjału rozwoju społeczeństwa informacyjnego w poszczególnych gminach województwa łódzkiego – podregion piotrkowski.....	126
<i>Rysunek 12</i> Skumulowany poziom wskaźników potencjału rozwoju społeczeństwa informacyjnego w poszczególnych gminach województwa łódzkiego – podregion sieradzki	127
<i>Rysunek 13</i> Skumulowany poziom wskaźników potencjału rozwoju społeczeństwa informacyjnego w poszczególnych gminach województwa łódzkiego – podregion skierniewicki	128
<i>Rysunek 14</i> Rozkład terytorialny wartości potencjału gmin województwa łódzkiego dla budowy społeczeństwa informacyjnego.....	129
<i>Rysunek 15</i> Potencjał rozwoju społeczeństwa informacyjnego dla powiatów województwa łódzkiego .	130
<i>Rysunek 16</i> Porównanie potencjału e-rozwoju w roku 2006 i 2012 dla powiatów województwa łódzkiego	131
<i>Rysunek 17</i> Rozkład gmin o wyznaczonym poziomie potencjału dla budowy społeczeństwa informacyjnego do ogólnej liczby gmin województwie łódzkim	132
<i>Rysunek 18</i> Dostęp do Internetu gospodarstw domowych i przedsiębiorstw w latach 2007-2013 w % (Polska a średnia UE)	159
<i>Rysunek 19</i> Wykorzystani e produktów i usług społeczeństwa informacyjnego przez przedsiębiorstwa w latach 2007-2013 w % (Polska a średnia UE).....	160

<i>Rysunek 20</i> Kompetencje cyfrowe internautów w Polsce w latach 2007-2011 (średnia % dla populacji).....	160
<i>Rysunek 21</i> Wykorzystanie eGovernance przez obywateli w latach 2009-2013(średnia % dla populacji).....	161
<i>Rysunek 22</i> Zainteresowanie usługami publicznymi dostępnymi przez Internet (średnia % dla populacji).....	161
<i>Rysunek 23</i> Osoby wykonujące określone czynności związane z obsługą komputera w 2012 r. Polska a średnia unijna (w %).....	170
<i>Rysunek 24</i> Osoby wykonujące określone czynności związane z obsługą komputera w 2012 r. Polska a średnia unijna (w %) Przedział wiekowy 16-24 lat.....	171
<i>Rysunek 25</i> Osoby wykonujące określone czynności związane z obsługą komputera w 2012 r. Polska a Województwo Łódzkie (w %).....	172

Spis tabel

<i>Tabela 1</i> Ewolucja opisu zjawiska zmiany społecznej wywołanej rozwojem TIK.....	28
<i>Tabela 2</i> Plan Masudy dla budowy SI w Japonii.....	43
<i>Tabela 3</i> Przyporządkowanie obowiązujących i planowanych strategii i polityk.....	78
<i>Tabela 4</i> zestawienie wartości projektów teleinformatycznych realizowanych centralnie (stan na 31.12.2013).....	108
<i>Tabela 5</i> Wskaźniki proste wykorzystane do określenia potencjału administracyjnego gmin województwa łódzkiego dla budowy społeczeństwa informacyjnego.....	122
<i>Tabela 6</i> Wskaźniki proste wykorzystane do określenia potencjału społecznego gmin województwa łódzkiego dla budowy społeczeństwa informacyjnego.....	122
<i>Tabela 7</i> Wskaźniki proste wykorzystane do określenia potencjału edukacyjnego gmin województwa łódzkiego dla budowy społeczeństwa informacyjnego.....	123
<i>Tabela 8</i> Wskaźniki proste wykorzystane do określenia potencjału gospodarczego gmin województwa łódzkiego dla budowy społeczeństwa informacyjnego.....	123
<i>Tabela 9</i> Uproszczona analiza SWOT stanu rozwoju społeczeństwa informacyjnego województwa łódzkiego.....	135
<i>Tabela 10</i> Projekty główne Programu Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego w Województwie Łódzkim do roku 2013.....	137
<i>Tabela 11</i> Zestawienie projektów infrastruktury liniowej z zakresu budowy społeczeństwa informacyjnego realizowanych w latach 2007-2013 w ramach działania IV.1 RPO WŁ.....	142
<i>Tabela 12</i> Zestawienie projektów infrastruktury liniowej z zakresu budowy społeczeństwa informacyjnego realizowanych w latach 2007-2013 w ramach działania 8.3 PO IG.....	142
<i>Tabela 13</i> Zestawienie projektów kluczowych z zakresu inwestycji publicznych dla budowy społeczeństwa informacyjnego realizowanych w latach 2007-2013 w ramach RPO WŁ.....	146
<i>Tabela 14</i> Najbardziej konkurencyjne gospodarki świata wg raportu przygotowanego przez firmę doradczą Deloitte oraz Amerykańską Radę ds. Konkurencyjności.....	150
<i>Tabela 15</i> Zestawienie inteligentnych specjalizacji polskich województw.....	153
<i>Tabela 16</i> Zestawienie nakładów na budowę SI w krajowych i regionalnych programach operacyjnych na lata 2007-2013.....	158

Załączniki

Załącznik 1 wzór ankiety wykorzystanej w badaniu potencjału gmin województwa łódzkiego dla budowy społeczeństwa informacyjnego.

Badanie sytuacji i oczekiwań gmin oraz powiatów w zakresie społeczeństwa informacyjnego, rozwoju innowacyjności oraz systemów informacji przestrzennej

- Proszę wstawiać znak 'X' w polu obok wybranej odpowiedzi, natomiast drugie pole proszę pozostawić puste.
- Pola opisowe proszę wypełniać możliwie szczegółowo.

1. Informacje wstępne

1.1. Nazwa jednostki samorządu terytorialnego

--

1.2. Osoba wypełniająca ankietę lub inna osoba wyznaczona do kontaktu z Urzędem Marszałkowskim

--

1.3. Telefon

--

1.4. E-mail

--

2. Ogólna charakterystyka Urzędu gminy/powiatu

2.1. Liczba osób zatrudnionych w Urzędzie wg stanu na:

Do 31.12.2006 r.	
Do 31.12.2010 r.	
Do 31.12.2011 r.	

2.1.1. W tym z wykształceniem wyższym.

Do 31.12.2006 r.	
Do 31.12.2010 r.	
Do 31.12.2011 r.	

2.1.2. W tym, liczba osób pracujących na etacie zajmujących się pozyskiwaniem i obsługą środków z Unii Europejskiej w latach :

Do 31.12.2006 r.	
Do 31.12.2010 r.	
Do 31.12.2011 r.	

2.1.3. W tym liczbę osób pracujących w jednostce, objętych szkoleniami informatycznymi w ciągu ostatnich 12 miesięcy.

--

2.2. Czy w gminie/powiecie były prowadzone jakieś szkolenia związane z technologiami informatycznymi ?

Tak		Nie	
-----	--	-----	--

2.2.1. Jeśli tak, kto je organizował, jaka była ich tematyka, kto je prowadził i dla kogo były przeznaczone?

--

2.2.2. Czy instytucja posiada politykę szkoleń i podnoszenia kwalifikacji IT w postaci przyjętego dokumentu?

Tak		Nie	
-----	--	-----	--

2.2.3. Czy jednostka ma wydzielone środki na szkolenia IT, jeśli tak, to w jakiej wysokości.

Tak		Nie	
	PLN		

2.3. Ilość stanowisk komputerowych w Urzędzie :

--

2.3.1. Ilość stanowisk komputerowych w Urzędzie ze stałym dostępem do Internetu.

--

2.4. Czy Państwa Urząd posiada :

2.4.1. Elektroniczny System Obiegu Dokumentów

Tak		Nie	
-----	--	-----	--

2.4.2. Elektroniczną Skrzynkę Podawczą :

Tak		Nie	
-----	--	-----	--

2.4.3. Własną stroną internetową WWW, jeśli tak to prosimy o adres strony :

Tak		Nie	

2.4.3.1. Czy Państwa strona internetowa znajduje się na serwerze należącym do Urzędu ?

Tak		Nie	
-----	--	-----	--

2.4.4. Biuletyn Informacji Publicznej, jeśli tak to prosimy o podanie adresu :

Tak		Nie	

2.4.4.1. Czy Państwa BIP znajduje się na serwerze należącym do Urzędu ?

Tak		Nie	
-----	--	-----	--

2.4.5. Wewnętrzną sieć Intranet LAN ?

Tak		Nie	
-----	--	-----	--

2.4.5.1. Jeśli tak, to ile komputerów posiada dostęp do sieci LAN ?

Tak		Nie	
2.5. Czy Państwa Urząd świadczy usługi drogą elektroniczną (e – Usługi) ?			
Tak		Nie	

2.5.1. Jeśli tak, to proszę podać przykłady świadczenia takich usług w Państwa jednostce

2.6 Czy Urząd posiada wyspecjalizowaną, samodzielną jednostkę w obszarze projektowania, tworzenia lub utrzymywania systemów IT

Tak		Nie	
2.6. Czy jednostka posiada strategię rozwoju ?			
Tak		Nie	

2.7. Jeśli tak, to czy uwzględnia ona :

2.7.1. Problematykę społeczeństwa informacyjnego

Tak		Nie	
-----	--	-----	--

2.7.2. Rozwój innowacyjności

Tak		Nie	
-----	--	-----	--

2.7.3. System informacji przestrzennej

Tak		Nie	
-----	--	-----	--

Jeśli tak, prosimy o załączenie kopii odnośnych fragmentów strategii.

2.8. Czy w Państwa gminie/powiecie istnieją inne akty prawne regulujące :

2.8.1. Rozwój społeczeństwa informacyjnego

Tak		Nie	
-----	--	-----	--

2.8.1.1. Jeśli tak, proszę wskazać jakie (typ aktu, data, czego dotyczy) :

2.8.2. Rozwój innowacyjności

Tak		Nie	
-----	--	-----	--

2.8.2.1. Jeśli tak, proszę wskazać jakie (typ aktu, data, czego dotyczy)

2.8.3. Działanie systemów informacji przestrzennej

Tak		Nie	
-----	--	-----	--

2.8.3.1. Jeśli tak, proszę wskazać jakie (typ aktu, data, czego dotyczy)

2.8.4. Informatyzację Urzędu

Tak		Nie	
-----	--	-----	--

2.8.4.1. Jeśli tak, proszę wskazać jakie (typu aktu, data, czego dotyczy)

2.9. Czy Państwa Urząd podjął działania w ramach informatyzacji urzędu w zakresie zadań realizowanych przez państwa jednostkę?

Tak		Nie	
-----	--	-----	--

2.9.1. Jeżeli tak to jakiego typu działania?

--

2.10. Jakie działania, związane z szeroko pojętą informatyzacją, podejmowała Państwa gmina/powiat (porozumienia, wdrożenia, itp.)?

--

2.11. Czy Państwa jednostka starała się wcześniej o dofinansowanie projektów związanych z rozwojem społeczeństwa informacyjnego, wspieranie innowacyjności lub systemami informacji przestrzennej?

Tak		Nie	
-----	--	-----	--

2.11.1. Jeśli tak, proszę wskazać jakie projekty były planowane i krótko je scharakteryzować.

--

2.12. Czy projekty te zostały zrealizowane?

Tak		Nie	
-----	--	-----	--

2.12.1. Jeśli tak, proszę opisać osiągnięte rezultaty.

--

2.12.2. Jeśli nie, proszę podać przyczyny.

--

2.13. Czy w Państwa gminie/powiecie były realizowane inne projekty współfinansowane ze środków UE, które wydają się Państwu powiązane z problematyką (np. dotyczące edukacji)?

Tak		Nie	
-----	--	-----	--

2.13.1. Jeśli tak, proszę wskazać te projekty i ogólnie scharakteryzować.

--

2.14. Czy inne instytucje w Państwa gminie/powiecie realizują związane z rozwojem społeczeństwa informacyjnego?

Tak		Nie	
-----	--	-----	--

2.14.1. Jeśli tak, proszę wskazać jakie instytucje i jakie projekty

--

2.15. Czy Państwa jednostka obecnie stara się lub planuje się starać o dofinansowanie z funduszy strukturalnych projektów związanych z rozwojem społeczeństwa informacyjnego ?

Tak		Nie	
-----	--	-----	--

2.15.1. Jeśli tak, proszę wskazać planowane projekty i krótko je scharakteryzować (wykorzystywane fundusze, zakres, zasięg, itp.)

--

2.16. Czy Państwa jednostka obecnie stara się lub planuje się starać o dofinansowanie z funduszy strukturalnych projektów związanych z innowacyjnością ?

Tak		Nie	
-----	--	-----	--

2.16.1. Jeśli tak, proszę wskazać planowane projekty i krótko je scharakteryzować (wykorzystywane fundusze, zakres, zasięg, itp.)

--

2.17. Czy Państwa jednostka obecnie stara się lub planuje starać o dofinansowanie z funduszy strukturalnych projektów związanych z systemami informacji przestrzennej?

Tak		Nie	
-----	--	-----	--

2.17.1. Jeśli tak, proszę wskazać planowane projekty i krótko je scharakteryzować (wykorzystywane fundusze, zakres, zasięg, itp.)

--

2.18. Czy Państwa jednostka obecnie stara się lub planuje się starać o dofinansowanie z funduszy strukturalnych projektów związanych z informatyzacją urzędu ?

Tak		Nie	
-----	--	-----	--

2.18.1. Jeśli tak, proszę wskazać planowane projekty i krótko je scharakteryzować (wykorzystywane fundusze, zakres, zasięg, itp.)

--

2.19. Czy gmina/powiat planuje wspólne działanie z innymi jednostkami lub instytucjami ?

Tak		Nie	
-----	--	-----	--

2.19.1. Jeśli tak, to z jakimi gminami/powiatami i w jakim zakresie.

--

2.20. Czy gmina/powiat przystąpiłaby do projektu np. regionalnego ?

Tak		Nie	
-----	--	-----	--

2.20.1. Jeśli tak, o jaką formę współpracy należałoby wybrać? Jakiego typu projekty uznajecie Państwo za najpotrzebniejsze ?

--

2.21. Czy na terenie gminy/powiatu funkcjonują instytucje zajmujące się zagadnieniem społeczeństwa informacyjnego ?

Tak		Nie	
-----	--	-----	--

2.21.1. Jeśli tak, proszę podać jakie i scharakteryzować krótko ich działalność.

--

2.22. Czy w gminie istnieją miejsca z publicznym dostępem do Internetu ?

Tak		Nie	
-----	--	-----	--

2.22.1. Czy istnieje możliwość skorzystania z ich usług nieodpłatnie?

Tak		Nie	
-----	--	-----	--

2.23. Ilu operatorów telekomunikacyjnych oferuje swe usługi na terenie gminy/powiatu ? (jeśli to możliwe proszę o ich wymienienie)

--

2.23.1. Jaki procent mieszkańców wedle Państwa informacji ma możliwość korzystania z nowoczesnej telekomunikacji ?

2.23.1.1. Podstawowy dostęp do Internetu

	%
--	---

2.23.1.2. Szerokopasmowy dostęp do Internetu (<512kb/s)

	%
--	---

2.23.1.3. Telefonia stacjonarna

	%
--	---

2.24. Czy są jakieś cechy Państwa gminy (np. silne i słabe strony w takich obszarach jak: położenie geograficzne, struktura demograficzna ludności, zlokalizowanie określonego typu przemysłu, walory turystyczne regionu, infrastruktura techniczna itp.) które, Państwa zdaniem, powinniśmy uwzględnić w analizie sytuacji Państwa gminy pod względem rozwoju społeczeństwa informacyjnego, wspierania innowacyjności oraz budowania systemów informacji przestrzennej?

--

Bardzo dziękujemy za wypełnienie ankiety! ☺

Załącznik 2 zestawienie projektów infrastrukturalnych realizowanych przez 12. z 16. Samorządów regionalnych według stanu na czerwiec 2010 – opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych w województwach: lubelskim, lubuskim, łódzkim, małopolskim, mazowieckim, opolskim, podlaskim, pomorskim, świętokrzyskim, śląskim, warmińsko-mazurskim, zachodniopomorskim

INFRASTRUKTURA				
1	Rozbudowa systemów elektronicznej administracji w Małopolsce	7 123 760,58 zł	ZPORR	MAŁOPOLSKA
2	Małopolska Sieć Szerokopasmowa	156 986 731,84 zł	RPO	MAŁOPOLSKA
3	System komunikacji video dla Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego i jednostek organizacyjnych Województwa Małopolskiego	2 926 910,57 zł	RPO	MAŁOPOLSKA
4	Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu - Internet szansą na lepszy start w przyszłość dla uczniów Małopolski	31 407 330,05 zł	POIG	MAŁOPOLSKA
5	Wirtualne Muzea Małopolski	10 573 303,00 zł	RPO	MAŁOPOLSKA
6	Budowa regionalnego systemu pozycjonowania w województwie Małopolskim	1 633 802,00 zł	ZPORR	MAŁOPOLSKA
7	Budowa zintegrowanych systemów informatycznych do zarządzania i monitoringu satelitarnego w Małopolsce	12 655 199,00 zł	RPO	MAŁOPOLSKA
8	Internet dla Mazowsza	400 000 000,00 zł	RPO	MAZOWIECKIE
9	Zapobieganie wykluczeniu cyfrowemu w szkołach wiejskich	9 630 000,00 zł	RPO	MAZOWIECKIE
10	Łódzka Regionalna Sieć Teleinformatyczna (ŁRST)	71 500 000,00 zł	RPO	ŁÓDZKIE
11	Infrastruktura Regionalnego Systemu Informacji Medycznej Województwa Łódzkiego	22 350 000,00 zł	RPO	ŁÓDZKIE
12	Infrastruktura Regionalnego Systemu Informacji Przestrzennej	30 650 000,00 zł	RPO	ŁÓDZKIE
13	Opolska eSzkoła - szkołą ku przyszłości - etap 2	33 299 900,00 zł	RPO	OPOLSKIE
14	Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej - województwo podlaskie	252 358 083,25 zł	PO Rozwój Polski Wschodniej	PODLASIE
15	E-świętokrzyskie -rozbudowa infrastruktury informatycznej	9 496 348,52 zł	ZPORR	ŚWIĘTOKRZYSKIE
16	„e-świętokrzyskie Rozbudowa Infrastruktury Informatycznej JST”	38 987 458,52 zł	RPO	ŚWIĘTOKRZYSKIE
17	„e-świętokrzyskie Budowa Systemu Informacji Przestrzennej Województwa Świętokrzyskiego”	25 000 000,00 zł	RPO	ŚWIĘTOKRZYSKIE
18	Budowa Szerokopasmowej sieci Światłowodowej PW	202 159 758,13 zł	RPO	ŚWIĘTOKRZYSKIE
19	Śląska Sieć Punktów Dostępu do Informacji (ŚSPI)	410 600,00 zł	RPO	ŚLĄSKIE
20	Śląska Regionalna Sieć Szkieletowa	55 975 792,00 zł	RPO	ŚLĄSKIE
21	Rozbudowa Wirtualnego Centrum Kultury eŚwiatowid.pl - stworzenie społecznościowego portalu kulturalnego	1 755 411,38 zł	RPO	WARMIŃSKO-MAZURSKIE
22	Modernizacja i rozbudowa Centrum	2 824 690,37 zł	RPO	WARMIŃSKO-

	Zarządzania Siecią w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Warmińsko – Mazurskiego w Olsztynie			MAZURSKIE
23	Rozbudowa infrastruktury szerokopasmowego dostępu do Internetu i sieci PIAP-ów w Województwie Warmińsko – Mazurskim	15 629 856,25 zł	RPO	WARMIŃSKO-MAZURSKIE
24	Zakup i wdrożenie infrastruktury informatycznej w WZMP	124 281,30 zł	RPO	WARMIŃSKO-MAZURSKIE
25	Rozbudowa infrastruktury informatycznej WZLP w Olsztynie w celu poprawy jakości i dostępności usług medycznych	1 477 385,50 zł	RPO	WARMIŃSKO-MAZURSKIE
26	Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej – województwo warmińsko-mazurskie	258 514 407,81 zł	PO Rozwój Polski Wschodniej	WARMIŃSKO-MAZURSKIE
27	Szczecin infrastruktura społeczeństwa informacyjnego – etap 1 Infrastruktura	7 500 000,00 zł	RPO	ZACHODNIO-POMORSKIE
28	Inteligentny Koszalin - rozbudowa infrastruktury społeczeństwa informacyjnego e-Koszalin - budowa sieci teleinformatycznej i systemu monitoringu wizyjnego	12 200 000,00 zł	RPO	ZACHODNIO-POMORSKIE
29	„Wrota Parsęty II” - infrastruktura społeczeństwa informacyjnego na terenie dorzecza Parsęty	15 750 000,00 zł	RPO	ZACHODNIO-POMORSKIE
	Łączna wartość:	1 676 612 009,07 zł		

Załącznik 3 zestawienie projektów w zakresie budowy e-usług publicznych realizowanych przez 12. z 16. Samorządów regionalnych według stanu na czerwiec 2010 – opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych w województwach: lubelskim, lubuskim, łódzkim, małopolskim, mazowieckim, opolskim, podlaskim, pomorskim, świętokrzyskim, śląskim, warmińsko-mazurskim, zachodniopomorskim.

<i>eUSŁUGI</i>				
1	<i>Wrota Lubelszczyzny-Informatyzacja Administracji</i>	<i>36 249 910,41 zł</i>	<i>RPO</i>	<i>LUBELSKIE</i>
2	<i>Budowa Regionalnej Infrastruktury Informacji Przestrzennej</i>	<i>13 759 568,64 zł</i>	<i>RPO</i>	<i>LUBELSKIE</i>
3	<i>Lubuski e-Urząd</i>	<i>25 000 000,00 zł</i>	<i>RPO</i>	<i>LUBUSKIE</i>
4	<i>Budowa zintegrowanego systemu eUsług publicznych Województwa Łódzkiego (Wrota Regionu Łódzkiego)</i>	<i>22 655 000,00 zł</i>	<i>RPO</i>	<i>ŁÓDZKIE</i>
5	<i>in4health – Regionalne Serwisy Zdrowotne</i>	<i>2 130 000,00 zł</i>	<i>RPO</i>	<i>ŁÓDZKIE</i>
6	<i>Usługi Regionalnego Systemu Informacji Medycznej Województwa Łódzkiego</i>	<i>17 651 500,00 zł</i>	<i>RPO</i>	<i>ŁÓDZKIE</i>
7	<i>RICHARD (Regional ICT based Clusters for Healthcare Applications and R&D Integration)</i>	<i>Brak danych</i>	<i>VII. P.R.</i>	<i>ŁÓDZKIE</i>
8	<i>EHR-QTN - Sieć tematyczna nt. jakości i certyfikacji systemów Elektronicznych Rekordów Pacjenta</i>	<i>120 000,00 zł</i>	<i>Program Ramowy na Rzecz Konkurencyjności i Innowacji Unii Europejskiej 2007-2013</i>	<i>ŁÓDZKIE</i>
9	<i>Turystyka w siodle - infrastruktura innowacyjnego i unikatowego produktu turystycznego</i>	<i>8 000 000,00 zł</i>	<i>PO IG</i>	<i>ŁÓDZKIE</i>
10	<i>System nowoczesnej gospodarki Małopolski - Działanie 2.6 ZPORR</i>	<i>800 745,67 zł</i>	<i>ZPORR</i>	<i>MAŁOPOLSKA</i>
11	<i>Rozwój dostępu do usług elektronicznych w Małopolsce</i>	<i>3 177 446,57 zł</i>	<i>RPO</i>	<i>MAŁOPOLSKA</i>
12	<i>Małopolski System Informacji Turystycznej</i>	<i>1 230 000,00 zł</i>	<i>RPO</i>	<i>MAŁOPOLSKA</i>
13	<i>Budowa zintegrowanego systemu informatycznego do zarządzania nieruchomościami woj. Małopolskiego i wojewódzkich jednostek organizacyjnych</i>	<i>1 999 360,18 zł</i>	<i>RPO</i>	<i>MAŁOPOLSKA</i>
14	<i>System Zarządzania Drogami Województwa Małopolskiego</i>	<i>4 323 678,00 zł</i>	<i>RPO</i>	<i>MAŁOPOLSKA</i>
15	<i>Zwiększenie wykorzystania narzędzi ICT w zakresie usług świadczonych przez Wojewódzki Specjalistyczny Szpital Dziecięcy im. św. Ludwika w Krakowie</i>	<i>605 815,40 zł</i>	<i>RPO</i>	<i>MAŁOPOLSKA</i>
16	<i>Wdrożenie e-usług w zakresie rejestracji pacjentów w Ośrodku Rehabilitacji Narządu Ruchu "Krzyszowice"</i>	<i>936 120,00 zł</i>	<i>RPO</i>	<i>MAŁOPOLSKA</i>
17	<i>Budowa systemu informatycznego do wspomaganie administracji wraz z integracją zasobów bazodanowych w</i>	<i>49 180 032,00 zł</i>	<i>RPO</i>	<i>MAŁOPOLSKA</i>

	<i>województwie i w powiecie</i>			
18	<i>Budowa i wdrożenie systemu udostępniania informacji o środowisku przez jednostki publiczne</i>	<i>1 469 848,70 zł</i>	<i>WFOŚiGW</i>	<i>MAŁOPOLSKA</i>
19	<i>Rozwój elektronicznej administracji w samorządach województwa mazowieckiego wspomagającej niwelowanie dwudzielności potencjału województwa</i>	<i>48 780 000,00 zł</i>	<i>RPO</i>	<i>MAZOWIECKIE</i>
20	<i>Przyspieszenie wzrostu konkurencyjności województwa mazowieckiego, przez budowanie społeczeństwa informacyjnego i gospodarki opartej na wiedzy poprzez stworzenie zintegrowanych baz wiedzy o Mazowszu</i>	<i>146 340 000,00 zł</i>	<i>RPO</i>	<i>MAZOWIECKIE</i>
21	<i>Wypracowanie i wdrożenie innowacyjnych metod integracji danych katastralnych, mapy zasadniczej i Bazy Danych Topograficznych oraz modernizacja usług publicznych świadczonych przez Służbę Geodezyjną i Kartograficzną</i>	<i>20 000 000,00 zł</i>	<i>Fundusz Mechanizmu Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego</i>	<i>MAZOWIECKIE</i>
22	<i>Opolska eSzkoła - szkołą ku przyszłości</i>	<i>16 649 950,00 zł</i>	<i>RPO</i>	<i>OPOLSKIE</i>
23	<i>Opolskie w Internecie – system informacji przestrzennej i portal informacyjny – promocyjny Województwa Opolskiego</i>	<i>9 961 618,56 zł</i>	<i>RPO</i>	<i>OPOLSKIE</i>
24	<i>Wdrażanie elektronicznych usług dla ludności województwa podlaskiego - część II, administracja samorządowa</i>	<i>67 900 000,00 zł</i>	<i>RPO</i>	<i>PODLASIE</i>
25	<i>Podlaski System Informacyjny e-Zdrowie</i>	<i>61 987 663,08 zł</i>	<i>RPO</i>	<i>PODLASIE</i>
26	<i>Informatyzacja państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego oraz opracowanie systemu organizacji, zarządzania i udostępniania przez Internet.</i>	<i>6 300 000,00 zł</i>	<i>Fundusz Mechanizmu Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego</i>	<i>POMORSKIE</i>
27	<i>Zintegrowany System Informacji Turystycznej Województwa Pomorskiego</i>	<i>10 500 000,00 zł</i>	<i>RPO</i>	<i>POMORSKIE</i>
28	<i>Otwarty Regionalny System Informacji Przestrzennej (ORSIP)</i>	<i>4 897 200,00 zł</i>	<i>RPO</i>	<i>ŚLĄSKIE</i>
29	<i>Rozbudowa i upowszechnienie Systemu Elektronicznej Komunikacji Administracji Publicznej w Województwie Śląskim - SEKAP2</i>	<i>10 284 600,00 zł</i>	<i>RPO</i>	<i>ŚLĄSKIE</i>
30	<i>Wprowadzenie e-usług publicznych dla mieszkańców obszarów wiejskich Warmii i Mazur oraz Powiśla poprzez budowę systemu informatycznego Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Olsztynie</i>	<i>1 204 006,03 zł</i>	<i>RPO</i>	<i>WARMIŃSKO-MAZURSKIE</i>
31	<i>e-Pacjent - Rozbudowa systemu usług elektronicznych Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego w Olsztynie</i>	<i>3 214 617,75 zł</i>	<i>RPO</i>	<i>WARMIŃSKO-MAZURSKIE</i>

32	eTeatr - digitalizacja i informatyzacja Teatru im. A. Sewruka w Elblągu	467 590,25 zł	RPO	WARMIŃSKO-MAZURSKIE
33	Zapewnienie wysokiej jakości usług dla obywateli poprzez unowocześnienie systemu i infrastruktury informatycznej w Wojewódzkim Szpitalu Rehabilitacyjnym dla Dzieci w Ameryce	717 274,78 zł	RPO	WARMIŃSKO-MAZURSKIE
34	„ePacjent w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Elblągu – usprawnienie obsługi pacjenta oraz powiązanych z nim danych medycznych z wykorzystaniem nowoczesnych technologii poprawiających bezpieczeństwo	495 229,65 zł	RPO	WARMIŃSKO-MAZURSKIE
35	e-Pedagogiczne Centrum Informacji Edukacji Warmii i Mazur	1 785 626,02 zł	RPO	WARMIŃSKO-MAZURSKIE
36	Portal Turystyczny Warmia - Mazury	2 296 317,07 zł	RPO	WARMIŃSKO-MAZURSKIE
37	Zakup programu do ewidencji urządzeń melioracji wodnych, obwodów rybackich, obwodów łowieckich, kopalni (kruszyw) oraz niezbędnego sprzętu komputerowego	2 037 043,96 zł	RPO	WARMIŃSKO-MAZURSKIE
38	Informatyzacja Wojewódzkiego Specjalistycznego Szpitala Dziecięcego w Olsztynie - Etap I	3 178 543,27 zł	RPO	WARMIŃSKO-MAZURSKIE
39	Poprawa jakości i dostępności usług medycznych poprzez kompleksową informatyzację SPZGiChP w Olsztynie	1 417 488,02 zł	RPO	WARMIŃSKO-MAZURSKIE
40	Parkowa 2.0	228 483,77 zł	RPO	WARMIŃSKO-MAZURSKIE
41	Portal edukacyjny województwa zachodniopomorskiego - Koszalin	5 991 300,00 zł	RPO	ZACHODNIO-POMORSKIE
42	Telemedycyna - element e-zdrowia WZP	3 000 000,00 zł	RPO	ZACHODNIO-POMORSKIE
43	Portal edukacyjny województwa zachodniopomorskiego - Szczecin	8 250 000,00 zł	RPO	ZACHODNIO-POMORSKIE
44	Portal Bezpieczni Razem	1 200 000,00 zł	RPO	ZACHODNIO-POMORSKIE
45	Gmin@ na fali	1 874 588,00 zł	RPO	ZACHODNIO-POMORSKIE
46	„Wrota Parsęty II” - usługi społeczeństwa informacyjnego na terenie dorzecza Parsęty	1 495 127,00 zł	RPO	ZACHODNIO-POMORSKIE
47	Projekt systemowy "e-Administracja i e-Turystyka w województwie zachodniopomorskim"	17 500 000,00 zł	RPO	ZACHODNIO-POMORSKIE
	Łączna wartość:	647 773 444,00 zł		

Załącznik 4 zestawienie projektów w zakresie budowy kompetencji cyfrowych mieszkańców realizowanych przez 12 z 16 samorządów regionalnych według stanu na czerwiec 2010 – opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych w województwach: lubelskim, lubuskim, łódzkim, małopolskim, mazowieckim, opolskim, podlaskim, pomorskim, świętokrzyskim, śląskim, warmińsko-mazurskim, zachodniopomorskim.

BUDOWA KOMPETENCJI CYFROWYCH PRZEZ SAMORZĄDY REGIONALNE				
1	<i>Doskonalenie zawodowe nauczycieli w dziedzinie wykorzystania technologii informacyjnej</i>	11 265 642,45 zł	POKL	MAŁOPOLSKA
2	<i>Podwyższanie kwalifikacji mieszkańców Małopolski w zakresie IT</i>	1 060 000,00 zł	POKL	MAŁOPOLSKA
3	<i>ITeraz Mazowsze II</i>	11 110 000,00 zł	PO KL	MAZOWIECKIE
4	<i>Mazowszanie</i>	20 160 000,00 zł	RPO	MAZOWIECKIE
5	<i>Kapitał Innowacji 2009. Aktualizacja Regionalnej Strategii Innowacji w województwie łódzkim</i>	700 000,00 zł	PO KL 8.2.2	ŁÓDZKIE
6	<i>Kapitał Innowacji 2009. Kurs Trenerski</i>	100 000,00 zł	PO KL 8.2.2	ŁÓDZKIE
7	<i>Nowoczesny samorząd – podnoszenie kompetencji komunikacyjnych i komputerowych pracowników jednostek samorządu terytorialnego Województwa Łódzkiego</i>	1 155 000,00 zł	PO KL 5.2.1	ŁÓDZKIE
8	<i>Aktualizacja RSI – badania i monitoring</i>	1 328 000,00 zł	PO KL 9.2.2	ŁÓDZKIE
9	<i>Łódzka Platforma Transferu Wiedzy</i>	1 456 000,00 zł	PO KL 9.2.2	ŁÓDZKIE
10	<i>Strategiczna mapa regionu – badania regionu łódzkiego z opracowaniem scenariuszy rozwojowych</i>	1 700 000,00 zł	PO KL 8.1.4	ŁÓDZKIE
11	<i>Podniesienie kwalifikacji zawodowych pracowników Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego w zakresie zarządzania, umiejętności interpersonalnych i ICT</i>	2 430 535,00 zł	PO KL 5.2.1	OPOLSKIE
12	<i>e-Podlaskie - kierunki rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego Województwa Podlaskiego</i>	1 999 998,00 zł	PO KL	PODLASIE
13	<i>Podniesienie umiejętności osób pracujących - likwidacja luki kompetencyjnej w obszarze informatyki</i>	9 999 906,00 zł	PO KL	PODLASIE
14	<i>Nowa jakość zarządzania w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Pomorskiego</i>	1 600 000,00 zł	PO KL 5.2.1	POMORSKIE
15	<i>Rozwój systemu kluczowych obszarów funkcjonowania i kompetencji kadr UM WŚ</i>	3 764 808,56 zł	PO KL 5.2.1	ŚWIĘTOKRZYSKIE
16	<i>Elektroniczne Doskonalenie i Edukacja Informatyczna Nauczycieli – eDeN</i>	1 000 000,00 zł	PO KL 5.2.1.	ŚLĄSKIE
17	<i>Akademia GIS</i>	24 600,00 zł	PO KL 5.2.1.	ŚLĄSKIE
18	<i>Profesjonalny urząd administracji samorządowej</i>	3 236 394,31 zł	PO KL 5.2.1.	WARMIŃSKO-MAZURSKIE
19	<i>Łączna wartość</i>	74 090 884,32 zł		

Załącznik 5 Założenia do budowy strategii zintegrowanych wynikające z Planu uporządkowania strategii rozwoju.

„Strategie zintegrowane powinny obejmować swym zakresem następujące tematy:

1. Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki (koordynator – Minister Gospodarki):

a) stabilne podstawy makroekonomiczne rozwoju - podstawa dla podejmowania działań rozwojowych w kraju, zapewnienia właściwej pozycji gospodarki w warunkach globalizacji oraz podniesienia odporności na szoki zewnętrzne (finanse publiczne, polityka podatkowa, uwzględnienie trendów demograficznych);

b) rynek finansowy – perspektywy rozwoju i zagrożenia związane z globalizacją (m.in. rynek pieniężny, kapitałowy, walutowy, terminowy, kredytowy, działalność banków)

c) przyjazne środowisko dla przedsiębiorczości – otoczenie prawne, finansowe oraz instytucjonalne jako warunek podstawowy dla podejmowania działalności gospodarczej, jej ciągłości oraz rozwoju (uproszczenie prawa i procedur administracyjnych, koszty działalności gospodarczej, dostęp do technologii i kapitału, instytucje otoczenia biznesu, dostęp do wiedzy i doradztwa, współpraca przedsiębiorstw, bezpieczeństwo i higiena pracy);

d) rozwój usług – podstawa dla tworzenia większej liczby miejsc pracy oraz większej adaptacyjności zasobów pracy, potencjalna przewaga konkurencyjna gospodarki (warunki dla rozwoju usług, w tym turystyki i kultury, usług medycznych; usługi odpowiadające na trendy demograficzne);

e) rozwój sektorów przemysłu i budownictwa – określenie możliwych przewag konkurencyjnych gospodarki, zadania państwa w stosunku do sektorów strategicznych, procesy restrukturyzacyjne i prywatyzacyjne, poprawa efektywności;

f) innowacyjność – podnoszenie poziomu technologicznego polskiej gospodarki jako niezbędny warunek jej konkurencyjności (innowacje technologiczne i poza technologiczne, wykorzystanie potencjału do generowania innowacyjnych rozwiązań w oparciu o wyniki badań nauk przyrodniczych, technicznych, społecznych i humanistycznych, w tym rozwój bazy badawczej, wzmocnienie kadry naukowej, ukierunkowanie innowacji, wykształcenie postaw proinnowacyjnych, współpraca jednostek naukowych z przedsiębiorcami oraz instytucjami otoczenia biznesu, wykorzystanie technologii wojskowych, promocja polskiej myśli innowacyjnej, udział w programach badawczych UE, własność intelektualna, w tym przemysłowa);

g) rozwój kapitału ludzkiego w gospodarce – rozwój kwalifikacji z wykorzystaniem mechanizmów uczenia się przez całe Życie (system szkoleń zawodowych, rozwój

kluczowych kompetencji, w tym przedsiębiorczości, inicjatyw i postaw innowacyjnych, wykorzystanie potencjału uczenia się innego niż formalne w przedsiębiorstwach, w tym uznawanie doświadczenia zawodowego w systemach kwalifikacji, wykorzystanie doświadczenia zawodowego pracowników migrujących);

h) społeczeństwo informacyjne – informacja jako kluczowy czynnik wzrostu i konkurencyjności gospodarki (warunki prawne, ekonomiczne i organizacyjne dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego, rozwój efektywnej ekonomicznie, bezpiecznej, zorientowanej na przyszłe potrzeby społeczeństwa infrastruktury technologii informacyjnych i komunikacyjnych, upowszechnienie wykorzystania technologii informacyjnych i komunikacyjnych, e-usługi);

i) eksport i promocja gospodarki – w tym tworzenie klimatu przyjaznego do napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych oraz promocja eksportu polskich towarów i usług, warunki dla prowadzenia działalności eksportowej (wsparcie dla pozyskiwania nowych rynków zbytu, instrumenty finansowe, promocja).

2. Strategia rozwoju kapitału ludzkiego (koordynator – Minister Pracy i Polityki Społecznej):

a) uczenie się przez całe życie – podstawowy czynnik dla zwiększania jakości kapitału ludzkiego oraz poprawy adaptacyjności zasobów pracy; pełne korzystanie z potencjału różnych miejsc i sposobów uczenia się (w systemie edukacji – od wychowania przedszkolnego do edukacji dorosłych oraz w naturalnych warunkach życia od najmłodszych do najstarszych lat, w pracy i w zaangażowaniu społecznym), a także ocenianie i uznawanie efektów takiego uczenia się w krajowym systemie kwalifikacji obejmującym wszystkie kwalifikacje ważne dla rozwoju gospodarki i społeczeństwa obywatelskiego, ponadto spójnym z europejskimi ramami kwalifikacji;

b) rynek pracy – aktywna polityka rynku pracy, elastyczne formy zatrudnienia, większa adaptacyjność i mobilność zasobów pracy, aktywizacja zawodowa, zielone miejsca pracy; równość szans na rynku pracy, bezpieczeństwo i warunki pracy, dialog społeczny, otwarcie rynku usług zatrudnieniowych; polityka migracyjna, dostosowanie do trendów demograficznych;

c) system opieki zdrowotnej – zwiększenie bezpieczeństwa zdrowotnego społeczeństwa (poprawa dostępności i jakości świadczeń zdrowotnych z wykorzystaniem technologii medycznych o udowodnionej skuteczności i wysokiej efektywności, rozwój systemu ratownictwa medycznego, prowadzenie edukacji zdrowotnej oraz promocji zdrowia i profilaktyki, dostosowanie opieki zdrowotnej do trendów demograficznych,

zmniejszenie zapadalności i umieralności na przewlekłe choroby, zapobieganie negatywnym skutkom zdrowotnym narażenia na szkodliwe czynniki środowiska, infrastruktura);

d) zapobieganie wykluczeniu społecznemu - przeciwdziałanie patologiom społecznym oraz wykluczeniu społecznemu, aktywna pomoc w wychodzeniu z ubóstwa i wykluczenia społecznego, przystosowanie administracyjnych i społecznych służb do potrzeb osób wykluczonych, zatrudnienie w formach pozarynkowych, rozwój infrastruktury oparcia społecznego, ograniczanie ekonomicznych skutków wykluczenia społecznego, integracja społeczna i zawodowa imigrantów oraz grup etnicznych;

e) wsparcie rodzin - warunki sprzyjające rozwojowi młodego pokolenia w rodzinie i środowiskach pozarodzinnych, wspieranie rodziny w ponoszeniu kosztów utrzymania i wychowania dzieci, rozwój usług społecznych dla dzieci i młodzieży, rozwój systemu opieki nad matką i dzieckiem, godzenie pracy zawodowej z obowiązkami wobec rodziny, wsparcie rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze, wsparcie rozwoju rodzin zastępczych, system wsparcia dla osób starszych, warunki pracy i życia osób niepełnosprawnych;

f) mieszkalnictwo – budowanie mieszkań i zarządzanie zasobami mieszkaniowymi (różne formy budownictwa, inwestycje odtworzeniowe, utrzymanie i modernizacja zasobów); zespół działań i instrumentów stymulowania i popierania rozwoju sektora mieszkaniowego (dodatki mieszkaniowe, budownictwo socjalne, dopłaty do kredytów hipotecznych, polityka podatkowa, ochrona praw lokatorów i właścicieli, zapisy prawne);

g) rozwój poprzez sport – istotny element jakości życia (infrastruktura sportowa, uczestnictwo w sporcie, rekreacja);

h) technologie informacyjne i komunikacyjne – kluczowa rola ICT w modernizacji usług publicznych (edukacja, szkolnictwo wyższe, rynek pracy) oraz zaspokajaniu potrzeb z zakresu opieki zdrowotnej i społecznej.

3. Strategia rozwoju transportu (koordynator – Minister Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej):

a) transport drogowy – zapewnienie ciągłości ruchu między głównymi ośrodkami jako istotny czynnik poprawy konkurencyjności gospodarki (spójna sieć autostrad i dróg ekspresowych, modernizacja i poprawa parametrów eksploatacyjnych, poprawa stanu utrzymania sieci dróg, budowa obwodnic, bezpieczeństwo na drogach, normy środowiskowe), transport publiczny (zintegrowane systemy zarządzania ruchem,

zintegrowane węzły transportowe, plany rozwoju transportu miejskiego, publiczny transport szynowy, dostęp do lotnisk, dostępność dla osób starszych i niepełnosprawnych);

b) transport kolejowy – zwiększenie udziału kolei w przewozach pasażerskich i towarowych (podniesienie parametrów eksploatacyjnych, zwiększenie prędkości przewozów i interoperacyjności, sieć szybkich kolei integrujących metropolie, likwidacja wąskich gardeł, inwestycje odtworzeniowe i modernizacyjne w infrastrukturze kolejowej, przenoszenie ruchu ciężkiego z dróg na koleje, nowoczesna łączność kolejowa i systemy zarządzania ruchem, bezpieczeństwo i normy środowiskowe);

c) transport lotniczy – dostępność transportu lotniczego i lotnisk (lotniska międzynarodowe i lotniska regionalne, rozbudowa i modernizacja infrastruktury portów lotniczych, powiązanie z siecią drogową i kolejową, bezpieczeństwo i normy środowiskowe);

d) transport morski – autostrady morskie i wzmocnienie znaczenia portów (infrastruktura portowa, powiązanie z siecią drogową i kolejową, rozwój żeglugi morskiej i przybrzeżnej; odnowa floty, usługi około portowe, bezpieczeństwo i normy środowiskowe);

e) transport wodny śródlądowy – wzrost udziału transportu wodnego śródlądowego w przewozach ładunków i pasażerów, poprzez m.in. poprawę technicznych, organizacyjno-prawnych i ekonomicznych warunków funkcjonowania żeglugi śródlądowej, w tym poprawę parametrów eksploatacyjnych śródlądowych dróg wodnych i portów oraz włączenie ich do europejskiego systemu dróg wodnych, jak również wymianę przestarzałej technicznie i technologicznie floty śródlądowej;

f) poprawa efektywności ekonomicznej i organizacji infrastruktury transportowej – postęp techniczny oraz zaawansowane systemy organizacji i zarządzania w transporcie, zwiększenie udziału transportu zbiorowego w przewozach pasażerskich, regionalne i międzyregionalne połączenia, wykorzystanie dróg wodnych;

g) transport intermodalny - budowa i modernizacja centrów logistycznych, terminali kontenerowych na liniach kolejowych, w portach morskich i w portach rzecznych;

h) tworzenie i doskonalenie profesjonalnych kadr sektora transportu w oparciu o system szkoleń zawodowych, rozwój kluczowych kompetencji ważnych dla sektora, wykorzystywanie potencjału uczenia się innego niż formalne;

i) technologie informacyjne i komunikacyjne – zastosowanie ICT w modernizacji usług transportowych, inteligentne systemy transportu, interoperacyjność.

4. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko (koordynator – Minister Gospodarki):

a) bezpieczeństwo energetyczne – efektywność energetyczna, innowacyjne technologie, dywersyfikacja źródeł energii (węgiel, ropa, gaz, odnawialne źródła energii), w szczególności dostaw surowców energetycznych, tzw. czysta energia, efektywność przedsiębiorstw energetycznych, rynek energii, systemy przesyłowe, międzynarodowa współpraca w zakresie energetyki;

b) ochrona środowiska - system gospodarowania odpadami, wycofywanie z produkcji i użytkowania substancji i materiałów niebezpiecznych, oczyszczalnie i systemy kanalizacyjne, substancje szczególnie szkodliwe odprowadzane do środowiska, emisja CO₂, SO₂, NO_x i pyłu pochodzącego z sektora, techniki BAT/NDT w najważniejszych gałęziach przemysłu;

c) racjonalna gospodarka zasobami naturalnymi - gospodarka wodna, zrównowazona, wielofunkcyjna gospodarka leśna, system obszarów chronionych (w tym NATURA 2000), bioróżnorodność, rekultywacja gleb, zrównowazona gospodarka zasobami złóż kopalin, rozwój wyrobów i usług spełniających wysokie standardy w obszarze ochrony środowiska;

d) tworzenie i doskonalenie profesjonalnych kadr sektora energetyki, ochrony środowiska i gospodarki zasobami naturalnymi w oparciu o system szkoleń zawodowych, rozwój kluczowych kompetencji ważnych dla sektora, wykorzystywanie potencjału uczenia się innego niż formalne;

e) technologie informacyjne i komunikacyjne – tzw. inteligentna energia obejmująca działania mające na celu zwiększenie wykorzystania i zapotrzebowania na wydajność energetyczną, promowanie odnawialnych źródeł energii i ich dywersyfikacji, a także stymulowanie dywersyfikacji paliw; technologie środowiskowe.

5. Sprawne państwo (koordynator – Minister Administracji i Cyfryzacji):

a) efektywność instytucji publicznych – przyjazne, dostępne dla obywatela struktury i procedury, e-government, komunikacja i dialog, standardy i postawy etyczne w życiu publicznym, idea good governance;

b) podnoszenie jakości kadr administracji rządowej i samorządowej – z uwzględnieniem mechanizmów uczenia się przez całe życie, z wykorzystaniem potencjału uczenia się formalnego i innego niż formalne oraz poprzez sprawny system oceny i uznawania

efektów takiego uczenia się; zastosowanie mechanizmów motywacyjnych; budowa kultury administracyjnej zorientowanej na osiągnięcie celów strategicznych;

c) zarządzanie rozwojem kraju – nowoczesne metody zarządzania, usprawnienie procesu planowania i realizowania polityk publicznych (proces formułowania celów i strategii, skuteczność wdrażania instrumentów realizacyjnych, odpowiedzialność za podejmowane decyzje, decentralizacja);

d) jakość tworzenia i wdrażania instrumentów regulacyjnych i legislacyjnych – standardy przygotowywania, wdrażania oraz oceny wprowadzanych regulacji, administracyjne interpretacje przepisów, pozarządowe instytucje eksperckie, konsultacje społeczne proponowanych regulacji;

e) funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości – usprawnienie sądownictwa i prokuratury (nowoczesne metody zarządzania sądami, mechanizm weryfikacji skuteczności postępowań, mechanizmy motywacyjne, alternatywne metody rozwiązywania sporów), informatyzacja sądów, system kształcenia sędziów i prokuratorów, więziennictwo;

f) bezpieczeństwo publiczne - ochrona przed zagrożeniami, klęskami i terroryzmem; rozwój systemów zapobiegania i reagowania, system ratownictwa chemiczno-ekologicznego, system ratownictwa medycznego, bezpieczeństwo obrotu gospodarczego (przestępczość gospodarcza), przestępczość zorganizowana, korupcja, pospolite przestępstwa kryminalne, ochrona granic;

g) prawa konsumenta - tworzenie bezpiecznego i przyjaznego konsumentom rynku, promowanie dialogu społecznego na rzecz ich ochrony oraz mechanizmów samoregulacji, tworzenie efektywnego systemu informacji, poradnictwa i dochodzenia roszczeń konsumentów, prowadzenie aktywnej polityki informacyjnej i edukacyjnej;

h) komunikacja i dialog – polityka informacyjna (między resortami, między władzą a społeczeństwem, debaty);

i) usługi publiczne – jakość usług publicznych (standardy zarządzania, kadra), dostępność, prywatyzacja, system zlecania usług podmiotom zewnętrznym;

j) pozycja międzynarodowa kraju – umacnianie wizerunku Polski w świecie;

k) technologie informacyjne i komunikacyjne – wykorzystanie ICT dla promowania dostępności i przejrzystości rządu i procesów kształtowania polityki (udostępnienie szerokiego zakresu usług administracji publicznej drogą elektroniczną; podniesienie efektywności administracji publicznej dzięki szerokiemu wykorzystaniu zestandaryzowanych i interoperacyjnych rozwiązań informatycznych); podnoszenie

poczucia bezpieczeństwa w społeczeństwie poprzez wykorzystanie technologii informacyjnych i komunikacyjnych.

l) efektywność systemu ochrony zdrowia – poprawa jakości świadczeń zdrowotnych poprzez podniesienie skuteczności i akceptowalności społecznej, a także przestrzeganie praw pacjenta, efektywna gospodarka produktami leczniczymi, poprawa dostępności do usług medycznych, zarządzanie informacją medyczną oraz usprawnienia rozliczania świadczeń zdrowotnych.

6. Strategia rozwoju kapitału społecznego (koordynator – Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego):

a) zaufanie do instytucji publicznych – wspieranie oddolnych inicjatyw społecznych, współpraca samorządu i społeczeństwa obywatelskiego, udział organizacji pozarządowych w realizacji zadań publicznych, dialog społeczny, konsultacje społeczne i obywatelskie, debata publiczna;

b) instytucje społeczeństwa obywatelskiego - partnerstwo publiczno-społeczne i prywatne, profesjonalizacja kadr organizacji tzw. trzeciego sektora, infrastruktura tzw. trzeciego sektora, dostępność usług adresowanych do tych podmiotów, instytucjonalne mechanizmy kontroli i partycypacji społecznej, rozwój i partycypacja samorządów gospodarczych w polityce państwa;

c) kształtowanie postaw obywatelskich – wykorzystanie mechanizmów uczenia się przez całe życie w kształtowaniu postaw obywatelskich, promocja działań prospołecznych (wolontariatu, filantropii), dostęp do informacji o uprawnieniach obywateli, lokalne inicjatywy obywatelskie, rozwój samorządności, sieci społecznego współdziałania;

d) media i polityka audiowizualna – rzetelna informacja, debata publiczna, postawy i wartości społeczne;

e) potencjał kreatywny i kulturowy – kultura czynnikiem rozwoju społecznoekonomicznego; edukacja kulturalna i medialna, tworzenie sprzyjających warunków dla twórczości artystycznej, rozwój infrastruktury kultury, ochrona dziedzictwa kulturowego, digitalizacja, udostępnianie dóbr kultury;

f) konsultacje społeczne – legitymacja i akceptacja społeczna podejmowanych przez rząd działań, wzrost świadomości społecznej i identyfikacji z podejmowanymi inicjatywami;

g) technologie informacyjne i komunikacyjne – wykorzystanie ICT w promowaniu postaw obywatelskich, zwiększeniu aktywności społecznej i politycznej, modernizacji usług publicznych (kultura i dziedzictwo narodowe, media).

7. *Krajowa strategia rozwoju regionalnego – Regiony-miasta-obszary wiejskie (koordynator – Minister Rozwoju Regionalnego):*

a) *wyrównywanie różnic a konkurencyjność regionów – wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów przy jednoczesnej koncentracji na terytoriach cechujących się największym wpływem na kreowanie krajowego/regionalnego wzrostu gospodarczego (ośrodki/bieguny wzrostu); budowa mechanizmów pozwalających innym obszarom na efektywne wykorzystanie wewnętrznych potencjałów rozwojowych przez wspieranie endogenicznych determinant rozwojowych i promocję dyfuzji z biegunów wzrostu (model polaryzacyjno–dyfuzyjny);*

b) *potencjał regionów – różnorodność potencjału poszczególnych regionów, potencjał gospodarczy i naukowy (sektor nauki, współpraca nauki i przedsiębiorstw, jakość usług otoczenia biznesu), społeczny, zdolność do przyciągania inwestycji, turystyka;*

c) *przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych – przyspieszenie procesów restrukturyzacyjnych, poprawa dostępu do podstawowych dóbr i usług publicznych, decydujących o perspektywach rozwojowych tych obszarów, efektywne wykorzystanie wewnętrznych potencjałów rozwojowych;*

d) *rozwój obszarów wiejskich – rozwój kapitału ludzkiego, rozwój usług, dyfuzja wzrostu poprzez powiązania z ośrodkami wzrostu (gospodarcze, komunikacyjne), pozarolniczy rozwój wsi, procesy depopulacyjne;*

e) *rozwój metropolii i centrów miejskich w skali krajowej i międzynarodowej – infrastruktura miejska, kapitał ludzki, współpraca między ośrodkami, dostępność transportowa (połączenia komunikacyjne głównych ośrodków miejskich, dostępność z peryferyjnych części regionów, dostępność wewnętrzna obszarów metropolitalnych), integracja miast z otoczeniem regionalnym;*

f) *zapewnienie ładu przestrzennego – racjonalizacja użytkowania przestrzeni, zapobieganie degradacji, relacje w obszarach funkcjonalnych miast, procesy urbanizacyjne;*

g) *rozwój kapitału ludzkiego w regionach – inwestowanie w cały obszar uczenia się przez całe Życie, tj. uczenia się obywateli w różnych formach, miejscach i okresach życia, wyrównywanie szans, uwzględnienie procesów demograficznych;*

h) *technologie informacyjne i komunikacyjne – infrastruktura, dostęp i umiejętność korzystania (edukacja cyfrowa), wspomaganie i usprawnianie procesu zarządzania, systemy informacji przestrzennej i ich funkcja wspomagająca proces decyzyjny na poziomie regionalnym i lokalnym;*

i) usprawnienie procesów planowania i realizacji polityk publicznych – poziom centralny i regionalny, zakres zależności, koordynacja.

8. Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej (koordynator – Prezes Rady Ministrów):

Przyjmuje się, że punktem ciężkości Strategii rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej będą aspekty tzw. twardego bezpieczeństwa, gdyż zagadnienia miękkiego bezpieczeństwa (wewnętrznego, obywatelskiego, społecznego, ekonomicznego, ekologicznego i informacyjnego) są już rozwijane w pozostałych strategiach zintegrowanych.

Docelowo Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej obejmie swoim zakresem następujące tematy:

a) strategiczne cele rozwoju (transformacji) systemu bezpieczeństwa narodowego oraz wymagania operacyjne wobec tego systemu wynikające z zadań strategicznych państwa ustalonych w strategii bezpieczeństwa narodowego;

b) zdolność państwa do obrony – rozwój Sił Zbrojnych RP i doskonalenie pozamilitarnych przygotowań obronnych; konsolidacja przemysłowego potencjału obronnego; rozwój służb specjalnych;

c) ochrona infrastruktury krytycznej i budowa systemu rezerw strategicznych jako działania służące przeciwdziałaniu zagrożeniom bezpieczeństwa narodowego;

d) baza naukowa, potencjał naukowo-badawczy; integracja rozwoju społeczno-gospodarczego i bezpieczeństwa narodowego;

e) tworzenie warunków do rozwoju zintegrowanego systemu bezpieczeństwa narodowego – doskonalenie systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym; koordynacja i współpraca elementów systemu bezpieczeństwa narodowego; bezpieczeństwo informacyjne i telekomunikacyjne w kontekście potrzeb zintegrowanego systemu bezpieczeństwa narodowego; integracja systemu narodowego z sojuszniczymi i międzynarodowymi systemami bezpieczeństwa; tworzenie i aktualizacja aktów prawnych dotyczących systemu bezpieczeństwa narodowego.

9. Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa (koordynator – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi)

a) konkurencyjność sektora rolnego – efektywne wykorzystanie potencjału produkcyjnego i przewag konkurencyjnych polskiego sektora rolno-żywnościowego; wzrost produktywności, zapewnienie równych warunków konkurencji na jednolitym rynku; modernizacja i innowacyjność; konsolidacja i restrukturyzacja gospodarstw

rolnych, przetwórstwa i handlu; konkurencyjne funkcjonowanie łańcucha rolno-żywnościowego; wzmocnienie powiązań gospodarstw rolnych z zakładami przetwórczymi;

b) zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego – zagwarantowanie odpowiedniego poziomu produkcji i jakości żywności; ochrona roślin; zdrowie i dobrostan zwierząt; bezpieczeństwo żywności oraz weterynaryjna ochrona zdrowia publicznego; rozwój potencjału produkcji zwierzęcej i roślinnej przy zachowaniu zasobów genowych; ochrona zasobów glebowych i zasobów wodnych pod kątem produkcji rolnej oraz ochrona gruntów leśnych;

c) ochrona środowiska, bioróżnorodność, zmiany klimatyczne – zrównoważone użytkowanie terenów rolnych; programy rolno środowiskowe; obszary NATURA 2000; obszary o wysokiej wartości przyrodniczej (HNV) oraz obszary ONW; różnorodność biologiczna; działania adaptacyjne i mitygacyjne w rolnictwie (zwiększenie retencji wody w środowisku, ochrona gleb, zrównoważone stosowanie środków ochrony roślin, promocja praktyk sprzyjających redukcji i sekwestracji gazów cieplarnianych, modernizacja pomieszczeń inwentarskich, edukacja, upowszechnianie systemu ubezpieczeń, wzmocnienie systemu planowania przestrzennego); synergia między celami produkcyjnymi, środowiskowymi i adaptacyjnymi; pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych;

d) rozwój przedsiębiorczości i zatrudnienia - stymulowanie przedsiębiorczości oraz zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej jako sposób na różnicowanie form aktywności gospodarczej na wsi oraz pozyskanie dodatkowych źródeł dochodów gospodarstw rolnych; poprawa dostępności pracy, w tym elastycznych form zatrudnienia (zwiększenie dostępności usług internetowych, tworzenie sieci doradztwa dla rolników i przedsiębiorców, wsparcie tworzenia i rozwoju mikroprzedsiębiorstw, promocja i rozwój rynku produktów regionalnych oraz produktów wysokiej jakości, rozwój turystyki);

e) rybołówstwo – racjonalna gospodarka żywymi zasobami wód, poprawa efektywności sektora, podniesienie konkurencyjności przetwórstwa rybnego (odnowa wyposażenia, reorganizacja, wykorzystanie nowoczesnych systemów technologicznych, organizacyjnych oraz innowacyjnych);

f) kapitał ludzki – poprawa dostępności i jakości kształcenia; programy stypendialne; uczenie się przez całe życie (poczynając od poziomu przedszkolnego, edukacja dzieci

i młodzieży jak i osób dorosłych w celu poprawy mobilności zawodowej, lepszy dostęp do szkolnictwa wyższego);

g) poprawa jakości życia – rozwój i poprawa lokalnej infrastruktury, dostęp do usług publicznych i poprawa standardu w tym zakresie (edukacyjne, zdrowotne, społeczne, komunikacyjne, na rzecz ochrony środowiska, w zakresie obiektów sportowych i rekreacyjnych); zapobieganie i ograniczanie wykluczenia społecznego; zabezpieczenie, ochrona, odnowa a także udostępnienie zasobów kulturowych i dziedzictwa narodowego;

h) technologie informacyjne i komunikacyjne – wykorzystanie ICT w procesach modernizacyjnych sektora rolnego oraz jakości życia na wsi, modernizacji usług publicznych; przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu na wsi.”³⁶⁹

³⁶⁹ www.mrr.gov.pl/rozwój_regionalny/Polityka_rozwoju/System_zarządzania_rozwojem/Porządkowanie_dokumentów_strategicznych/Documents/Plan_uporządkowania_strategii_rozwoju_reasumpcja_decyzji_RM_10032010.pdf

Załącznik 6 zestawienie miejsca w organizacji i zadań komórek odpowiedzialnych za budowę społeczeństwa informacyjnego w samorządach wojewódzkich opracowane na podstawie regulaminów organizacyjnych urzędów marszałkowskich Źródło: badania własne.

Województwo	Komórka organizacyjna	Zadania w zakresie budowy społeczeństwa informacyjnego
Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego (Wrocław)	Departament Infrastruktury	<p>a) projektowanie kierunków i programów rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Województwie,</p> <p>b) prowadzenie prac projektowo - programowych w zakresie integracji systemów informatycznych w Województwie,</p> <p>c) opiniowanie i wspieranie projektów służących rozwojowi społeczeństwa informacyjnego,</p> <p>d) inicjowanie przedsięwzięć sprzyjających transferowi nowych technologii,</p> <p>e) aktywizacja lokalnych społeczności i instytucji samorządowych na rzecz powszechnego wykorzystania technologii informacyjnych, w tym wdrażanie lub wspieranie projektów pilotażowych z zakresu technologii informacyjnych,</p> <p>f) prowadzenie konsultacji, udzielanie informacji oraz pomoc w pozyskiwaniu środków przeznaczonych na inwestycje w infrastrukturę telekomunikacyjną,</p> <p>g) udział w edukacji społeczeństwa w zakresie wdrażania nowoczesnych rozwiązań informatycznych oraz budowy obywatelskiego społeczeństwa informacyjnego w Województwie</p>
Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego	Departament Społeczeństwa Informacyjnego oraz Kujawsko-Pomorska Sieć Informacyjna	<p>Cel – budowa społeczeństwa informacyjnego [SI] Stworzenie z Kujaw i Pomorza regionu, którego gospodarka oraz rozwój społeczny oparte są na wiedzy i innowacjach, zaś społeczeństwo województwa powszechnie korzysta z technologii komunikacji i informacji [ICT], wspomagających życiowe i zawodowe szanse mieszkańców. W ramach celów strategicznych województwa ujęte zostaną takie kwestie jak:</p> <p>a) zapewnienie mieszkańcom powszechnego dostępu do usług świadczonych drogą elektroniczną w zakresie: administracji, zdrowia, edukacji, kultury,</p> <p>b) pobudzanie rozwoju gospodarki w oparciu o ICT,</p> <p>c) przeciwdziałanie wykluczeniu informacyjnemu.</p>
Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego	Departament Organizacyjno-Prawny	<p><u>Z zakresu społeczeństwa informacyjnego:</u></p> <p>1) realizacja projektu platformy regionalnej:</p> <p>a) budowa szyny usług,</p> <p>b) tworzenie e-usług dla obywateli,</p> <p>c) tworzenie formularzy elektronicznych,</p> <p>d) tworzenie systemu płatności elektronicznej,</p> <p>e) budowa elektronicznego obiegu dokumentów,</p> <p>2) przygotowywanie i opracowywanie technicznych warunków dla projektów w zakresie infrastruktury społeczeństwa informacyjnego, współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej,</p> <p>3) przygotowywanie założeń technicznych i technologicznych, związanych z realizacją elektronicznych usług publicznych i komunikacji elektronicznej,</p> <p>4) monitoring i współpraca z instytucjami administracji rządowej, samorządu terytorialnego oraz instytucjami naukowymi w zakresie rozwoju społeczeństwa informacyjnego,</p> <p>5) popularyzacja i promocja idei społeczeństwa informacyjnego w Województwie z uwzględnieniem organizacji pozarządowych.</p>
Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego	Departament Infrastruktury i Komunikacji *Lubuska Rada ds. Społeczeństwa Informacyjnego	<p>a) projektowanie kierunków i programów rozwoju społeczeństwa informacyjnego w województwie,</p> <p>b) koordynacja inicjatyw i projektów służących rozwojowi społeczeństwa informacyjnego w województwie,</p> <p>c) inicjowanie i koordynacja realizowanych przez samorząd województwa projektów wspierających rozwój społeczeństwa informacyjnego,</p> <p>d) inicjowanie i kształtowanie współpracy jednostek administracji publicznej i innych zainteresowanych organizacji oraz podmiotów realizujących zadanie publiczne w zakresie rozwoju społeczeństwa informacyjnego w województwie,</p> <p>e) promowanie i popularyzowanie zasad funkcjonowania elektronicznej administracji publicznej,</p> <p>f) podejmowanie działań na rzecz pozyskiwania i efektywnego wykorzystywania środków ze źródeł krajowych i zagranicznych na zadania służące rozwojowi społeczeństwa informacyjnego i województwa,</p> <p>g) kompleksowa realizacja projektów informatycznych i teleinformatycznych wspierających rozwój społeczeństwa informacyjnego podjętych przez Zarząd Województwa Lubuskiego,</p> <p>h) współpraca z innymi departamentami w zakresie zadań e-zdrowie, e-szkola, e-turystyka itp.,</p> <p>i) prowadzenie portalu internetowego Urzędu oraz witryny urzędowego BIP</p>

Województwo	Komórka organizacyjna	Zadania w zakresie budowy społeczeństwa informacyjnego
Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego	Departament Cyfryzacji	<p>a) projektowanie kierunków i programów rozwoju społeczeństwa informacyjnego w województwie oraz ich monitorowanie;</p> <p>b) koordynacja inicjatyw i projektów służących rozwojowi społeczeństwa informacyjnego w województwie;</p> <p>c) inicjowanie i koordynacja realizowanych przez samorząd województwa projektów wspierających rozwój społeczeństwa informacyjnego;</p> <p>d) podejmowanie działań na rzecz pozyskiwania i efektywnego wykorzystywania środków pozabudżetowych, funduszy strukturalnych itp. na zadania służące rozwojowi społeczeństwa informacyjnego;</p> <p>e) inicjowanie i kształtowanie współpracy jednostek administracji publicznej i innych zainteresowanych organizacji oraz podmiotów realizujących zadania publiczne w celu rozwoju społeczeństwa informacyjnego w województwie, w szczególności w zakresie kształtowania nowoczesnych rozwiązań technologicznych i komunikacyjnych (ICT- z ang. Information and Communication Technologies);</p> <p>f) edukowanie społeczeństwa w zakresie wdrażania nowoczesnych rozwiązań informatycznych oraz budowy społeczeństwa informacyjnego;</p> <p>g) promowanie i popularyzowanie zasad funkcjonowania elektronicznej administracji publicznej (e-Administracja);</p> <p>h) przygotowywanie i uzupełnianie zestawu narzędzi promocyjnych w postaci stron internetowych;</p> <p>i) realizacja zadań związanych z organizacją portalu „lodzkie.pl”;</p> <p>j) koordynacja działań związanych z aktualizacją Biuletynu Informacji Publicznej;</p> <p>k) organizacja i prowadzenie transmisji obrad Sejmiku oraz innych ważnych wydarzeń z życia samorządu województwa;</p> <p>l) stworzenie, aktualizacja i stała rozbudowa serwisu internetowego TvLodzkie;</p> <p>ł) monitorowanie nowości technicznych i działań innych jednostek administracji w zakresie wykorzystania telewizji internetowej do realizacji zadań samorządu województwa;</p> <p>m) współpraca w zakresie produkcji informacyjnych i promocyjnych materiałów multimedialnych na potrzeby urzędu.</p>
Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego	Departament Rozwoju Gospodarczego oraz Małopolska Rada ds. Społeczeństwa Informacyjnego	<p>a) projektuje kierunki i programy rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Województwie,</p> <p>b) podejmuje działania na rzecz pozyskiwania i efektywnego wykorzystywania środków pozabudżetowych na zadania służące rozwojowi społeczeństwa informacyjnego,</p> <p>c) kształtuje współpracę jednostek administracji publicznej i innych zainteresowanych organizacji w celu rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Województwie, w szczególności w zakresie kształtowania nowoczesnych cyfrowych rozwiązań administracyjnych,</p> <p>d) planuje i realizuje zadania związane z funkcjonowaniem portalu regionalnego „Wrota Małopolski”,</p> <p>e) organizuje i koordynuje działania z zakresu informacji publicznej w Województwie,</p> <p>f) prowadzi zadania edukacyjne w zakresie wdrażania nowoczesnych rozwiązań informatycznych oraz budowy społeczeństwa informacyjnego,</p> <p>g) promuje i popularyzuje zasady funkcjonowania elektronicznej administracji publicznej.</p> <p><u>Zadania Rady:</u> Rada powołana została uchwałą Nr 172/04 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 20.03.2004 roku. Zadaniem Rady jest pełnienie funkcji ciała opiniodawczo-doradczego Zarządu Województwa Małopolskiego w zakresie:</p> <p>a) pobudzania i monitorowania rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Województwie Małopolskim,</p> <p>b) integrowania projektów na rzecz rozwoju społeczeństwa informacyjnego</p> <p>c) kształtowania współpracy między jednostkami administracji publicznej w regionie w zakresie nowoczesnych, cyfrowych rozwiązań administracyjnych,</p> <p>d) monitorowania działań z zakresu informacji publicznej w Województwie.</p>
Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego	ARMSA	Głównym zadaniem Działu jest rozwój społeczeństwa informacyjnego na Mazowszu poprzez realizację projektów głównych Strategii e-Rozwoju Województwa Mazowieckiego.

Województwo	Komórka organizacyjna	Zadania w zakresie budowy społeczeństwa informacyjnego
Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego	Samodzielna komórka organizacyjna - Biuro Rozwoju Społeczeństwa Informatycznego i Informatyki	<p>a) współpraca przy realizacji Regionalnych Programów Operacyjnych w zakresie związanym ze Społeczeństwem Informatycznym w tym Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007 - 2013 Oś priorytetowa 2 - Społeczeństwo informacyjne</p> <p>b) realizacja i współpraca przy wdrażaniu zadań samorządu województwa z obszaru społeczeństwa informacyjnego</p> <p>c) opiniowanie i wspieranie projektów służących rozwojowi społeczeństwa informacyjnego</p> <p>d) wieloszczeblowa współpraca na rzecz budowy i rozwoju społeczeństwa informacyjnego</p> <p>e) promowanie i popularyzowanie zasad funkcjonowania elektronicznej administracji publicznej,</p> <p>f) zapewnienie bezpieczeństwa teleinformatycznego Urzędu,</p> <p>g) zapewnienie ciągłości działania systemów informatycznych,</p> <p>h) zapewnienie ciągłości działania sprzętu komputerowego,</p> <p>i) zapewnienie zgodnego z prawem użytkowania systemów i programów komputerowych,</p> <p>j) rozwój systemów informatycznych na potrzeby obsługi RPO WO 2007-2013 oraz PO KL,</p> <p>k) rozwój elektronicznej komunikacji wewnętrznej.</p>
Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	<p>Departament Społeczeństwa Informatycznego</p> <p>oraz</p> <p>* Podkarpacka Rada ds. Społeczeństwa Informatycznego</p>	<p><u>Do zakresu działania Oddziału Informatyzacji Województwa należy:</u></p> <p>1) wyznaczenie kierunków oraz projektowanie programów służących rozwojowi społeczeństwa informacyjnego w województwie,</p> <p>2) inicjowanie i koordynacja realizowanych przez samorząd województwa inicjatyw i projektów wspierających rozwój społeczeństwa informacyjnego,</p> <p>3) podejmowanie działań na rzecz pozyskiwania i efektywnego wykorzystania funduszy pozabudżetowych na zadania służące rozwojowi społeczeństwa informacyjnego,</p> <p>4) inicjowanie i kształtowanie współpracy z jednostkami administracji publicznej i innymi podmiotami w celu rozwoju społeczeństwa informacyjnego w województwie, w szczególności w zakresie kształtowania nowoczesnych cyfrowych rozwiązań administracyjnych,</p> <p>5) oddziaływanie na kształt współpracy pomiędzy regionami i organizacjami w zakresie rozwoju społeczeństwa informacyjnego,</p> <p>6) opracowanie we współpracy z jednostkami edukacyjnymi Województwa Podkarpackiego Programu Powszechnej Edukacji na rzecz społeczeństwa informacyjnego obejmującego upowszechnienie zdalnego nauczania (e-learning),</p> <p>7) inicjowanie, koordynacja, monitorowanie oraz promocja działań związanych z rozwojem Społeczeństwa Informatycznego w województwie.</p> <p><u>Do zakresu działania Oddziału projektów teleinformatycznych należy:</u></p> <p>1) projektowanie kierunków rozwoju systemów teleinformatycznych o publicznym zastosowaniu w województwie podkarpackim zgodnych z regulacjami na szczeblu krajowym,</p> <p>2) uczestnictwo w realizacji projektu „Infrastruktura Społeczeństwa Informatycznego w Polsce Wschodniej”,</p> <p>3) realizacja projektów teleinformatycznych wspierających rozwój społeczeństwa informacyjnego w województwie podkarpackim, w szczególności:</p> <p>a) z zakresu rozbudowy sieci szerokopasmowych,</p> <p>b) systemów informacji przestrzennej (GIS),</p> <p>c) zintegrowanych systemów zarządzania oraz integracji systemów e-Administracji i e-Zdrowia,</p> <p>4) planowanie, organizacja i realizacja na zasadach partnerstwa publiczno-prywatnego przedsięwzięć inwestycyjnych służących rozwojowi społeczeństwa informacyjnego,</p> <p>5) prowadzenie działań na rzecz upowszechniania zastosowań informatyki w działalności organów władzy publicznej ze szczególnym uwzględnieniem zastosowania podpisu cyfrowego,</p> <p>6) opracowanie standardów systemów teleinformatycznych w województwie podkarpackim oraz koordynacja i monitoring przy ich wdrażaniu,</p> <p>7) przygotowanie planu finansowego Departamentu i monitorowanie wydatków oraz sporządzanie sprawozdań z jego wykonania.</p>
Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego	Departament Społeczeństwa Informatycznego	działania w zakresie: e-zdrowie, e-administracja, e-biznes, e-edukacja oś priorytetowa sieci teleinformatyczne

Województwo	Komórka organizacyjna	Zadania w zakresie budowy społeczeństwa informacyjnego
Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego	Departament Społeczeństwa Informacyjnego i Informatyki	<p>zadania :</p> <p>a) Inicjuje, koordynuje i monitoruje działania związane z rozwojem społeczeństwa informacyjnego w województwie;</p> <p>b) Podejmuje działania na rzecz pozyskiwania i efektywnego wykorzystywania środków pozabudżetowych na zadania służące rozwojowi społeczeństwa informacyjnego;</p> <p>c) inicjuje i kształtuje współpracę z jednostkami administracji publicznej i innymi zainteresowanymi podmiotami w celu rozwoju społeczeństwa informacyjnego w województwie, w szczególności w sprawach dotyczących kształtowania nowoczesnych rozwiązań elektronicznej administracji;</p> <p>d) Promuje i popularyzuje zasady funkcjonowania elektronicznej administracji publicznej;</p> <p>e) Współpracuje z innymi komórkami organizacyjnymi urzędu w zakresie opracowywania dokumentów strategicznych mających związek z rozwojem społeczeństwa informacyjnego;</p> <p>f) Planuje i koordynuje wdrażanie nowych systemów informatycznych oraz usług informacyjno-komunikacyjnych w urzędzie;</p> <p>g) Wdraża i prowadzi nadzór nad eksploatacją elektronicznego systemu obiegu dokumentów oraz innych systemów informatycznych realizowanych dla potrzeb poszczególnych departamentów;</p> <p>h) Administruje infrastrukturą teleinformatyczną urzędu: serwerami, urządzeniami i usługami sieciowymi, w tym telefonami komórkowymi oraz centralą telefoniczną;</p> <p>i) Nadzoruje prawidłową pracę sprzętu komputerowego i urządzeń peryferyjnych oraz zapewnia jego serwis, konserwację i modernizację;</p> <p>j) Prowadzi ochronę elektronicznych zbiorów danych osobowych i zabezpiecza systemy informatyczne w urzędzie oraz realizuje Politykę Bezpieczeństwa Systemu Teleinformatycznego urzędu;</p> <p>k) Koordynuje i nadzoruje obsługę techniczną serwisów internetowych i intranetowych oraz poczty elektronicznej urzędu;</p> <p>l) Organizuje szkolenia pracowników urzędu w zakresie obsługi sprzętu komputerowego i pracy z systemami informatycznymi;</p> <p>ł) Analizuje potrzeby informatycznej integracji urzędu z systemami administracji rządowej i samorządowej oraz zgodność systemów z wymaganiami ustawowymi;</p> <p>m) Przygotowuje specyfikacje techniczne dotyczące zamówień publicznych w zakresie realizacji inwestycji informatycznych (urządzenia, oprogramowanie);</p> <p>n) Uczestniczy w postępowaniach o zamówienia publiczne;</p> <p>o) uzgadnia treść, przygotowuje i kontroluje realizację umów dotyczących informatyzacji i rozwiązań telekomunikacyjnych urzędu oraz społeczeństwa informacyjnego.</p>
Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	* Śląskie Centrum Społeczeństwa Informatycznego	<p>a) Zarządzanie platformą SEKAP,</p> <p>b) Opracowanie, aktualizowanie i realizacja regionalnej strategii informatyzacji Województwa Śląskiego,</p> <p>c) Inspirowanie i promowanie nowych rozwiązań w zakresie realizacji projektów wspierających rozwój społeczeństwa informacyjnego,</p> <p>d) Doskonalenie i koordynacja działań w zakresie realizacji projektów wspierających rozwój społeczeństwa informatycznego,</p> <p>e) Współpraca z innymi instytucjami i urzędami mająca na celu rozwijanie idei społeczeństwa informatycznego,</p> <p>f) Prowadzenie działalności szkoleniowej w zakresie możliwości wykorzystania technologii informacyjnych i komunikacyjnych,</p> <p>g) Realizacja projektów mających na celu stworzenie warunków organizacyjnych i technicznych do świadczenia usług publicznych drogą elektroniczną oraz rozwój infrastruktury teleinformatycznej zarządzanej przez Centrum,</p> <p>h) Prowadzenie działalności telekomunikacyjnej</p>
Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego	Biuro Społeczeństwa Informatycznego	<p>a) eksploatacja systemów informatycznych przyjętych do obsługi przez BSI w zakresie funkcjonalnym oraz parametrami eksploatacyjnymi określonymi w dokumentacji technicznej systemów informatycznych,</p> <p>b) zapewnienie bezpieczeństwa systemów informatycznych zgodnie z obowiązującą w tym zakresie polityką bezpieczeństwa,</p> <p>c) integracja i współpraca wybranych systemów informatycznych województwa z systemami krajowymi, regionalnym i lokalnymi,</p> <p>d) projektowanie kierunków i programów rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Województwie Świętokrzyskim,</p> <p>e) planowanie i organizacja zadań edukacyjnych w zakresie wdrażania nowoczesnych rozwiązań informatycznych oraz budowy społeczeństwa informacyjnego,</p> <p>f) promowanie i popularyzowanie zasady funkcjonowania elektronicznej administracji publicznej,</p> <p>g) kompleksowa realizacja projektów informatycznych i teleinformatycznych wspierających rozwój społeczeństwa informacyjnego, podjętych przez Zarząd Województwa Świętokrzyskiego,</p>

Województwo	Komórka organizacyjna	Zadania w zakresie budowy społeczeństwa informacyjnego
		h) merytoryczny nadzór nad realizacją oraz rozliczanie zadań inwestycyjnych w ramach prowadzonych projektów.
Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego	Departament Społeczeństwa Informacyjnego (SI)	<p>a) opracowywanie dokumentów i analiz stanowiących podstawę do opracowania wojewódzkiej strategii rozwoju społeczeństwa informacyjnego, zamawianie badań i opracowań w tym zakresie;</p> <p>b) koordynacja, monitoring i ewaluacja realizacji zadań wynikających z wojewódzkiej strategii społeczeństwa informacyjnego;</p> <p>c) opracowywanie koncepcji strategii rozwoju systemów informatycznych w Urzędzie;</p> <p>d) nadzór nad gospodarowaniem infrastrukturą i majątkiem informatycznym stanowiącym własność Województwa;</p> <p>e) przygotowywanie i opracowywanie technicznych warunków dla projektów w zakresie infrastruktury społeczeństwa informacyjnego, współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej;</p> <p>f) opracowanie i nadzór nad realizacją przedsięwzięć z zakresu rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Województwie;</p> <p>g) inicjowanie i koordynowanie projektów sieci informacyjnej, w tym szerokopasmowego dostępu do Internetu w województwie, współpraca z organizacjami społecznymi i fundacjami uczestniczącymi w procesie wdrożenia idei społeczeństwa informacyjnego i obywatelskiego;</p> <p>h) współpraca z administracją rządową przy realizacji projektów krajowych;</p> <p>i) przygotowywanie specyfikacji technicznej dotyczącej realizowanych przedsięwzięć.</p>
Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego	Biuro Obsługi Funduszy	Współdziałanie z Sejmikiem Województwa Wielkopolskiego i jego Komisjami, Zarządem Województwa Wielkopolskiego, innymi Departamentami Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego, administracją rządową i samorządową, wojewódzkimi samorządowymi jednostkami organizacyjnymi, administracją zespoloną, organizacjami gospodarczymi i społeczno-zawodowymi oraz instytucjami naukowo-badawczymi w zakresie realizacji zadań Biura oraz zadań wspólnych Departamentów Urzędu Marszałkowskiego.
Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego	Biuro ds. Społeczeństwa Informacyjnego * Zachodniopomorska Agenda Cyfrowa	<p>Do zadań Biura ds. Społeczeństwa Informacyjnego, należą w szczególności następujące sprawy:</p> <p>1) realizacja zadań wynikających z wojewódzkiej strategii społeczeństwa informacyjnego,</p> <p>2) koordynowanie prac koncepcyjno-programowych w ramach regionalnych i lokalnych projektów dotyczących infrastruktury społeczeństwa informacyjnego,</p> <p>3) inicjowanie, przygotowanie i koordynowanie projektów sieci infrastruktury informacyjnej, w tym szerokopasmowego dostępu do aplikacji i e-usług w województwie,</p> <p>4) współpraca z partnerami społecznymi i uczelniami uczestniczącymi w procesie wdrożenia idei społeczeństwa informacyjnego i obywatelskiego,</p> <p>5) inicjowanie i kształtowanie współpracy z instytucjami administracji rządowej, samorządu terytorialnego oraz innymi zainteresowanymi podmiotami krajowymi i zagranicznymi w zakresie rozwoju społeczeństwa informacyjnego</p>

Załącznik 7 kwestionariusz ankiety Budowa społeczeństwa informacyjnego w regionach - projekty własne polskich województw

Budowa społeczeństwa informacyjnego w regionach - projekty własne polskich województw

UWAGA

1. jako projekty własne rozumieć należy takie, w których samorząd województwa jest liderem lub partnerem

2. wyniki ankiety będą dostępne publicznie wyłącznie w postaci zagregowanej

*Wymagane

Województwo *

Czy województwo posiada osobną strategię sektorową dla społeczeństwa informacyjnego? *

- tak
- nie, jest to element ogólnej strategii rozwoju regionu
- nie posiada

Czy w ramach perspektywy finansowej 2007-2013 województwo (Urząd Marszałkowski) realizuje/owało projekty z zakresu budowy społeczeństwa informacyjnego? *

- tak, z zakresu budowy infrastruktury (sieci szerokopasmowe, serwerownie, itp.)
- tak, z zakresu budowy usług cyfrowych (aplikacje, portale, itp.)
- tak, z zakresu kompetencji cyfrowych (szkolenia, kursy, itp.)
- nie

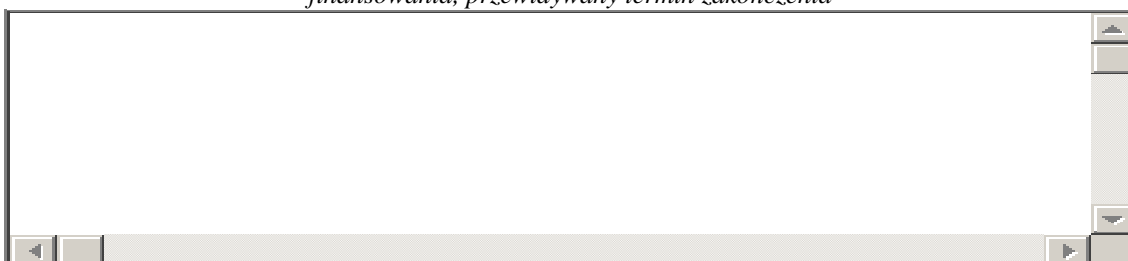
W których obszarach tematycznych realizowano projekty *

- administracja
- zdrowie
- edukacja
- kultura
- turystyka
- GIS
- sieci szerokopasmowe
- Inne:

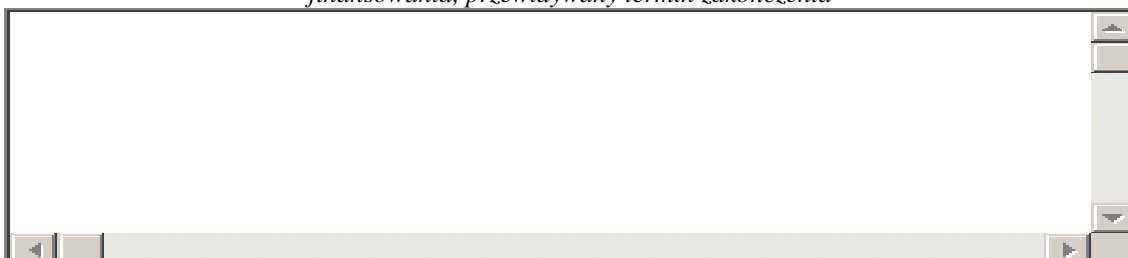
Jakie projekty z zakresu budowy infrastruktury * proszę podać: nazwę projektu, wartość, źródło finansowania, przewidywany termin zakończenia

--

*Jakie projekty z zakresu budowy usług cyfrowych * proszę podać: nazwę projektu, wartość, źródło finansowania, przewidywany termin zakończenia*

*Jakie projekty z zakresu budowy kompetencji cyfrowych * proszę podać: nazwę projektu, wartość, źródło finansowania, przewidywany termin zakończenia*

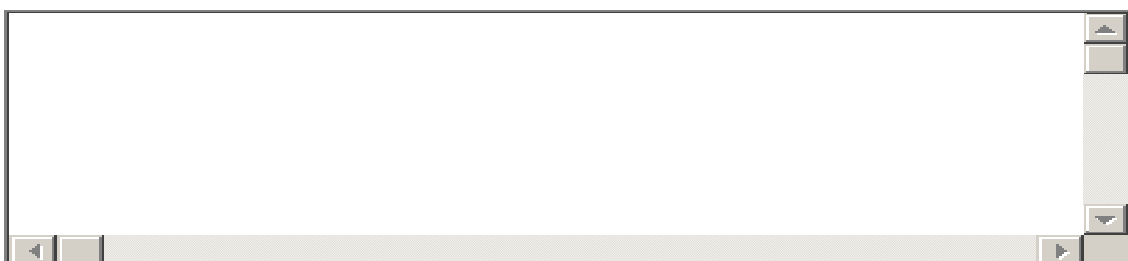
*Który z obszarów interwencji uznajecie Państwo za najważniejszy **

- infrastruktura
- usługi
- kompetencje cyfrowe

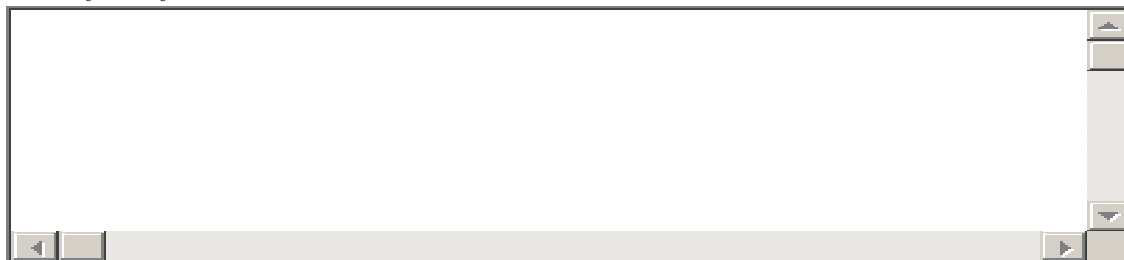
*Czy realizujecie (realizowaliście od 2007 roku) Państwo projekty we współpracy z innymi województwami? * Proszę wskazać maksymalną liczbę partnerów*

- 1
- 2
- 3 do 5
- 6 i więcej
- nie realizujemy projektów w partnerstwie z innymi województwami

*Proszę wskazać projekty realizowane w partnerstwie z innymi województwami * proszę podać: nazwę projektu, wartość, źródło finansowania, przewidywany termin zakończenia*

Czy realizujecie Państwo projekty z zakresu budowy społeczeństwa informacyjnego we współpracy międzynarodowej? * jeśli tak proszę podać: nazwę projektu, wartość, źródło finansowania, przewidywany termin zakończenia

Jak oceniacie Państwo dotychczasową efektywność realizowanych przez wasze województwo projektów w poszczególnych obszarach interwencji * ocena 1 to wartość najniższa, 5 wartość najwyższa

	1	2	3	4	5
<i>Budowa infrastruktury</i>	☐	☐	☐	☐	☐
<i>Budowa usług cyfrowych</i>	☐	☐	☐	☐	☐
<i>Budowa kompetencji cyfrowych</i>	☐	☐	☐	☐	☐

Załącznik 8 zestawienie projektów z zakresu inwestycji komercyjnych dla budowy społeczeństwa informacyjnego realizowanych w latach 2007-2013 w ramach działania IV.3 RPO WŁ. Źródło: opracowanie własne na podstawie serwisu www.rpo.lodzkie.pl

L.p.	Tytuł projektu	Wartość	Beneficjent	Opis, cele realizowanego projektu
1	"Wdrożenie systemu sprzedaży elektronicznej w przedsiębiorstwie FAWID Sp. z o.o."	231 495,00 zł	FAWID Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	wdrożenie systemu sprzedaży elektronicznej
2	"Rozwój firmy KBM poprzez wdrożenie zintegrowanego systemu informatycznego pozwalającego na świadczenie e-usług"	151 220,13 zł	KBM SP. Z O.O.	uruchomienie witryny handlowej e-commerce
3	"KREACJA NOWEJ RZECZYWISTOŚCI – budowa i wdrożenie innowacyjnego systemu sprzedaży i komunikacji z klientami w firmie AUTO KABZIŃSKI - Marek Kabziń"	156 160,00 zł	AUTO-KABZIŃSKI Marek Kabziński	budowa i wdrożenie innowacyjnego systemu sprzedaży
4	"Dywersyfikacja tradycyjnych kanałów sprzedaży poprzez uruchomienie e-platformy zakupowej"	183 000,00 zł	Sannprofi Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	wdrożenie nowoczesnych narzędzi ICT oraz uruchomienie e-platformy zakupowej
5	"Wdrożenie nowoczesnych narzędzi ICT w firmie Technitel w celu wprowadzenia sprzedaży on-line"	197 475,58 zł	Technitel Polska Klimkiewicz, Rodziewicz S.J.	wprowadzenie sprzedaży on-line poprzez wdrożenie nowoczesnych narzędzi ICT
6	"Uruchomienie centrum outsourcingu e-usług sprzedażowych dla branży farmaceutycznej"	576 520,60 zł	Cardinal Pharma Trade Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	uruchomienie e-usług sprzedażowych w firmie
7	"Dynamiczny wzrost konkurencyjności i atrakcyjności oferty firmy TIGNUM Sp. z o.o. poprzez wejście firmy na rynek handlu elektronicznego"	95 160,00 zł	TIGNUM SP.Z O.O.	Wzrost konkurencyjności firmy poprzez wdrożenie zintegrowanego systemu informatycznego pozwalającego na wejście firmy na rynek handlu elektronicznego
8	"Portal aukcyjny Allegrosz.pl"	97 600,00	Marcin Zabost ENERGOMAR	utworzenie portalu aukcyjnego Allegrosz.pl
9	"Internetowa sprzedaż Systemu Łączników do zabudowy i aranżacji powierzchni"	85 822,12	Majakar Agencja Dłużniowska Ewa	utworzenie sprzedaży internetowej
10	"E-handel przyszłością firmy dystrybucyjnej DELKOR Sp. z o.o."	574 816,05 zł	"DELKOR" Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	stworzenie platformy e-handlu
11	"Rozwój firmy Insel poprzez wdrożenie zintegrowanego systemu informatycznego sprzedaży elektronicznej"	438 002,00 zł	"INS-EL" Spółka jawna Paweł Zdanowski Izabela Gębicka-Zdanowska	zakup i wdrożenie zintegrowanego systemu informatycznego sprzedaży elektronicznej realizowanej w formie e-handlu poprzez platformę internetową www
12	"Wzrost konkurencyjności firmy "Scent" Michał Dwornicki poprzez uruchomienie profesjonalnego sklepu internetowego"	70 333,00 zł	"Scent" Michał Dwornicki	wdrożenie e-usług; uruchomienie sklepu internetowego
13	"Internetowy system wymiany informacji handlowych "	117 120,00 zł	Protekt Grzegorz Łaskiewicz	utworzenie nowoczesnego portalu e-handlu

L.p.	Tytuł projektu	Wartość	Beneficjent	Opis, cele realizowanego projektu
14	"Uruchomienie sklepu internetowego zintegrowanego z systemem informatycznym firmy OK Sp. z o.o. źródłem jej przewagi konkurencyjnej"	205 448,00 zł	OK Sp. z o.o.	wdrożenie e-usług poprzez uruchomienie sklepu internetowego
15	"Wzrost konkurencyjności "KRIS LINE" poprzez E-handel"	564 799,00 zł	KRIS LINE Sp. z o.o.	rozwój firmy poprzez wdrożenie e-handlu
16	"Rozwój przedsiębiorstw partnerskich dzięki współpracy drogą elektroniczną"	365 006,92 zł	"PROBUDMIX" Projektowanie obiektów budowlanych, instalacji i konstrukcji inżynierskich Jarosław Szydłowski	zakup programów typu: Tekla Structures Steel Detailing lub równoważnego; Tekla Structures Precast Concrete Detailing lub równoważnego; rozwój firmy poprzez wdrożenie e-platformy
17	"Stworzenie platformy B2B dla współpracy podmiotów branży hotelarsko-gastronomicznej oraz dostawców surowców dla tej branży"	738 720,00 zł	LSI Software SA	wykorzystanie nowoczesnych technologii, stworzenie platformy internetowej
18	"Utworzenie e - sklepu bielizny pościelowej www.analovestom.com"	43 188,00 zł	A&D TREASURE Agnieszka Czajkowska	świadczenie e-usług; uruchomienie sklepu internetowego
19	"Wzrost konkurencyjności firmy Profi-Kabel poprzez stworzenie apteki internetowej"	498 150,40 zł	Profi-Kabel spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	rozwój firmy poprzez stworzenie apteki internetowej, e-usługi
20	"Wzrost konkurencyjności firmy ADWA Sp. z o.o. poprzez wdrożenie zintegrowanego systemu informatycznego pozwalającego na świadczenie e-handlu"	487 768,20 zł	Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowo Transportowo Usługowe "ADWA" Spółka z o.o.	uruchomienie e-usług sprzedażowych w firmie
21	"Stworzenie nowoczesnej apteki internetowej"	208 254,00 zł	Spartan sp. z o.o.	celem projektu było stworzenie nowoczesnej i przyjaznej dla użytkownika apteki internetowej
22	"Platforma sprzedażowa Apteki Internetowej www.lekizapteki.com oraz www.kosmetykizapteki.com"	700 702,12 zł	"OMEGA" Śmigielscy sp. j.	uruchomienie platformy sprzedażowej, sklepu internetowego
23	"Wprowadzenie na rynek nowatorskiej usługi w postaci internetowej platformy obrotu nieruchomościami"	291 458,00 zł	"PARTNER" Artur Pach	Stworzenie nowatorskiej platformy obrotu nieruchomościami
24	"Wdrożenie nowatorskich technologii ICT w celu uruchomienia sprzedaży i obsługi klientów on-line"	527 852,52 zł	Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Hanadlowo-Usługowe "CENTRUM" Owczarek Spółka Jawna	Zakup licencji systemu zarządzania przedsiębiorstwem zawierającym interaktywną platformę e-biznesową typu Web To Print i odpowiedniego sprzętu oraz ich wdrożenia w celu świadczenia usług on-line przy wykorzystaniu nowoczesnych narzędzi ICT
25	"Wzrost konkurencyjności firmy poprzez wdrożenie zintegrowanego systemu informatycznego pozwalającego na świadczenie e-handlu"	893 769,50 zł	"POL-HUN" M.Bielska Spółka Jawna	zakup laptopów wraz z podstawowym oprogramowaniem i pakietem biurowym, komputerów stacjonarnych wykonanie sieci bezprzewodowej oraz zakup punktów dostępowych i routerów (Wireless LAN kontroler) wdrożenie modułu Mobilny Handlowiec , zakup serwerów, macierzy wykonanie strony internetowej

L.p.	Tytuł projektu	Wartość	Beneficjent	Opis, cele realizowanego projektu
26	"Rozszerzenie zakresu działalności FIRMY MPC Paweł Oleksiewicz poprzez uruchomienie lokalnego portalu usługowo-handlowego www.kutno.com.pl"	605 608,00 zł	MPC Paweł Oleksiewicz	uruchomienie lokalnego portalu usługowo-handlowego www.kutno.com.pl
27	"Internetowy system obsługi zamówień cateringowych"	291 580,00 zł	GASTRO SERWIS Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	Projekt zakłada stworzenie sklepu internetowego w celu świadczenia usług on-line przy wykorzystaniu nowoczesnych narzędzi ICT
28	"Purpose - Kreatywnie do celu. Rozwiązania internetowe wspierające rozwój marki Purpose w sektorze kreatywnym"	195 200,00 zł	European Culture Consulting - Culture Factory Maciej Mazerant	stworzenie Purpose - tematycznego serwisu internetowego obejmującego szeroko pojęte zagadnienia z obszaru przedsiębiorczości, kultury i kreatywności, utworzenie e-sklepu
29	"Uruchomienie przez firmę G.W. & Crystal Fashion internetowej platformy sprzedaży produktów i usług"	1 095 682,00 zł	G.W. & Crystal Fashion Włodzimierz Gronowalski Spółka Jawna	stworzenie internetowej platformy sprzedaży
30	"Wzrost konkurencyjności firmy A. Mosiński poprzez uruchomienie e-sklepu"	209 135,40 zł	Firma A. Mosiński	uruchomienie e-sklepu
31	"Wykonanie i wdrożenie platformy e-handlu zintegrowanej z systemem do zarządzania przedsiębiorstwem"	319 274,00 zł	UNIGLOB Sp z o.o.	wykonanie i wdrożenie platformy e-handlu
32	"Sklep internetowy THALAC"	208 620,00 zł	Studio Urody Lejdis Bożena Ostrowska	świadczenie e-usług, uruchomienie sklepu internetowego
33	"Wdrożenie systemu sprzedaży elektronicznej w przedsiębiorstwie Dremus"	279 550,80 zł	Przedsiębiorstwo DREMUS Waldemar Muszyński	uruchomienie nowoczesnej, przejrzystej strony www.dremus.pl oraz uruchomienie sprzedaży internetowej w firmie
34	"Platforma internetowa jako nowy sposób obsługi klientów P.P.H.U WIOL"	88 107,41 zł	P.P.H.U WIOL Aleksandra Gortych	uruchomienie nowoczesnej platformy internetowej
35	"Tradycja i nowoczesność - wzrost konkurencyjności Apteki "Pod Słońcem" poprzez wdrożenie narzędzi ICT i e-handel"	106 939,20 zł	Apteka "Pod Słońcem" A. Pustelnik i wspólnicy Sp. J.	świadczenie e-usług, utworzenie apteki internetowej www.apteka-slonce.pl
36	"SMALL BUSINESS TRAVEL – PLATFORMA SPRZEDAŻY USŁUG TURYSTYKI BIZNESOWEJ"	597 800,00 zł	"Sky4Fly" spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	rozbudowa portalu oraz wdrożenie nowych e-usług, budowa zintegrowanej platformy sprzedaży usług turystycznych on-line
37	"Uruchomienie usługi zamawiania druku poprzez portal internetowy"	339 780,98 zł	BAFA REKLAMA I POLIGRAFIA S.C. JAKUB DOBRZYŃSKI, MAŁGORZATA TOKARCZYK, TOMASZ ROLA	budowa zintegrowanej platformy sprzedaży
38	"BUDOWA INNOWACYJNEJ E-PLATFORMY HANDLOWEJ W BRANŻY MODY"	178 486,00 zł	"Laura Laudi" Janiczek Mariusz	świadczenie e-usług, budowa i wdrożenie platformy handlowej

L.p.	Tytuł projektu	Wartość	Beneficjent	Opis, cele realizowanego projektu
39	"DYNAMICZNY ROZWÓJ FIRMY DZIĘKI URUCHOMIENIU NOWOCZESNEJ PLATFORMY DO ŚWIADCZENIA E-USŁUG - STWORZENIE RATOWNICZEJ BAZY DANYCH"	1 715 808,00 zł	TOMASZ KWOCZAK	informatyzacja firmy, świadczenie e-usług, uruchomienie nowoczesnej platformy
40	"Rcracing - Internetowy Hipermarket Modelarski"	585 600,00 zł	Proxima sp. z o.o.	wdrożenie innowacyjnej usługi, świadczenie e-usług stworzenie internetowego hipermarketu
41	"Rozwój działalności on-line przedsiębiorstwa motocom.pl poprzez wdrożenie e-usługi rekomendera części motoryzacyjnych i innowacyjnego systemu zarządzania sklepem internetowym"	613 904,00 zł	MOTOCOM.PL sc. Jarosław Kownacki, Wojciech Bilewicz	wdrożenie e-usług w firmie i innowacyjnego systemu zarządzania sklepem internetowym
42	"Wdrożenie innowacyjnych e-usług w firmie XSystem S.A"	1 110 200,00 zł	XSYSTEM Spółka Akcyjna	wdrożenie e-usług w firmie
43	"Akademia on-line dla malucha- wzrost konkurencyjności firmy "Leader School" Katarzyna Rojkowska poprzez uruchomienie platformy edukacyjnej"	1 069 086,00 zł	Leader School Katarzyna Rojkowska	utworzenie i wdrożenie platformy on-line
44	"Budowa portalu tenisowego Tenis.pl tworzącego społeczność tenisową oraz umożliwiającego sprzedaż produktów sportowych poprzez tworzony e-sklep"	800 800,00 zł	"KJK Consulting" Krzysztof Jordan	utworzenie i wdrożenie platformy on-line, e-usługi
45	"ROZWÓJ DZIAŁALNOŚCI ON-LINE FIRMY INSTALEX TOMASZ JAKUBOWSKI POPRZEZ WDROŻENIE NOWOCZESNYCH TECHNOLOGII ICT"	38 064,00 zł	INSTALEX JAKUBOWSKI TOMASZ	Wdrożenie innowacyjnej usługi jaką jest sklep internetowy z chemią samochodowa.
46	"SYSTEM PORÓWNYWANIA I SPRZEDAŻY POLIS ONLINE"	423 035,00 zł	CHL Piotr Chalimoniuk	Przedmiotem projektu jest budowa portalu internetowego dot. towarzystw ubezpieczeniowych wraz z systemem do porównywania polis ubezpieczeniowych pod względem jakościowym, zakresem ubezpieczenia a także cenowym, tak by klient mógł wybrać i wykupić najkorzystniejszą dla siebie usługę.
47	"Wdrożenie e-technologii w firmie MIJ Sp. J."	513 376,00 zł	FIRMA "MIJ" J. KUSIAK SPÓŁKA JAWNA	W wyniku realizacji projektu firma MiJ sp. j. będzie świadczyła następujące e-usługi: - e-sprzedaż części samochodowych, - e-usługi serwisowe, - e-dostęp do nieodpłatnych, specjalistycznych informacji.
48	"Wdrożenie przez firmę Sierant internetowego systemu zamówień"	485 804,00 zł	A.S. Sierant PPHU Sierant Spółka Jawna	wdrożenie internetowego systemu zamówień

L.p.	Tytuł projektu	Wartość	Beneficjent	Opis, cele realizowanego projektu
49	"Lekarz Rodzinny w sieci - rozwój oferty wydawnictwa Aktis Sp. z o.o. w oparciu o zakup i wdrożenie nowoczesnych narzędzi ICT"	83 692,00 zł	Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Uslugowe i Obrotu Towarowego AKTIS Sp. z o.o.	zakup i wdrożenie nowoczesnych narzędzi ICT
50	"Wdrożenie innowacyjnego systemu elektronicznej obsługi klientów firmy MAG TAX"	215 330,00 zł	Doradztwo finansowe "MAG-TAX" Agnieszka Mikulska	rozwój działalności MAG TAX w kierunku działalności e-commerce, w jego ramach opracowano i wdrożono interaktywny system obsługi klienta on-line, wraz ze zintegrowaną bazą danych
51	"Informatyzacja firmy Fotofactory Sebastian Kamieniak"	18700,00 zł	Fotofactory Sebastian Kamieniak	informatyzacja firmy, wprowadzenie nowoczesnych technologii
52	"Dynamiczny rozwój firmy PHIN Consulting Sp.z o.o. i specjalizacja w branży szkoleniowej dzięki uruchomieniu nowoczesnej platformy e-learningowej do przeprowadzania szkoleń on-line(na odległość) "	576 520,00 zł	PHIN CONSULTING Sp. z o.o.	rozszerzenie oferty firmy o usługi kształcenia na odległość – szkolenia e-learningowe i blended learningowe
53	"Wdrożenie innowacyjnego systemu komunikacji z klientami w firmie Landcar"	953 398,76 zł	Autoryzowany Dystrybutor KIA Z.B.L.S. "Landcar" Dariusz Krzewiński	wdrożenie nowoczesnego systemu ICT - świadczenie e-usług
54	"Platforma e-CRM jako źródło przewagi konkurencyjnej"	1 089 709,61 zł	Multi-Mac Sp. z o.o.	wdrożenie nowoczesnych technologii służy zwiększaniu zadowolenia klientów i wzrostowi przewagi konkurencyjnej
55	"E-Technologie dla Ludzi- zwiększenie dostępności i rozwój oferty firmy ETL Finance Sp.z o.o. w oparciu o usługi internetowe poprzez zakup i wdrożenie nowoczesnych narzędzi ICT"	61 000,00 zł	ETL Finance Sp. z o.o.	zwiększenie dostępności i rozwój oferty firmy ETL Finance Sp.z o.o. w oparciu o usługi internetowe poprzez zakup i wdrożenie nowoczesnych narzędzi ICT
56	"E-technologie narzędziem przewagi konkurencyjnej firmy FLOKATEX"	773 480,00 zł	FLOKATEX Izabela Kaczmarek i Jacek Kaczmarek Spółka jawna	rozwój firmy poprzez wdrożenie nowoczesnych e-technologii w firmie
57	"Rozwój przedsiębiorstwa poprzez zakup i wdrożenie innowacyjnego systemu do zarządzania"	280 112,00 zł	Ogólnopolski Serwis Internetowy Go3.pl E. Orzechowska	rozwój firmy poprzez zakup i wdrożenie innowacyjnego systemu do zarządzania
58	"Rozwój firmy Akton poprzez wdrożenie nowoczesnych e-technologii"	446 251,60 zł	"AKTON" Piotr Warchulski	poprawa pozycji konkurencyjności firmy Akton na rynku firm świadczących usługi elektroniczne w zakresie dystrybucji gadżetów i upominków reklamowych; poprawa jakości świadczonych usług oraz poprawa jakości zarządzania przedsiębiorstwem; zakup wysokiej jakości sprzętu do rozbudowy wewnętrznej infrastruktury sieciowo informatycznej i telekomunikacyjnej

L.p.	Tytuł projektu	Wartość	Beneficjent	Opis, cele realizowanego projektu
59	"Wykorzystanie nowoczesnych technologii informacyjnych w CORONA CD"	150 426,00 zł	Przedsiębiorstwo "CORONA CD" Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	wprowadzenie nowoczesnych technologii informacyjnych w firmie
60	"Budowa internetowej sieci komputerowej dla firmy Alt s.c."	99 039,60 zł	Alts.c. Mirosław Wójcik, Beata Bielak-Wójcik	budowa internetowej sieci dla firmy
61	"Stworzenie przez firmę Aplikom internetowego systemu sprzedaży szkoleń i usług dla inżynierów oraz jego integracja z istniejącą stroną www i e-sklepem w ramach technologii portalowej"	276 940,00 zł	"Aplikom" Sp. z o.o.	zakup i wdrożenie technologii portalowej; zakup i wdrożenie systemu sprzedaży szkoleń – „aCADemia”; zakup i wdrożenie systemu sprzedaży usług – „CDI”; zakup i wdrożenie systemu zgłoszeń serwisowych; zakup i wdrożenie Intranetu; zakup i instalacja środków trwałych, służących uruchomieniu wdrażanych aplikacji; zakup i instalacja systemów bezpieczeństwa danych i usług; zakup i instalacja oprogramowania do interaktywnej komunikacji z klientem,
62	"Edukacja multimedialna wspierająca proces rozwoju przedsiębiorstw"	1 243 288,00 zł	GSI GROUP EWA CZAJKOWSKA-GRODZKA, ZBIGNIEW GRODZKI	stworzenie serwisu szkoleniowego platformy edukacyjnej on-line
63	"Wirtualizacja laboratoriów komputerowych"	168 500,00 zł	Wyższa Szkoła Informatyki w Łodzi	utworzenie centralnego systemu zasobów wirtualnych
64	"Wdrożenie nowoczesnych narzędzi ICT w firmie Centrum Dystrybucja Sp. z o.o. w celu uruchomienia sprzedaży on-line"	819 904,65 zł	Centrum Dystrybucja Sp. z o.o.	wdrożenie nowoczesnych narzędzi ICT w firmie
65	"E-biuro - Pracownia projektowa XXI wieku"	214 637,62 zł	Jan Gorgul Architektura - Urbanistyka	stworzenie wirtualnego biura-usługa polegająca na umożliwieniu rejestracji firm
66	"Wdrożenie technologii ICT w celu świadczenia e-usług w zakresie obsługi elektrowni wiatrowych"	720 068,40 zł	Vent Energy Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	1. Zarządzanie projektem budowy elektrowni wiatrowej oraz monitoring postępu prac. 2. Zdalny monitoring i diagnostyka elektrowni wiatrowej. 3. Raporty i analizy efektywności ekonomicznej pracy elektrowni.
67	"Rozwój Adad Systems poprzez wykorzystanie nowoczesnych narzędzi ICT i wdrożenie usług on-line"	305 000,00 zł	Adad Systems Anna Podsiadło	kompleksowa obsługa klienta on-line; rozszerzenie świadczonych usług o nowe funkcjonalności
68	"Rozwój działalności on-line przedsiębiorstwa "CYNO" poprzez inwestycje w nowoczesne rozwiązania ICT"	1 259 040,00 zł	"CYNO" Cyril Nockin	zakup i wdrożenie oprogramowania bazy danych
69	"Budowa platformy e-usług dla MŚP w zakresie projektowania i konstruowania bielizny"	106 140,00 zł	Gorsenia Sp. z o. o.	wdrożenie e-usługi opartej na platformie internetowej wykonywania on-line dokumentacji projektowej, konstrukcyjnej i produkcyjnej bielizny na podstawie szkicu, zdjęcia, rysunku technicznego, fizycznego wzoru klienta.

L.p.	Tytuł projektu	Wartość	Beneficjent	Opis, cele realizowanego projektu
70	"E-usługa kopii bezpieczeństwa danych dla MŚP jako nowa innowacyjna usługa"	867 660,00 zł	Centrum Komputerowe "ZETO" Spółka Akcyjna	świadczenie e-usług, wprowadzenie nowoczesnych technologii
71	"Rozwój działalności on-line przedsiębiorstwa Breakpoint Solutions - Michał Gregier poprzez inwestycje w nowoczesne rozwiązania ICT"	538 020,00 zł	Breakpoint Solutions - Michał Gregier	rozwój firmy poprzez wdrożenie nowoczesnych technologii ICT
72	"Wprowadzenie innowacyjnych e-usług edukacyjnych"	1 093 608,00 zł	KREDYT EKSPERT Piotr Wieczorek	rozwój firmy poprzez wprowadzenie innowacyjnych e-usług edukacyjnych
73	"E-rozwój Przedsiębiorstwa BUD-EX"	61 376,83 zł	P.U.H. "BUD-EX" Bogumił Skorupski	innowacyjne zastosowanie e-technologii w firmie
74	"Platforma Marketingowych Kampanii Lojalnościowych wykorzystująca Technologie Mobilne"	519 730,00 zł	MobileMS Michał Stefański	Projekt stworzenia Platformy Marketingowych Kampanii Lojalnościowych z wykorzystaniem Technologii Mobilnych (PMKL) skupia się na stworzeniu szybkiej platformy wymiany danych na linii usługodawca - klient za pomocą telefonii komórkowej i/lub Internetu.
75	"Internetowa platforma usług poligraficznych"	557 906,00 zł	PROXIMA spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	wdrożenie platformy usług poligraficznych znajdującej się pod adresem www.sklep.ipup.pl
76	"Wprowadzenie innowacyjnych e-usług wspomagających zarządzanie projektami w sektorze MŚP"	490 440,00 zł	Project Management Paweł Pietras	utworzenie innowacyjnych e-usług
77	"Edukacja filmowa.pl "	824 964,00 zł	Agencja Wydarzeń Artystycznych "Pro Cinema" "Kino Charlie"	stworzenie portalu, który stanowi płaszczyznę spotkania twórców i konsumentów kultury, ułatwia ich kontakt i nawiązywanie współpracy
78	"Wdrożenie e-platformy, usprawniającej procesy biznesowe firmy Fabelo Sp. z o.o."	871 568,90 zł	Fabelo Sp. z o.o.	utworzenie platformy informatycznej, która zautomatyzuje istotne elementy procesów biznesowych jakie zachodzą pomiędzy FABELO SP. Z O.O. a kontrahentami; przyspieszenie i uproszczenie wymiany informacji i innych dokumentów w formie elektronicznej
79	"Rozwój nowoczesnego kanału wymiany informacji poprzez uruchomienie E-platformy księgowo-biurowej"	410 835,00 zł	Biuro Doradztwa Podatkowego "Sokalscy"s.c. Bartłomiej Sokalski Renata Sokalska	uruchomienie e-platformy księgowo-biurowej
80	"Wdrożenie innowacyjnego systemu archiwizacji w przedsiębiorstwie Ad Akta Sp. z o.o."	1 098 000,00 zł	Ad Akta Sp. z o.o.	Celem projektu jest przekształcenie spółki oraz przygotowanie wszelkich dokumentów niezbędnych do debiutu na parkiecie rynku New Connect.

L.p.	Tytuł projektu	Wartość	Beneficjent	Opis, cele realizowanego projektu
81	"Innowacyjne technologie E-komunikacji - nowoczesne usługi prawne"	182 756,00 zł	Kappes, Kwiecień, Różalski i Partnerzy. Adwokaci, Radcy prawni Spółka Partnerska	e-komunikacja, innowacyjne technologie, ICT
82	"E-technologie w przedsiębiorstwie REM-BUD"	484 340,00 zł	"REM-BUD" Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	wykorzystanie technologii informacyjnych i komunikacyjnych do świadczenia usług elektronicznych; wdrożenie usług elektronicznych polegających na sprzedaży on-line projektów; zintegrowanie wszystkich procesów biznesowych przy wykorzystaniu technologii informacyjnych i biznesowych
83	"Stworzenie wirtualnej czytelnicy czasopism, książek oraz publikacji naukowych wraz z inteligentną wyszukiwarką"	386 700,00 zł	BESTOM DENTONET. PL Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	stworzenie wirtualnej czytelnicy czasopism, e-usługi
84	"Wdrożenie E-usług generowania raportów o rynku E-commerce"	932 629,00 zł	Red2Black Łukasz Krasnopolski	wdrożenie i rozwój e-usług rynek e-commerce
85	"Internetowe biuro rachunkowe"	109 530,38 zł	Biuro Rachunkowe - Doradztwo finansowe KONSENS Ilona Szabala, Tomasz Witczak s.c.	rozwój firmy dzięki stworzeniu internetowego biura rachunkowego
86	"Zwiększenie konkurencyjności firmy CONCEPT poprzez stworzenie innowacyjnej aplikacji Światowa Baza Wymiany Wiedzy WKEX"	726 500,00 zł	CONCEPT Łukasz Tomasiak	Wzrost konkurencyjności firmy poprzez wdrożenie innowacyjnej aplikacji
87	"Uruchomienie usług on-line w firmie "A&A MARKETING" Sp. z o.o. w oparciu o nowoczesne narzędzia ICT"	325 197,10 zł	"A&A MARKETING" Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	zapewnienie potencjału potrzebnego do świadczenia usług on-line; wyposażenie serwerowni niezbędnej do instalacji systemu informatycznego; wdrożenie systemu ERP dostępnego dla uczestników procesu usługowego; wdrożenie portalu nieruchomościowego zapewniającego dostęp do usług on-line
88	"Wdrożenie przez firmę "Omega Systemy Komputerowe" internetowego systemu obsługi zgłoszeń i pomocy zdalnej"	184 220,00 zł	"Omega Systemy Komputerowe" Spółka z o.o.	projektowanie stron www z interaktywną animacją; testowanie sieci LAN; spawanie światłowodów; ulepszenie oferty usług szkoleniowych i usług świadczonych przez dział programistyczny.
89	"Budowanie zintegrowanego systemu magazynowego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej Wytwórni Umundurowania Strażackiego w Brzezinach w oparciu o wykorzystanie najnowszych e-technologii "	721 816,00 zł	Związek Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej	zakup sprzętu komputerowego oraz wdrożenie obejmujące przeniesienie danych; utworzenie e-platformy
90	"Wdrożenie innowacyjnych e-usług w firmie Salwix Sp. z o.o."	1 096 048,00 zł	Salwix Sp. z o.o.	rozwój firmy poprzez wdrożenie platformy e-usług

L.p.	Tytuł projektu	Wartość	Beneficjent	Opis, cele realizowanego projektu
91	"Dywersyfikacja kanałów komunikacji firmy BIOGENED w oparciu o E- platformę"	597 922,00 zł	BIOGENED Spółka akcyjna	utworzenie serwisu internetowego dla lekarzy specjalistów, e-platforma
92	"Optymalizacja współpracy BIOGENED S.A. z partnerem biznesowym w oparciu o elektroniczny system wymiany informacji B2B"	801 569,28 zł	BIOGENED AKCYJNA SPÓŁKA	wdrożenie systemu, szkolenia pracowników, elektroniczna wymiana informacji
93	"Rozwój firmy "P&B" Finanse poprzez budowę i wprowadzenie na rynek globalnej platformy e-biznesowej etotu.com"	570 222,01 zł	"P&B" Finanse Bernard Przybyła	rozwój firmy poprzez wprowadzenie platformy e-biznesowej
94	"E-Coemi-rozwój usług ehandlu z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi ICT"	197 774,14 zł	COEMI Wiśniewscy spółka jawna	wdrożenie e-usług poprzez wprowadzenie narzędzi ICT
95	"Wdrożenie platformy Ebusiness w firmie LEGS Sp. z o.o."	2 568 710,00 zł	Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowe LEGS Sp. z o.o	zakup serwerów; wdrożenie platformy internetowej
96	"Rozwój działalności on-line przedsiębiorstwa "Kacper Gąsienica-Byrcyn Monit24.pl" poprzez inwestycje w nowoczesne rozwiązania ICT"	1 171 810,00 zł	Kacper Gąsienica-Byrcyn Monit24.pl	Głównym celem projektu była poprawa pozycji konkurencyjnej Wnioskodawcy na rynku firm świadczących usługi elektroniczne poprzez dystrybucję nowego asortymentu ? biżuterii oraz wyrównanie dysproporcji w zakresie dostępu i wykorzystania technologii informacyjnych i komunikacyjnych (ICT) na terenie województwa łódzkiego oraz poprawa wykorzystania zaawansowanych technologii informacyjnych przez mieszkańców.
97	"Uruchomienie usług on-line w firmie "PIKTOR" w oparciu o nowoczesne narzędzia ICT"	517 922,00 zł	Drukarnia i Wydawnictwo "PIKTOR" s.c. Dariusz Szlaski i Piotr Sobczak	Projekt zakłada wsparcie firmy w zakresie inwestycji obejmującej zakup technologii komunikacyjno-informatycznych do świadczenia najwyższej jakości usług oraz zarządzania firmą i komunikacji on-line.
98	"AKADEMIA PROFESJONALNEGO FOTOGRAFA ON-LINE – NOWA USŁUGA PRZEWAGĄ KONKURENCYJNĄ FIRMY NOOKIE SEBASTIAN KOMICZ."	540 131,66 zł	NOOKIE Sebastian Komicz	wprowadzenie innowacyjnych usług on-line
99	"Uruchomienie przez firmę Arden Prepress Studio usług poligraficznych poprzez portal internetowy"	188 734,00 zł	Arden Prepress Studio	Uruchomienie e-usług, portalu internetowego
100	"Wirtualny Dyrektor Finansowy - stworzenie platformy elektronicznej wspierającej procesy zarządcze w MŚP"	1 399 089,90 zł	PL EUROPA Spółka Akcyjna	wdrożenie E-technologii dla przedsiębiorstw, jest to innowacyjny projekt zarządzania finansami firmy, dostępny dla małych i średnich przedsiębiorstw

L.p.	Tytuł projektu	Wartość	Beneficjent	Opis, cele realizowanego projektu
101	"Wzrost konkurencyjności firmy poprzez wdrożenie innowacyjnego systemu ICT w celu komunikacji on-line z kontrahentami"	832 267,20 zł	Grupa A5 Sp. z o.o.	wdrożenie systemu ICT, komunikacja on-line z kontrahentami
102	"Nowy Dentonet.pl"	579 500,00 zł	Bestom Dentonet.pl spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	stworzenie portalu Dentonet.pl
103	"Internetowy system obsługi gabinetów medycznych"	304 390,00 zł	TPO Sp. z o.o.	zakup dwóch komputerów, oprogramowania biurowego i antywirusowego do nich oraz urządzenia wielofunkcyjnego, świadczenie usług on-line
104	"Narzędzia internetowe dla rozwoju PROTEKTU"	232 470,00 zł	Protekt Grzegorz Łaskiewicz	promocja produktów firmy protekt w serwisach internetowych: www.protekt.com.pl, www.proverti.com, www.treeup.com
105	"Hurtownia szkoleń ALFAGROUP.PL"	266 326,00 zł	CENTRUM KSZTAŁCENIA KADR ALFA-CONSULTING JAROSŁAW OSTROWSKI	wdrożenie platformy do prowadzenia szkoleń przez Internet.
106	"Rozwój firmy "TE-ZET" Biuro Rachunkowe poprzez uruchomienie usług on-line oraz stworzenie kanału wymiany informacji"	114 271,34 zł	"TE-ZET" Biuro Rachunkowe Anna Tomczak, Paweł Tomczak, Krzysztof Zarzycki	świadczenie e-usług, wdrożenie innowacyjnego systemu ICT, stworzenie kanału wymiany informacji
107	"WDROŻENIE INNOWACYJNYCH E-USŁUG WSPIERAJĄCYCH PROCESY BIZNESOWE FIRMY IDES"	420 473,00 zł	IDES Consultants Polska Sp. z o.o.	wdrożenie i świadczenie innowacyjnych e-usług
108	"Portal branżowy - wykonywanie i obsługa pomiarów antropometrycznych"	1 257 820,00 zł	"CONTEC" Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	wprowadzenie e-rozwoju firmy, wykorzystanie nowoczesnych narzędzi ICT
109	"Partnerska współpraca on-line między dwoma przedsiębiorstwami projektowymi"	175 104,36 zł	Dr inż. Przemysław Bodzak Projekty Budowlane	rozwój przedsiębiorstwa dzięki wdrożeniu nowoczesnych e-technologii
110	"Wdrożenie E-platformy usprawniającej procesy biznesowe w firmie Oplot"	349 806,94 zł	OPLLOT	W ramach projektu powstała e-platforma, której głównym celem jest przyspieszenie i uproszczenie wymiany informacji i dokumentów w formie elektronicznej.
111	"Nowoczesny Klub Sportowy - wdrożenie nowoczesnych technologii mobilnych i informatycznych kluczem do podniesienia innowacyjności RTS Widzew Łódź S.A."	5 376 332,60 zł	RTS WIDZEW ŁÓDŹ S.A.	budowa kompleksowego systemu IT, który m.in. przyniesie korzyści kibicom oraz umożliwi podniesienie bezpieczeństwa na stadionie.
112	"Stworzenie serwisu interaktywnych videocastów edukacyjnych"	1 159 000,00 zł	HRP Group Spółka z o.o.	stworzenie serwisu szkoleniowego udostępniającego treści edukacyjne on-line w formie filmów szkoleniowych - videocastów, powstanie samo rozwijająca się interaktywna biblioteka wiedzy

L.p.	Tytuł projektu	Wartość	Beneficjent	Opis, cele realizowanego projektu
113	"Rozwój przedsiębiorstwa "ARTTECH P. W. Agata Weber" w oparciu o świadczenie usług on-line przy wykorzystaniu nowoczesnych narzędzi ICT"	394 530,80 zł	"Arttech" Przedsiębiorstwo Wielobranżowe Agata Weber	wdrożenie i świadczenie usług on-line
114	"Uruchomienie e-usługi w oparciu o system B2B w firmie GORSENIA Sp. z o.o."	348 090,40 zł	GORSENIA Sp. z o.o.	Cel projektu: zapewnienie kompleksowości świadczonych usług oraz usprawnienie procesu sprzedaży, a także dystrybucji. wsparcie firmy w zakresie inwestycji i obejmującej wdrożenie platform wymiany informacji z odbiorcami: B2B i B2C, które zostaną połączone z systemem klasy ERP
115	"Rozwój Firmy Venti R. Wierzbicki, M. Rytych Spółka Jawna poprzez wprowadzenie innowacyjnej usługi internetowej"	390 400,00 zł	"Venti" R. Wierzbicki, M. Rytych- Spółka Jawna	rozwój firmy poprzez wprowadzenie nowoczesnej usługi internetowej, e-usługi
116	"Wdrożenia technologii ICT w celu świadczenia e-usług w zakresie obsługi systemu wczesnego wykrywania zagrożeń w halach stalowych"	959 382,78 zł	Vent Energy Sp. z o. o.	świadczenie e-usług: rejestracja i wprowadzanie danych, zdalny monitoring i zamawianie usług on-line, śledzenie zmian w halach on-line, raporty i analizy
117	"E-technologie w PPHU CORIN B. i M. Hanczka Sp. j."	154 467,00 zł	Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe „CORIN” B. i M. Hanczka Spółka Jawna	wdrożenie nowoczesnych e-technologii w przedsiębiorstwie
118	"Rozwój działalności on-line przedsiębiorstwa Liberty Motors Sp. z o.o. poprzez inwestycje w nowoczesne rozwiązania ICT"	3518 281,75 zł	Liberty Motors Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	zakup i wdrożenie platformy motocyklowej, zakup wyposażenia serwerowni wraz z jej instalacją, zakup i wdrożenie aplikacji ERP
119	"FlashLearning - Wdrożenie usługi elektronicznej w systemie e-learning"	2 666 900,00 zł	GroMar Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	opracowanie i wdrożenie platformy e-learningowej FlashLearning, powstałej na bazie funkcjonalności autorskiej platformy- LearnWay®.
120	"Wzrost wykorzystania nowoczesnych narzędzi ICT poprzez wprowadzenie innowacyjnych E-usług przez Centrum Doradztwa Gospodarczego SP. Z O.O."	750 300,00 zł	CENTRUM DORADZTWA GOSPODARCZEGO SP. Z O.O.	wprowadzenie e-usług, wykorzystanie nowoczesnych narzędzi ICT
121	"Wprowadzenie na rynek dwóch innowacyjnych e-usług skierowanych do sektora prywatnego branży medycznej"	575 840,00 zł	Centrum Doradztwa Europejskiego Marcin Domagała	wprowadzenie na rynek medyczny innowacyjnych e-usług
122	"Rejestracja na wizytę lekarską za pośrednictwem Internetu"	292 800,00 zł	Medizone Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	stworzenie internetowej rejestracji pacjenta

L.p.	Tytuł projektu	Wartość	Beneficjent	Opis, cele realizowanego projektu
123	"Uruchomienie nowej e-usługi polegającej na sprzedaży dostępu do interaktywnych gier edukacyjnych w innowacyjnej technologii 3D"	899 323,00 zł	Tomorrow Sp. z o.o.	zakup infrastruktury sprzętowej pozwalającej na szybką obróbkę grafiki 3D, zakup oprogramowania (licencje) do modelowania środowiska szkoleniowego z wykorzystaniem technologii 3D, zakup usług do stworzenia portalu internetowego do sprzedaży interaktywnych gier edukacyjnych.
124	"DEV- Platforma ogłoszeń mieszkaniowych"	743 590,00 zł	"Delta" Firma Budowlana Marek Mirek	stworzenie internetowej Platformy Ogłoszeń Mieszkaniowych, Przygotowanie treści stron internetowych, Przygotowanie scenariusza szkolenia e-learningowego, Informatyzacja szkolenia e-learningowego
125	"Integracja systemów informatycznych dwóch firm geodezyjnych"	1 080 552,05 zł	GEOPLAN Kwiatkowski Andrzej	integracja systemów informatycznych
126	"Wdrożenie platformy elektronicznej usprawniającej procesy biznesowe realizowane przez Ocsso s.c."	480 680,00 zł	Ocsso Spółka Cywilna Weronika Jakubowska-Seneczko, Joanna Sas-Koc	wdrożenie platformy elektronicznej, zakup sprzętu komputerowego
127	"Multikultura.pl"	256 200,00 zł	AGENCJA WYDARZENÍ ARTYSTYCZNYCH "PRO CINEMA" "KINO CHARLIE"	stworzenie portalu, który stanowi płaszczyznę spotkania twórców i konsumentów kultury, ułatwia ich kontakt i nawiązywanie współpracy.
128	"Marketingowa Platforma Informatyczna Lemon dla najemców oraz firm współpracujących z centrum handlowym"	915 671,00 zł	Farmap Paweł Kempfi, Bartłomiej Porc Spółka Jawna	wdrożenie platformy informatycznej dla firm
129	"WDROŻENIE INNOWACYJNYCH E- USŁUG W ZAKRESIE PROWADZENIA KSIĄG ORAZ WYMIANY INFORMACJI W KBR PRUSKA I WSPÓLNICY SP. Z O.O."	110 245,30 zł	KANCELARIA BIEGŁYCH REWIDENTÓW PRUSKA I WSPÓLNICY SP. Z O.O.	zakup programów księgowych firmy ENOVA.
130	"Wdrożenie innowacyjnego systemu ICT w celu komunikacji z klientami i świadczenia e-usług"	649 869,60 zł	"NOWA SZKOŁA" Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	świadczenie e-usług, wdrożenie innowacyjnego systemu ICT
131	"Wdrożenie innowacyjnego portalu podatkowego"	1 110 209,00 zł	Henryk Dzwonkowski- Adwokat, Doradca Podatkowy, Kancelaria Adwokacko-Podatkowa, Tax & Business Law-Advisers & Consultans "CONSILIATOR"	e-usługi, wdrożenie portalu podatkowego
132	"Stworzenie internetowego portalu zautomatyzowanych usług wspomagających pracę drukarni."	1 023 250,60 zł	W-W Przedsiębiorstwo Usługowo – Handlowe Wojciech Wojtyczka	wdrożenie e-usług w firmie

L.p.	Tytuł projektu	Wartość	Beneficjent	Opis, cele realizowanego projektu
133	"Wdrożenie nowoczesnych narzędzi ICT w firmie Apteka "Pod Laurem" w celu wprowadzenia sprzedaży on-line"	83 948,20 zł	Ewa Koprowska Apteka "Pod Laurem"	budowa zintegrowanej platformy sprzedaży
134	"Rozwój działalności on-line przedsiębiorstwa STARCO poprzez stworzenie Internetowego Centrum Obsługi Poligraficzno - Reklamowego"	656 604,00 zł	Starco s.c. Ewa Matysiak, Krzysztof Olesik	Wykonanie i wdrożenie Internetowego Centrum Obsługi Poligraficzno-Reklamowego w skrócie ICOPR
135	"Zakupy inwestycyjne oraz ich wdrożenie w celu dywersyfikacji działalności i e-rozwoju firmy EDU-FARM"	52 216,00 zł	EDU-FARM Rafał Kozłowski	wprowadzenie e-rozwoju firmy, wykorzystanie nowoczesnych narzędzi ICT
136	"Platforma Internetowa Panorama - usług.pl - rezerwacje"	213 500,00 zł	POLFRANK ENERGETYK SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	wykonanie i wdrożenie Panorama Usług - branżowego katalogu firm
137	"PLATFORMA INTERNETOWA LIONFITNESS.PL"	1 104 100,00 zł	LION FITNESS WITOLD LEW STAROWICZ	Zakup i wdrożenie platformy internetowej o tematyce: fitness, dieta, rehabilitacja.
138	"Wdrożenie platformy ePacjent jako wkład NZOZ GADENT Sp. z o.o. w rozwój e-technologii na terenie województwa łódzkiego"	603 056,00 zł	NZOZ GADENT Sp. z o.o.	wdrożenie platformy ePacjent, świadczenie e-usług
139	"E-technologie w Respect Sp. z o.o. - budowa e-platformy wspomagającej procesy szkoleniowe"	487 512,00 zł	RESPECT SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	budowa i wdrożenie e-platformy wspomagającej procesy szkoleniowe
140	"OPTIMALIZACJA PROCESU OBSŁUGI KLIENTA ORAZ ZARZĄDZANIA FIRMA W OPARCIU O TECHNOLOGIE INFORMATYCZNE I USŁUGI ON-LINE"	492 880,11 zł	Aniflex Spółka Jawna Głowacka i Wspólnicy	wdrożenie nowoczesnych e-technologii w przedsiębiorstwie
141	"Zwiększenie konkurencyjności firmy Tensorpolska poprzez stworzenie platformy ePRUM"	380 640,00 zł	TENSORPOLSKA Jarosław Dębski	W ramach projektu powstała e-platforma, której głównym celem jest szybka, sprawna i automatyczna rejestracja pacjentów
142	"E-NIERUCHOMOŚCI" innowacyjne zastosowanie e-technologii w firmie PAWLIK NIERUCHOMOŚCI S.C.	244 000,00 zł	PAWLIK NIERUCHOMOŚCI S.C.	innowacyjne zastosowanie e-technologii w firmie
143	"System CRM Transport w modelu Saas komercyjną e-usługą dla firm transportowych i spedycyjnych"	536 800,00 zł	Agencja Reklamowa MEDIER Łukasz Sobański	wdrożenie nowoczesnych e-technologii i e-usług
144	"Stworzenie Portalu Pracowniczego do zarządzania zasobami personalnymi on-line"	470 916,00 zł	Softech Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	stworzenie portalu pracowniczego, wdrożenie nowoczesnych e-technologii

L.p.	Tytuł projektu	Wartość	Beneficjent	Opis, cele realizowanego projektu
145	"Rozwój firmy Partner Logistic w oparciu o elektroniczną platformę B2B"	727 279,00 zł	"Partner Logistic" Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	Podstawowym celem projektu było stworzenie na bazie systemów Comarch CDN XL oraz logifact@WMS zintegrowanego środowiska informatycznego, zapewniającego elektroniczną wymianę danych oraz dokumentów między Partner Center Sp. z o.o i Partner Logistic Sp. z o.o. w celu automatyzacji i przyspieszenia procesów biznesowych realizowanych przez obie firmy.
146	"Stworzenie Platformy Komunikacyjnej dla firm z wykorzystaniem narzędzi przywoławczych"	316 220,00 zł	Przedsiębiorstwo Geosoft Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	wykorzystanie nowoczesnych technologii, stworzenie platformy komunikacyjnej dla firm
147	"Platforma internetowa portal-iso.pl"	283 650,00 zł	Dorota Góralczyk Consulting	stworzenie platformy internetowej, portalu, który ma na celu przybliżenie procedur wdrażania i certyfikacji systemów zarządzania jakością w małych i średnich przedsiębiorstwach szkolenia e-learningowe
148	"Wdrożenie nowoczesnych technologii ICT w firmie "Cyno" w celu poszerzenia działalności on-line budowlanego Portalu Pan Cegła na rynek usług budowlanych"	3 131 740,00 zł	"Cyno" Cyril Nockin	wdrożenie nowoczesnych technologii ICT w firmie, poszerzenie działalności on-line firmy
149	„Rozwój Przedsiębiorstwa dr inż. Przemysław Bodzak Projekty Budowlane dzięki wdrożeniu E-usługi”	730 620,00 zł	Dr inż. Przemysław Bodzak Projekty Budowlane	wdrożenie E-technologii dla przedsiębiorstwa, e-usługi
150	"Wirtualna platforma projektowa"	792 120,00 zł	PL EUROPA Spółka Akcyjna	stworzenie wirtualnej platformy projektowej
151	"Rozwój działalności on-line poprzez wdrożenie systemu zarządzania sprzedażą i usługami"	349 042,00 zł	"IDEAL" P. Gromek, P. Muszynski, S. Muszynski Spółka Jawna	wdrożenie infrastruktury do rozwoju działalności handlowej i świadczenia usług on-line, Zakup infrastruktury informatycznej niezbędnej do uruchomienia i dalszej obsługi systemu informatycznego, Uruchomienie systemu do zarządzania sprzedażą i obsługi nowej e-usługi
152	"Wdrożenie e-technologii w usługach windykacyjnych"	176 680,40 zł	"Nexum" Sp. z o.o.	wdrożenie innowacyjnych e-technologii
153	"Udostępnienie szybkiego, szerokopasmowego Internetu do działań multimedialnych i interaktywnych w sieci HFC Stowarzyszenia Telewizji Kablowej Ret-Sat1"	1 125 986,30 zł	Stowarzyszenie Telewizji Kablowej Ret-Sat1	Udostępnienie mieszkańcom osiedla Retkinia szybkiego, szerokopasmowego Internetu. Realizacja projektu zakłada zakup trzech kart w standardzie DOCSIS 3.0 wraz z oprogramowaniem. Rozbudowa posiadanego kontrolera modemów kablowych uBR10012 firmy Cisco.

L.p.	Tytuł projektu	Wartość	Beneficjent	Opis, cele realizowanego projektu
154	"Wprowadzenie nowej usługi w zakresie zarządzania sieciami informatycznymi on-line"	741 760,00 zł	Przedsiębiorstwo Wielobranżowe "KRIS" Krzysztof Muszalski	wprowadzenie innowacyjnych usług on-line
155	"Wprowadzenie na rynek nowej usługi elektronicznej umożliwiającej bezpieczne przechowywanie danych poza firmą"	507 520,00 zł	PROSERWIS net Rafał Procner	wprowadzenie nowej usługi elektronicznej
156	"Stworzenie innowacyjnego serwisu do zarządzania finansami przedsiębiorstw on-line"	1 098 000,00 zł	BEST CONSULTING Artur Jasionek	stworzenie innowacyjnego serwisu on line, wykorzystanie nowoczesnych technologii ICT
157	"WPROWADZENIE NA PLATFORMĘ ETOTU.COM NOWEGO RODZAJU E-USŁUG I ELEKTRONICZNEGO MODELU ICH SPRZEDAŻY W FORMIE E-BIZNESOWYCH PAKIETÓW APLIKACJI ETOTU CREATORS KOLEJNYM KROKIEM ROZWOJU FIRMY"	508 000,00 zł	"P&B" Finanse Bernard Przybyła	wprowadzenie na platformę internetową nowego rodzaju e-usług
158	"e-fiszki jako innowacyjny sposób kształcenia on-line"	854 976,00 zł	Euro Komputer Systemy Sp. z o.o.	wdrożenie innowacyjnych sposobów kształcenia on-line
159	"Uruchomienie przez firmę Sfera społecznościowego portalu multimedialnego"	1 139 480,00 zł	SFERA S.C. Mariusz Drożdż, Aleksander Pawlak, Krzysztof Franek	uruchomienie społecznościowego portalu multimedialnego
160	"Uruchomienie usług on - line w firmie "CORPO" GADEK, ROGALSKI SPÓŁKA JAWNA w oparciu o nowoczesne narzędzia ICT"	379 908,00 zł	"CORPO" GADEK, ROGALSKI SPÓŁKA JAWNA	wyposażenie serwerowni niezbędnej do instalacji systemu informatycznego, zakup niezbędnego oprogramowania, usługi związane z wdrożeniem i testami aplikacji oraz montaż wyposażenia serwerowni
161	"Nowoczesne projektowanie instalacji ppoż - internetowa aplikacja do symulacji pożarów oparta na wysokowydajnym klastrze obliczeniowym"	4187 979,91 zł	"STAWOZ" Spółka z Ograniczoną Odpowiedzialnością	internetowa aplikacja do symulacji pożarów
162	"WIRTUALNA RECEPCJA W SCS TMK"	61 000,00 zł	Specjalistyczne Centrum Stomatologii Tomasz Kercz "TMK" NZOZ NR 321	stworzenie wirtualnej recepcji, e-usługi
163	"Wdrożenie zintegrowanego informatycznego systemu zarządzania pozwalającego na wprowadzenie na rynek globalnej platformy e-biznesowej"	798 111,80 zł	101 STUDIO DTP TOMASZ TĘGI I SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	firma wdroży zaawansowany zintegrowany informatyczny system zarządzania przedsiębiorstwem (ZISZ) poligraficznym zawierający interaktywną platformę e-biznesową typu Web To Print.

<i>L.p.</i>	<i>Tytuł projektu</i>	<i>Wartość</i>	<i>Beneficjent</i>	<i>Opis, cele realizowanego projektu</i>
164	"e-Rachunkowość - system do zdalnego zarządzania obiegiem dokumentów finansowych, kadrowych i płacowych"	1 004 196,44 zł	Profais Centrum Usług Księgowych Joanna Woznica	uruchomienie platformy e-rachunkowość
165	"PORTAL INFORMACYJNY DENTOWIZJA."	610 000,00 zł	PATRIMONIUM S.C. ANNA MARIA KERCZ, MAGDALENA MARIA KERCZ	realizacja filmów specjalistycznych dla lekarzy i relacji Video oraz Video-porad dla pacjentów, stworzenie platformy internetowej dla pacjentów
166	"Rozwój działalności on-line przedsiębiorstwa Why Not USA s.j. poprzez budowę platformy inteligentnego kojarzenia usług"	2 573 224,00 zł	"Why not USA Diana Załoga, Marcin Nasternak" Spółka Jawna	uruchomienie nowego portalu inteligentnie kojarzącego usługi oraz powiązanej z portalem strony internetowej programu partnerskiego. Dzięki realizacji projektu upowszechni się dostęp mieszkańców województwa do nowoczesnych usług firmy oferowanych za pośrednictwem nowoczesnych narzędzi komputerowych i internetowych.

Załącznik 9 zestawienie projektów z zakresu inwestycji publicznych dla budowy społeczeństwa informacyjnego realizowanych w latach 2007-2013 w ramach działania IV.2 RPO WL. Źródło: opracowanie własne na podstawie serwisu www.rpo.lodzkie.pl (20.07.2013)

L.p.	Tytuł projektu	Wartość	Beneficjent	Opis, cele realizowanego projektu
1	"System Informacji o Terenie dla Miasta Łodzi – Faza IX"	33 800 000,00 zł	Miasto Łódź	Celem strategicznym projektu jest podniesienie atrakcyjności społeczno-gospodarczej Łodzi poprzez rozwój społeczeństwa informacyjnego w oparciu o rozbudowę istniejącej infrastruktury informacyjnej.
2	"Wykorzystanie technologii informacyjnych i komunikacyjnych (ICT) szansą rozwoju gmin Powiatu Tomaszowskiego"	1 388 165,20 zł	Gmina Lubochnia	Projekt ten ma na celu udostępnienie e-usług publicznych dla obywateli oraz stworzenie nowoczesnej administracji, rozbudowa i modernizacja sieci teleinformatycznej, zakup sprzętu informatycznego, zakup i wdrożenie elektronicznego obiegu dokumentów (Urząd).
3	"Budowa społeczeństwa informacyjnego poprzez rozwój technologii informacyjnych sprzyjających zdalnej obsłudze spraw obsługiwanych w Starostwie Powiatowym w Zgierzu"	1 671 252,21 zł	Powiat Zgierski (Starostwo Powiatowe w Zgierzu)	Głównym celem jest rozwój społeczeństwa informacyjnego na terenie Powiatu Zgierskiego poprzez budowę elektronicznej administracji w Starostwie Powiatowym w Zgierzu w oparciu o zaawansowane technologie informacyjne i komunikacyjne
4	"E-urząd w Łowiczu"	3 199 450,00 zł	Gmina Miasto Łowicz	Realizacja projektu zakłada m.in. podłączenie sieci informatycznej Urzędu Miejskiego w Łowiczu w bezpieczny sposób do szerokopasmowej sieci Internet, zakup i instalację sprzętu oraz urządzeń sieci teleinformatycznej, zakup i instalację 120 zestawów komputerowych dla pracowników Urzędu Miejskiego w Łowiczu i jednostek organizacyjnych, zakup i instalacja systemu telefonii VoIP dla 100 użytkowników.
5	"Zintegrowany System Stanowisk Kierowania"	7 542 077,89 zł	Komenda Wojewódzka Policji w Łodzi	budowa stanowisk kierowania
6	"Bliżej pacjenta poprzez wdrożenie innowacyjnych e-usług medycznych w Uniwersyteckim Szpitalu Klinicznym im. WAM - CSW w Łodzi"	4 372 875,26 zł	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Uniwersytecki Szpital Kliniczny im. Wojskowej Akademii Medycznej Uniwersytetu Medycznego w Łodzi - Centralny Szpital Weteranów	kompleksowa informatyzacja placówki wraz z implementacją usług typu e-rejestracja
7	"Rozbudowa infrastruktury informatycznej SP ZOZ w Łasku źródłem wzrostu standardów obsługi medycznej jego pacjentów"	427 678,00 zł	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Łasku	Dostawa i wdrożenie oprogramowania medycznego w ramach realizacji projektu
8	"Budowa Zintegrowanego Systemu e-Usług Publicznych Województwa Łódzkiego (Wrota Regionu Łódzkiego)"	21 533 000,00 zł	Województwo Łódzkie	celem projektu jest budowa e-Administracji oraz rozwój elektronicznych usług publicznych na terenie województwa łódzkiego, a także wzrost wykorzystania technik i technologii informatycznych w administracji samorządowej.
9	"Wdrożenie E-usług dla ludności oraz kompleksowa informatyzacja SPZOZ w Aleksandrowie Łódzkim"	504 284,72 zł	Gmina Aleksandrów Łódzki	Przedmiotem projektu jest poprawa dostępności i jakości usług poprzez kompleksową informatyzację w tym: e-rejestrację pacjentów przez Internet

L.p.	Tytuł projektu	Wartość	Beneficjent	Opis, cele realizowanego projektu
10	"Informatyzacja Urzędu oraz wdrożenie e-usług publicznych dla mieszkańców Gminy Paradyż"	361 671,10 zł	Gmina Paradyż	Zrealizowany projekt pozwoli na profesjonalizację działań jednostki samorządu terytorialnego w następujących obszarach: interaktywność, skuteczne zarządzanie usługami publicznymi, konkurencyjność, bezpieczeństwo
11	"Budowa e-Administracji w Powiecie Łaskim"	819 840,00 zł	Powiat Łaski	Zakup sprzętu komputerowego i urządzeń sieciowych, wdrożenie Zintegrowanego Systemu Wspomagania Zarządzania Powiatem na obszarze Powiatu
12	"System Zintegrowanych Stanowisk Kierowania i Dysponowania Zasobami Ratowniczymi Województwa Łódzkiego"	2 847 009,00 zł	Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Łodzi	wyposażenie wszystkich jednostek PSP na terenie woj. łódzkiego w terminale dyspozytorskie umożliwiające integrację wszystkich systemów łączności w jednym urządzeniu
13	"Rozbudowa Zintegrowanego Systemu Stanowisk Kierowania: E - USŁUGI Dla Społeczeństwa"	871 434,12 zł	Komenda Wojewódzka Policji w Łodzi	<ul style="list-style-type: none"> - Budowa Stanowisk Kierowania w budynkach oddziałów prewencji Policji KWP w Łodzi - Wyposażenie w dwie konsole operatorskie sztabu kryzysowego KMP w Łodzi - Wyposażenie 21 stanowisk kierowania komend miejskich/powiatowych policji woj. łódzkiego w monitory wielkoformatowe z komputerem zarządzającym - Budowa wojewódzkiego centrum informacji policji - Modernizacja systemów antenowych komend miejskich/powiatowych policji woj. łódzkiego - Budowa systemu telekonferencyjnego KWP w Łodzi
14	"Implementacja Medycznych Usług On-Line dla ludności, wdrożenie platformy interaktywnej oraz informatyzacja SPZOZ w Pajęcznie"	1 019 377,32 zł	Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Pajęcznie	zakup sprzętu komputerowego, urządzeń peryferyjnych i sprzętu serwerowego, zakup oprogramowania
15	"Łódzkie Centrum Kontakt z mieszkańcami"	6 710 000,00 zł	m. Łódź, Wydział Organizacyjny, Oddział ds. Organizacji Centrum Kontakt z Mieszkańcami - Piotrkowska 115	Głównym celem projektu „Łódzkie Centrum Kontakt z Mieszkańcami” jest zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych. Zrealizowanie tego celu umożliwi odbiorcom projektu uzyskanie powszechnego, łatwego dostępu do źródła informacji i nowego kanału informacji z Urzędem Miasta Łodzi.
16	"Informatyzacja Powiatowego Zespołu Opieki Zdrowotnej w Zgierzu-E-usługi medyczne źródłem wzrostu standardów obsługi pacjentów w Powiatowym Zespole Opieki Zdrowotnej w Zgierzu"	1 112 521,31 zł	Powiatowy Zespół Opieki Zdrowotnej w Zgierzu	zwiększenie dostępu powiatowego zespołu opieki zdrowotnej do technologii informacyjnych i komunikacyjnych (ict), co wpłynie na podwyższenie standardów obsługi pacjentów.
17	"Utworzenie Zintegrowanego Systemu Zarządzania Jednostką Samorządu Terytorialnego Miasta Bełchatów"	513 229,44 zł	Miasto Bełchatów	utworzenie zintegrowanego systemu zarządzania
18	"Piotrkowska Platforma e-learningowa"	1 365 082,40 zł	Miasto Piotrków Trybunalski	system informatyczny dla uczniów uczęszczających do piotrkowskich szkół publicznych. Na platformie zostały bezpłatnie udostępnione multimedialne zasoby edukacyjne obejmujące podstawę programową szkół podstawowych, gimnazjalnych oraz ponadgimnazjalnych

L.p.	Tytuł projektu	Wartość	Beneficjent	Opis, cele realizowanego projektu
19	"In4health"	2 130 000,00 zł	Województwo Łódzkie - Departament Polityki Zdrowotnej w Urzędzie Marszałkowskim w Łodzi	Celem głównym projektu in4health jest podniesienie jakości życia mieszkańców województwa łódzkiego dzięki zapewnieniu możliwości korzystania z szerokiego zakresu scentralizowanych informacji dotyczących ochrony zdrowia realizowanego poprzez zwiększenie powszechnego dostępu do nich drogą elektroniczną oraz rozwój praktycznych usług z zakresu eZdrowia wspieranych nowoczesnymi technologiami informacyjno-komunikacyjnymi (ICT)
20	"Informatyzacja i wdrożenie innowacyjnych usług e- zdrowie w ZOZ MSWiA w Łodzi kluczem do poprawy jakości obsługi pacjenta"	2 763 469,94 zł	SAMODZIELNY PUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ MINISTERSTWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH W ŁODZI	informatyzacja, innowacyjne usługi e-zdrowie
21	"E-zdrowie w Centralnym Szpitalu Klinicznym Uniwersytetu Medycznego w Łodzi - Poprawa jakości obsługi pacjentów i dostępności do usług medycznych"	835 248,00 zł	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Centralny Szpital Kliniczny Uniwersytetu Medycznego w Łodzi	w ramach projektu wykonano rozbudowę Szpitalnego Systemu Informatycznego Eskulap, uruchomiono elektroniczną rejestrację pacjentów oraz umożliwiono zdalny odbiór wyników badań wykonanych w Szpitalu, uruchomiono system przetwarzania i archiwizacji danych obrazowych
22	"Informatyzacja i pacjent - wdrożenie innowacyjnych technik w funkcjonowaniu centralnej rejestracji i poradni przy USK nr 1 im. N. Barlickiego w Łodzi"	2 637 440,78 zł	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Uniwersytecki Szpital Kliniczny nr 1 im. Norberta Barlickiego Uniwersytetu Medycznego w Łodzi	wdrożenie innowacyjnych technik w funkcjonowaniu centralnej rejestracji i poradni przy USK
23	"Informatyzacja Urzędu oraz wdrożenie e-usług publicznych dla mieszkańców Gminy Żarnów"	458 486,62 zł	Gmina Żarnów	zakup komputerów i oprogramowania, wdrożenie wybranych e-usług
24	"Zwiększenie dostępności usług Urzędu oraz jednostek podległych poprzez zakup nowoczesnych technologii informatycznych oraz wdrożenie e-usług publicznych dla mieszkańców Gminy i Miasta Błaszki"	450 960,80 zł	Gmina i Miasto Błaszki	zakup komputerów i oprogramowania, wdrożenie wybranych e-usług
25	"Innowacyjne e-usługi medyczne dla pacjenta w oparciu o dane gromadzone przez Szpital powiatowy w Radomsku"	1 480 999,48 zł	Szpital powiatowy w Radomsku	innowacyjne e-usługi medyczne
26	"Stworzenie nowej technologii medycznej w W.S.S. w Zgierzu poprzez zakup systemu radiologii pośredniej dla Zakładu Diagnostyki Obrazowej"	724 315,15 zł	Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. Marii Skłodowskiej-Curie w Zgierzu	Stworzenie nowej technologii medycznej w W.S.S. w Zgierzu poprzez zakup systemu radiologii pośredniej dla Zakładu Diagnostyki Obrazowej
27	"Utworzenie systemu e-radiologii w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym im. M. Kopernika w Łodzi"	4 999 987,00 zł	Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. M. Kopernika w Łodzi	Celem głównym projektu jest zwiększenie wykorzystania nowoczesnych technik informacyjnych i komunikacyjnych i uruchomienie e-usługi w obszarze radiologii w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym im. M. Kopernika w Łodzi.

L.p.	Tytuł projektu	Wartość	Beneficjent	Opis, cele realizowanego projektu
28	"Rozbudowa systemu przetwarzania danych elektronicznych w Szpitalu Wojewódzkim im. Jana Pawła II w Bełchatowie"	836 641,46 zł	Szpital Wojewódzki im. Jana Pawła II	działania związane z informatyzacją w Zakładzie diagnostyki obrazowej polegającą na zakupie, instalacji i konfiguracji serwera oraz pomocniczego sprzętu informatycznego, dostawą i uruchomieniem oprogramowania laboratorium szpitalnego w Zakładzie diagnostyki laboratoryjnej.
29	"Podniesienie standardu obsługi interesantów poprzez wdrożenie nowoczesnych technologii informatycznych w Urzędzie Gminy w Bolesławcu"	265 749,00 zł	Gmina Bolesławiec	modernizacja infrastruktury teleinformatycznej Urzędu Gminy, stworzenie wydajnego systemu infrastruktury sieciowej
30	"Rozwój informatycznego systemu zarządzania oświatą w powiecie tomaszowskim"	1 133 929,00 zł	Powiat Tomaszowski, Starostwo Powiatowe w Tomaszowie Mazowieckim	Celem głównym projektu jest informatyzacja tomaszowskich placówek oświatowych oraz uruchomienie e-usług edukacyjnych
31	"Budowa społeczeństwa informacyjnego w Gminie Daszyna"	383 964,95 zł	Gmina Daszyna	Przedmiotem projektu jest unowocześnienie infrastruktury informatycznej w Urzędzie Gminy Daszyna poprzez budowę lokalnej sieci komputerowej LAN, sieci elektrycznej zasilającej sprzęt komputerowy, utworzenie serwerowni wraz z wyposażeniem
32	"Poprawa dostępności do usług medycznych poprzez wdrożenie e-usług dla pacjenta i rozbudowę infrastruktury informatycznej w WSS. im. Dr Wł. Biegańskiego w Łodzi"	570 206,67 zł	Wojewódzki Specjalistyczny Szpital im. Dr Wł. Biegańskiego w Łodzi	Wdrożenie e-usług dla pacjenta
33	"Modernizacja systemu Tetra służąca podniesieniu sprawności służb ratowniczych w aglomeracji Łódzkiej"	4 987 500,00 zł	Komenda Wojewódzka Policji w Łodzi	poprawa koordynacji działania służb publicznych; skrócenie czasu reagowania służb w sytuacjach kryzysowych; wykorzystanie zwiększonej pojemności systemu dla rozbudowy sieci Ratunek oraz umożliwienie innym służbom ratowniczym korzystanie z systemu Tetra
34	"Zakup nowoczesnych technologii informatycznych w Pabianickim Centrum Medycznym jako sposób na zwiększenie dostępności e-usług dla ludności"	1 037 433,10 zł	Pabianickie Centrum Medyczne Sp. z o.o.	wdrożenie szpitalnego systemu informatycznego, obejmującego stworzenie zintegrowanej platformy gromadzenia, archiwizowania, przetwarzania i analizy informacji medycznych oraz diagnostycznych dzięki wykorzystaniu technologii informatycznych i komunikacyjnych (ICT) w zakresie publicznych usług zdrowotnych
37	"System Zintegrowanych Stanowisk Kierowania i Dysponowania Zasobami Ratowniczymi Województwa Łódzkiego - Etap II"	2 847 009,00 zł	Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Łodzi	dostawa, montaż i uruchomienie we wszystkich jednostkach organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej województwa łódzkiego zintegrowanego systemu stanowisk kierowania składającego się przede wszystkim z: terminali dyspozytorskich, serwerów aplikacji, radiotelefonów bazowych wykorzystujących technologię IP oraz serwerów telekomunikacyjnych
38	"Nowoczesne technologie w walce z przestępczością - wyposażenie służb operacyjnych Policji Województwa Łódzkiego"	1 406 646,00 zł	Komenda Wojewódzka Policji w Łodzi	poprawa bezpieczeństwa obywateli oraz do poprawy efektywności działania Policji, objawiającej się wzrostem wykrywalności przestępstw dokonywanych w Internecie i usprawnieniem działań operacyjnych stacjonarnych i „w terenie”.
39	"Elektroniczna administracja - zadowolony klient. Budowa systemu e-administracji w Łódzkim Urzędzie Wojewódzkim w Łodzi"	3 509 743,68 zł	Łódzki Urząd Wojewódzki w Łodzi	budowa systemu e-administracji w Łódzkim Urzędzie Wojewódzkim w Łodzi

<i>L.p.</i>	<i>Tytuł projektu</i>	<i>Wartość</i>	<i>Beneficjent</i>	<i>Opis, cele realizowanego projektu</i>
40	"e-Doradca ziemi łódzkiej"	1 999 266,60 zł	Łódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Bratoszowicach	dostawa sprzętu komputerowego dla Łódzkiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Bratoszowicach
41	"E-kształcenie szansa na rozwój Gminy i Miasta Warta"	466 600,50 zł	Gmina i Miasto Warta	Dostawa 13 szt. komputerów przenośnych (notebooki) z oprogramowaniem, dostawa 2 szt. dysków sieciowych i stworzeniu pamięci masowej do przechowywania danych; Stworzenie 215 sztuk (komplet) oprogramowania edukacyjnego; Dostawa 13 tablic interaktywnych wraz z nagłośnieniem i projektorami; Budowa sieci Wi-Fi (dostawę i instalację 10 routerów, okablowanie i 10 anten), wdrożenie systemu w szkołach
42	„Szkoła przyszłości - e – kształcenie szansą na rozwój Gminy Głuchów”	518 199,00 zł	Gmina Głuchów	dostawa komputerów, budowa sieci WI-FI, e-kształcenie
43	"E-kształcenie zmienia uczniów, uczniowie zmieniają Gminę Skierniewice"	300 858,00 zł	Gmina Skierniewice	Zakup 130 sztuk tabletów z systemem operacyjnym oraz 130 sztuk oprogramowania edukacyjnego. Dodatkowo zakupiona zostanie pamięć masowa - dysk sieciowy (6 sztuk), umożliwiający archiwizację dokumentów w każdej ze szkół. Wdrożenie systemu, stworzenie sieci Wi-Fi oraz szkolenia, które umożliwią optymalne wykorzystanie nowoczesnych technologii podczas e-kształcenia.
44	"Cyfrowe gimnazjum - wdrożenie e-kształcenia na terenie Gminy Brzeziny"	303 810,00 zł	Gmina Brzeziny	zakup 150 sztuk tabletów z ochroniaczem i systemem operacyjnym; przeszkolenie nauczycieli mające na celu zapoznanie się z tabletami i ich możliwościami w celu jak najbardziej efektywnego ich wykorzystania
45	„E – kształcenie szansą na wyrównanie dysproporcji w zakresie dostępu do nowoczesnych form edukacji”	207 870.00 zł	Gmina Sulejów	działania związane z informatyzacją, e-kształcenie

Załącznik 10 Zestawienie projektów z zakresu budowy kompetencji cyfrowych realizowanych w latach 2007-2013 z komponentu regionalnego PO KL. Źródło opracowanie własne na podstawie serwisu www.pokl.lodzkie.pl (20.07.2013)

L.p.	Tytuł projektu	Wartość	Beneficjent	Opis, cele realizowanego projektu
1	„Obsługa oprogramowania do zintegrowanego zarządzania organizacją (tzw ERP) opartego na technologii SQL (silniki bazodanowe)”	999 715,00 zł	SOCO Szymba i Wspólnicy Spółka Jawna ul. Stefana Jaracza 45, 90-249 Łódź	projekt zakłada cykl szkoleń organizowanych, w ramach Projektu, przez SOCO w 4 odrębnych modułach szkoleniowych Celem Projektu jest dostosowanie posiadanych kompetencji informatycznych w ramach obszaru finansowo – księgowego, kadrowo – placowego i logistycznego, do poziomu zaawansowanego użytkownika, związanych z wykorzystaniem i obsługą oprogramowania ERP
2	"Będę profesjonalnym informatykiem"	1 382 744,27 zł	Centrum Komputerowe ZETO S.A. ul. Narutowicza 136, 90-146 Łódź	Celem projektu jest zwiększenie liczby specjalistów IT w województwie łódzkim, posiadających certyfikaty MCSA (Microsoft Certified Systems Administrator), MCITP:DA (Microsoft Certified IT Professional: Database Administrator), MCSE (Microsoft Certified Systems Engineer).
3	"MCSAdministrator i MCSEkspert – akademia profesjonalistów"	709 799,30 zł	NT Group Systemy Informatyczne Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością ul. Traugutta 21/23, 90-113 Łódź	Celem projektu jest pomoc Beneficjentom Ostatecznym w nabyciu umiejętności z zakresu administrowania sieciami informatycznymi i wzrost kompetencji pracowniczych poprzez umożliwienie im zdobycie tytułu - Microsoft Certified System Administrator lub nabyciu umiejętności z zakresu projektowania i wdrażania infrastruktury Microsoft oraz wzrost kompetencji pracowniczych poprzez umożliwienie im zdobycia tytułu - Microsoft Certified Systems Engineer
4	"Bądź bezpieczny - szkolenie z zakresu bezpieczeństwa sieciowego dla pracujących osób dorosłych w regionie łódzkim "	74 914,60 zł	KAPPA s.c. ul. Słowiańska 1/9, 93-101 Łódź	celem nadrzędnym projektu jest, aby Beneficjent Ostateczny po zakończonym szkoleniu nabył umiejętności w zakresie bezpieczeństwa sieciowego
5	"Szkolenia ogólne dla kadry zarządzającej i pracowników przedsiębiorstw z obsługi oprogramowania do zintegrowanego zarządzania przedsiębiorstwem (tzw. ERP) opartego na technologii SQL"	816 902,60 zł	SOCO Szymba i Wspólnicy Spółka Jawna ul. Stefana Jaracza 45, 90-249 Łódź	celem projektu jest dostosowanie posiadanych kompetencji informatycznych w ramach ww. obszarów do poziomu zaawansowanego użytkownika
6	"TECHNOLOGIA INFORMATYCZNA W PRACY ZAWODOWEJ - kursy komputerowe dla osób pracujących"	714 340,00 zł	"Pro-Futuro" Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, ul. Konstytucyjna 42 c, 92-203 Łódź	podniesienie kwalifikacji oraz umiejętności zawodowych osób pracujących z terenu województwa łódzkiego
7	"Akademia zarządzania kapitałem oprogramowania"	310 631,61 zł	ALT Systemy Informatyczne Bożena Karolewska, ul. Narutowicza 7/9, 90-117 Łódź	Celem szkolenia było przybliżenie tematyki zarządzania kapitałem oprogramowania w firmie, a w szczególności: <ul style="list-style-type: none"> • zapoznanie z zasadami licencjonowania oprogramowania oraz wiedzą z zakresu ochrony własności intelektualnej; • rozwinięcie kompetencji w zakresie praktycznego zarządzania oprogramowaniem w organizacji oraz przeprowadzania audytów oprogramowania; • nabycie umiejętności obsługi narzędzi IT przeznaczonych do zarządzania oprogramowaniem.

L.p.	Tytuł projektu	Wartość	Beneficjent	Opis, cele realizowanego projektu
8	"GURU IT - Akademia Umiejętności Informatycznych"	1 324 937,44 zł	Centrum Komputerowe ZETO S.A. ul. Narutowicza 136, 90-146 Łódź	celem projektu jest wyposażenie do końca VI 2011 r. firm z woj. łódzkiego w zasoby kadrowe umożliwiające optymalizację procesów w organizacji z wykorzystaniem zaawansowanych narzędzi IT poprzez realizację szkoleń IT
9	"DOGONIĆ XXI WIEK- kursy komputerowe dla osób pracujących"	700 376,96 zł	Centrum Edukacji i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych ul. Konstytucyjna 42c, 92-203 Łódź	podniesienie kwalifikacji zawodowych poprzez kursy komputerowe dla osób pracujących
10	"NOWE TECHNOLOGIE INFORMATYCZNE DŹWIGNIĄ KONKURENCYJNOŚCI PRZEDSIĘBIORSTW"	993 720,00 zł	ProArt Sp. z o.o. ul. Warszawska 81, 35-230 Rzeszów	wzrost potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw z woj.. Łódzkiego poprzez szkolenia z zakresu funkcjonowania i wdrażania systemów elektronicznej komunikacji, sprzedaży i zarządzania
11	"GURU IT-Akademia Umiejętności Informatycznych - edycja 2"	1 426 834,26 zł	Centrum Komputerowe ZETO S.A., ul. Narutowicza 136, 90-146 Łódź	realizacja szkoleń IT
12	"Nowe perspektywy IT - rozwój kompetencji językowych i z zakresu zarządzania projektami dla pracowników branży IT z woj. łódzkiego"	571 960,00 zł	Oxford Centre II S.C. Marzena Gerde-Kieruczenko, Jacek Kieruczenko ul. Sienkiewicza 40, 90-009 Łódź	Nabycie do grudnia 2011 r. przez min. 64 osoby pracujące w branży IT kompetencji umożliwiających im efektywne funkcjonowanie i dalszy rozwój zawodowy w kontekście zmian na rynku IT
13	"IT Language - zawodowe szkolenia językowe"	108 288,81 zł	Lingua Consulting/Kursy Tłumaczenia Magdalena Bednarek ul. Lutomiarska 81/18, 91-046 Łódź	nabycie przez pracowników IT w Łodzi umiejętności i kwalifikacji umożliwiających im efektywne funkcjonowanie w zawodzie
14	"Certyfikowani administratorzy systemów IT w łódzkich mikro- i małych przedsiębiorstwach"	2 214 517,15 zł	Altkom Akademia S.A. ul. Chłodna 51 00-867 Warszawa	Celem projektu jest przygotowanie 142 łódzkich mikro- i małych przedsiębiorstw, głównie z branży logistycznej, do wszechstronnego wykorzystania zasobów IT przez 400 pracowników, w tym 80 kobiet (min. 20%), przeszkolonych w zakresie stosowania zaawansowanych narzędzi IT, w celu zwiększenia konkurencyjności małego biznesu.
15	"Akademia ECDL"	1 449 881,20 zł	Centrum Komputerowe ZETO S.A. ul. Narutowicza 136 90-146 Łódź	Rozwinięcie w 110 firmach prowadzących działalność na terenie woj. łódzkiego potencjału IT poprzez zniwelowanie deficytów w kompetencjach IT wśród min. 129 pracowników administracyjno-biurowych, w oparciu o realizację certyfikowanych szkoleń ECDL.
16	"EXCErator firm - arkusz kalkulacyjny w praktyce"	222 224,70 zł	4TG - Tomasz Głuszkowski ul. Juliana Tuwima 10 90-003 Łódź	Celem projektu szkoleniowego "EXCErator firm-arkusz kalkulacyjny w praktyce" jest podniesienie umiejętności i kwalifikacji zawodowych 120 pracowników mikro, małych, średnich i dużych przedsiębiorstw na terenie województwa łódzkiego. W ramach projektu Uczestnicy poznają zasady: projektowania modeli w MS Excel, które automatyzują prace, budowy struktur danych oraz organizacji przepływu informacji, zastosowania Arkusza Excel w powiązaniu z innymi narzędziami informatycznymi.
17	"Szkolenia i certyfikacja inżynierów IT firm województwa łódzkiego"	1 201 347,00 zł	Jarosław Kapusta ITszkolenia ul. Św. Jadwigi 12 50-266 Wrocław	Uczestnictwo w wybranych przez uczestnika autoryzowanych szkoleniach Microsoft, w ramach dwóch ścieżek certyfikacyjnych a. Ścieżka Microsoft Windows Serwer b. Ścieżka Microsoft SQL Serwer

L.p.	Tytuł projektu	Wartość	Beneficjent	Opis, cele realizowanego projektu
18	"Administrator sieci w środowisku Microsoft - szkolenia z obsługi Windows Server 2008"	500 600,00 zł	Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi ul. Rewolucji 1905 r. 64, 90-222 Łódź	Szkolenia dotyczą obsługi Windows Server 2008 w zakresie - podstaw usługi katalogowej Active Directory w Microsoft Windows Server 2008 - podstaw infrastruktury sieci Microsoft Windows Server 2008 - konfiguracji i zarządzania siecią opartą na Microsoft Windows Server i przygotowują słuchaczy do zdania egzaminów certyfikacyjnych (MCTS) Microsoft Certified Technology Specialist 70-642 Windows Server 2008 Networking Infrastructure Configuration 70-640 Windows Server 2008 Active Directory, Configuring
19	"Rozwój umiejętności komputerowych pracowników po 45 roku życia"	679 794,00 zł	Ośrodek Nauczania Języków Obcych Agencja Turystyki Językowej Iwona Kostecka ul. Majdańska 19, 04-088 Warszawa	W ramach Projektu przeprowadzone zostaną kursy: • „Europejski Certyfikat Umiejętności Komputerowych ECDL Core” • „Europejski Certyfikat Umiejętności Komputerowych ECDL Start” • „Europejski Certyfikat Umiejętności Komputerowych ECDL Advanced” • „Europejski Certyfikat Umiejętności Komputerowych ECDL Webstarter”
20	"Akademia kompetencji ICT"	729 982,00 zł	Business Solutions Wojciech Karłowski ul. 9 maja 26, 97-400 Bełchatów	Zadaniem projektu jest kształcenie kadr pracowniczych województwa z zakresu obsługi komputera, nowoczesnych narzędzi internetowych i komunikacyjno - informatycznych oraz z zakresu tworzenia stron www. Umiejętności te odgrywają znaczącą rolę w rozwoju firm naszego regionu. Poprzez wykorzystanie nowoczesnych technologii, rozwój komunikacji informatycznej oraz tworzenie kompleksowych stron i platform internetowych jesteśmy w stanie efektywniej kontaktować się z kontrahentami i pracownikami, na większą skalę sprzedawać swoje produkty i usługi, lepiej zarządzać danymi.
21	"Innowacyjne technologie światłowodowe szansą na rozwój kwalifikacji zawodowych kadr z branży ICT"	479 580,00 zł	Instytut Doradztwa Sp. z o.o. ul. Cegielniana 6B lok. 2, 30-404 Kraków	podniesienie kwalifikacji uczestników w zakresie montażu innowacyjnych technologii światłowodowych, zdobycie umiejętności i wiedzy w zakresie montażu podzespołów i zespołów elektronicznych oraz budowy sieci światłowodowych w branży ICT, uzyskanie certyfikatu wykonywania połączeń i instalacji światłowodowych, uzyskanie certyfikatu obsługi spawarek światłowodowych oraz urządzeń kontrolno-pomiarowych
22	"Profesjonalne kadry gwarantem wzrostu konkurencyjności dużych firm z branży ICT w woj. łódzkim"	1 442 325,00 zł	BNS IT s.c. ul. Piotrkowska 60, 90-105 Łódź	W projekcie zaplanowano przeprowadzenie szkoleń w następujących obszarach: - Efektywność pracy i komunikacja w zespole - Architektura, techniki programistyczne i narzędzia - Metodyki zarządzania projektami - Technologie - Szkolenia z zakresu efektywności energetycznej
23	"Potencjał ICT drogą do sukcesu łódzkich firm sektora MSP"	840 153,60 zł	Fundacja Wspierania Edukacji Informatycznej PROIDEA ul. Konarskiego 44 lok. 6, 30-046 Kraków	Głównym dążeniem projektu jest rozwój potencjału ICT łódzkich firm sektora MSP. Realizacja projektu ma na celu wzrost umiejętności, świadomości i motywacji pracowników w zakresie wykorzystania technologii informatycznych a także zwiększenie aktywności kobiet posługujących się rozwiązaniami informatycznymi.
24	"Ziemia obiecana dla kadr ICT"	1 483 838,00 zł	Altikom Akademia S.A. ul. Chłodna 51, 00-867 Warszawa	Dzięki przygotowanemu cyklowi bezpłatnych szkoleń, 136 pracujących osób z województwa łódzkiego zwiększy swoje kompetencje zawodowe w zakresie ICT. Minimum 38 miejsc szkoleniowych przewidziano dla kobiet, chcąc wzmocnić tym samym ich pozycję na regionalnym rynku pracy oraz umiejętności z zakresu ICT.

L.p.	Tytuł projektu	Wartość	Beneficjent	Opis, cele realizowanego projektu
25	"ICT kierunkiem rozwoju łódzkich przedsiębiorstw"	2 363 490,00 zł	ACTION Centrum Edukacyjne Sp. z o.o. ul. Domaniewska 39a, 02-672 Warszawa	W ramach projektu zaplanowano 59 szkoleń w 8 ścieżkach certyfikacyjnych Microsoft skierowanych do m.in.: projektantów wdrażających, konserwujących sieci komputerowe, programistów, managerów projektów, administratorów systemów baz danych, administratorów sieci komputerowych, projektantów i wykonawców stron WWW
26	"eMŚP - kursy komputerowe drogą do rozwoju Twojej firmy"	317 222,00 zł	Edukey Beata Matuszewska, Łukasz Matuszewski s.c. ul. Dostojewskiego 10 lok. 27, 92-507 Łódź	Projekt zakłada realizację szkoleń komputerowych w oparciu o nowoczesną metodę blended learning, łączącą warsztaty stacjonarne z dodatkowym treningiem i możliwością zadawania pytań trenerowi na platformie e-learningowej. Zapraszamy do udziału w kursach z zakresu: Podstaw obsługi komputera z Internetem, Excel 2007/10 (poziom podstawowy, średniozaawansowany i zaawansowany + VBA) oraz Efektywności energetycznej w przedsiębiorstwie.
27	"Wesoła e-szkola"	795 662,00 zł	Miasto Łódź ul. Piotrkowska 104; 90-004 Łódź	wdrożenie innowacyjnego narzędzia kształcenia dla 260 uczniów i 21 nauczycieli SP nr 141 poprzez stworzenie internetowej platformy edukacyjno-informacyjnej, wyrównywanie braków w wiadomościach i umiejętnościach poprzez zorganizowanie zajęć kompensacyjno-wyrównawczych, rozwój indywidualnych zainteresowań i uzdolnień u uczniów, przeciwdziałanie patologiom społecznym poprzez zorganizowanie specjalnych zajęć, zmniejszenie zaburzeń w zachowaniu poprzez specjalne zajęcia socjoterapeutyczne.
28	"E - pogotowie matematyczne"	1 377 878,06 zł	Politechnika Łódzka, ul. Żeromskiego 116, 90-924 Łódź	Celem projektu "E-pogotowie matematyczne" jest prowadzenie w latach 2009/2011 doraźnej pomocy z matematyki dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych drogą elektroniczną.
29	"Czas na e-learning - efektywny program poradnictwa zawodowego on-line"	1 296 609,95 zł	"HRP Czernecka, Jaszczyński" Spółka Jawna, Al. Kościuszki 39, 90-415 Łódź	Celem projektu jest wdrożenie w wybranych szkołach zawodowych kursów e-learningowych o następującej tematyce: przedsiębiorczość, rynek pracy, kariera zawodowa, prawne aspekty zatrudnienia.
30	"NOWOCZESNA SZKOŁA - KLUCZEM DO SUKCESU. REALIZACJA KURSÓW LINUX ORAZ ZAJĘĆ DYDAKTYCZNO-WYRÓWNAWCZYCH"	370 162,00 zł	Powiat Opoczyński, ul. Kwiatowa 1 a, 26-300 Opoczno	Projekt obejmuje realizację dodatkowych zajęć pozaszkolnych ukierunkowanych na rozwój kompetencji informatycznych oraz zajęć dydaktyczno-wyrównawczych zwiększających umiejętności w zakresie matematyki oraz lepszego porozumiewania się w językach obcych.
31	"Wyższe kompetencje kluczowe poprzez ICT dla szkół zawodowych powiatu zgierskiego"	1 416 626,00 zł	Powiat Zgierski, ul. Sadowa 6A, 95-100 Zgierz	Projekt zakłada realizację dodatkowych bezpłatnych zajęć dla uczniów szkół zawodowych z terenu powiatu zgierskiego metodą 'blended - learning' polegającą na połączeniu zajęć tradycyjnych prowadzonych przez lektorów z zajęciami prowadzonymi metodą e-learningową. Szkoły biorące udział w projekcie wyposażone zostały w nowoczesne laptopy oraz sprzęt multimedialny m.in.: projektor i mobilne tablice interaktywne.
32	"KFU i e-learning - szansą rozwoju powiatu zduńskowolskiego"	130 160,40 zł	Gołębiowski Dariusz Doradztwo Marketingowe, ul. Paprocka 86, 98-220 Zduńska Wola	Celem projektu jest wzrost poziomu wiedzy mieszkańców powiatu zduńskowolskiego co do korzyści związanych z formalnym kształceniem ustawicznym, w szczególności przy wykorzystaniu nowoczesnych form kształcenia na odległość - e-learning.

L.p.	Tytuł projektu	Wartość	Beneficjent	Opis, cele realizowanego projektu
33	"KFU i e-learning - szansą rozwoju branży tekstylnej powiatu pabianickiego"	183 033,40 zł	POL-FASHION GROUP Sp. z o.o., ul. Letnia 32, 95-200 Pabianice	projekt stwarza szansę na podniesienie poziomu wiedzy na temat Kształcenia Formalnego Ustawicznego oraz e-learningu wśród mieszkańców powiatu pabianickiego związanych z branżą odzieżową. W przyszłości może to zaowocować zwiększeniem konkurencyjności pabianickich firm na rynku krajowym i europejskim.
34	"Nowoczesne technologie w kształceniu zawodowym osób dorosłych z terenu województwa łódzkiego"	802 812,00 zł	SOKRA-NET P.P.H.U. Jakub Guderski, ul. Stalowa 23, 91-859 Łódź	Zostanie położony szczególny nacisk na wykorzystanie nowoczesnych technologii w kształceniu. Przy tym zależy nam, aby analiza ta przyczyniła się do współpracy na linii edukacja i przemysł.
35	"EduPro - Nowoczesne technologie w oświacie"	1 358 507,76 zł	Uniwersytet Humanistyczno- Przyrodniczy Jana Kochanowskiego w Kielcach, Filia w Piotrkowie Trybunalskim, ul. Słowackiego 114/118, 97-300 Piotrków Trybunalski	Zlikwidowanie najistotniejszych barier hamujących wprowadzanie nowoczesnych technologii informacyjnych i komunikacyjnych (ICT) w oświacie regionu poprzez poszerzenie wiedzy i umiejętności nauczycieli i kadry administracyjnej systemu oświaty.
36	"Nauczyciel jutra - doskonalenie ICT z certyfikatem ECDL"	1 163 357,60 zł	BROSt Centrum Edukacji i Technologii Komputerowej, ul. Wólczańska 210, 90-531 Łódź	Zajęcia dydaktyczne obejmują 80 godz. zajęć stacjonarnych oraz 80 godz. zajęć w formie e-learningu (w tym 10 godz. z trenerem) w zakresie: 1) Podstawy technik informatycznych 2) Użytkowanie komputerów 3) Przetwarzanie tekstów 4) Arkusze kalkulacyjne 5) Bazy danych 6) Grafika menedżerska i prezentacyjna 7) Usługi w sieciach informatycznych oraz na platformie e-learningowej moduł multimedia w dydaktyce.
37	"Doskonalenie warsztatu pracy nauczyciela w zakresie ICT"	290 794,24 zł	PL EUROPA Sp z o.o., ul. Rewolucji 1905r. 82, 90-223 Łódź	Ogólnym celem projektu jest podwyższenie kompetencji 36 nauczycieli zatrudnionych na terenie powiatów rawskiego, łowickiego i skierniewickiego (miasto i powiat) w zakresie ICT potwierdzone uzyskaniem Certyfikatu ECDL, jako krok w przygotowaniu ich do potrzeb społeczeństwa informacyjnego.
38	"Studia podyplomowe dla nauczycieli w zakresie drugiego przedmiotu - informacji naukowej i bibliotekoznawstwa oraz posługiwania się nowymi technologiami ICT i językiem obcym"	499 428,82 zł	Uniwersytet Łódzki, ul. Narutowicza 65, 90-131 Łódź	Celem głównym projektu jest dostosowanie kwalifikacji i kierunku kształcenia 60 nauczycieli z województwa łódzkiego w okresie IX 2011 do III 2013, w zmieniających się uwarunkowaniach demograficznych w systemie oświaty. Cel przyczyni się do wzrostu kwalifikacji nauczycieli oraz dostosowania ich do wymogów na rynku pracy poprzez uzyskanie uprawnień do pracy w bibliotece szkolnej, bibliotekach publicznych i naukowych.
39	"N@uczyciel przyszłości"	408 406,40 zł	Europejski Dom Spotkań - Fundacja Nowy Staw, ul. M. Skłodowskiej - Curie 3, 20-029 Lublin	Idea realizacji projektu zrodziła się w oparciu o potrzebę rozwoju poziomu wiedzy i umiejętności nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu w zakresie wykorzystania technologii informatycznych w ramach kształcenia na odległość.
40	"I to światło jest w zasięgu twojej ręki - szkolenia z ICT"	50 000,00 zł	Urząd Miejski w Ozorkowie ul. Wigury, 95-035 Ozorków	Szkolenia te mają na celu podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności w zakresie wykorzystywania nowoczesnych technologii informacyjnych i komunikacyjnych (przygotowanie do pracy w nowoczesnej szkole), a co za tym idzie – zwiększenie jakości usług edukacyjnych, poziomu wykształcenia oraz rozwój kultury w naszym regionie.

L.p.	Tytuł projektu	Wartość	Beneficjent	Opis, cele realizowanego projektu
41	"Warsztaty e-biznesu"	49 535,00 zł	Otwarta Pracownia Rozwijania Uzdolnień Asymptota, ul. Kononowicza 5/4, 98-100 Łask	Głównym celem realizowanych działań jest podwyższenie kwalifikacji oraz zdolności do podjęcia zatrudnienia uczniów klas maturalnych szkół z powiatu łaskiego poprzez zorganizowanie i przeprowadzenie bezpłatnych zajęć warsztatowych z zakresu tworzenia, aktualizacji i promocji serwisu www. Warsztaty stanowią niepowtarzalną szansę dla osób pragnących pracować w domu, szczególnie zamieszkujących na terenach wiejskich, które jako niezależni konsultanci, będą w stanie wypromować działalność wielu firm.
42	"Komputer w każdym wieku oknem na świat i narzędziem ułatwiającym życie"	49 920,00 zł	Gmina Aleksandrów Łódzki, Pl. Kościuszki 2, 95-070 Aleksandrów Łódzki	kursy komputerowe mają na celu podniesienie wiedzy i umiejętności mieszkańców miasta
43	"Komputerowe okno - Podnoszenie kwalifikacji na obszarach wiejskich"	49 966,20 zł	Fundacja "Uwolnienie", ul. Inowrocławska 5a, 91-020 Łódź	podniesienie kwalifikacji i aktywności zawodowej, kursy komputerowe. Projekt był skierowany do mieszkańców gminy Nowosolna, którzy postanowili podnieść swoje kwalifikacje w zakresie obsługi komputera.
44	"Skomputeryzowana Daszyna"	47 143,20 zł	Fundacja "Uwolnienie", ul. Inowrocławska 5a, 91-020 Łódź	Projekt ma na celu wyrównanie dostępu do komputera i internetu, zwiększenie dostępu do edukacji i możliwości rozwijania się oraz zmiany kwalifikacji zawodowych. Celem projektu jest wzrost aktywności zawodowej osób bezrobotnych poprzez podniesienie, uzupełnienie lub zmianę kwalifikacji zawodowych
45	"Komputer w każdym wieku oknem na świat i narzędziem ułatwiającym życie - II edycja"	49 924,00 zł	Gmina Aleksandrów Łódzki, Pl. Kościuszki 2, 95-070 Aleksandrów Łódzki	kursy komputerowe mają na celu podniesienie wiedzy i umiejętności mieszkańców miasta
46	"Komputer w każdym wieku oknem na świat i narzędziem ułatwiającym życie - kurs dla zaawansowanych"	46 672,00 zł	Gmina Aleksandrów Łódzki, Pl. Kościuszki 2, 95-070 Aleksandrów Łódzki	kursy komputerowe mają na celu podniesienie wiedzy i umiejętności mieszkańców miasta
47	"Obsługa komputera szansą na pracę"	49 560,00 zł	Powiat Piotrkowski, ul. 3-go Maja 33, 97-300 Piotrków Trybunalski	Projekt ma na celu wyrównanie dostępu do komputera i Internetu
48	"Szkolenia komputerowe dla mieszkańców wsi Rydzynki"	43 740,00 zł	Stowarzyszenie na rzecz Ekorozwoju i Aktywizacji Wsi "Dolina Dobrzynki", ul. Tęczowa 20, 95-080 Rydzynki	Celem projektu jest nauka i podniesienie umiejętności obsługi komputera i oprogramowania.
49	"E-KOMPETENCJE - szkolenia dla mieszkank Gminy Grabów"	49 250,00 zł	"JMM" ul. Os. J. III Sobieskiego 37, lok. 21, 60-688 Poznań	podniesienie kompetencji osób bezrobotnych poprzez kursy obsługi komputera
50	"Czas na e-learning II - rozwój oferty kształcenia ustawicznego w oparciu o internetową telewizję edukacyjną"	867 648,80 zł	"HRP Group" Sp. z o.o., Al. Kościuszki 39, 90-418 Łódź	podniesienie kompetencji, e-learning
51	"Podnoszenie kompetencji ICT mieszkańców gmin wiejskich i miejsko-wiejskich subregionu sieradzkiego i piotrkowskiego"	1 621 863,20 zł	Centrum Nauczania Języków Obcych NORTON I Piotr Robert Szmigiel, ul. Zabinec 68, 31-2105 Kraków	BEZPŁATNY KURS ECDL Core (Komputerowy)

<i>L.p.</i>	<i>Tytuł projektu</i>	<i>Wartość</i>	<i>Beneficjent</i>	<i>Opis, cele realizowanego projektu</i>
52	"Komputerowy zawrót głowy"	100 900,76 zł	INFORMEG Konrad Skawiński, ul. Wiosny Ludów 19, 95-100 Zgierz	bezpłatne kursy i szkolenia komputerowe zakończone uzyskaniem Europejskiego Certyfikatu Umiejętności Komputerowych
53	"ECDL Core - kursy komputerowe z certyfikatem"	499 345,35 zł	Edukey Beata Matuszewska, Łukasz Matuszewski s.c., ul. Dostojewskiego 10/27, 92-507 Łódź	bezpłatne szkolenia w ramach europejskiego certyfikatu ECDL Core.
54	"I Ty na kursie IT!"	438 587,00 zł	BROst Centrum Edukacji i Technologii Komputerowej Beata Ostrowska, Robert Ostrowski, ul. Wólczańska 210, 90-531 Łódź	Głównym celem projektu jest wzrost kompetencji komputerowych u 186 osób (93K, 93M) w wieku 25-64 lata, pracujących lub zarejestrowanych bezrobotnych z wykształceniem co najwyżej średnim zainteresowanych z własnej inicjatywy podniesieniem umiejętności komputerowych zamieszkałych na terenie województwa łódzkiego do końca marca 2014 r.
55	INTERNET TALENTÓW	458 000.00 zł	Fundacja RAZEM	Projekt „Internet Talentów” realizowany w województwie łódzkim ma na celu przygotowanie uczestników do samodzielnego prowadzenia sklepu internetowego oraz podjęcia pracy w charakterze specjalisty E-sprzedaży. Projekt jest przeznaczony dla osób posiadających orzeczenie o niepełnosprawności zamieszkujących w województwie łódzkim

Załącznik 11 Kwestionariusz pomocniczy do wywiadu z osobami odpowiedzialnymi za rozwój społeczeństwa informacyjnego w województwach: opolskim, podlaskim, pomorskim, śląskim, świętokrzyskim oraz warmińsko-mazurskim.

Metryczka:

1. Urząd/Stanowisko:
2. Płeć Kobieta [...] Mężczyzna [...]
3. Wykształcenie (kierunek/specjalność):
 - Informatyka [...]
 - inny kierunek techniczny []
 - ekonomia []
 - prawo, administracja []
 - zarządzanie []
 - inny kierunek humanistyczny []
4. Wiek
Do 30 lat [] od 30 do 45 lat [...] powyżej 45 lat []
5. Staż pracy w IT/SI
Do 3 lat [] od 3 do 7 lat [] powyżej 7 lat [...]

Pytania do wywiadu:

1. W jaki sposób trafiła Pani/Pan do IT/społeczeństwa informacyjnego (SI),
2. Jak Pani/Pan rozumie pojęcie społeczeństwo informacyjne,
3. Jak Pani/Pan zdaniem kierownictwo (marszałek, zarząd, sekretarz, skarbnik) odczytuje rolę informatyzacji oraz społeczeństwa informacyjnego w hierarchii zadań urzędu,
4. Jaką rolę powinna pełnić kierowana przez Panią/Pana komórka,
5. Jaki jest Pani/Pana poziom samodzielności w zakresie kreowania działań na rzecz budowy SI w regionie,
6. Jaki projekt realizowany przez Pani/Pana zespół w perspektywie 2007-2013 należy uznać za kluczowy i dlaczego,
7. Jaki projekt planowany na perspektywę 2014-2020 uznaje Pani/Pan za kluczowy,
8. Jak ocenia Pani/Pan współpracę z innymi jst w zakresie budowy SI, czy lokalne jst uznają rolę samorządu wojewódzkiego jako lidera takich działań,
9. Jak ocenia Pani/Pan możliwość korzystania z „dobrych praktyk” dla sprawnej realizacji zadań,
10. Jak ocenia Pani/Pan współpracę z administracją rządową w zakresie budowy SI w Polsce,

1. Cel dokumentu

W połowie drugiej dekady XXI w. oczywista stała się jakościowa zmiana społeczna spowodowana rozwojem technologii informacyjnych i komunikacyjnych (TIK). Najbardziej widocznym tego przykładem jest olbrzymia ilość informacji, którą otrzymujemy i przetwarzamy. „Doba ery informacyjnej - rzeczywistość, kiedy to informacja staje się największym bogactwem, czynnikiem kształtującym światowe gospodarki i ich społeczeństwa - świat, gdzie życie ludzkie jest wzbogacane dzięki korzystaniu z osiągnięć techniki oraz usług informacyjnych – to nasza rzeczywistość. Uczestniczymy w procesie formowania cywilizacji informacyjnej, stajemy się społeczeństwem informacyjnym. (...) Nie ma alternatywnego scenariusza, musimy nauczyć się korzystać z nowych technologii, nabyć nowe kompetencje cyfrowe i czynnie włączyć się w proces tworzenia rzeczywistości cyfrowej”³⁷⁰. W proces budowy społeczeństwa informacyjnego zaangażowana jest także administracja publiczna, w tym administracja samorządowa. Zgodnie z ustawą o samorządzie wojewódzkim władze województwa „poprzez strategię rozwoju województwa, mają pobudzać aktywność gospodarczą, podnosić poziom konkurencyjności i innowacyjności gospodarki województwa. Samorząd województwa prowadzi politykę rozwoju województwa (realizowaną poprzez programy wojewódzkie) rozumianą m.in. jako tworzenie warunków rozwoju gospodarczego, w tym kreowanie rynku pracy”³⁷¹.

Tworzenie się społeczeństwa informacyjnego pociąga za sobą zmianę stylu życia od sposobu spędzania wolnego czasu, poprzez naukę do pracy zawodowej. Dziś już „prawie wszyscy wykonujący wolne zawody – prawnicy, nauczyciele, inżynierowie, programiści komputerowi, analitycy systemowi, lekarze, architekci, księgowi, bibliotekarze, dziennikarze, pracownicy socjalni, pielęgniarki i duchowni – są pracownikami zajmującymi się informacją. Tworzenie, przetwarzanie i rozpowszechnianie informacji jest istotą wykonywanej przez nich pracy”³⁷². W tym celu niezbędne jest stworzenie środowiska umożliwiającego rozwój społeczeństwa informacyjnego we wszystkich jego zakresach:

³⁷⁰ Słowińska J. (red.), Świadomość Polaków w rzeczywistości cyfrowej – szanse i bariery. Raport z badania opinii wraz z komentarzem, Wydawnictwo On Board PR Ecco Network, Warszawa 2012, s. 2.

³⁷¹ Wojciechowski E., Zarządzanie w samorządzie terytorialnym, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2012, s. 212.

³⁷² Naisbitt J.: *Megatrendy. Dziesięć nowych kierunków zmieniających nasze życie*, Wydawnictwo Zysk i S-ka Poznań 1996, s. 33.

- Infrastrukturze,
- eUsługach publicznych,
- kompetencjach cyfrowych.

Biorąc pod uwagę doświadczenia i rzeczywistość krajów „starej Unii” należy pamiętać, że „większość mieszkańców państw rozwiniętych coraz więcej spraw swojego realnego życia załatwia w przestrzeni wirtualnej: to w niej przecież krążą pieniądze, w niej przeprowadza się komunikację z realnymi ludźmi”³⁷³. Dlatego budowa społeczeństwa informacyjnego ma kluczowe znaczenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego województwa łódzkiego, tworzenia szans rozwojowych i przewag konkurencyjnych na rynku krajowym, europejskim i światowym. Działanie takie wynika wprost z diagnozy gospodarczej regionu łódzkiego: „w strukturze przemysłu i usług dominują podmioty średniej i niskiej techniki oraz mniej wiedzochłonne, co wpływa na niski udział przychodów ze sprzedaży produktów nowych dla rynku lub innowacyjnych dla rynku w ogólnej sprzedaży przedsiębiorstw.

W regionie łódzkim rozwijają się zakorzenione historycznie tradycyjne branże przemysłu takie jak energetyka, włókiennictwo, branża ceramiczno-budowlana, produkcja mebli, rolnictwo i turystyka oraz przemysł rolno-spożywczy, przemysł kreatywny, branża medyczna i farmaceutyczna, a także poza tradycyjnymi, nowoczesne usługi takie jak logistyczno-magazynowe, outsourcing. Istotny potencjał stanowią również branże informatyczna, telekomunikacyjna oraz AGD. Do jednej z najbardziej dynamicznie rozwijających się technologii w regionie należy biotechnologia wspierana poprzez realizację projektów badawczo-rozwojowych, wykształcone zasoby ludzkie, tworzoną infrastrukturę badawczą (laboratoria). W województwie działa największa w Polsce grupa specjalistów w dziedzinie mechatroniki. Ponadto prężnie rozwijają się takie technologie jak: nanotechnologia, technologie materiałów funkcjonalnych, nowoczesne wzornictwo, technologie informatyczne”³⁷⁴.

Budowa społeczeństwa informacyjnego jest jednym z priorytetów rozwojowych Unii Europejskiej na najbliższe lata. Świadczą o tym zapisy Strategii Lizbońskiej czy jej następczyni strategii EUROPA 2020. Uszczegółowieniem oczekiwań w zakresie budowy społeczeństwa informacyjnego jest Europejska Agenda Cyfrowa. Społeczeństwo informacyjne w ujęciu tych dokumentów „to społeczeństwo usług –

³⁷³ Bendyk E., *Antymatrix. Człowiek w labiryncie sieci*, Wydawnictwo W.A.B, Warszawa 2004, s. 83.

³⁷⁴ Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Łódzkiego – LORIS 2030, Wydawnictwo Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego, Łódź 2013, s. 12.

nowe formy zatrudnienia, nowa jakość pracy, które stawiają zupełnie innego rodzaju wyzwania przed jednostkami i całym społeczeństwem – głównie w zakresie wiedzy, kompetencji i umiejętności korzystania z dobrodziejstw ery informacyjnej”³⁷⁵.

Podjmując cywilizacyjne wyzwania samorząd województwa łódzkiego powinien prowadzić spójne działania w zakresie budowy społeczeństwa informacyjnego. Zgodnie z ustawą z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju³⁷⁶, samorząd województwa łódzkiego przyjął strategię rozwoju oraz strategię innowacyjności. Kolejnym krokiem powinno być opracowanie planu działań dla dziedzin kluczowych dla rozwoju regionu ściśle skorelowanego z dokumentami europejskimi, krajowymi i regionalnymi. Celem i-Łódzkie 2020³⁷⁷ jest opisanie i uzasadnienie działań niezbędnych dla osiągnięcia celów średnio- i długookresowych opisanych w Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego oraz LORIS 2030 Regionalna Strategia Innowacyjności.

2. Rozwój społeczeństwa informacyjnego województwa łódzkiego na tle innych regionów

Rozdział o charakterze analitycznym mający za zadanie stworzenie kontekstu teoretycznego i praktycznego poziomu rozwoju społeczeństwa informacyjnego w województwie łódzkim.

2.1 Wspólnotowy i krajowy kontekst rozwoju społeczeństwa informacyjnego

Należy opisać kontekst rozwoju społeczeństwa informacyjnego województwa łódzkiego w odniesieniu do dokumentów przyjętych przez Unię Europejską oraz dokumentów krajowych. Podstawowe dokumenty do analizy to: Strategia lizbońska, Europa 2020, Europejska Agenda Cyfrowa, Polska 2030, Program Zintegrowanej Informatyzacji Państwa.

2.2 Poziom rozwoju społeczeństwa informacyjnego województwa łódzkiego na tle pozostałych województw

³⁷⁵ Drozd I., Miczyńska-Kowalska M., Kapitał Ludzki w społeczeństwie informacyjnym, [w]: Haber L.H., Społeczeństwo informacyjne – wizja czy rzeczywistość, wydawnictwo AGH, Kraków 2003, s. 107

³⁷⁶ Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2006 nr 227 poz. 1658).

³⁷⁷ ibidem Art. 15. 1. „Programy są dokumentami o charakterze operacyjno-wdrożeniowym ustanawianymi w celu realizacji średniookresowej strategii rozwoju kraju oraz strategii rozwoju, których mowa w art. 9 pkt 3, określającymi działania przewidziane do realizacji zgodnie z ustalonym systemem finansowania i realizacji, stanowiącym element programu. Programy przyjmuje się w drodze uchwały lub decyzji odpowiedniego organu”.

Należy opisać jak wyglądają podstawowe wskaźniki rozwoju społeczeństwa informacyjnego w województwie łódzkim na tle innych polskich województw oraz średniej krajowej.

Podstawowe dokumenty dla analizy:

- Vademecum samorządowca 2012,
- Diagnoza społeczna 2013,
- Społeczeństwo informacyjne w liczbach 2013.

2.3 Rozwój społeczeństwa informacyjnego w dokumentach strategicznych innych województw

Należy opisać aktualne strategie rozwoju społeczeństwa informacyjnego lub informatyzacji obowiązujące w innych województwach ze szczególnym uwzględnieniem kluczowych kierunków rozwoju oraz projektów kluczowych.

3. Diagnoza stanu rozwoju społeczeństwa informacyjnego w województwie łódzkim – rok 2013

Rozdział o charakterze analitycznym, którego celem jest opisanie obecnego stanu budowy społeczeństwa informacyjnego w województwie łódzkim. Należy opisać stan realizacji dotychczasowych programów branżowych, ich ewaluacji, rozpoznać i opisać partnerów samorządu województwa w realizacji założeń programu iŁódzkie 2020.

3.1 i-Łódzkie 2013. Program Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego w Województwie Łódzkim do roku 2013. Ewaluacja i-Łódzkie 2013

17 września 2007 r. Zarząd Województwa Łódzkiego przyjął i-Łódzkie 2013. Program Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego w Województwie Łódzkim na lata 2007-2013. Należy opisać założenia programu, zmiany dokumentu, jakie zostały wprowadzone w trakcie realizacji jego założeń oraz faktyczny stopień jego realizacji ze szczególnym uwzględnieniem projektów kluczowych oraz projektów własnych realizowanych przez Samorząd Województwa Łódzkiego. Kolejnym zagadnieniem jest Strategia eZdrowia województwa Łódzkiego na lata 2007-2013 i jej ewaluacja - podobnie jak w wypadku i-Łódzkie 2013 należy opisać założenia strategii, zmiany dokumentu, jakie zostały wprowadzone w trakcie realizacji jego założeń oraz faktyczny stopień jego realizacji ze szczególnym uwzględnieniem projektów kluczowych oraz projektów własnych realizowanych przez Samorząd Województwa Łódzkiego.

3.3 Potencjał gmin województwa łódzkiego dla budowy społeczeństwa informacyjnego 2012

Należy opisać i podsumować badania potencjału gmin województwa łódzkiego dla budowy społeczeństwa informacyjnego przygotowane i zrealizowane według autorskiej metodologii Pawła Nowaka przez pracowników Wydziału Społeczeństwa Informacyjnego Departamentu Cyfryzacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego.

3.4 ICT w sektorze publicznym województwa łódzkiego

Należy zbadać poziom wykorzystania TIK w instytucjach publicznych działających na terenie województwa łódzkiego. Do tego celu należy wykorzystać zmodyfikowaną ankietę z badania potencjału gmin województwa łódzkiego dla budowy społeczeństwa informacyjnego, dane zawarte w opracowaniach statystycznych: Vademecum samorządowca 2012, Diagnoza społeczna 2013, Społeczeństwo informacyjne w liczbach 2013 oraz wykazy beneficjentów regionalnych i krajowych programów pomocowych w zakresie społeczeństwa informacyjnego (m.in. RPO WŁ, PO KL – komponent krajowy i regionalny, PO IG – działania 8.3, 8.4 i inne, PO IS).

3.5 Teleinformatyka w sektorze przedsiębiorstw województwa łódzkiego

Celem tego podrozdziału jest zdiagnozowanie poziomu wykorzystywania ICT przez podmioty życia gospodarczego w województwie łódzkim. Konieczna jest także analiza podmiotów gospodarczych, które podejmują aktywne działania w tym zakresie: lista beneficjentów RPO WŁ dla konkursów organizowanych przez UMWŁ oraz Centrum Obsługi Przedsiębiorcy ponieważ część tych firm będzie naturalnym partnerem samorządu wojewódzkiego w przygotowaniu i realizacji iŁódzkie 2020.

3.6 Klaster ICT

Na terenie województwa łódzkiego działa klaster ICT tworzony przez firmy i wyższe uczelnie. Należy zbadać założenia i faktyczne działanie klastra, który powinien być naturalnym partnerem dla przygotowania i wdrażania iŁódzkie 2020

3.7 Obserwatorium ICT

Województwo łódzkie uczestniczy w projekcie ONE – Observatory Network To Enhance ICT Structural Funds Absorption (Sieć Obserwatoriów do wzmocnienia absorpcji funduszy strukturalnych na ICT) realizowanym we współpracy międzynarodowej w ramach INTERREG IVC. Celem projektu jest przygotowanie założeń do powstania na terenie województwa regionalnego obserwatorium ICT.

Czym ma być regionalne Obserwatorium ICT?

Obserwatorium ICT można określić jako jednostkę, której celem jest monitorowanie rozwoju teleinformatycznego regionu poprzez zbieranie, przetwarzanie i analizowanie

danych, realizację projektów z dziedziny ICT, a także rozpowszechnianie zdobytej wiedzy wśród zainteresowanych podmiotów, tj. jednostek samorządu terytorialnego, ośrodków badawczych, uczelni wyższych, przedsiębiorstw czy mieszkańców regionu. Obserwatorium ICT m.in. wspiera władze regionu w podejmowaniu decyzji dotyczących działań w obszarze ICT.

Dokumentuje proces rozprzestrzeniania nowych technologii wśród głównych beneficjentów życia społeczno-ekonomicznego (gospodarstwa domowe, przedsiębiorstwa i administracja publiczna). Monitoruje rozwój zarówno przewodowej, jak i bezprzewodowej infrastruktury teleinformatycznej.

W jakim celu zakłada się regionalne Obserwatoria ICT?

Obserwatoria ICT służą różnorodnym celom, m.in.:

- Zarządzaniu społeczeństwem informacyjnym poprzez zbieranie, przetwarzanie i analizę danych dotyczących ICT,
- Dostarczaniu informacji niezbędnych do podejmowania decyzji administracyjnych,
- Wzmocnieniu efektywności wydawania publicznych pieniędzy i zmniejszeniu ryzyka roztrwonienia środków publicznych,
- Prowadzeniu skoncentrowanych i skoordynowanych badań, produkowaniu wartościowej bazy wiedzy i tworzeniu metodologii zbierania danych,
- Badaniu wpływu polityk regionalnych na społeczeństwo.

W związku z powyższym należy odpowiedzieć na kluczowe pytania czy obserwatorium ICT powinno być osobnym bytem, czy powinno działać w ramach zintegrowanego obserwatorium rozwoju regionalnego?

3.8 Analiza SWOT stanu rozwoju SI w województwie łódzkim

Należy przygotować analizę SWOT dla wszystkich trzech elementów budowy społeczeństwa informacyjnego, tj. infrastruktury, usług oraz kompetencji cyfrowych.

4. Priorytety rozwoju społeczeństwa informacyjnego w województwie łódzkim

Rozdział o charakterze analitycznym. Należy przedstawić priorytety rozwoju społeczeństwa informacyjnego w województwie łódzkim w odniesieniu do strategicznych dokumentów regionalnych: Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego do roku 2020 oraz Regionalnej Strategii Innowacji dla Województwa Łódzkiego LORIS 2030.

4.1 Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego do roku 2020

„Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020 jest jednym z najważniejszych dokumentów samorządu województwa określającym wizję rozwoju, cele oraz główne działania zmierzające do ich osiągnięcia. Strategiczna polityka rozwoju województwa łódzkiego do 2020 r. wskazana w zaktualizowanej Strategii jest odpowiedzią na wyzwania najbliższych lat pozwalającą na kształtowanie regionu nowoczesnego i atrakcyjnego gospodarczo oraz przyjaznego dla jego mieszkańców”³⁷⁸, dlatego należy dokładnie przeanalizować strategiczne kierunki rozwoju województwa łódzkiego a następnie wygenerować zadania, jakie powinny zostać zaplanowane w ramach iŁódzkie 2020.

4.2 LORIS 2030

„Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Łódzkiego LORIS 2030 jest strategicznym dokumentem określającym cele i kierunki działań innowacyjnych. To również ciągły proces rozwoju systemu innowacji w regionie oraz świadomości systematycznego rozwoju potencjału innowacyjnego. Jest to także analiza potencjału badawczo-rozwojowego regionu i poziomu technologicznego przedsiębiorstw, ich skłonności do stosowania innowacyjnych rozwiązań oraz pobudzania współpracy i wymiany doświadczeń.

Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Łódzkiego LORIS 2030 ma ukazać aktualny stan innowacyjności gospodarki regionu oraz sformułować działania mające na celu zaktywizowanie podmiotów gospodarczych celem efektywnego wykorzystania potencjału innowacyjnego regionu”³⁷⁹. Należy więc dokonać analizy tego dokumentu pod kątem zadań społeczeństwa informacyjnego, których realizacja jest niezbędna dla osiągnięcia założeń LORIS 2030.

5. Projekty główne budowy społeczeństwa informacyjnego województwa łódzkiego na lata 2014-2020

Rozdział o charakterze planistycznym. Należy wskazać główne projekty o charakterze regionalnym oraz wskazać ich zakres, koszt oraz potencjalnych realizatorów. Należy wskazać zarówno projekty będące kontynuacją wybranych inwestycji realizowanych w latach 2007-2013, jak i wskazać nowe, będące odpowiedzią na nowe uwarunkowania prawne i strategiczne wynikające z dokumentów UE, dokumentów krajowych oraz regionalnych.

³⁷⁸ http://www.strategia.lodzkie.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=11&Itemid=11 (30.07.2014).

³⁷⁹ http://www.lodzkie.pl/wps/wcm/connect/GOSPODARKA/gospodarka/rsi_2030 (30.07.2014).

5.1 Źródła finansowania projektów głównych

Nawet wstępna analiza projektów z zakresu społeczeństwa informacyjnego zrealizowanych w województwie łódzkim w latach 2007-2013 wskazuje, że głównym źródłem ich finansowania był Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2007-2013. Należy przeanalizować możliwość skorzystania również z innych źródeł finansowania niż RPO WŁ w kolejnych latach. Potencjalne inne źródła finansowania budowy społeczeństwa informacyjnego w województwie łódzkim to m.in.: Program Operacyjny Polska Cyfrowa; Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020 (POWER); Program Operacyjny Inteligentny Rozwój oraz Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020.

5.2 Wykaz projektów głównych

Niezbędne jest wskazanie kluczowych projektów z zakresu społeczeństwa informacyjnego, które będą realizowane przez samorząd województwa łódzkiego. Nie ulega wątpliwości, że kontynuacji wymagać będzie przynajmniej część projektów realizowanych w perspektywie finansowej 2007-2013, w tym:

- a. Łódzka Regionalna Sieć Teleinformatyczna,
- b. Edukacyjne Wrota Regionu Łódzkiego,
- c. e-Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego
- d. Regionalny System Informacji Przestrzennej,
- e. Regionalny System Informacji Medycznej.

W wykazie projektów głównych powinny znaleźć się również inne projekty o charakterze regionalnym, których realizacja będzie miała istotny wpływ na realizację założeń RSI LORIS 2030 oraz SRWŁ 2020.

5.3 Harmonogram realizacji

Jednym z kluczowych czynników sukcesu dla projektów głównych będzie ich właściwa koordynacja. Należy przygotować szczegółowy harmonogram wdrożeń, tak aby jak najszybciej uzyskać efekt synergii realizowanych projektów. Harmonogram realizacji projektów głównych powinien zostać skoordynowany z harmonogramem realizacji konkursów RPO WŁ 2014-2020 i innych możliwych zewnętrznych źródeł finansowania projektów. Wymaga on również planowej, okresowej aktualizacji, jednak nie rzadziej niż raz na 2 lata.

6. Monitoring iŁódzkie 2020

iŁódzkie 2020, jak każdy wieloletni dokument o charakterze planistycznym powinien podlegać planowemu monitoringowi. Dotychczasowe doświadczenia pokazują, że działania monitorujące nie zawsze realizowane są z należytą dokładnością. Właściwe ich realizowanie pozwoli na zwiększenie skuteczności interwencji publicznej oraz łatwiejszą realizację zakładanych wskaźników. Szczególną uwagę należy skoncentrować na działaniach naprawczych i korygujących. W tym celu już na etapie tworzenia programu należy precyzyjnie określić:

- strategiczne wskaźniki sukcesu (dotyczące całego programu w pełnej perspektywie jego realizacji),
- krytyczne punkty sukcesu (wskaźniki do osiągnięcia w perspektywie 2, 4 a następnie 6 lat realizacji programu – na koniec 2015, 2017 i 2019 roku),
- metodologię pomiaru oraz struktury odpowiedzialne za prowadzenia monitoringu,
- sposób przygotowania i wdrożenia planów naprawczych oraz korekt programu, o ile będą one niezbędne.

Wyniki prowadzonego monitoringu programu powinny być każdorazowo przedstawiane jako informacja zarówno Zarządowi Województwa Łódzkiego jak i Sejmikowi Województwa Łódzkiego.